Täysistunto

Torstai 21.9.2017 klo 9.59—21.24

4. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2018
Hallituksen esitys HE 106/2017 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Arto Satonen: 4. asiana jatkamme vuoden 2018 valtion talousarvion käsittelyä. Nyt siirrymme ministeriökohtaiseen käsittelyyn. Aloitamme sisäasiainministeriöstä. Ministeri Risikko, 7 minuuttia.

Keskustelu

10.01 **Sisäministeri Paula Risikko:** Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalalle ehdotetaan ensi vuoden talousarvion määrärahoja yhteensä noin 1,5 miljardia euroa. Tämä on noin 56 miljoonaa euroa vähemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa. Määrärahojen muutos johtuu suurimmaksi osaksi pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoon tarvittavan määrärahan pienenemisestä suhteessa edelliseen vuoteen. Poliisin osuus pääluokan määrärahoista on noin puolet.

Viime vuosina sisäisen turvallisuuden resursseja on kyetty jopa lisäämään vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Toisaalta hallitusohjelman mukaiset toimintamenosäästöt ja muut tehdyt leikkauspäätökset pienentävät toimintamenoja myös meillä, siten että sisäisen turvallisuuden toimijat joutuvat etsimään haastavassa toimintaympäristössä uusia, tehokkaampia ja tuottavampia toimintamalleja. Suomen sisäinen turvallisuus on sidoksissa muiden EU-jäsenvaltioiden ja naapurivaltioiden turvallisuustilanteisiin. Keskeisiä teemoja budjettivuonna 2018 ovat terrorismin torjunta, maahanmuutto, rajaturvallisuus, kyberturvallisuus ja hälytystoiminta. Myös kansainväliset velvoitteet asettavat vaatimuksia toiminnalle. Tähän liittyen hallitus ehdottaa muun muassa siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksien määrärahaa korotettavaksi 300 000 eurolla. Kriisinhallintakeskus ei nykyrahoituksella ole kyennyt tuottamaan nykyisen, kansainvälisen turvallisuustilanteen edellyttämää suorituskykyä. Keskuksella on ollut vain hyvin vähän resursseja ja rajalliset mahdollisuudet siten järjestää syventäviä kriisinhallinnan kursseja, mikä heikentää Suomen mahdollisuuksia lähettää osaavia asiantuntijoita kansainvälisiin tehtäviin.

Tuon seuraavassa esiin ensi vuoden budjettinäkymiä ja muita budjettiin liittyviä keskeisiä asioita toimintalinjoittain:

Arvoisa puhemies! Viime keväänä tehdyn kehyspäätöksen mukaisesti poliisille kohdennetaan vuodelle 2018 yhteensä 34,5 miljoonaa euroa määrärahaa poliisin resurssien turvaamiseksi, painopisteen ollessa vihapuheen ja ääriliikkeiden torjunnan vahvistamisessa. Poliisimiesten määrä pystytään pitämään 7 200 henkilön tasolla, ja poliisikoulutuksen aloituspaikkoja on lisätty vastaamaan resurssitarpeisiin.

Sekä terroriteot että hybridivaikuttaminen ovat olleet poliisin operatiivisen varautumisen painopisteitä jo kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana. Turun traagisten tapahtumien jälkeen elokuussa varautumiseen ja terroritekojen ennaltaehkäisyyn liittyvät suunnitelmat ja hankintaprioriteetit käytiin kriittisesti vielä kerran läpi. Hallitus päätti esittää budjettineuvottelujen jälkeen vielä 9,4 miljoonan euron lisämäärärahaa erityisesti poliisin terrorismin torjunnan tehostamiseen ja ennaltaehkäisyyn. Eli poliisin vaativien tilanteiden kalustoa ja varusteita ajantasaistetaan, esimerkiksi koska poliisilla ei tällä hetkellä ole riittävää luotisuojattua ajoneuvokalustoa. Tähän satsaamme nyt.

Poliisin kyberrikostorjunnan toimintakykyä parannetaan. Lisäresurssit parantavat kykyä torjua erilaisia samanaikaisia, laajoja, pitkäkestoisia rikosasioita, ja samalla reagointikyky nopeisiin tilanteisiin ja viestintävalmius näiden määrärahojen avulla nyt paranevat. Myös ennalta estävän toiminnan malleja viranomaisten ja järjestötoimijoiden yhteistyönä kehitetään.

Suojelupoliisin resurssien turvaamiseksi viime kevään kehyspäätökseen sisältyy yhteensä 3,5 miljoonan euron tasokorotus. Jotta suojelupoliisi kykenee suoriutumaan tehtävistään, tulee viraston resursseja pitkäjänteisesti parantaa. Tämä todettiin myös budjettineuvotteluissa, minkä seurauksena ja tuloksena suojelupoliisin operatiivista toimintakykyä ehdotetaan vahvistettavaksi vielä 2,5 miljoonalla eurolla lisäämällä resursseja tiedonhankinnan esikäsittelyyn, kenttävalvontaan ja analyysityöhön.

Elikkä ensi vuodelle kaiken kaikkiaan poliiseille tulee 44 miljoonaa euroa lisää ja myöskin suojelupoliisille 6 miljoonaa.

Rajavartiolaitoksen lisääntyvät EU-velvoitteet vaativat niin ikään lisäresursointia esimerkiksi Helsinki-Vantaan lentoasemalla, missä liikenteen sujuvuus on kriittinen menestystekijä. Itärajan valvontaan, Helsinki-Vantaan lentoliikenteen kasvun ja sujuvuuden turvaamiseen ja muihin EU-velvoitteisiin varattiin jo keväällä tehdyssä kehyspäätöksessä lisämäärärahaa 7,9 miljoonaa euroa. Uhkatilanteissa myös Rajavartiolaitos kohottaa valmiuttaan tehostaa valvontaa ja tarkastuksia, suojaa kansalaisia ja yhteiskuntaa vilkkailla rajanylityspaikoilla ja raja- ja merialueilla sekä tukee poliisia ja antaa sille virka-apua. Näin ollen myös Rajavartiolaitoksen valmiuden sekä valvonta- ja suorituskyvyn nopea kehittäminen on välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti pelastustoiminnan ja varautumisen valtakunnallista johtamista, suunnittelua, ohjausta, valvontaa ja koordinaatiota vahvistetaan ja parannetaan. Sisäministeriössä jatkuu hanke, jossa valmistellaan vuoden 2020 alussa voimaan tulevaa pelastustoimen uudistusta. Pelastustoimen tietojärjestelmiin suunnataan lisärahoitusta ensi vuonna 3 miljoonaa euroa. Järjestelmiä kehitetään yhteensopiviksi sote- ja maakuntauudistuksen tietojärjestelmien kanssa.

Hätäkeskuksen ja hätäkeskuspalveluita käyttävien viranomaisten toimintaa yhdenmukaistetaan hälytyspalveluiden osalta valtakunnan tasolla. Ensi vuonna hätäkeskuspäivystäjien koulutusmäärää pystytään lisäämään ehdotetulla 265 miljoonan lisämäärärahalla, ja sillä päästään erityisesti panostamaan kaksikielisten hätäkeskuspäivystäjien koulutukseen.

Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton menoihin ja hakijoille maksettaviin tukiin on vuoden 2018 budjetissa varattu yhteensä noin 184 miljoonaa euroa. Menot ovat laskeneet vuoden takaisesta sekä uusien tulijoiden määrän tasaannuttua että Maahanmuuttoviraston tehostamistoimenpiteiden ansiosta. Suurimpana syynä vastaanoton piirissä oleviin suuriin rahamääriin on pitkälti se, että järjestelmästä ei poistu henkilöitä ihan toivotulla tavalla. Tähän vaikuttaa hallintotuomioistuinten kyky selviytyä kasvavasta määrästä va-

lituspäätöksiä, kielteisten päätösten saaneiden maasta poistamisen nopeus ja tehokkuus, vapaaehtoisen paluun toimivuus sekä oleskeluluvan saaneiden kuntaan siirtymisen nopeus. Eli monet asiat vaikuttavat siihen, että vastaanottojärjestelmässä kuitenkin vielä meillä on noin viitisentoistatuhatta henkilöä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja.

10.08 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, hallitus on tehnyt ihan hyviä toimenpiteitä sen suhteen, että saadaan tämä maahanmuuttoasia hallintaan ja sisäinen turvallisuus kuntoon. Ennalta ehkäiseviä toimia ja parannuksia on tehty paljon ja määrärahoja on lisätty siihen.

Olisin kuitenkin tiedustellut ministeriltä sitä, kun nämä vastaanottotoiminnan määrärahat nyt kuitenkin ylittyvät kevään alkuarvion mukaan 80 miljoonalla eurolla ja yhtenä syynä on juuri ministerin mainitsema: tämä palautusjärjestelmä ei ole oikein toiminut. Meillähän on tällä hetkellä 10 000 henkilöä, jotka odottavat valitusprosessissa näitä oikeudenkäyntipäätöksiä ja tämä valituskierre tuntuu olevan loputon. Mitä tällaiselle asialle voidaan tehdä, että kielteisen päätöksen jälkeenkin myös on se 1 646 henkilöä, jotka uudelleen jättävät turvapaikkahakemuksen ja käsittely alkaa alusta uudelleen? Kuinka sitä saadaan nopeutettua, ja kuinka saadaan poistettua se kierre, etteivät toistuvasti uudelleen samat henkilöt tee hakemuksia, kun kielteisen päätöksen on jo saanut ja valitusprosessit on käyty loppuun?

10.09 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on syytä antaa kiitosta siitä, että tähän yleiseen turvallisuustilanteeseen on reagoitu hyvin vahvasti ja tuo viime kaudella jatkunut turvallisuusrahoituksen laskusuunta on nytten käännetty. Sisäisen turvallisuuden rahoitusta eri toimijoille on nyt tulevassa budjetissa osin vahvastikin lisätty.

Työn alla on myös ensimmäisen sisäisen turvallisuuden selonteon pohjalta sisäisen turvallisuuden strategia ja toimenpideohjelma. Tärkeää on tietysti, että nämä ovat riittävän konkreettisia, tähän kokonaisuuteen voidaan eri toimijoitten osalta vahvasti sitoutua ja että tuo selonteko ja strategia toimenpideohjelmineen luovat myös riittävästi ja riittävän pitkän jatkumon ja vakauden tulevaisuuteen eli siis vakauden myös sisäisen turvallisuuden toimijoitten toimintaan pitkälle tulevaisuuteen. Ministeri, voimmeko luottaa siihen, että näitten papereitten pohjalta nyt tämä vakaus myös tulevaisuuteen voidaan turvata?

10.10 **Kari Tolvanen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aluksi tietysti täytyy kiittää hallitusta ja sisäministeriä hyvästä työstä poliisin määrärahojen lisäämiseksi. Turvallisuustilanne on radikaalisti muuttunut, ja hallitus on siihen reagoinut, hyvä näin.

Se on tosiasia, että aikaisempina vuosina poliisin rahoitukseen tehtiin aivan liian isot leikkaukset. Se on nyt hyvä, että poliisi saa 44 miljoonaa ja suojelupoliisi 6 miljoonaa ja poliisikoulutus toimii tällä hetkellä täysillä. Olette yhdessä poliisiylijohtajan kanssa, arvoisa ministeri, päättäneet, että vähintään 400 poliisia koulutetaan joka vuosi kenttätehtäviin.

Lainsäädäntöä pitää kehittää, ja se on taas toinen juttu tässä. Ja sitä pitää käydä läpi, että viranomaisyhteistyö toimii entistä paremmin ja poliisi pystyy tekemään täysipainoista ennalta estävää yhteistyötä.

Mutta huolenaiheeni liittyy minullakin tähän jatkuvuuteen, kuinka voimme varmistaa, että tämä rahoitus säilyy vaikka parin vaalikauden ajan sellaisena, että pystytään turvaamaan poliisien määrärahat pitkällä jänteellä.

10.11 **Mika Kari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Heti ensimmäiseksi kiitoksia ministerille tästä poliisimäärärahan nostosta. Raha tulee varmasti tarpeeseen. SDP on omassa vaihtoehtobudjetissaan jo viime vuoden keväällä esittänyt poliisimäärärahojen nostamista. Nyt hallitus on tullut SDP:n linjalle, ja kiitos siitä. On selvää, että myös turvallisuustilanne on muuttunut, ja on hyvä, että hallitus myös tähän tilanteeseen reagoi.

Kysyn kuitenkin tästä poliisikoulutuksen määrästä, vähän viitaten edustaja Tolvasen puheenvuoroon. Pitäisikö teidän, arvoisa ministeri, mielestänne luoda eduskuntaan parlamentaarinen pitkä kaari useamman vaalikauden taakse, niin että pystyisimme varmistamaan poliisin määrän riittävän tason tuleville vuosille? Nythän tämä taso on tämän hallituksen aikana laskenut jo hälytysrajan alle ja tätä tasoa pitäisi nostaa. Poliisikoulutuksen nykyinen määrä riittää ylläpitämään poliisin määrän, mutta millä tavalla nostamme?

10.12 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensin haluan todeta, että olen samaa mieltä edustaja Mika Karin kanssa siitä, että me tarvitsemme yli vaalikausien menevän suunnitelman tilanteen pitämiseksi hallinnassa.

Mielestäni sisäministeriön toimialalla on valittu ihan oikeat kohteet, kun puhutaan vihapuheen torjunnasta ja ekstremismin torjunnasta. Ne ovat tärkeitä yhteiskunnassamme. Olen kuitenkin huolissani siitä, onko tämä nykyinen toimenpidepaketti esimerkiksi poliisin ennalta estävän toiminnan kannalta lainkaan riittävä. Tosiasiassahan, kun puhutaan ennalta ehkäisevästä ja estävästä toiminnasta, tarvitaan yli hallintosiilorajojen menevää yhteistyötä ministeriöiden välillä, ja kun tästä asiasta ministeriöiltä kysyy, niin useimmiten vastauksena saa vain sen oman ministeriön katsauksen siihen, että teemme tätä ja tätä. Toivoisinkin siis, että eri ministeriöt yhdessä yli toimialarajojen miettisivät, miten saataisiin nopeasti koppi sellaisista ihmisistä, jotka ovat ennalta ehkäisevän toiminnan tarpeessa, kun puhutaan turvallisuudesta. — Otan myöhemmin toisen puheenvuoron. Kiitos.

10.13 **Kari Kulmala si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tulivat esiin poliisille hankittavat erityiskalustot. Nämä varmasti auttavat täällä pääkaupunkiseudulla ja isoissa kaupungeissa muutenkin, mutta tuolla maaseudulla ne eivät auta. Maaseudulla kuitenkin on varuskunnista jääneitä Pasi-ajoneuvoja, joita voitaisiin käyttää poliisin työvälineinä, mikäli niitä siellä olisi. Arvoisa ministeri, voitaisiinko jollain tavalla varmistaa, että jokaisessa maakunnassa olisi näitä erityisajoneuvoja, jotka ovat lakkautetuista varuskunnista jääneet ylimääräisiksi?

10.14 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Poliisi tarvitsee riittävästi henkilöstöä tutkimaan annettuja vihjeitä, rikoksia ja vastaamaan hälytyksiin. Haluan kysyä, meneväthän poliisille suunnattavat lisäresurssit nimenomaan henkilöstön tutkintaresursseihin, ja toisaalta, onko jo ensi vuonna saatavilla riittävästi koulutettuja poliiseja.

Arvoisa puhemies! Olen hyvin huolissani hätäkeskusten toimintakyvystä. Ihmisen hätä on suuri, jos hätäkeskus ei vastaa ajoissa. Haluankin kysyä, luenko budjettia oikein. Väheneekö ensi vuonna hätäkeskusten toimintamääräraha todella miljoonalla eurolla?

Arvoisa puhemies! Pakolaiskiintiön nosto olisi keino auttaa kaikkein heikoimmassa asemassa olevia pakolaisia, perheitä, naisia, lapsia. Pakolaiskiintiö on turvallinen ja hallittu reitti pois konfliktin jaloista, ja on käsittämätöntä, että kiintiötä ei olla valmiita nostamaan ensi vuodelle. Haluankin kysyä ministeriltä: mitä te ajattelette itse tästä pakolaiskiintiön tasosta?

10.15 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On hieno asia, että poliisin määrärahoja nostetaan, että hallitus on nyt paitsi SDP:n myöskin RKP:n linjoilla. Me olemme tätä vaatineet toistuvasti varjobudjetissamme. [Välihuutoja]

On hieno asia myöskin, että hätäkeskuskoulutukseen panostetaan, että sillä varmistetaan sitä, että palvelua on saatavilla paitsi molemmilla kotimaisilla myöskin muilla kielillä, ja olen ilolla huomannut, että ministeri on tämän henkilökohtaisesti monesti nostanut esille. Voisitteko hieman avata, miten tämä konkreettisesti tapahtuu ja miten varmistetaan paitsi koulutuksen riittävyys myöskin se, että sitä palvelua on sitten konkreettisesti myöskin saatavilla?

Migrin määrärahoista todetaan, että tavoitellaan lyhyempiä käsittelyaikoja. Se on luonnollisesti hyvä asia. Mitä kauemmin kestää päätöksen saaminen, riski paitsi turhautua myös sen lisäksi radikalisoitua tulee ilmeiseksi. On kuitenkin syytä olla huolissaan siitä, että oikeusapua ei aina saa hyvänlaatuisena, [Puhemies koputtaa] ja myöskin siitä, että käsittelyajat sinänsä, perusteelliset käsittelyt, eivät aina toteudu. Turvataanko tämä kuitenkin, vaikka määrärahoja leikataan?

10.17 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edellinen hallitus poisti tilapäiset oleskeluluvat niiltä kielteisen päätöksen saaneilta turvapaikanhakijoilta, jotka eivät vapaaehtoisesti suostuneet poistumaan maasta, ja tuo päätös tuli kyllä kreivin aikaan, koska Suomi olisi ollut todella vetovoimainen maa, jos olisi kulkenut viesti, että tänne voi tulla eikä turvapaikkatutkintaa edes tarvita — voi vain sanoa, että ei halua täältä lähteä. Se johtaisi myös viranomaistyön turhentamiseen. Sen takia olen hiukan huolestunut niistä poliittisista kannanotoista, joissa on vaadittu tämän lain palauttamista. Mutta sen sijaan olen kyllä sitä mieltä, että pakolaiskiintiötä tulisi nostaa ja voisi nostaa, sillä mielestäni apu tulisi kohdentaa niille, jotka sitä tarvitsevat, mutta ei niille, joista todetaan, että he eivät suojelua tarvitse.

10.17 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli tosi hienoa kuulla, kun ministeri Risikko sanoi, että turvapaikanhakijoihin menee entistä vähemmän nyt rahaa. Me kaikki tiedämme, että suurin osa näistä Suomeen saapuvista turvapaikanhakijoista tulee tänne usean turvallisen maan kautta, joissa olisi mahdollisuus hakea turvapaikkaa. Edelleen tiedämme, että suurin osa turvapaikanhakijoista ei saa oleskelulupaa Suomesta vaan käännytyspäätöksen. Ja kolmanneksi iso osa niistä henkilöistä, jotka tämän käännytyspäätöksen saavat, jää siitä huolimatta tänne Suomeen, ihan niin kuin entinen ministeri Räsänen tuossa kertoi.

Sitten kun tästä kirjasta sivulta 717 katsotaan, niin reilut 5 miljoonaa euroa annetaan näille laittomasti maassa oleville henkilöille, ja sitten viereisellä sivulla 716 suunnilleen sama summa otetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta pois. Ministeri Risikko, mitä hallitus vielä tulevaisuudessa tekee tämän lisäksi, jotta Suomi ei enää tulevaisuudessa [Puhe-

mies koputtaa] olisi niin houkutteleva maa turvapaikanhakijoiden silmissä kuin se nyt vielä on?

10.19 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuustilanteen muututtua viime aikoina sana ja käsite "kansalaistottelemattomuus" on noussut keskusteluun nimenomaan turvapaikkapolitiikan yhteydessä. Kansalaistottelemattomuutta tai edes siihen yllyttämistä ei tietenkään missään tapauksessa pidä hyväksyä. Lakia pitää noudattaa, ja viranomaisille täytyy antaa työrauha. Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden auttaminen ja piilottelu ovat kuitenkin ihan arkea tänäkin päivänä maassamme, ja monesti niissä liikutaan lain rajojen ulkopuolella, vaikka lähimmäisen auttamisesta onkin kysymys. Arvoisa ministeri, missä teidän mielestänne ja lain mukaan menee auttamisen raja?

10.20 **Ilkka Kanerva kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapinta on käynyt jo pitkään varsin vaikeaksi havaita. Siviili- ja sotilaskriisinhallinta menevät saman otsikon alle. Suomella on poikkeuksellisen hyvä maine kriisinhallintamaana, rauhanturvatoimien jatkona. Tiedämme, että kehitteillä on keskustelun myötä kysymys siitä, miten Suomen suorituskykyä tässä suhteessa olisi aihetta parantaa hallinnollisesti ja toiminnallisesti. Kysyisin ministeriltä, onko tämän hallituskauden aikana vielä mahdollisuus edetä tässä asiassa, jossa Suomen kannalta ovat hyvinkin tärkeät mainetekijät ja Suomen kansainväliset palvelut kysymyksessä.

10.20 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä sisäisen turvallisuuden tilanne on paljolti muuttunut, ja hienoa, että hallitus nyt myös reagoi sitten määrärahalisäyksissään tähän. Myöskin poliisien määrä, 7 200, mitä jo oppositiosta aikaisemmin on esitetty, on pystytty nyt vakiinnuttamaan. Siinä mielessä, että poliisien määrään ei pystytä nyt lyhyellä aikavälillä enää nostamaan, koska meillä koulutuspaikat ovat täynnä ja lisäkoulutus alkaa puremaan vasta siellä kolmen vuoden päästä, senpä takia nyt olisi järkevää, ettei ainakaan omalla toiminnallamme aiheutettaisi sellaista painetta, missä poliisin voimavaroja joudutaan käyttämään johonkin muuhun kuin siihen ydintoimintaan, mihin sitä pitäisi käyttää. Koska me tiedämme, että nämä uhat muuttavat muotoaan ja vaativat yhä enemmän poliisin resursseja, sen takia olisin kysynyt ministeriltä, miten tämä nyt sitten ratkaistaan, kun esimerkiksi tämä tuleva alkoholilain muutos vaikutusarvioiden mukaan vaatii 170 henkilötyövuotta lisää poliisiin, jotta näistä vaikutuksista pystytään pitämään huolta. Miten ministeri on ajatellut, että tämä pystytään ratkaisemaan nykyisten [Puhemies koputtaa] poliisin resurssien puitteissa?

10.22 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä budjetin vaikutusarvioinnista teidän hallintonne osalta. Viime vuosina on ollut paljon esillä se, että alaikäisten turvapaikanhakijoiden tulo Suomeen on moninkertaistunut, puhutaan kuusinkertaistumisesta. Samoin on ollut esillä erilaisia tapauksia, joissa on lähetetty alaikäisiä ja raskaana olevia naisia maihin, joiden turvallisuutta ei välttämättä pystytä takaamaan. Olisin kysynyt teiltä, miten lapsivaikutusten arviointi toteutuu tässä sisäministeriön budjetissa ja ylipäätään näissä päätöksissä, joista nyt mainitsin. Ainakaan tähän budjettikirjaan, joka meille on jaettu, ei ole kirjoitettu, että oltaisiin tehty lapsivaikutusten arviointia tai sen kummemmin sukupuolivaikutusten arviointia [Puhemies koputtaa] minkään näiden edellä mainittujen päätösten tai seikkojen kohdalla. Mainitaan ainoas-

taan, että sote-uudistuksen kohdalla tullaan tekemään [Puhemies koputtaa] sukupuolivaikutusten arviointia, mutta sitä ei voi pitää riittävänä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pidetäänpä kiinni tästä minuutin vastauspuheenvuoroajasta, niin mahdollisimman moni pääsee ääneen.

10.23 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Budjettiriihen jälkeen on herännyt keskustelu siitä, onko tässä maassa enää tilaa kristilliselle lähimmäisen auttamiselle. [Ben Zyskowicz: Te olette herättäneet keskustelun, hämmentävää!] Ministereiden puheenvuorot ovat olleet siltä osin hämmentäviä, että on jäänyt epäselvyys siitä, voiko lähimmäistä enää tässä maassa auttaa. Kovat puheet eivät sovi yhteiskuntaan, jossa kristillisille arvoille moni antaa suuren painon.

Arvoisa puhemies! Toinen keskusteluun noussut asia on kansalaistottelemattomuus ja se, pitääkö viranomaisia ja lakeja aina kunnioittaa kaikissa tapauksissa. Näin varmasti moni ajattelee, mutta toisaalta, jos katsoo historiaa, Nelson Mandelaa, vaikkapa rotusorron vastaista toimintaa, Suomen itsenäistymistä autonomian aikaan, kyllä monia uudistuksia, [Puhemies koputtaa] monia muutoksia ihmisten asemaan on ajettu sillä, että on uskallettu nousta myös sellaisia lakeja vastaan, jotka sortavat ihmisiä.

10.24 **Antti Rantakangas kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Arhinmäki, kyllähän meidän tehtävämme on noudattaa niitä lakeja, joita säädetään täällä. [Eduskunnasta: Kyllä! — Leena Meri: Se on kristillistä!] Tämä teidän puheenvuoronne, eihän tämä voi olla totta, että te täällä ikään kuin kiihotatte kansaa siihen, että lakeja ei noudateta.

Mutta pääpuheenvuoroni tarkoitus oli nostaa esille pelastustoimen tulevaisuus. Oli hyvä, että ministeri mainitsi sen, ja kun tulee maakuntauudistus ja kaikki muut siihen liittyen, niin minun mielestäni pelastustoimen tulevaisuuden osalta se on jäänyt ihan liian pienelle roolille. Kun otetaan huomioon se, että pelastajat, palomiehet, ovat toiseksi arvostetuin ammatti poliisien jälkeen, pitää huolehtia siitä, että meillä pelastustoimen järjestelmä toimii tässä kokonaisuudessa riittävän vahvalla tavalla, ja ennen kaikkea siitä, että sopimuspalokuntien rooli, joka on aivan ratkaisevaa tässä Suomen toiminnassa, pidetään riittävän vahvalla tavalla esillä. — Kiitoksia.

10.25 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vihreät antavat jatkuvasti virheellistä tietoa turvapaikka-asioissa. Esimerkiksi Facebookissa 27.8. puheenjohtaja Aalto kirjoitti seuraavaa: "Suomessa on ihmisiä, joita ei voida palauttaa, koska heillä ei ole tarvittavia matkustusasiakirjoja eikä sellaisia saada kohdemaan byrokratian tai yhteistyöhaluttomuuden vuoksi hankittua." No, tämähän ei ole totta, ja jos tällaisia ihmisiä olisi, niin ulkomaalaislain 51 §:n 1 momentin mukaan heille myönnettäisiin tilapäinen oleskelulupa. Edelleen Aalto on muun muassa A-studiossa 31.8., Maaseudun Tulevaisuudessa 8.9., Pressiklubissa 8.9. ja Ykkösaamussa 9.9. väittänyt, että YK:n kidutuksen vastainen komitea olisi 12 tapauksessa todennut meidän tekemämme ratkaisut näissä palautusasioissa ja turvapaikka-asioissa virheellisiksi. No, tämäkään ei ole totta, kuten ilmeisesti Aaltokin jo tietää. Kysyn nyt puheenjohtaja Mikkoselta, kun Aalto ei ole paikalla: kun Alexander Stubb [Puhemies koputtaa] meinattiin erottaa hallituksesta sen takia, että hän meni lonkalta antamaan vääriä lukuja hallintarekisteriasiassa, niin mikä teidän mielestän-

ne nyt olisi sopiva sanktio puheenjohtaja Aallolle, [Puhemies koputtaa] joka jatkuvasti jakaa väärää tietoa näissä asioissa? [Naurua]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, myönnän vielä tähän debattivaiheeseen kolme puheenvuoroa, edustajille Essayah, Savio ja Rinne, ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro.

10.27 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastauksena: Kristilliset kirkot ja seurakunnat ovat selkeästi ohjeistaneet kirkkoturvaohjeellaan, kuinka ihmisiä autetaan niin, että lakia noudatetaan. Että tässä ei pitäisi olla kyllä mitään epäselvää tässä salissa.

Sen sijaan ministeriltä olisin halunnut kysyä, millä tavalla tätä väkivaltaisen radikalisoitumisen ja toisaalta ekstremismin torjuntaa pystytään parantamaan, koska kyse on aika usein siitä, miten tiedonkulku pelaa viranomaisten välillä. Onko tähän nyt erityisesti kiinnitetty huomiota, onko käyty näitä prosesseja läpi, ja onko tähän tulossa selkeästi myöskin lisää resursointia? Kaiken kaikkiaan voisi sanoa, että kristillisdemokraatit ovat äärimmäisen tyytyväisiä näihin budjetin panostuksiin: niin turvapaikkaprosessien nopeuttamiseen, oikeuslaitokselle tulevaan lisärahoitukseen kuin myöskin poliisien määrärahan lisäämiseen.

10.28 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetissa on tosiaan esitetty lisämäärärahoja sisäisen turvallisuuden edistämiseksi, ja muun muassa poliisin rahoitusta on kasvatettu. Se on tietysti sisäisen turvallisuuden kannalta positiivinen asia, ja siitä kiitos hallitukselle. Suomen sisäinen turvallisuustilanne ei valitettavasti ole tällä hetkellä kuitenkaan läheskään yhtä hyvä kuin ennen, eikä sitä paranneta pelkästään määrärahojen korotuksilla. Puolustusvoimien pääesikunta antoi syyskuun alkupuolella ohjeistuksen, jonka mukaan varusmiehiä suositellaan välttämään yksin pimeässä liikkumista sotilasasuun pukeutuneena. Samassa yhteydessä varusmiehiä kehotettiin käyttämään yhteisiä lomakuljetuksia. Muutamaa viikkoa aiemmin, elokuun loppupuolella, sisäministeriön pelastusosasto oli antanut suosituksen, jonka mukaan virkapuvun ja muiden pelastustoimeen liittyvien tunnusten käyttöä työ- ja virkamatkoilla tulee välttää julkisilla kulkuneuvoilla tai jalkaisin liikuttaessa. Kysyisin sisäministeriltä, mitähän kaikkea [Puhemies koputtaa] hän tästä ajattelee ja mitä hän aikoo asialle tehdä.

10.29 **Antti Rinne sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Räsänen nosti esille tärkeän huolen siitä, miten poliisien määrä tulevaisuudessa riittää, kun tuo koulutusmäärien kasvattaminen alkaa purra kolmen vuoden päästä ja itse lisäämme, jos esitykset menevät sellaisenaan läpi esimerkiksi alkoholilainsäädännössä, tarvetta poliisien määrälle. Kysyn ministeri Risikolta: Onko tässä vaara, että talousrikostorjunta ja vastaavat asiat jäävät nyt mopen osalle sen takia, että tarve terrorismin torjuntaan ja sisäiseen turvallisuuteen, tämäntasoiset asiat, vaatii lisää resursseja?

Nyt samalla kysyn sisäministeri Risikolta sitä, että kun käytiin näitä selontekoja läpi turvallisuuteen ja puolustukseen liittyen, niin tuossa yhteydessä nousi esiin huoli esimerkiksi ulkoasiainvaliokunnassa siitä, että tämä laaja turvallisuuden käsite on kokonaan näistä jäänyt ulkopuolelle. Minun nähdäkseni suomalaisen yhteiskunnan suurimpia ongelmia on täl-

lä hetkellä syrjäytyminen ja eriarvoistuminen. Miten näette tämän puolen nyt hallituksen budjetissa toteutuvan?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Risikko, 3 minuuttia.

10.30 **Sisäministeri Paula Risikko:** Arvoisa puhemies! Kovasti tuli kysymyksiä, jatkan vaikka sitten toisesta.

Kiitoksia kovasti näistä kommenteista. Täällä viitattiin siihen, että meillä on sisäisen turvallisuuden selonteko ja nyt strategia sitten tekeillä, ja se lähtee nimenomaan siitä, että pitkäjänteistä suunnittelua tarvitaan. On tärkeää, että jotta tällainen pitkäjänteinen suunnittelu pystyttäisiin tekemään, niin tarvitaan sitä resurssien vakautta, ja olen itse ehdottomasti sitä mieltä, että siihen tällainen tarvitaan. Ja kun täällä kysyttiin kantaani, niin se on "kyllä", mutta se edellyttää kaikkien hallituspuolueiden ja ryhmien tukea tälle asialle.

Koulutusmäärien lisääminen on tietysti yksi sellainen tärkeä asia, koska meillä tällä hetkellähän on se 7 200 poliisihenkilöä ja vain 17 työttömänä viimeisimmän tiedon mukaan. Eli meillä ei ole sitä reserviä. Siitä syystä meidän pitää satsata myös koulutukseen. Näitä koulutusmääriä on nostettu, mutta niitä päätöksiä tehdään aina vuosittain juuri tästä syystä, että kun ei ole pitkäjänteistä suunnittelua mahdollisuus tehdä, niin silloin tehdään vuosittain, ja nyt olisi tärkeää, että päästäisiin juuri tästä koulutusjutustakin johtuen tällaiseen pitkäjänteisempään suunnitteluun. Mielestäni tämä hallitus on nyt ottanut askeleen siihen pitkäjänteisempään suunnitteluun. Täällä kysyttiin, pitäisikö olla ihan parlamentaarinen ryhmä. Ei siihen tarvita parlamentaarista ryhmää, kun me tiedämme sen, että pitkäkestoinen suunnittelu tarkoittaa myös koulutusmäärien lisäämistä ja hyvissä ajoin, koska se koulutus on suhteellisen pitkä.

Sitten... [Välihuuto vasemmalta] — Siitä syystä, kun ei ole ollut rahaa, koska rahat ovat heilahtaneet kuinka sattuu. Ja nyt niitä on tämä hallitus lähtenyt sitten pitkäjänteisemmin viemään eteenpäin.

Kalustosta totean, että yhteistyö Puolustusvoimien kanssa on erittäin kannatettavaa ja sitä myös tehdään. Kaikki Puolustusvoimien kalusto ei kuitenkaan sovellu poliisien käytettäväksi, ja siitä syystä meidän pitää uusia myös omaa kalustoamme. Mutta kannatan hyvää yhteistyötä.

Ennaltaehkäisy on todella tärkeää. Suomihan on eräällä lailla tällaisen radikalisoitumisen ja ekstremismin ennaltaehkäisyn maa, joka on sitä tehnyt vuosien aikana, ja ollaan jopa maailman mannuilla käyty siitä kertomassa, ja hyvä niin.

Resurssien kohdentaminen: On tärkeää, että ne kohdennetaan oikeisiin asioihin, ja kun rahat ovat vähissä ja resurssit vähissä, niin siitä syystä pitää olla toimintavaltuuksia, pitää olla suorituskykyä, osaamista, mutta pitää olla myös rahaa palkata niitä poliisihenkilöitä. Täällä kysyttiin, mitä aikaansaa esimerkiksi alkoholilaki. Alkoholilaki tuo tarvetta poliisien määrälle. Se on ihan selvää, ja se on sanottu suoraan siellä lakiesityksessäkin.

Talousrikostorjunnasta sanon, että se on meillä myöskin yhtenä painopistealueena. On tärkeää, että joltain toiselta ei syödä sitten niitä resursseja ja painopistettä laiteta toiseen, koska se on vähän niin kuin sitä hölmöläisten peitontekoa, eli on tärkeää, että näissä toimitaan aivan niin kuin edustaja Rinne totesi. Muistutan nyt kuitenkin semmoisesta asiasta, että raha ei tätä nyt yksin ratkaise, vaan pitää olla hyvä työnjako [Puhemies koputtaa] ja tietojen kulku.

Arvoisa puhemies! Nyt jäi vastaamatta näihin kaikkiin muihin kysymyksiin, mutta...

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan seuraavassa puheenvuorossa.

Selvä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Jatkamme vielä debattia.

10.33 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvin tärkeää tämä sisäinen turvallisuus, ja on tärkeää ja välttämätöntä, että poliisien määrärahoja on lisätty, aivan kuten sosiaalidemokraatit omissa vaihtoehdoissaan ovat esittäneet. Ja myös tämä poliisikoulutuksen määrä tulevaisuudessa tulee olemaan todella tärkeä. Siksi ainakaan minä en pitäisi pahana myös vaalikausien yli ulottuvaa suunnittelua, jolloin tämä parlamentaarinen yhteinen työ olisi hyvinkin perusteltua.

Puhemies! Oli tärkeää, että ministeri myös tunnusti tässä sen ongelman, että nyt sitten hallitus on tämän alkoholilain myötä itse omilla toimillaan lisäämässä vahvasti myös poliisien työtaakkaa, poliisien määrän tarvetta, poliisin määrärahojen tarvetta. Minulla on nyt kova pelko, että tässä ei pysytä tästäkään syystä perässä, vaikka näitä tervetulleita resursseja on tullut lisää. Kun ministeri Risikkokin nyt myönsi tämän alkoholilain mukanaan tuoman ongelman, minä nyt kysyn hallituspuolueilta ja ministeri Risikolta ja kaikilta: eikö nyt pitäisi juuri [Puhemies koputtaa] muuttaa sitten näitä alkoholilain [Puhemies koputtaa] esityksiä ja ottaa takapakkia selkeästi ja unohtaa [Puhemies koputtaa] nämä hölmöt suunnitelmat?

10.35 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Turvallisuusympäristö on muuttunut nopeasti. Myös rajapinnat sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden välillä ovat hämärtyneet: terroriuhka, kouluiskut, erilaiset muut tämäntyyppiset ovat valitettavasti entistä arkipäiväisempiä. Kiitos siitä ministeri Risikolle, että olette tarttunut tähän muuttuneeseen tilanteeseen määrätietoisesti. Poliisin ja suojelupoliisin määrärahoja lisätään yhteensä 50 miljoonalla — poliisille 44 ja suojelupoliisille 6 miljoonaa — ja myös kalustoa uusitaan vastaamaan näihin uusiin, erilaisiin uhkiin. Pidän sitä erittäin tervetulleena.

Tiedustelulaki on yksi osa tätä turvallisuutta, ja toivotaan, että sen etenemistä ei enää kukaan jarruta.

Ja sitten poliisien määrän nostaminen. Pitää olla suunnitelma siitä, miten pääsemme nostamaan myös tulevaisuudessa itse poliisimiesten [Puhemies koputtaa] määrää ja sitä kautta näkyvyyttä.

10.36 **Reijo Hongisto si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monissa puheenvuoroissa on kannettu huolta poliisien määrästä ja lähinnä siitä, että poliiseja on liian vähän. On se liikuttavaa huomata, että koko sali oikealta vasemmalle ja vasemmalta oikealle on sitä mieltä, että virkamerkin haltijoita on tällä hetkellä ja ilmeisesti myöskin tulevaisuudessa liian vähän. Koulutus kestää tämän 3—4 vuotta — riippuu siitä, mille alalle aikoo eriytyä — ja hakijamäärä on sellainen, että me emme voi tällä hetkellä lisätä poliisien määrää rahaakaan lisäämällä. Nyt kysyn ministeriltä: kun ministeriö ja hallitus on lisännyt poliisille määrärahaa mutta kun ei voida lisää virkoja taikoa hatusta, niin onko mahdollista saada käyttää näitä rahoja ylitöihin sillä tavalla, että turvataan koko ajan, jatkuvasti, riittävä poliisien määrä näissä hälytystehtävissä?

10.37 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on käyty paljon debattia siitä, mikä poliisien määrän pitäisi olla, ja on tärkeää, että hallitus nyt on pystynyt lisäämään määrärahoja sinne. Mutta myös tuolta harvaan asutuilta alueilta tulee huoli: on seutuja, joilla se ainokainenkin poliisipartio on mahdollisesti jäämässä eläkkeelle, ja kun poliiseja ei työttömänä taida olla kuin se parikymmentä, niin totta kai herää huoli siitä, kuinka kansalaisten turvallisuudentunne turvataan, jos poliisipartioita ei näy edes kylänraitilla, siinä kuvassa. Olisin halunnut kysyä ministeriltä: miten myös se turvataan, että poliiseja saadaan harvaan asutuille alueille?

Ja toisekseen, Suomessa on erittäin hyvät kokemukset poliisin, Tullin ja Rajan yhteistyöstä. Se on auttanut näitä kansainvälisiä rajaseutuja, vaikkapa Ruotsin ja Norjan rajaa vasten olevia, mutta siellä on kuitenkin vielä asioita, jotka eivät toimi niin hyvin, myös lainsäädännöstä riippuen. Kuinka paljon pohjoismaista yhteistyötä teette tässä suhteessa, ja onko jotain, mitä Suomen pitäisi tehdä lainsäädännössä, jotta tämä viranomaisyhteistyö myös kansainvälisesti [Puhemies koputtaa] pohjoismaisilla rajoilla voisi toimia paremmin?

10.38 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Zyskowiczille, tuo oli tutkivaa journalismia. Ryhmätutkimuksen mukaan 19—36-vuotiaat nuoret arvioivat henkilökohtaisen turvallisuutensa kuin Suomenkin turvallisuuden heikentyneen. Professorit Jarno Limnéll ja Jari Rantapelkonen pitävät nuorten lähettämää viestiä erittäin huolestuttavana. Suojelupoliisin mukaan Suomeen on jo juurtunut jihadistinen alamaailma. Supon mukaan radikaali-islamistiset yhteisöt elävät omien normien ja sääntöjen mukaan. Jos sisäinen turvallisuus heikkenee, se tarkoittaa sitä, että poliitikot ovat epäonnistuneet siinä ydintehtävässä, mikä on turvallisuus. Olisiko nyt aika katsoa hyvin kriittisesti, mitä päätöksiä on tehty väärin tai mitä päätöksiä on jätetty tekemättä, koska tilanne on tämä?

10.39 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa viitattiin harmaan talouden torjunnan resursseihin ja talousrikollisuuden torjuntaan. Mitä tulee verokertymän varmistamiseen, veronkierron estämiseen, aggressiivisen verosuunnittelun vähentämiseen ja niin edelleen, niin se on tietysti valtiovarainministeriön asia, mutta jos ajatellaan sisäministeriön ja poliisien resursseja, niin kuin ministeri viittasi, niin on jatkuvaa tasapainoilua siinä, mihinkä voimavaroja suunnataan. Silloin tarvitaan myös muita toimenpiteitä kuin resursseja, tarvitaan lakimuutoksia, tarvitaan muun muassa veronumeron käytön laajentamista rakennusalan lisäksi muille aloille. Veronumeron käyttö rakennusalalla on selvästi vähentänyt harmaan talouden käyttöä, talousrikollisuutta, ja sen laajentaminen on kiireellistä. Ministeri Orpo ei vastannut eilen täällä keskustelussa siihen, onko veronumeron laajentaminen tulossa vai ei, mutta kovasti kannustan sisäministeriä puristamaan ministeri Orpoa hihasta ja vaatimaan tätä hieman esillä ollutta asiaa menemään eteenpäin.

10.40 **Tuula Haatainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aalto-yliopiston professori Limnéllin tutkimus suomalaisten nuorten mielipiteistä turvallisuudesta julkistettiin, ja kyllähän nuoret sanovat, että se suurin turvallisuusuhka on nimenomaan meidän suomalaisten keskinäinen eripuraisuus ja eriarvoistuminen. Minusta tämä oli aika kirkas näkemys nuorilla siitä, että tämä yhteiskunnallinen eriarvoistuminen, joka on käynnissä, on itse asiassa se suurin pohja, joka synnyttää myös tällaista radikalisoitumista ja on

myös erittäin vaarallinen pohja ääriaineksille ja äärimielipiteille. Tästä syystä kysynkin ministeri Risikolta, kun tunnen teidät myös sosiaali- ja terveydenhuollon osaajana: aiotteko nyt sitten painaa päälle, että tässä tulevassa sisäisen turvallisuuden ohjelmassa otetaan tämä sosiaalinen koheesio, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja tämä eriarvoistumisen kierteen katkaisu todella mukaan tähän, [Puhemies koputtaa] koska siinä on juuri kysymys tästä laajasta turvallisuudesta, ehkäisemisestä?

10.41 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Risikolle hyvästä asioiden hoidosta ja turvallisuusasioiden kärjessä pitämisestä. Tästä poliisien määrästä haluaisin semmoisen varmistuksen, että kun puhutaan, että 7 200, niin onko niin, että siinä luvussa ei ole suojelupoliisin henkilöstömäärä mukana, jolloin kokonaisluku olisi noin 7 500. Näin ilmeisesti aikaisemmin on tilastoitu.

Sitten kysymys poliisien työn turvallisuudesta. Kuvaamista emme voi kieltää, se kuuluu sananvapauteen, mutta mitä ajatellaan siitä, kun vainoamismielessä, kiusaamismielessä poliisien kuvaaminen virkatehtävissä sillä tavalla, että sinne kuviin liitetään perheenjäseniä, vaimoja, lapsia, lapsien päivähoitopaikkoja, kouluja, nimiä, ja näitä sitten kiusaamismielessä, painostamismielessä levitetään eteenpäin? Olen ymmärtänyt, että esimerkiksi Rautatientorilla tällaista suunnitelmallista kiusaamista on tapahtunut.

10.42 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sisäisen turvallisuuden tilanne on Suomessa muuttunut nopeasti, ja siihen on reagoitu, kuten tästä budjettiesityksestä nähdään. Poliisin lisämäärärahat tulevat aivan varmasti tarpeeseen, samoin Rajavartiolaitoksen, koska esimerkiksi vihreän rajan turvaamisessa nykyisellä miehityksellä — vaikka nyt kotikuntani Ilomatsin alueella tai Pohjois-Karjalan maakunnan alueella ja yleensä rajakunnissa — niillä niin pienillä miehitysmäärillä, mitä siellä on, on ollut viime vuosina ihan selviä haasteellisia tilanteita. Toivon mukaan tähän saadaan helpotusta.

Mutta kysyn ministeri Risikolta: Viime viikolla tuli tieto Ilomantsin poliisiasemaan liittyen — koskee myös Outokummun poliisiasemaa — että sitä ollaan käytännössä lakkauttamassa menettelyllä, jossa virat siirretään Joensuuhun tai Kiteelle. Käytännössä se tarkoittaa kyseisten asemien lakkaamista, vaikka ministeri Orpo ollessaan sisäministeri teki päätöksen, että kyseiset asemat jäävät. Paikalliset ihmiset siellä rajan seudun kunnissa ovat erittäin huolissaan siitä, kun poliisin näkyvyys vähenee. Se ei kuitenkaan tarkoita sitä, että me saisimme apua esimerkiksi Rajavartiolaitokselta, koska heillä on kädet täynnä töitä. Mitä tälle asialle tehdään, koska mekin [Puhemies koputtaa] haluamme elää turvallisessa ympäristössä?

10.44 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn täällä näihin kiitoksiin määrärahojen nopeasta kasvattamisesta. Rahoituksen jatkuvuus on kuitenkin kovin heilahtelevaa — tai tarkoitan: tämän rahoituksen kokonaisarvio — kuten ministerikin totesi, ja tähän olisi saatava pidemmän linjan ratkaisu.

Näiden tavoitteiden, joita täällä talousarviokirjassa todetaan, toteuttaminen todella edellyttää selkeää rahoitusta. Tutkintaan tarvitaan lisää resursseja, jotta poliisi voi tehdä oman työnsä ja saattaa asiat sitten syyttäjänviraston päätettäväksi ja tuomioistuimiin.

Poliisiasiain neuvottelukunta on esittänyt, että poliisien todellinen tarve on noin 7 500 poliisia, jotta nykyisessä muuttuneessa turvallisuusympäristössä poliisi voi suoriutua teh-

tävästään. Tästä tavoitteesta ollaan vielä kaukana, ja kysyisin ministeriltä: onko tulossa [Puhemies koputtaa] pitkän tähtäyksen suunnitelmaa, miten tähän päästään?

10.45 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska Suomi on oikeusvaltio, kielteisen päätöksen saaneiden turvapaikanhakijoiden on oikeus saada oikeusapua ja sen lisäksi valittaa tuomiosta eri oikeusasteissa. Tästä seuraa se, että he jäävät maahan niin sanotusti tyhjän pantiksi tekemättä yhtään mitään. Arvoisa ministeri, onko missään mietitty, että selvitettäisiin myöskin heidän ammatillinen osaamisensa ja myönnettäisiin väliaikaisia työlupia, että he voisivat työskennellä, mikäli työpaikka löytyy? Sellaisiakin turvapaikanhakijoita on, jotka haluavat oikeasti kotoutua, vaikka kielteinen päätös on tullut. Tämän ei pitäisi olla tällä hetkellä edes ongelma, koska kolleganne työministeri Lindström on jo kertonut, että hän ei tiedä, mitä hän tekee 150 miljoonan työllistämisrahalla, joka tälle vuodelle on budjetoitu.

Sitten toinen asia on tämä, arvoisa ministeri: minkälaisia toimia on odotettavissa tämän yhteisen kipupisteen hoitamiseksi elikkä Euroopan rajojen [Puhemies koputtaa] hoitamiseksi siten, että ne eivät vuoda?

10.46 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuustilanne on tosiaan muuttunut. Hallitus aikoo vakiinnuttaa poliisin määrän 7 200:aan. Tällä hetkellä poliiseja eläköityy nopeampaan tahtiin kuin mitä uusia poliiseja valmistuu. Koulutuspaikkojen määrä pidetään tänäkin vuonna 400:ssa, mutta ongelma on se, että ei löydy riittävän päteviä hakijoita täyttä määrää opintopaikoille. Samoin koulusta eivät valmistu kaikki sinne hakeneet henkilöt. Kysyn ministeriltä: miten tämä ongelma saadaan ratkaistua, että päästään siihen 7 200:aan edes teoriassa? Minun mielestäni tämä löyhentäminen näissä koulutuspaikkakriteereissä ei ainakaan voi olla ratkaisu.

10.47 **Veera Ruoho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos hallitukselle vahvasta panostuksesta sisäiseen turvallisuuteen, ja kiitän myös edustaja Kiurua, sinä nostit esiin poliisiin kohdistuvan luottamuksenmurentamisilmiön. Se on totta, että poliisin työtä häiritään ja heitä kiusataan julkisesti ja vähintäänkin näitä kunnianloukkauksia tapahtuu jatkuvasti.

Tapasimme eilen edustaja Tolvasen kanssa Poliisiammattikorkeakoulun ylemmän kurssin oppilaita, tulevia poliisipäälliköitä. Keskustelimme monestakin eri aiheesta mutta myöskin tästä siviilikriisinhallinnasta ja siitä, kuinka Suomen poliisin hallinnossa on hyödynnetty kansainvälisessä toimintaympäristössä saatua kokemusta ja tietoa, ja saamamme tiedon mukaan ilmeisesti ei juurikaan. Todellakin toimintaympäristö on pysyvästi muuttunut ja kansainvälistynyt. Miten voisimme paremmin hyödyntää kansainvälisissä siviilikriisinhallintatehtävissä työskennelleiden suomalaispoliisien kokemusta?

10.48 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EU:n pitävin ulkoraja on Suomen ulkoraja, Suomen ja Venäjän välinen ulkoraja. Sieltä ei liikennettä tule, mistä ei tietoisuutta meillä Suomessa olisi. Sen sijaan Euroopassa muualla ulkorajat eivät pidä, ja niitä ongelmia sitten on ollut eri puolilla, maahanmuuttovyöryn muodossa muun muassa. Minkälaista keskustelua te, rouva ministeri, käytte EU-pöydissä tällä hetkellä EU:n ulkorajojen paremmasta pitävyydestä? Olisiko Suomella kenties annettavaa tälle puolelle, että voisimme antaa omia neuvojamme ja oppejamme EU:n ulkorajojen pitä-

miseksi, ja onko teillä tietoa, mitä toimenpiteitä Etelä-Euroopan valtiot aikovat tehdä omien rajojensa valvomiseksi? Onhan päivänselvä asia, että yhteisessä Euroopassa ulkorajat eivät voi olla eri asemassa kuin ne tällä hetkellä ovat.

10.49 **Kimmo Kivelä si** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Viime vaalikaudella toteutettiin ristiriitainen ja kyseenalainen päätös liikkuvan poliisin lakkauttamisesta, ja tästä päätöksestä yhä edelleen kentältä kuulee kritiikkiä. Kysyn ministeriltä: Missä määrin ministeriössä seurataan ja tehdään johtopäätöksiä liikkuvan poliisin suoritteiden määrän muutoksista uudenlaisessa organisaatiossa ja laajemminkin? Missä määrin on tehty tästä lakkauttamispäätöksestä vaikutusarviointia?

10.50 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisi hyvä kyllä ministerin selvittää, kuten edustaja Kiuru täällä vähän penäsi, kuinka paljon niitä poliiseja oikeasti on. Meillä on vähän vaikeuksia laskea tätä poliisien todellista määrää, kun se vaatii nyt yhteenlaskua, ja kun minä katsoin kirjaa, [Naurua] niin suojelupoliisissa on tänä vuonna 175 poliisia ja ensi vuonna on arvioitu niitä olevan 195, ja jos yhteenlaskua tekee, niin poliisien todellinen määrä on melkein 7 400. Mutta ministeri voi tämän sitten ammattiihmisenä vahvistaa, onko näin vai ei.

Mutta varsinainen huoleni kohdistuu kyllä hieman samaan asiaan, mihin edustaja Katainen täällä jo ensimmäisenä kiinnitti huomiota. Se on tämä kansalaistottelemattomuus ja siihen läheisesti liittyvä poliisin työn suoranainen häirintä. Lait voivat olla jonkun mielestä huonoja, mutta se, että osoitetaan mieltä silloin, kun poliisi on tekemässä lain edellyttämää työtä, on kyllä todella väärin. Kysynkin ministeriltä: täytyykö meidän jollain tavalla nytten lainsäädäntöä perata, että me poliisien oikeuksia parannamme?

10.51 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä on kuultu, turvallisuusympäristö on muuttunut ja näihin haasteisiin vastaaminen on kiinni resursseista. On oltava tekeviä ja kykeneviä käsiä, ja poliisipartio on lopulta se, joka toimii, kun tilanne osuu kohdalle. Turussa tämä konkretisoitui: teko pysäytettiin 3 minuutin päästä ilmoituksesta. Tämä osoitti, että meillä on ammattitaitoiset ja osaavat viranomaiset. Mutta valitettavasti näin ei ole joka puolella Suomea. Suomi on pitkä maa. Esimerkiksi lapsuuden kotikunnassani on eläköitymässä molemmat poliisit vuodenvaihteessa eikä ole luvattu ketään tilalle. Voiko olla näin, että kokonainen kunta jää poliisitta? Tämä on tosi huolestuttava asia harva-alueilla. Siinä tapahtuu nimittäin niin, että myös kynnys ottaa yhteyttä poliisiin nousee, jos tiedetään, että sitä ei ylipäänsä ole olemassa. Eli tähän kyllä toivon Risikolta parannusta. — Kiitos.

10.52 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Edustaja Eestilä tässä kuvasi todella hyvin sen, miten todellakin siellä suojelupoliisissa on 175 poliisia tänä vuonna ja ensi vuonna 195 kappaletta. Tämähän täytyy laskea mukaan siihen kokonaissummaan, elikkä noustaan sinne 7 400:aan, vähän päälle. Ja nyt kun tässä on tämän pääluokan osalta tehty oikein hyviä painopistelisäyksiä ja lisätty poliisitoimeen ja suojelupoliisille — suojelupoliisille pikkuisen vajaat 3 miljoonaa ja poliisille toimintamenoihin 24 miljoonaa lisää — niin totean kuitenkin sen, että itse asiassa poliisin toimintamenot ovat edelleen 10 miljoonaa jäljessä tuota vuoden 2016 tasoa. Ja toisaalta tietenkin, kun poliisimiehiä meillä ei ole työttömänä tällä hetkellä, toivoisin, että sinne suojelupoliisin puolelle voitaisiin teh-

dä vielä lisäyksiä, koska siellä on monen alan ammattilaisia, joita he palkkaavat. Lähes puolet on [Puhemies koputtaa] ict-alan ammattilaisia ja tutkijoita ja muita ammattilaisia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajille Arhinmäki ja Salolainen, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

10.53 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Rantakangas täällä väitti, että yllytin kansalaistottelemattomuuteen. Hän ei kuunnellut, edes vähän alusta, mitä minä sanoin. Sanoin, että pitää historiallisesti tarkastella asioita myös tässä päivässä. Mitä teille sanovat nimet Mahatma Gandhi, Nelson Mandela, Rosa Parks, Martin Luther King? Kaikki he ovat taistelleet vääryyttä vastaan kansalaistottelemattomuuden keinoin, väkivallattomin keinoin, ja saaneet merkittävää muutosta aikaan yhteiskunnassa. Myös suomalaisessa yhteiskunnassa on saatu muutosta aikaan kansalaistottelemattomuuden kautta. Ottamatta kantaa esimerkiksi Eugen Schaumaniin, joka on jopa antanut nimen puistolle Kulosaaressa, häntä varmaan tulkittiin autonomian aikana aivan toisella tavalla kuin silloin, kun puiston nimi annettiin.

Arvoisa puhemies! Myös historiallista ja pitkälle menevää katsontaa toivon tässä salissa enkä vain [Puhemies koputtaa] päiväsaikaan tapahtuvaa mäiskintää ilman pidempää perspektiiviä.

10.54 **Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Meidän alapuolellamme on eduskunnan väistö- ja suojatilat. Eduskunta ei ole koskaan kuitenkaan harjoitellut näiden suojatilojen käyttöä, sinne menemistä ja siellä työskentelemistä. Tämä on sikäli hyvin erikoista, että kaikki tällaiset turvallisuuskysymykset ovat tällä hetkellä esillä ja niitä varten harjoitellaan. Minun mielestäni tätä tulisi joskus harjoitella. Mutta kysymys on ongelmallinen: jos se tehdään sillä tavalla, että se herättää kansalaisissa huolestumista, niin silloin on menty vikaan. Tämä pitää tehdä sillä tavalla, että tehdään suunnitelma, jossa joskus pitkällä tulevaisuudessa, esimerkiksi ensi vuonna jossain vaiheessa, tehdään tällainen harjoittelu, jolloin ei ole mitään sellaista sensaatiomaista tilannetta, joka aiheuttaa kansalaisissa hermostumista. Mutta tänne on tosiaan kalliit tilat rakennettu, ja niissä pitäisi harjoitella.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Risikko, 5 minuuttia.

10.55 **Sisäministeri Paula Risikko:** Arvoisa puhemies! Kiitos jälleen hyvistä kommenteista. Ihan tuosta, kun on kysytty poliisihenkilöstön määrää, että ketkä suposta lasketaan, niin supon poliisit lasketaan siihen 7 200:aan, mutta muut — koska supossahan on paljon muitakin ammattihenkilöitä — eivät kuulu tuohon lukuun.

Kriisinhallintakeskuksesta edustaja Kanerva tuossa kysyi, ja yleensäkin kriisinhallinnasta: Itse olen sitä mieltä, että kriisinhallinta on meillä yksi sellainen timantti, joka on, voi sanoa, hiomaton timantti. Ja siihen satsaaminen olisi nyt ensiarvoisen tärkeää, koska siitä voitaisiin tehdä ihan vientituote. Tässä hallituksessa on kyllä ihan selvät suunnitelmat tällaisen kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan osaamiskeskittymän saamiselle Suomeen, jossa me laittaisimme myöskin esimerkiksi siviili- ja sotilaskriisinhallintaa enemmän toiminnallisesti yhteen. Tämä on se.

Mutta sitten tähän vastaanottokeskusten toimintaan ja määrärahoihin, täällä viitattiinkin niihin. On totta, että kovin ovat ne kulut siellä tosiaankin olemassa, mutta pyydän huomioimaan, että kyllä ne on sieltä saatu laskemaankin — kiitos tehostetun toiminnan mutta myöskin sen, että vastaanottokeskuksen palveluita käyttää vähemmän väkeä tällä hetkellä — mutta jonkin verran on kuitenkin. Ja tuossa luettelinkin puheessani, mihin niitä vastaanottokeskuksen määrärahoja, kun se on pitkittynyt se maassaolo monesta eri syystä, vielä tällä hetkellä tarvitaan.

Sitten täällä kysyttiin tästä turvapaikkahakemuksen uusimisesta — olette aivan oikeassa, siihen on nyt tartuttu. Ja tämähän on meillä tällainen... Vastaanottodirektiivi edellyttää, että saa hakea uutta turvapaikkaa, mutta eihän se voi olla niin, että maailman tappiin. Että sellainen rajoitus siihen nyt kyllä tehdään, ja me katsomme nyt, mihin se direktiivi antaa mahdollisuuden, ja se työ on meneillään.

Sitten täällä puhuttiin oikeusavusta ja käsittelyajoista eri oikeusasteilla. Nythän oikeusministeriön puoli sai lisää resursseja, jotta hallinto-oikeudet pystyisivät nopeammin käsittelemään näitä ja olisi resursseja. Oikeusapu tulee myöskin sieltä puolen, eli oikeusministeriö on tekemässä arviota juuri tästä oikeusapuasiasta, siitä, onko se riittävä ja ovatko ne lainsäädäntömuutokset, mitä on tehty, olleet riittäviä vai onko niissä vielä tekemistä.

Kiitän edellistä sisäministeriä Räsästä siitä, että ryhdikkäästi totesitte, että kun tilapäiset oleskeluluvat poistuivat, niin se oli aivan oikea päätös. Se oli yksi vetovoimatekijä, ja ei mikään muukaan maa sellaisia pidä. Sehän on aivan kovin merkillinen oleskelulupa. Täällä on aika kummallisesti opposition puolelta tullut, että se pitäisi palauttaa. Siinähän menisi merkitys ja järkevyys koko tältä meidän järjestelmältämme. [Mika Niikko: Asekauppa! — Paavo Arhinmäen välihuuto]

Olen itse asiassa samaa mieltä, että heihin, jotka oikeasti turvapaikkaa tarvitsisivat, meidän pitäisi pystyä satsaamaan. Minä ymmärrän sen, että tässä pitää monella taholla toimia, ja niin sanovat kaikki sopimukset, mutta olen ehdottomasti sitä mieltä, että ne resurssit, mitä me laitamme turvapaikan antamiseen ja tämäntyyppiseen, pitäisi pystyä kohdentamaan niihin, jotka sitä oikeasti tarvitsevat. Tästä keskustellaan paljon EU-areenoilla, ja EU-komissio kyllä patistaakin juuri tämänsuuntaiseen toimintaan, koska se on myöskin sitä laillista reittiä.

Sitten vetovoimaisuuden vähentäminen: siinä on luotu yhteisiä kantoja EU:n kanssa, ja se CEAS-paketti, joka tänne on tulossa, tuo siihen sitten sitä yhdenvertaisuutta ja vertailtavuutta.

Alaikäisten turvapaikanhakijoitten määrähän meillä on se, että jonkin verran heitä on. Ja erityisesti heidän asumismuotonsa ja kaikki katsotaan tarkasti, että siinä on kyllä lastensuojelu ihan meillä mukana.

Sitten täällä puhuttiin auttamisesta versus poliisien vastustamisesta. Ja kyllä, vielä kerran sanon tämän: Auttaa saa, mutta poliisia ei saa vastustaa. Tämä on nyt se. Ja minä olen vähän huolissani, arvoisa edustaja Arhinmäki, tuosta, että te aina monesti kysytte sitä, mikä ero niillä on. Jos kansanedustaja ei osaa erottaa auttamista ja poliisin vastustamista, niin on vähän niin kuin hankala juttu. [Naurua]

No, sitten pelastustoimen uudistus, joka tässä tuli esille, se on erittäin tärkeä huomio. Se pitää huomioida myöskin. 18 maakuntaa alkaa pelastustoimea nyt sitten järjestää, ja tuottaminen on sitten pelastuslaitoksilla.

Koko ajan arvioidaan poliisin resurssien riittävyyttä ja niiden kohdentamista. Edustaja Tolvanen on monesti käyttänyt puheenvuoron siitä, että perustyöhön pitää satsata, ja olen

ihan ehdottomasti samaa mieltä. Se on se kivijalka, jolle rakentuvat sitten erityistoimet. Ja poliisipartioiden näkyvyyttä eri puolilla Suomea tarvitaan, ja siihen satsataan. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, myönnän nyt poikkeuksellisesti yhden vastauspuheenvuoron edustaja Arhinmäelle, ja sen jälkeen siirrymme maa- ja metsätalousasioihin.

11.01 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen suuresti arvostanut sisäministeri Risikkoa ja hänen työtään, mutta tällä kertaa puheenne oli kuin poliisiylijohtaja Kolehmaisen puheet viikonloppuna. Missä minä, ministeri Risikko, olen sanonut, että poliisin vastustaminen on sama asia kuin lähimmäisenrakkaus tai auttaminen? Minä olen aivan aidosti täällä nostanut esille sen huolen, joka on laajasti suomalaisessa yhteiskunnassa siitä, kun sanotaan, että paperittomien ihmisten auttaminen pitää kriminalisoida. [Ben Zyskowicz: Kuka sanoo?] Tästä on laajasti hämmennystä suomalaisessa yhteiskunnassa, että mitä ihmiset voivat näiden hädänalaisten auttamiseksi tehdä. Tätä on ihmetelty kirkon piirissä, tätä on ihmetelty kansalaisjärjestöjen piirissä, ja tätä minäkin ihmettelen, missä se raja menee. Mutta en minä ole puhunut eikä kirkko eivätkä kansalaisjärjestöt ole puhuneet, että poliisin vastustaminen olisi lähimmäisenrakkautta, niin kuin te annoitte täällä ymmärtää.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, 1 minuutti, ministeri Risikko, ja sen jälkeen siirrymme toiseen aiheeseen.

11.02 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meidän on turha tästä nyt keskustella, koska me emme nyt tunnu löytävän yhteistä ymmärrystä tästä. Nyt vielä kerran sanon: Auttaminen on ihan sallittua, se on niin sanottua lähimmäisenrakkautta, myös Raamattu sanoo niin. Meidän kasvatuksessa on se, että autetaan hädässä olevaa ihmistä. Mutta toivon, että se tarkoittaa tässä yhteiskunnassa, tässä oikeusvaltiossa myöskin sitä, että viranomaisia ei vastusteta. Poliisit ovat itse tuottaneet sellaista toivetta meille sisäministeriöön, että tehkää nyt tälle jotakin, että nimenomaan tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa, missä me olemme, he saavat tehdä työtänsä. Missään, arvoisa Arhinmäki, ei ole sanottu, että auttaminen kriminalisoitaisiin — ei missään. Te vääristelette puheita. [Paavo Arhinmäki: Tämä on se käsitys, joka on yhteiskunnassa! — Välihuutoja oikealta]

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt siirrymme maa- ja metsätalousministeriön asioihin. Ministeri Leppä, 7 minuuttia.

11.03 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Herra puhemies! Turvallisuudesta on itse asiassa kysymys myöskin tämän hallinnonalan asioissa, kun puhutaan ruoasta, ruokaturvasta, puhutaan energiasta, puhutaan kotimaisten, suomalaisten, uusiutuvien luonnonvarojen kestävästä käytöstä ja sen tuomasta turvallisuudesta meille kaikille, jokaiselle suomalaiselle — eli hyvä jatko tälle äskeiselle pääkohdalle.

Puhemies! Talouden kasvun, mikä tällä hetkellä Suomessa on menossa, yksi merkittävä tekijä on ollut biotalous ja sen positiivinen kasvu, se on ollut ihan keskeinen tässä nykyisessä tilanteessa ja sen syntymisessä. Esimerkiksi metsäteollisuuden investointeja on lu-

kuisia käynnissä ja suunnitteilla eri puolilla Suomea. Metsäteollisuuden tuotteita viedään ennätyksellisiä määriä esimerkiksi Kiinan markkinoille. Voidaankin puhua varsin mittavasti hiilinieluviennistä, kun urbanisoidut kaupunkikeskukset ja kasvukaupungit rakentavat suomalaisesta puusta ja käyttävät yhä enemmän suomalaisia puupohjaisia tuotteita, joilla korvataan uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä.

Samoin on käynyt elintarvikesektorilla. Tässä kesän aikana ja alkusyksyn aikana on lukuisia uusia laitoksia, uusia investointeja otettu Suomessa käyttöön ja näin uudistettu ja tehostettu meidän kilpailukykyämme. Hallituksen kärkihankepanosten turvin olemme onnistuneet avaamaan uusia vientimarkkinoita korkean lisäarvon tuotteillemme, aivan erityisesti Aasiassa. Muualta saadun kasvun turvin olemme onnistuneet miltei kuromaan umpeen Venäjän-markkinan sulkeutumisesta aiheutuneen kuopan. Uusista vientiluvista neuvotellaan jatkuvasti, itse viimeksi eilen Kiinan ministerin kanssa. Tässä yhä useampi suomalaisyritys on lähtenyt maailmalle kokeilemaan siipiään puhtaan suomalaisen ruoan myynnissä. Tässä ministeriö ja hallitus ovat erittäin vahvasti panostaneet siihen viranomaisyhteistyöhön ja viranomaisten auttamisasiaan, jotta yritykset saavat markkinoita myöskin Kaukoidässä auki.

Valitettavasti tämä erittäin myönteinen kehitys, mitä meillä on nyt ollut, ei ole heijastellut suomalaisen viljelijän kukkaroon. Kannattavuus on jatkunut useimmilla sektoreilla jo liian pitkään huonona. Heikossa kannattavuustilanteessa vaikea korjuusyksy tekee tilanteen monilla tiloilla yhä vain tukalammaksi. Avainasemassa kannattavuuden parantamisessa on ruokamarkkinoiden nykyistä oikeudenmukaisempi toiminta. Tällä hetkellä tuotteista saatava hinta ei jakaudu oikeudenmukaisesti ruokaketjun toimijoiden kesken. Tämän osalta valmistelu hallituksen sisällä, eri ministeriöissä ja aivan erityisesti maa- ja metsätalousministeriössä, jatkuu.

Useimmat biotalouden kasvun virrat saavat alkunsa suomalaiselta maaseudulta. Kasvun turvaamiseksi meidän onkin pidettävä sen elinvoimaisuudesta erinomaisen hyvää huolta, ja tämä koskee kaikkia hallinnonaloja.

Puhemies! Ensi vuoden budjetin osalta budjettiriihessä sovitun mukaisesti kokonaan kansallisesti maksettaviin luonnonhaittakorvauksiin on tarkoitus osoittaa 21 miljoonan euron rahoitus maatalouden kriisipaketin loppuosista. Tämä tarkoittaa sitä, että me pystymme ensi vuodelle puolittamaan luonnonhaittakorvaukseen suunnitellun leikkauksen, elikkä se leikkaus tulee olemaan, ja se on todellisuutta, että se tulee olemaan, 5 euroa hehtaarilta — suunnitellusti se olisi ollut tätä enemmän. Tämän lisäksi sovittiin kohdennettavaksi 3,5 miljoonaa euroa elintarvikeviennin ja menekin edistämiseen. Teknisesti nämä määrärahojen siirrot tehdään lisätalousarvion yhteydessä.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa on varattu lomituksen sijaisavun maksujen huojennukseen miljoona euroa sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toteuttamaan varhaisen välittämisen toimintaan miljoona euroa. Nämä ovat pieniä mutta äärimmäisen tärkeitä panoksia, joilla voidaan tukea viljelijöiden jaksamista.

Arvoisa puhemies! Osana budjettia hallitus myös esittää varainsiirtoverolain muuttamista siten, että varainsiirtovero poistetaan tilanteissa, joissa liikkeen- ja ammatinharjoittaja tai maa- ja metsätaloudenharjoittaja perustaa osakeyhtiön. Tämä päätös tukee ja kannustaa investoivia ja kasvavia tiloja. Kaiken kaikkiaan tämän hetken tilanne ruoantuotannon puolella, alkutuotannon puolella, ei ole myönteinen, mutta se tulevaisuudenkuva, joka tähän liittyy, sitä on.

Nyt meidän pitää kaikilla tavoilla pystyä toimimaan niin, että me pääsemme tämän erittäin hankalan tilanteen ylitse niin, että meillä into myöskin uusilla nuorilla yrittäjillä ja alalle tulevilla säilyy, että me saamme investointeja aikaan. Meidän on välttämätöntä saada myöskin alkutuotannossa uusia investointeja aikaan, jotta meillä tulevaisuudessa huoltovarmuus, meidän mahdollisuutemme hyvän ruoantuotannon edellytyksiin säilyvät. Sitä kautta kysymys viime kädessä on siitä, missä ne työpaikat sijaitsevat tällä alalla, sijaitsevatko ne Suomessa vai sijaitsevatko ne jossakin Suomen ulkopuolella. Tästä viime kädessä on kysymys, sen lisäksi, mistä aloitin, sen turvallisuuskysymyksen lisäksi, jota ei voi liiaksi korostaa. Siitä ovat huolta kantaneet tosiaan myöskin eri huoltovarmuusammattilaiset. Tämäkin viesti meidän pitää vakavasti ottaa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja tähän aihealueeseen.

11.10 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitokset ministerille, olette tehnyt tosi hyvää työtä valtiovarainministeriön kanssa, kun olette saanut tämän LFA-leikkauksen puolitettua. Se on merkittävä asia, sillä juuri tällaisessa tilanteessa viljelijöille ei lisäkustannuksia soisi koituvan.

Tärkeää on myös se, että viennin edistämiseen saatiin rahoitusta, ja mitä ministeri ei tuossa maininnut, on se, että biokaasuautoiksi muuntaminen tuo osaltaan elinvoimaa maaseudulle. Tärkeää on lomituksen pieni lisäpanostus ja myöskin se, että saimme Metsoon lisättyjä rahoja ympäristöministeriön puolelta. Tässäkin salissa on moneen otteeseen käyty keskustelua metsien monimuotoisuudesta, ja tällä tavoin sitäkin pystytään nyt turvaamaan.

Varsinainen kysymykseni ministerille on, kun satotilanne on nyt näin huono kelien vuoksi: olisiko teillä jotain [Puhemies koputtaa] vastaantuloa tässä asiassa, esimerkiksi syysilmoitusten tai katoasioitten myötä?

11.11 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että tällä hetkellä meillä on hallitus, joka ymmärtää Suomen metsätalouden ja maatalouden kysymyksiä hyvin ja toimii yhteistyössä.

Kysyisin ministeriltä kolme kysymystä:

Ensimmäinen on ruokaturvallisuuteen ja elintarvikevientiin osittain liittyvä. Minun mielestäni sellainen liha, joka on tuotettu antibioottivapaasti, jossa ei ole käytetty antibiootteja, ja joka on jalostettu lähellä, on tavoittelemisen arvoinen. Voimmeko me, arvoisa ministeri, viedä tätä lähiteurastusta eteenpäin niin, että pykälät ja muut seikat eivät sitten vuosia haittaa tätä kehitystä, että ihmiset pääsevät oikeasti töihin?

Toinen kysymys koskee rahoituksen saamista. Tänä päivänä viljelijöiden on entistä vaikeampaa saada rahoitusta. Syynä on keskittynyt päätöksenteko pankkimaailmassa ja pankkien vakavaraisuussäännökset. Mitä tälle voidaan tehdä, että viljelijät saavat rahoituksen?

Ja kolmas koskee sitten metsäkanalintuja. Niiden määrä on jo useita vuosia ollut vaarallisen matalalla. Sää on tietysti yksi syy, mutta yksi syy on petoeläimet ja tietyt petolinnut ja muut linnut. Voimmeko me, ministeri, yhdessä tehdä ohjelman, joka selvittää, mitkä syyt tähän [Puhemies koputtaa] heikkoon kanalintukantaan on ja mitä sille pitäisi tehdä?

11.12 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, teidän salkkuunne kuuluvat myös kalastusasiat, ja se koskettaakin todella isoa joukkoa

suomalaisia. Nimittäin Suomessa on 1,6 miljoonaa vapaa-ajankalastajaa. Kalastus on kaikille ikäluokille erittäin tärkeä harrastus, virkistysharrastus, ja on meidän yhteinen asiamme pitää siitä huolta.

Puhemies! Kuitenkin tähän budjettiin sisältyy lakiehdotus korottaa kalastonhoitomaksua 15 prosenttia — 15 prosenttia, joka tarkoittaa lähes 1,5 miljoonaa euroa lisää maksurasitusta maamme vapaa-ajankalastajille. Ja se, mikä ihmetyttää, on se, että tämän budjettikirjan perusteella voi päätellä, että tämä kertymä ohjataan suoraan vesialueen omistajien korvauksiin. Ongelma tässä on se, että näitten korvausten käyttöä ei millään tavalla valvota, joten me emme voi varmistua siitä, että nämä lisävarat käytettäisiin kalakantojen kestävyyden turvaamiseen tai suojaamiseen. Voitteko nyt, ministeri, kertoa, mihin nämä kertyvät varat on tarkoitus ohjata ja miten me turvaamme maamme vesialueita omistamattomien kansalaisten tärkeän kalastusharrastuksen?

11.13 **Kari Kulmala si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalousyrityksen tärkein voimavara on maatalousyrittäjä itse, se helposti monilta unohtuu. Joskus henkiset voimavarat tai taloudelliset resurssit saattavat kuitenkin joutua koetukselle ja apu on tarpeen, varsinkin näin märän kesän jälkeen. Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela sai vuonna 2017 lisämäärärahaa, jonka turvin Mela on voinut tarjota apua vaikeuksiin joutuneille viljelijöille. Melan apu kohdistuu sekä välittömästi maatalousyrittäjien jaksamiseen vaikuttaviin tukitoimiin että pitkävaikutteiseen, ennalta ehkäisevään hyvinvointityöhön. Mielestäni on erittäin tärkeätä, että tällaisia hankkeita on tehty maanviljelijöiden jaksamisen eteen heidän tärkeässä työssään.

Maatalousyrittäjien jaksamisen tukemiseen on myös ensi vuodelle sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan varattu 2 miljoonaa euroa. Puolet summasta kohdistetaan lomituksen sijaisavun maksujen huojennukseen ja toinen puoli Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toteuttamaan Välitä viljelijästä -hankkeeseen. Arvoisa ministeri, onko olemassa myös muita tukikeinoja, [Puhemies koputtaa] millä voisimme maatalousyrittäjien jaksamista parantaa?

11.14 **Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun täällä ryhmästäni ei ole kuin Uotila, hän tuskin sitten juoruaa ryhmäkokouksessa, että kehun ministeriä hänen hyvistä avauksistaan. [Naurua]

Eli elinkeinon edistämiseen ja turvaamiseen, vähän samaa kuin valiokunnan puheenjohtaja Kalmari: nyt toivoisin, että jättäisitte perinnöksi ministerikautenanne sen, että olisitte voimakkaasti edistämässä hallituksessa sitä toimintaa, että tämä viennin edistämisen jatkuvuus, ne ponnistukset eivät olisi vain budjettirahoituksessa mukana vaan että tässä tehtäisiin pitkä, suunnitelmallinen ja jatkuva rahoitus siihen, että me todellakin turvaamme elinkeinon vientimahdollisuudet. Kriittisenä kysymyksenä, ministeri Leppä: Lihatalojen ylivalta pieniä jalostavia suomalaisia lihataloja kohtaan huolestuttaa markkinoille pääsyä niin Satakunnassa kuin muuallakin. Tämä yksi, mikä tuli juuri, on tämä meille kaikille tärkeä [Puhemies koputtaa] alkuperämerkintä, mutta isot talot pitävät nyt pihdeissään pieniä taloja.

11.16 **Mats Nylund r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensin täytyy myös kiittää ministeriä hyvästä työstä, mutta haluan alusta alkaen sanoa, että tietenkin se on pettymys, että leikataan LFA-tukea. Leikkaus on 33 miljoonaa, sen voimme lukea suoraan

budjettikirjasta. On tietenkin hyvä, että voi paikata tätä, lieventää tätä leikkauskriisirahoilla, mutta mitään uutta rahaa se ei ole, edustaja Kalmari. Tämä on jo luvattu kriisiraha viljelijöille. Nyt se paikataan, käytetään tällä tavalla, ja se on tietenkin hyvä, mutta leikkaus se on joka tapauksessa.

Se kaikkein tärkein viljelijöille nyt olisi tietenkin, että saamme jotain ulos markkinasta, että voimme saada elintarvikeketjun toimimaan. Ministeri on ollut useita kertoja esillä nostaen tätä asiaa, ja vaikka nimenomaan nyt tämä keskustelu koskee valtion talousarviota, ehkä ministeri voi sanoa jotain tästä uudesta elintarvikelainsäädännöstä, joka voi helpottaa ja parantaa viljelijöitten mahdollisuutta saada rahaa markkinoista.

11.17 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta se, että hallinnonalan budjetti on hyvin tehty. Tässä tuetaan muun muassa kaikista huonoimmassa taloudellisessa tilanteessa olevia maatiloja 11 miljoonan tuella, lisätään Metso-ohjelmaan joitakin miljoonia — se on todella hyvä — saadaan kolme isoa biotaloushanketta käyntiin 49 miljoonan satsauksella, millä saadaan kotimaista tuotantoa kannattavaksi ja sitten meidän kauppatasettamme kasvatetuksi, ja sininen biotaloushanke saadaan lähtemään eteenpäin.

Mutta haluaisin nostaa yhden asian esille täältä, ja se on tämä kalatalouden edistäminen. Tässä on niin monta näkökulmaa tähän asiaan: Nimittäin meidän kalavesien hoidon täytyy olla hyvässä kunnossa, kalastusmatkailuun täytyy tehdä panostuksia — se kiinnostaa aivan taatusti ulkomaalaisia — ja sitten taas kalatuotteiden vienti täytyy saada vetämään maailmalle. Näihin asioihin kannattaa kiinnittää huomiota.

11.18 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä kannattavuusongelma on kansakunnan yhteinen huoli. Hallitus on asettanut strategiseksi tavoitteekseen ja painopisteekseen biotalouden ja sen puhtaat ratkaisut. Nostaisin kyllä strategiseksi tavoitteeksi erityisesti viljelijöiden toimeentulon. Tämä hätähuuto, joka täälläkin monessa puheenvuorossa on tullut ilmi, ei ole mikään pieni asia. Meille kaikille suomalainen ruoka on tärkeätä. Ehkä suomalaisen elintarvikeketjun ja tuottajaketjun vuoropuhelua pitäisi lisätä. Ehkä ministeri voisi olla siinä avainasemassa johtamassa tätä keskustelua, jotta tämä epäsuhde siellä voisi poistua. Toivoisinkin nyt ministeriltä jonkinlaista kannanottoa siihen, miten tässä asiassa on ihan käytännön tasolla ajateltu edetä.

11.19 **Eerikki Viljanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Leppä kuvasi hyvin maa- ja metsätaloussektorin tilannetta. Meillä on erittäin asiantunteva ministeri.

Metsätaloussektorilla on tehty ja tehdään mittavia teollisuusinvestointeja. Ala on vahvassa myötätuulessa niin perinteisempien tuotteiden kuin uusienkin, biotalouden tuotteiden osalta. Tämä on erinomainen asia koko Suomen ja kaikkien suomalaisten kannalta. Metsäsektorin osalta meidän pitää lähinnä turvata alan toimintaedellytyksiä, ja sitähän tämäkin talousarvio osaltaan tekee.

Mutta vaikka biotaloudessa on paljon hyviä kestävän kasvun merkkejä ja tekoja, biotalouden keskeisellä osalla, maataloudella ja maanviljelyllä, ei mene hyvin. Eilisten uutisten mukaan Suomessa ruoka on edullista. Tämä johtunee pitkään jatkuneesta halpuuttamisesta. Halpuuttaminen on johtanut siihen, että kaikki ketjun osaset eivät enää tule työllään toimeen — siitäkään huolimatta, että työtaakka on kasvanut [Puhemies koputtaa] ja työ mu-

sertaa henkisesti tai fyysisesti. Onko ministerillä mielessään toimenpiteitä, miten tulonjako elintarvikeketjun sisällä saataisiin oikeudenmukaisemmaksi?

11.21 **Susanna Koski kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Panostukset elintarvikevientiin ja sen edistämiseen ja edesauttamiseen ovat ensiarvoisia sille, että alkutuotannon ja tuottajan asemaa saadaan kohennettua. Myöskin ruokaviraston sijaintipaikan valikoituminen Seinäjoeksi on tärkeä asia. Haluaisinkin kysyä ministeriltä: onko tämä organisaatiouudistus sellainen tienhaara, jossa on mahdollista uudelleenarvioida myöskin elintarvikeviennin organisatorisia perusteita siten, että onko siinä kehitettävää?

Toisekseen: Elantonsa ansiotulona saavan yrittäjän, maataloustuottajan tilanne on sataprosenttisesti erilainen kuin ansiotulonsa palkansaajana saavan ihmisen. Nyt kun solidaarisuusveroa on päätetty jatkaa, onko tämä varainsiirtoveron poisto ikään kuin nähtävä [Puhemies koputtaa] kannusteena sille, että nyt on mahdollisuus siirtyä osakeyhtiömuotoiseen toimintaan, mikä edesauttaa rakenneuudistusta?

11.22 **Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuultiin ministeriltä hyvä katsaus, millä tavalla budjetti on rakennettu, ja sieltä todellakin tuli esille asiantuntevuus ja myöskin se huoli, millä tavalla hallitus tänä päivänä ottaa kantaa maatalousyrittäjän ja metsätalousyrittäjän elinkeinon eteen.

Muutama asia:

Miten ruokamarkkinat saadaan toimimaan oikeasti, sillä tavalla että arvonlisää pystytään tuottamaan sille, joka myöskin tekee eniten siinä ketjussa? Sille pitää löytää jollakin oikealla tavalla se paino. Tässä jo edustaja Viljanen sitä kysyikin.

Sitten yksi asia, joka liittyy valtioneuvoston periaatepäätökseen kesältä 16, jossa valtion hankinnoissa sitouduttiin kotimaisella tavalla tuotettujen elintarvikkeiden käyttöön: Millä tavalla voitaisiin nyt tehdä joitakin toimenpiteitä, että tämä jalkautuisi myöskin kuntiin? Nyt parhaillaan tehdään kuntien talousarvioita ensi vuodelle, ja tämä olisi keskeinen asia, että myöskin maakunnissa ja kunnissa [Puhemies koputtaa] elintarvikehankintoja tehtäisiin kotimaisen elintarvikelainsäädännön mukaisesti.

11.23 **Reijo Hongisto si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn edustajakollegoiden kiitoksiin siitä, että meillä on erinomainen ja hyvä ministeri. Kiitos siitä.

Kuluvalle vuodelle on petovahinkoihin varattu 7,9 miljoonaa euroa ja ensi vuodelle vahinko- ja korvausmäärärahaa lisätään 8,45 miljoonaan euroon. Kiitos siitä, hyvä näin. Mutta kun vahinkojen arvioidaan olevan vähintään 10 miljoonaa euroa, niin tätä kattamatonta rahaa kyllä jää. Kun vahinkoja tulee ja valtio ei niitä vahinkoja korvaa, saattaa olla syytä, aihetta tai olettamusta viitata edellä sisäministeriön asiassa puhuttuun kansalaistottelemattomuuteen, eli jos näitä vahinkoja ei korvata, saattaako käydä niin, että kansalaiset ryhtyvät ikään kuin kansalaistottelemattomuuden nimissä ratkomaan tätä asiaa? Kysynkin ministeriltä: miten hallitus voisi toimia niin, että viranomaiset ratkaisevat asian, ettei kansalaisten tarvitse ottaa oikeutta omiin käsiinsä?

11.24 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri, suomalaisen luonnon puhtaus tunnetaan kautta maailman. Suomalaisia elintarvikkeita, luonnonantimia, marjoja, sieniä, riistaa arvostetaan ympäri maapallon erittäin paljon.

Vientimarkkinat suomalaisille tuotteille ovat varmasti suuret. Ministeriöhän on tehnyt ansiokasta työtä raivatakseen tietä suomalaisille tuottajille ja elintarviketuottajille erityisesti Kaukoitään, Lähi-itään ja muualle, semminkin nyt, kun vienti Venäjälle ei kovin suurta ole pakotteista johtuen.

Tuntuu kuitenkin siltä, että tämä elintarvikeviennin kasvu voisi olla huomattavasti suurempaakin, ja tuntuu siltä, että käynnistymisvaikeuksia on ollut. Kysyisinkin ministeriltä: mikä on näkemyksenne siitä, hyödynnetäänkö tämä potentiaalimme nyt täysin, ja mitä vielä voitaisiin tehdä sen eteen, että suomalaisia elintarvikkeita ja tuotteita maailmalle saataisiin enemmän? [Puhemies koputtaa] Myöskin kysyn sen saman kysymyksen, niin kuin niin monessa puheenvuorossa muutkin ovat kysyneet, että kuinka se alkutuottajan osuus tästä myyntihinnasta saataisiin suuremmaksi siten, että tuottaja hyötyisi paremmin.

11.25 **Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kaikki päivän säästä olemme nähneet, sadonkorjuu viljelijäkentällä on varsin hidasta, ja se osaltaan kuvastaa myös sitä tunnelmaa, mikä tuolla maatalouden kentällä tänä päivänä on.

Kiitos kuitenkin ministerille ansiokkaasta työstä viljelijöiden eteen. Luonnonhaittakorvauksen kompensointi on hyvä asia, pieni mutta erittäin tärkeä.

Myös varainsiirtoveron poistaminen aiheuttaa kyllä minun mielestäni hyvinkin sen, että maatilojen järkevä yritysmuotojen muuttaminen ja sitä kautta yritysten kasvu ja kehittyminen on huomattavasti parempaa kuin tähän asti. Nyt siellä ei ole keinotekoisia esteitä siihenkään.

Kysyisin kuitenkin ministeriltä hieman toisenlaisesta asiasta, kuten norminpurusta. Maatalous on erittäin säännelty toimiala, ja kysyisinkin ministeriltä: miten tämä norminpurku etenee, säilyykö se yhtä ripeänä, ja miten estetään uuden normituksen tuleminen maatalousalalle?

11.27 **Thomas Blomqvist r** (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Åtminstone lokalt har de skador som rovdjur förorsakar blivit ett problem, vilket också ledamot Hongisto var inne på. Gårdsbesöken av varg har ökat, till exempel i Västra Nyland och också i Österbotten, ganska dramatiskt faktiskt under det senaste året.

Arvoisa puhemies! Kysyisin sellaista asiaa, että onko ministeri tietoinen siitä, että nämä varat, jotka on tarkoitettu aitojen rakentamiseen, joita rakennetaan kotieläimien suojaamiseen susilta, ja myös korvauksiin, joita pitäisi saada, kun vahinko on käynyt eli on menetetty kotieläin, ovat vissiin loppu. Ainakin sellaisia tietoja tulee kentältä, että niitä ei saa, ja jos saa, niin aika isolla viiveellä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Tähän debattivaiheeseen myönnän vielä seuraavat puheenvuorot: Viitanen, Uotila, Mäkelä ja Kalli. Sen jälkeen jatkamme debattia.

11.28 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän alkuun totean, että edustaja Tuppuraisen tavoin minäkin kyllä haluan tuoda ilmi huoleni sen suhteen, että kalastusharrastus on tärkeä harrastus ja näitä maksuja ei tule korottaa.

Mutta, puhemies, pyysin tämän puheenvuoron siksi, että haluan sanoa muutaman sanan eläinsuojeluasioista, jotka kuuluvat myös tähän pääluokkaan. Mielestäni kyllä suomalaisen maataloudenkin kilpailuvaltti ja koko suomalaisen yhteiskunnan kilpailuvaltti on eet-

tisyys ja se, että ruokamme on puhdasta ja eettisesti tuotettua, ja siksi on hyvin tärkeää, että eläinten hyvinvointiin kiinnitetään tosiasiallisesti huomiota ja pyritään siihen, että lainsäädäntömme olisi tässä kunnianhimoinen ja eteenpäin katsova. Nyt on ollut aika suurta huolta kansalaisjärjestöjen kentällä ja eläinsuojelusta kiinnostuneiden ihmisten parissa, että mitä on nyt kuulumassa tälle uudelle eläinsuojelulaille. Sen pitäisi tulla ripeästi.

Ja tässä kun puhutaan budjetista, niin kaksi asiaa, mitkä haluaisin mainita: Valvonta ja monet muut asiat tarvitsevat lisää resursseja. [Puhemies koputtaa] Ja eläinsuojeluasiamies — tämän ministeri tietää. Voisiko nyt vihdoinkin se virka tulla?

11.29 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan yhtyä niihin kehuihin, että Pertunmaalta tulee hyviä ministereitä, kuten sieltä on tullut hyviä kansanedustajiakin. [Naurua] Mutta se kysymys siitä, mikä on oikeudenmukainen tulonmuodostus elintarvikeketjussa siellä alkutuotannossa sitten, on kyllä problemaattinen kysymys. On tietysti tässäkin salissa vuosien mittaan monta kertaa väitelty ja oltu huolissaan, että ruoka on liian kallista kaupassa. Se on ollut ongelma, ja nyt kun se ruoka on liian halpaa kaupassa, niin sekin on ongelma. Tämä on aikamoinen paradoksi, ja tämä liittyy mielestäni siihen, mihin monessa puheenvuorossa on viitattu, että paras tapa saada koko ketjulle arvoa ja arvostusta on se, että elintarvikeviennissä päästään eteenpäin, että me saamme Kiinaan, Kaukoitään. Viime viikolla olimme puhemiehen kanssa Etelä-Koreassa, siellä on potentiaalia arktisille mauille, herkuille, laadukkaille, turvallisille suomalaisille elintarvikkeille, kun vain etenemme riittävästi näissä vientiponnisteluissa. Silloin siitä hyötyvät kaikki, koko ketju.

11.30 **Outi Mäkelä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ruokaministeri! Tästä edellisestä puheenvuorosta on hyvä jatkaa. Maaliskuussa eduskunnassa käsiteltiin ruokapoliittinen selonteko, joka käsitykseni mukaan on nyt toteutusvaiheessa. Siinä on monia todella hyviä ja kunnianhimoisia tavoitteita, kuten vaikkapa parantaa kotimaisiin resursseihin perustuvan ruokajärjestelmän osaamista, kannattavuutta ja tuottavuutta sekä tukea ruoka-alaa siten, että suomalainen ruoka houkuttaa kuluttajia kotimaassa ja ulkomailla. Nyt kysyisin: millä aikataululla tämän ohjelman osalta ollaan liikenteessä, miten tämä puoli on resursoitu, ja miten ohjelma on tarkoitus viedä täytäntöön?

11.31 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Tällä käsittelyn pohjana olevalla budjetilla luodaan perusedellytykset sille, että elintarviketalous jatkossakin voi toimia ja tuottaa sen tuloksen, jota kansalaiset odottavat. Mutta mitenkä ministeri onnistuu? Lähipäivät ja viikot ratkaisevat, minkälaiset säätilat tulevat Suomessa olemaan. Kun viime vuonna lisäbudjettiin lisättiin 35 miljoonaa euroa erityisten poikkeuksellisten syiden osalta ja kun ensi vuodelle sekä lämmitysöljyn veron että kiinteistöveron korotukset rasittavat elintarviketaloutta, niin jos nämä ilmat jatkuvat edelleen näin poikkeuksellisina, tulee tietynlainen tilanne. Kysynkin ministeriltä: onko teillä sitten valmiutta myöhemmin lisätalousarviossa esittää helpotusta tukalassa tilanteessa oleville viljelijöille?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Leppä, 5 minuuttia.

11.32 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia erinomaisista terveisistä, hyvin yksimielisistä sellaisista. Niitä on aina hyvä kuulla.

Aloitan näistä elintarvikemarkkinoista. Kaikki puheenvuoron käyttäneet olivat sitä mieltä, että tälle asialle pitää jotain tehdä, ja sille myös tehdään. Tämä valmistelu on nyt hallituksen piirissä käynnissä, ja siitä kerrotaan sitten siinä vaiheessa, kun valmista tulee, tämän vuoden ja tämän syksyn aikana joka tapauksessa. Myöskin ruokapoliittinen selonteko ja erityisesti sen ansiokas maa- ja metsätalousvaliokunnan vastaus alleviivasi hyvin vahvalla tavalla tätä omassa ponnessaan. Tämä on tärkeä asia, eikä ainoastaan Suomelle, vaan asiasta on keskusteltu jo omana tehtävänhoitoaikanani moneen kertaan Euroopassa eurooppalaisten kollegoiden kanssa. Tämä on todella tärkeä asia, ja tässä meidän pitää pystyä edistymään. Mutta valitettavasti tässä kohdassa en voi vielä kertoa, mitä ne keinot ovat, mutta niihin tulemme varmasti palaamaan.

Puhemies! Oli hyvä, että täällä tuli esille niin Metso-rahoitus kuin myöskin biokaasun edistäminen. Ne ovat tärkeitä asioita ja hyviä signaaleja siihen monialaiseen maaseudun yritystoiminnan edistämiseen, samoin kuin lähiteurastuksen, antibioottivapaan, hormonivapaan lihan markkinat, myöskin kotimarkkinoiden edistäminen pienteurastamojen osalta ovat tärkeitä asioita. Tämä liittyy myöskin norminpurkuun, jota me olemme tehneet, ja se on koko ajan menossa, kaiken aikaa. Kyllä sen tavoitteen pitää norminpurussa olla "one in, two out" elikkä se, että ne pystyvät aidosti vähenemään eivätkä lisäänny. Se on se ehdoton periaate, joka meillä tämän myötä on.

On ihan selvää, että tällaista ruuan turvallisuutta eivät pysty jäljittelemään juuri mitkään muut maat Suomen lisäksi kuin Ruotsi. Tämä on niin ainutlaatuista maailmassa, että kyllä meidän pitää pystyä myös viennin osalta parempaan, ja olemme määrärahoja hallituksessa siihen aika merkittävästikin lisänneet. Se on meidän kärkihankkeena. Ja tässä asiassa on myöskin hyvä viestittää elintarvikealan toimijoille yhteistyön merkityksestä sekä pienien että isojen toimijoiden osalta. Yhteistyöllä pystytään paremmin ja tehokkaammin viemään ja löytämään uusia markkinoita varsinkin isoilta markkina-alueilta Kaukoidästä. Kannustan voimakkaasti lisäämään yhteistyötä tältä osin. Ja myöskin tuo selvitysmies Ilkka Mäkelän raportti alleviivasi elintarvikeviennin ensiarvoisuutta, ja hän pohdiskeli siinä myöskin sitä, että mikä estää suomalaisia toimijoita viemästä yhtä aikaa samoilla ponnistuksilla erilaisia tuotteita, vaikkapa metsäteollisuuden ja elintarviketeollisuuden tuotteita. Ei mikään sitä estä, ja siinä mielessä tarvitaan yhteistyötä, vahvaa sellaista, jotta tuo asia edistyy.

Puhemies! Muutamaan kysymykseen vastaus.

Edustaja Tuppurainen, kalastonhoitomaksu: Todellakin se nousee, ja sitä esitetään nostettavaksi 6 eurolla. Samoin muuten tehdään riistanhoitomaksun osalta. Sitäkin esitetään nostettavaksi 6 eurolla. Näillä on hyvin erilaiset perusteet. Kalastonhoitomaksun peruste on se, että meillä koko ajan, jatkuvasti, vähenee meidän maksaneiden määrä. Koko ajan vähenee maksaneiden määrä, elikkä meidän kertymä pienenee, ja se kalavesien hoitovastuu: se nyt vain on omistajilla. [Eduskunnasta: Eläkeläiset maksavat!] Se on omistajilla. Siinä mielessä meillä on tarpeen pitää kalavesiä kunnossa, yleensäkin meidän vesiämme kunnossa, se on meille kaikille äärimmäisen tärkeä asia, myös kalastuksen osalta, ja siksi on päädytty hallituksessa siihen, että tätä korotetaan. Riistanhoitomaksun korotuksen osalta se peruste on se, että me haluamme nyt aivan erityisesti tukea sitä paikallista toimintaa, riistanhoitoyhdistysten paikallista toimintaa, siellä lähellä tehtävässä työssä riistanhoidon osalta, SRVA-toiminnan osalta ja sen osalta, että meillä on kestävää riistataloutta. Ne ovat ne perusteet, jotka sinne juontavat juurensa.

On totta, edustaja Nylund, että nämä lisäykset ja leikkausten paikkaukset eivät ole uutta rahaa, vaan se on sitä kohdentamatonta kriisirahaa, joka nyt käytetään tämän suunnitellun

leikkauksen merkittävään pienentämiseen ja paikkaukseen. Se on ihan päivänselvä asia. Se on tunnistettava ja tunnustettava asia.

Strateginen tavoite kannattavuuden kohentamiseksi: [Puhemies koputtaa] ehdottomasti se pitää paikkansa, näin asianlaita on.

Ja viimeinen kommentti, arvoisa puhemies, tulee eläinsuojeluun, josta täällä kysyttiin. Eläinten hyvinvointi on meille erittäin tärkeä asia, siitä pidämme kaikin keinoin kiinni. Meillä on toimiva valvontajärjestelmä, meillä on erittäin toimiva valvontajärjestelmä, ja siitä pidämme kaikissa tilanteissa kiinni, niin maakuntauudistuksessa, eläinsuojelulakiuudistuksessa kuin meidän koko viranomaistoiminnassamme, ja myöskin uuden ruokaviraston osalta tämä on ilman muuta yksi niitä prioriteetteja, joita siellä on. Siitä meidän ei ole varaa tinkiä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, nyt on mahdollisuus ottaa vielä toinen debattikierros, ja sen aloittaa edustaja Anttila.

11.38 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Täällä käydyssä keskustelussa on hyvin laajasti oltu yhtä mieltä siitä, että viljelijä on tänä päivänä suuressa kannattavuuskriisissä. Tiedän, että ministeri sen eteen tekee kaiken mahdollisen, mutta meidän on siinä yhdessä onnistuttava sen takia, että semmoista tilannetta ei voi tulla, että kun ilmastonmuutos jatkossa tekee sen tilanteen, että ruuasta tulee huutava pula ja ruokaa ei sitten enää tuomalla siinä määrin korvata kuin tällä hetkellä, niin silloin huoltovarmuusnäkökohtakin huomioon ottaen meidän pitää pystyä pelastamaan suomalainen tuottaja. Tiedän, että ministeri tekee sen eteen kovasti töitä.

Palautan mieliin yhden keskustelun EU-jäsenyyden alusta, joka selittää tästä tilanteesta osan. Silloinhan sovittiin, että maksetaan kansallista tukea, ja tiedän, että teurastamot ottivat siitä osansa, mutta siitä otti vielä suuremman osan kauppa. Muistan hyvin sen, että kun keskustelussa todettiin, että teille nyt maksetaan suoraa tukea, niin kauppa sanoi, että me tulemme ottamaan siitä osamme. Sen takia me olemme tässä tilanteessa, että siellä ei markkina toimi normaalisti ja vientiäkin meillä voi olla vain sitten, jos meillä on kannattavaa tuotantoa. Siihen panostaminen on hyvä, mutta ensin kannattavuus [Puhemies koputtaa] tarvitaan.

11.39 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäisenä tähän ministerinkin esille ottamaan kalastusmaksujen korotukseen. Olen kyllä siinä samoilla linjoilla kuin ministeri Leppä, enkä näe tätä 6 euron korotusta vuositasolla mitenkään megaluokan ongelmana. Mutta kiinnittäisin kyllä huomiota siihen, että ehkä suurempi huoli on siinä, kun korotetun maksun seurauksena syntyvät tulot, 1,4 miljoonaa euroa arviolta, ollaan ohjaamassa kokonaan vesialueiden omistajakorvauksiin eikä kalatalouden ja kalastonhoidon edellytysten parantamiseen. Tässä näen kyllä hieman harkinnanvaraa.

Mutta lisäksi haluaisin kysyä tästä asiasta, minkä edustaja Hongisto otti jo esille: petovahingot ja paremminkin sen, minkä edustaja otti esille — RKP:n edustajako sen otti esille — tämän ennaltaehkäisemisen. Täällä on vahinkojen ehkäisemiseen ja valvontaan puoli miljoonaa, ja tiedetään jo nyt, että rahat loppuvat joka vuosi. Tiedämme kuitenkin Riistakeskuksen asiantuntijoiden kannan, että esimerkiksi voimakkaiden sähköaitojen asentaminen olisi hyvin tehokas ehkäisykeino [Puhemies koputtaa] lammastiloilla vaikka.

11.40 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Biotaloudessa tapahtuu paljon. Metsäteollisuus investoi hyvin. Kiitokset ministerille myös Metso-rahoista ja näistä ruuan alkuperämerkinnöistä. Ne ovat ministeri Lepän aikana ja tämän hallituksen aikana nyt parantuneet merkittävästi omalla kansallisella asetuksella liha- ja maitotuotteisiin pakolliseksi tänä vuonna. EU ei ole toiminut tässä sillä tavalla kuin ministeri Leppä, ja siitä kiitos teille. Suomi on valmistelemassa myös ravintoloille ja kahviloille näitä alkuperämerkintöjä. Kysyisin ministeri Lepältä: millä aikataululla tämän asetuksen saatte voimaan?

Kalastuksesta on myös puhuttu. Meillä on Suomessa sanktioitu kyllä rauhoitettujen muiden eläinten metsästäminen. Sanktiot ovat kovia, jos ammut rauhoitetun eläimen, mutta rikolliset kalastajat voivat kalastaa ja itse asiassa kalastuksenvalvojat eivät voi edes reppuun puuttua. Kysyisin [Puhemies koputtaa] ministeriltä: voisiko pohtia vastaavia sanktioita myös rikollisille salakalastajille?

11.42 **Esko Kiviranta kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, arvoisa ministeri, olette varsin vahvasti profiloitunut maataloustuotteiden menekinedistämis- ja vientiponnistelukysymyksiin. Tämä on hyvä asia. Tähän tarkoitukseen on jo ohjattu maatalouden kriisirahaa yhteensä 5 miljoonaa euroa haettavaksi Mavin ja Makeran kautta, ja nyt on tulossa siis 3,5 miljoonaa lisää, eli yhteensä 8,5 miljoonaa euroa valtion rahaa. Kysyisin teiltä: Ovatko yritykset varmasti tulossa mukaan, ja mikä on teollisuuden panostus tähän tarkoitukseen, mitä mittaluokkaa se voisi olla miljoonissa euroissa? Miten tämä toiminta organisoidaan ja miten se hoidetaan järkevästi lyhyessä ajassa?

11.42 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paikallaan kiittää ministeriä hyvästä työstä. Olemme erinomaisen hyvässä yhteistyössä huolehtineet kotimaisen ruuan tuotannosta ja maatalouden kannattavuudesta, ja uskon, että tämä hyvä yhteistyö jatkuu ja viemme yhdessä Suomen myös EU:n tulevalle maatalousjaksolle, joka varmasti tulee olemaan haastava, jos brexit toteutuu.

Mutta kahteen asiaan:

Ensinnäkin palaan tähän edustaja Viitasen esille ottamaan eläinsuojelulakiin. On erinomaisen tärkeätä, että me saamme kunnianhimoisen eläinsuojelulain, joka täyttää ne odotukset, joita meillä on eettisen ruuantuotannon suhteen. Nyt, ministeri, voitteko kertoa, onko lakiin tulossa eläimelle itseisarvo ja tullaanko porsimishäkit kieltämään, tullaanko parsinavetat kieltämään ja millaisella siirtymäajalla?

Puhemies! Haluaisin kysyä myös, kun tuon terveisiä poronhoitoalueelta, miten te aiotte uudistaa poronhoitoa. Onko siitä tulossa lakipäivitystä, jota kipeästi odotetaan? Myös tämä on budjettikysymys, koska vuositasolla pelkästään ajoneuvokorvauksiin porokolarien johdosta menee 12 miljoonaa euroa. Aiotteko te päivittää poronhoitolain?

11.44 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maatalousyrittäjien jaksamisen tukeminen tässä seuraavan vuoden budjetissa muun muassa lomituksen suhteen on todella kiitoksen arvoinen panostus. Lomituspalvelut ovat olennainen osa viljelijän jaksamista, sosiaaliturvaa. Keskeistä onkin huolehtia, että lomitukseen löytyy riittävästi osaavaa työvoimaa. Työvoimapulaan, joka nyt on kuitenkin ihan totista totta, pitäisi pystyä vastaamaan kunnon koulutuksella. Lomittajien ammattitaitovaatimuksen taso kasvaa ja muuttuu koko ajan robotiikan lisääntymisen myötä, ja on todella tärkeää säilyttää al-

kutuotannon ja lomituksen koulutusvolyymit. Vaikka maatalouden rakennemuutoksen myötä työpaikat vähenevät, koulutustarve kuitenkin lisääntyy. Arvoisa ministeri, tekeekö teidän ministeriönne minkälaisia tekoja sen eteen, että luonnonvara-alakoulutus säilyy? Oletteko yhteistyössä siinä opetusministeriön kanssa?

11.45 **Sari Multala kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luontomatkailu on potentiaalinen tulevaisuuden kasvava toimiala, ja nyt ministeriö hienosti panostaa tähän Matkailu 4.0 -hankkeen muodossa. Aasian matkailu on erittäin voimakkaasti kasvavaa tällä hetkellä, ja Helsinki-Vantaalla aasialaisten matkailijoiden osuus kasvaa hurjaa vauhtia. Onko tämä huomioitu Matkailu 4.0 -hankkeessa — kun aasialaisten matkailijoiden määrä ja täällä mahdollisesti yöpyvienkin määrä kasvaa, niin heilläkin on mahdollisuus hyödyntää ja toisaalta heitä saadaan houkuteltua hyödyntämään meidän upeita luonnon- ja kansallispuistoja — opasteiden ja toisaalta internetpalvelujen kielen kannalta?

Toinen kysymykseni liittyy siihen, että kalastuskiintiöitä on ympäri Itämerta pitkälti asetettu ammattikalastajille. Monissa maissa kuitenkin vapaa-ajankalastus [Puhemies koputtaa] ei ole kiintiöity samalla tavalla. Onko tästä käyty kansainvälistä keskustelua Itämeren alueella?

11.46 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan ensiksi haluan kiittää ministeriä siitä hyvästä päätöksestä, että tulevan ruokaviraston pääpaikka tulee olemaan Seinäjoella Etelä-Pohjanmaalla, ruokamaakunnassa. Se on sille itseoikeutettu paikka.

Mutta, herra ministeri, tämä syksy näyttää todella huonolta säiden suhteen. Toivotaan vielä, että poutaa tulisi. Arvioiden mukaan vahingot saattavat liikkua jopa sadoissa miljoonissa euroissa, mitä viljelijöille koituu tästä huonosta syksystä ja keleistä johtuen. Minkälaisia toimenpiteitä kenties on tehtävissä sen eteen, jos asiat huonosti menevät ja jyvät peltoon jäävät? Onko ministeriössä valmisteilla minkälaisia toimia satovahinkokorvausten maksamiseksi?

11.47 **Kari Kulmala si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli jo puheeksi tämä kalastuslain muutos, missä kalastuslupien hintoja ollaan nostamassa. Ymmärtääkseni tässä tunnolliset kalastajat, jotka vuodesta toiseen maksavat kalastuslupansa, joutuvat maksamaan ensi vuonna enemmän. Ihan lyhyesti ministeriltä kysyn: eikö olisi mitään toista ratkaisukeinoa, millä saataisiin tämä 2 miljoonan vaje täytettyä?

11.47 **Marisanna Jarva kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kauan kuin jokainen meistä syö ruokaa, on kansallinen prioriteetti ja elintärkeä tehtävä turvata oma ruuantuotanto. Ajatellaan pohjoisen maan, Suomen, sijaintia: Jos ajatellaan esimerkiksi huoltovarmuutta, mahdollisia poikkeustilanteita, niin Suomi on todella ainoa maa, jossa esimerkiksi kaikki satamat jäätyvät, ja tässä puitteessa todella olemme saari. Huoltovarmuusalan toimijoilta on tullut huolestuttavia viestejä näistä puheista sen osalta, että suomalaista ruuantuotantoa ja tätä pohjoista ruuantuotantoa ei välttämättä ehkä niin ymmärrettäisi jatkossa EU:ssa, ja on huolestuttu, jos tällaisia viestejä annetaan Suomesta. On todella elintärkeää meidän kaikkien tilanteiden osalta, että meillä on oma ruuantuotanto täällä turvattuna.

Vielä ministeriltä olisin kysynyt asiaa nimenomaan biotalouspuolelta: miten teette vahvaa yhteistyötä esimerkiksi TEMin ja koko hallituksen kanssa siinä, että saadaan rahoitettua näitä uusia innovaatioita ja uusia nimenomaan pienyrityksiä, [Puhemies koputtaa] jotka ovat aloittamassa uutta toimintaa esimerkiksi kuitupuun käyttöön?

11.49 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on Suomessa joitakin keskustelunaiheita, joista on vaikea kiihkottomasti keskustella ja puhtaasti asiaperusteilta. Kysyisin ministeriltä: Voidaanko Suomessa käydä asiallista keskustelua siitä, että susi siirrettäisiin luontodirektiivin liitteestä IV (a) liitteeseen V, kuten se on Virossa? Perusteluna on se, että Suomen susipopulaatio on ikään kuin väärä nimitys, koska se on Venäjän osapopulaatio ja ei mitään populaatioita geneettisesti eikä muutenkaan voida tarkastella vetämällä hallinnollinen viiva jonkun populaation reuna-alueen läpi. Jos me näin menettelisimme, me pääsisimme samaan tilanteeseen kuin Virossa, että sitä voitaisiin metsästyslain näkökulmasta järkevällä tavalla verottaa niillä alueilla, joilla on liian tiheä susikanta ja sellaiset susilaumat, jotka häiritsevät koirilla metsästystä, mikä kuuluu siihen kulttuuriin, mitä ihmiset siellä ovat vuosisatoja harjoittaneet. Kysynkin ministeriltä: onko tämmöinen kiihkoton keskustelu mahdollista, että Suomi tekisi aloitteen?

11.50 **Markku Pakkanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Yhdyn myös niihin kiitoksiin, mitä ministeri Leppä on tehnyt suomalaisen ruoantuotannon ja sen markkinoilletulon edistämiseksi. Tärkeäähän siinä olisi saada markkinoilta se tuottajille kuuluva hinta. Toki kaupallekin osansa kuuluu, mutta tämä jakosuhdehan on se, mikä tässä keskustelussa häiritsee.

"Kasvu kuuluu kaikille" oli eilisen päivän yksi teema, ja metsän kasvu erityisesti kuuluu metsänomistajille. Mikä ministerin näkemys on tästä Euroopan unionin suhteesta suomalaiseen metsään, miten voidaan turvata suomalaisen metsäteollisuuden raaka-aineensaanti? Toisaalta, mikä on riittävä kantohinta suomalaiselle metsänomistajille tässä metsäkysymyksessä, siitä haluaisin kuulla ministerin näkemyksen.

11.51 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri tuossa loppuvaiheessa käsitteli eläinsuojeluasiaa. Haluaisin vielä uudestaan kysyä tarkennusta, aivan kuten edustaja Tuppurainen, miltä näyttää, mitä tähän uuteen eläinsuojelulakiin nyt on konkreettisesti tulossa. Toivottavasti juuri näitä asioita, millä siitä saadaan edistyksellinen, tämä eläinten itseisarvo sekä nämä porsimishäkit ym. asiat, joiden osalta muun muassa eläinsuojelujärjestöt aivan loistavassa teoksessaan, joka on meille jaettu, ovat kuvanneet näitä haasteita.

Puhemies! Se toinen asia, minkä nostin tuossa edellisessä puheenvuorossa, koski eläinsuojeluvaltuutetun virkaa. Silloin aikanaanhan edellisen hallituksen neuvotteluja käytäessä sosiaalidemokraattien vaatimuksesta tämä virka perustettiin. Se oli sinänsä määräaikainen, mutta tietenkin jatkoa sille olisi toivonut, koska varmasti on sen paikka, että Suomessa tällainen eläinsuojeluvaltuutettu voisi olla, ja sitä kautta [Puhemies koputtaa] myös omalta osaltamme osoittaisimme, että olemme tosissamme näiden asioiden kanssa.

11.52 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä, meillä on todella erinomainen ministeri, sieltä Etelä-Savosta tulee hyvää ainesta. [Naurua]

Haluaisin kiittää ministeriä erityisesti saaristoasioiden hyvästä huomioinnista. Saaristoasiain neuvottelukunnan puheenjohtajana totean, että tyytyväisenä eilisessä kokouksessa totesimme, että meidän pientä määrärahaamme on nostettu ja voimme saaristoalueiden kehitystä nyt valtakunnallisesti valvoa ja seurata paljon paremmin. Kesäkuussa luovutimme saaristo-ohjelman ministeri Lepälle, ja siellä on lukuisa määrä toimenpiteitä, ja nyt näitä todella pääsemme sitten toteuttamaan ja valvomaan hyvässä yhteistyössä.

Olisin tästä erinomaisesta Metso-ohjelman rahoituksen lisäyksestä kysynyt vielä kuitenkin: On todella tärkeää, että rahoitusta saatiin lisää. Kun teillä on tämmöinen pyöreän pöydän yhteistyöelin olemassa, [Puhemies koputtaa] niin minkälaisia toimia odotatte tältä yhteistyöltä?

11.53 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuosta eläinsuojelulain uudistuksesta olisin minäkin kysynyt. Minuun ovat olleet muutamat ihmiset yhteydessä ja kysyneet, onko kiinnitetty huomiota esimerkiksi turkistarhauksen osalta tähän, mikä oli julkisuudessakin kohuna, näihin ylisuuriin kettuihin. Miten ministeri näkee eläinten hyvinvoinnin siinä kontekstissa, ja onko siihen tulossa muutosta?

Toinen kysymykseni koskee sitä, kun tein toissa vuonna lakialoitteen eläinseksin täyskriminalisoinnista, ja sain siihen kiitettävästi eduskunnassa nimiä, ja silloin oli keskustelua siitä, että se tulisi tässä eläinsuojelulain uudistuksen yhteydessä esille. Olen ymmärtänyt, että se tulisi kielletyksi, mutta ollaanko sitä jollain lailla sanktioimassa? Pelkästään se, että mahdollisesti joku on kielletty, ei muuta ihmisten käyttäytymistapoja. Minulta on paljon kysytty, että koska, Meri, sinun lakialoitteesi etenee. Kysyn ministeriltä: miten siihen aiotaan nyt suhtautua? Euroopassa on vain muutama maa, jossa se on samalla lailla [Puhemies koputtaa] sallittua kuin Suomessa.

11.54 **Susanna Koski kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, ministeriön hallinnonalan elinkeinoja on miltei koulittu tämän tästä tilanteessa, jossa tyypillisesti EU-sääntely uhkaa. Silloin Suomi on joutunut yleensä hakemaan poikkeuslupaa, jatkoaikaa tai siirtymäaikaa, ja nämä tilanteet ovat tyypillisesti vaatineet myöskin elinkeinoilta uusia investointeja. Turkistarhaus on yksi hyvä esimerkki tästä, ja luultavasti keväällä vastaavasta tilanteesta tulee uutta keskustelua. Mitä ministeri nyt aikoo tehdä sellaisten tilanteiden välttämiseksi, että elinkeino, joka ei nauti maataloustukia, ei pysy toimintaympäristöltään vakaana ja ennustettavana ja yllättäviä investointeja tarvitaan? Ja onko eläinsuojelulakiin mahdollisesti tulossa joitain tällaisia uudistuksia, jotka koskettavat nimenomaan turkistarhausta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä edustaja Korhonen ja sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro.

11.55 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on todettava, että edustaja Eestilän äskeinen puheenvuoro liittyen susiin oli aivan erinomainen puheenvuoro.

Toiseksi, olen perinteisesti budjettikäsittelyn yhteydessä kysynyt ministeriltä yhtä asiaa: mitkä ovat ministerin terveiset nuorille viljelijöille ja heille, jotka suunnittelevat viljelijäksi ryhtymistä? Kysymyksen taustalla on totta kai se turbulenssi, mitä tässä alan ympärillä on mukaan lukien maatalouden kannattavuuskehitys viimeisimmiltä vuosilta.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja ministeri Leppä, 5 minuuttia.

11.56 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Herra puhemies! Kiitos edelleen erinomaisista kysymyksistä ja kommenteista ja myöskin kannusteista, mitä teiltä tuli.

Aloitan tästä satotilanteesta ja tämän syksyn erittäin hankalista, poikkeuksellisen hankalista korjuuolosuhteista, ja koko kesäkin on ollut ainakin alueittain erittäin haastava. Valmiutta on nostettu ministeriössä, se on selvä asia, tämän myötä, ja nyt katsotaan sitten korjuuaika loppuun, ja toivotaan tietenkin kaikki sitä, että säät olisivat suotuisia nyt vihdoin viimein ja korjuu saataisiin päätökseen. Sitten tehdään johtopäätöksiä. Mutta valmiutta on nostettu. Sitä on myöskin nostettu tuolla EU-päässä, eli me kävimme juuri viimeksi Virossa, puheenjohtajamaan johdolla, keskustelun kriisitoimien toimivuudesta. Me olimme, voisi sanoa, lähestulkoon kaikki yksimielisiä, jäsenmaat ja ministerit, siitä, että nykyiset EU:n kriisinhallintamekanismit tältä osin, siis maatalouteen liittyvät, eivät ole toimivia vaan ne tarvitsevat uudistusta, ja tätä uudistustyötä velvoitettiin komissio tekemään. Elikkä tässä vastauksena edustaja Kallin kysymykseen: Valmiutta on, ja valmiutta on nostettu. Se on ihan päivänselvä asia.

Esille tuli kysymys siitä, millä tavoin kuntien elintarvikehankintoihin vaikutetaan. Oma viestini on selkeä. Se on se, että toivon, että kunnissa noudatetaan sitä samaa periaatetta, jota valtioneuvosto edellytti valtion elintarvikehankinnoissa noudatettavan. Se on se toive, ja nyt meillä on menossa kuntien suuntaan myöskin toimenpiteitä, joissa tästä muistutetaan. Toivon, että täälläkin, kun meitä kuntavaltuutettuja on vaikka kuinka paljon, viemme tätä viestiä omalta osaltamme, eli että meidän julkiset ruokahankintamme täyttävät Suomessa vaadittavat viljelyn ehdot, niin ympäristöehdot, eläinsuojeluehdot kuin kaikki muutkin turvallisuuteen liittyvät ehdot. Silloin on reilu peli: kun ollaan yhteisillä markkinoilla, niin toimitaan sitten myöskin yhteisillä pelisäännöillä. Tämä on se viestini myöskin kuntapuolelle, yksiselitteisen selvä.

Petovahinkojen vähentäminen ja korvausasia jäi äsken vastaamatta. Meillä on 10 miljoonan katto, EU:sta asetettu katto, näille korvauksille, ja siinä rajoissa sen täytyy pysyä. Siksi meidän on kiinnitettävä huomiota sekä näihin aitausasioihin eli suojaukseen, ennaltaehkäisyyn että myöskin petokantoihin ja siinä erityisesti häiriötä ja vahinkoa aiheuttaviin yksilöihin. Tässä meillä on edelleenkin tehostamisen paikka. Viranomaisyhteistyö on parantunut merkittävästi, mutta sitä täytyy jatkossa edelleenkin parantaa, jotta näin on. Totta kai kaiken pitää perustua tutkittuun ja selvitettyyn tietoon. Se on ihan päivänselvä asia, siitä me varmasti olemme yksimielisiä. Mutta nämä ovat ne kaksi selkeää toimenpidettä.

Sitten eläinsuojelulaista vielä. Se lähtee lausunnolle tässä kohdakkoin. Sen lausuntokierroksen jälkeen tehdään johtopäätökset, mitä sinne lakiin tulee ja millä tavalla ja mitä se pitää sisällään. Sen totean edustaja Merelle, että nämä kaikki tilat, jotka nyt olivat julkisuudessa turkistarhauksen osalta, jättikettujen osalta, on tarkastettu. Tarkastusraporttia en ole vielä nähnyt, mutta kun sen näen, niin sitten siitäkin varmasti johtopäätöksiä tehdään. Eli myös laki, meidän valvova viranomainen ja ala itse ovat selkeästi irtisanoutuneet tämmöisestä toiminnasta. Tämäntyyppisiä eläimiä meillä ei saa olla. Laki kieltää jalostuksen, jossa aiheutetaan kipua ja kärsimystä eläimille. Se on yksiselitteisen selvä asia.

Sitten yritysten mukaantulo viennin edistämiseen. Se on äärimmäisen tärkeää, ja olen jatkuvassa vuoropuhelussa elintarvikeyritysten kanssa — ja siitä, millä tavoin: Niin kuin vastauksessani äsken totesin, yhteistyötä on ehdottomasti vahvistettava elintarviketoimi-

joiden kesken. Siihen me tähtäämme myöskin sillä uudella uudistuksella viennin edistämisen osalta, jossa kokoamme joukkoja niin, että Business Finland aloittaa ensi vuoden alusta. Siellä on matkailu, siellä on matkailun edistäminen, luontomatkailun edistäminen, kalastusmatkailun edistäminen ja niin edelleen.

Koulutusasia on todella tärkeä, ja kaikilla tavoilla pitää pitää huoli siitä, että myöskin biotalouden alalla, maatalouden alalla, metsätaloudessa, kaikkialla, riittävä koulutuksen volyymi säilyy. Yksi asia, joka on tässä myöskin, josta on käyty vuoropuhelua opetus- ja kulttuuriministerin ja -ministeriön kanssa, on se, että me tarvitsemme myös vientiosaajia. Nämä koulutuslinjat lähtevät liikkeelle, samoin kuin innovaatioasiat.

Viimeinen havainto edustaja Eestilälle sudesta. Meillä on koko ajan menossa tämä keskustelu komission suuntaan. Tämä asia on yksiselitteisesti komission määräys- ja päätösvallassa, ja siksi tässä vaiheessa, kun me siellä nelosliitteessä olemme suden osalta, meidän täytyy niitä joustomekanismeja käyttää hyväksi maksimaalisesti, mitä se antaa hyväksi. Mutta tämä edustaja Eestilän asia on meillä koko ajan tapetilla, ja sitä ei ole missään nimessä unohdettu. Meillä helpottuisi merkittävästi tämän asian hoito, jos se olisi samassa liitteessä kuin Virossa. — Kiitoksia. [Tytti Tuppurainen: Saisinko vastauspuheenvuoron vielä?]

Puhemies Maria Lohela: Edustaja Tuppurainen, nyt on jo kello yli 12 ja ohjelman mukaisesti siellä jo seuraava ministeri odottaa vuoroaan. [Tytti Tuppuraisen välihuuto] — Ministeri Lindströmille 7 minuuttia enintään.

12.02 **Työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Taloudessamme on tapahtunut kauan odotettu käänne. Jo viime vuosi oli lupauksia antava 2 prosentin kasvun myötä, ja tänä vuonna tulemme yltämään 3 prosentin tasolle. Näkymät tuleville vuosille ovat siis positiivisemmat kuin kertaakaan tämän niin sanotun hukatun vuosikymmenen aikana. Talouskasvun positiivisuus luo hyvän pohjan työllisyystilanteemme edistämiseen, ja olemme hallituksessa määrätietoisesti työskennelleet sen eteen, että työllisyystilanne paranee. Näiden toimien kautta meidän on tietenkin vahvistettava yritystemme mahdollisuuksia työllistää sekä huolehdittava osaavasta työvoimasta ja sen saatavuudesta. Ennen kuin menen tarkemmin yksityiskohtiin, joita olemme hallituksena tehneet työllisyystilanteen parantamiseksi, niin muutama sana nykyhetkestä.

Valtiovarainministeriö on arvioinut, että kuluvana vuonna työttömyysaste olisi 8,6 prosenttia. Vuodelle 2018 ennustetaan 8,1 prosentin ja vuodelle 2019 ennustetaan 7,8 prosentin työttömyyttä, joten suunta on oikea. Tässä kehityskulussa hallituksen tekemät toimet näyttelevät omaa osaansa. Tämä positiivinen vire alkaa näkyä työllisyyskehityksessä. Viimeisimmän työllisyyskatsauksen mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli heinäkuun lopussa 329 000 työtöntä työnhakijaa, siis lähes 50 000 henkilöä vähemmän kuin vuosi sitten — liian iso luku tämäkin toki, tämä työttömien määrä. Se on hyvä, että työttömyys on vähentynyt kaikissa ikäryhmissä. Vuoden takaiseen verrattuna positiivista on myös se, että avoimia työpaikkoja on 3 000 enemmän kuin vuotta aiemmin.

Me olemme lisänneet valtion toimia: aktivointiaste oli heinäkuun lopussa reilut 23 prosenttia, joka on 2,5 prosenttiyksikköä enemmän kuin vuosi sitten. Ensi vuoden talousarvioon esitettävillä työllistämismäärärahoilla arvioidaan päästävän jo 27 prosentin tasolle. Määräaikaishaastatteluita lisäämällä olemme päässeet tilanteeseen, että ajantasaisia työllistymissuunnitelmia on 55 prosentilla työttömistä. Muutos vuoden alun tilanteeseen on

merkittävä. Tuolloin määräaikaishaastattelu oli tehty vain 18 prosentille työttömistä ennen kolmen kuukauden työttömyyden kestoa. Haastattelujen tarkoitus on palvella ja tukea työtöntä työnhaussa aiempaa paremmin.

Budjettiriihen yhteydessä päätettiin lukuisista uusista työllisyyttä parantavista toimista. Ensinnäkin parannetaan työnhakijoiden mahdollisuuksia kehittää osaamistaan siten, että työttömyysetuutta menettämättä olisi mahdollista suorittaa enintään puolen vuoden opintokokonaisuuksia, jotka tukevat ammatillisia valmiuksia ja yrittäjyyttä. Me helpotamme työttömien oikeutta aloittaa yritystoiminta työttömyysturvalla. Muutamme korkeakoulutettujen muuntokoulutusta koskevan kokeilun pysyväksi. Laajennamme liikkuvuusavustuksen soveltamisalaa.

Budjettiriihessä päätimme myös uusista keinoista nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi. Vakinaistamme Ohjaamo-toiminnan, ja palvelukokonaisuuteen lisätään myös uusi psykososiaalisen tuen palvelupaketti. Tämän avulla pyritään torjumaan nuorten työ- ja toimintakyvyn ongelmia ja työllistymisen esteitä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin varasimme tulevalle vuodelle 15 miljoonaa euroa tulosperusteisten hankintojen lisäämiseen. Tavoitteena on, että määrärahan turvin 10 000 alle 30-vuotiasta ohjataan uusiin palveluihin. Palvelutuottajille maksetaan vain tuloksista eli nuorten etenemisestä koulutukseen tai työhön. Lisäksi lisätään palkkatuen tarjontaa alle 30-vuotiaiden kolmen ja kuuden kuukauden haastatteluissa sekä yhdistetään palkkatuen myöntämiseen työnhaku ja työvalmennusta. Myös ammatillisen koulutuksen tarjontaa on tarkoitus lisätä 1 000 opiskelupaikalla erityisesti työvoimapulasta kärsivillä aloilla.

Koska olen vastuussa myös kotouttamisesta, niin ehkä muutama sananen siitä. Meillä oli tänään maahanmuuton ministeriryhmä ja tuore raportti siitä, missä mennään kotouttamisen suhteen noin niin kuin Euroopan mittakaavassa, ja tässä on myös mukana muitakin maita EU:n ulkopuolelta: Australia, Kanada, Japani, Uusi-Seelanti, Islanti, Norja, Etelä-Korea, Sveitsi, Turkki ja USA. Tällaisessa niin sanotussa Mipex- eli Migrant Integration Policy Index -vertailussa, missä mitataan kotoutumista tukevien palveluiden ja niihin pääsemisen lainsäädäntöä sekä kotouttamistoimien vaikuttavuutta, on 144 indikaattoria. Suomi sijoittui tässä edellisessä vertailussa, 2014, neljänneksi yhdessä Norjan kanssa, ja edellä olivat Ruotsi, Portugali ja Uusi-Seelanti. Silti parannettavaa on esimerkiksi työllisyydessä sekä lasten ja nuorten koulumenestyksessä.

Tästä tilastosta voidaan siis päätellä, että kotoutuminen ei ole niin epäonnistunutta kuin usein annetaan ymmärtää, mutta ei myöskään niin onnistunutta kuin toivoisimme. Sen takia olen päättänyt — ja maahanmuuton ministeriryhmä — tänään, että me aloitamme ensinnäkin vuoropuhelun kansalaisjärjestöjen kanssa ja erityisesti niiden etnisten ryhmien, joiden työllisyysaste on alhainen. Idea on se, että me haastamme myös heidät tulemaan vastaan siinä, mitä he voisivat tehdä paremmin. Meidän täytyy onnistua kotouttamisessa, jotta me vältymme sitten mahdollisilta ongelmilta. Se on meidän kaikkien etu, ja siksi uskallan tästä asiasta puhua ja tästä asiasta haastaa.

Tässä lyhyesti, arvoisa puhemies.

12.08 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä ministerin viimeksi sanoma viesti kotouttamisen ja kansalaisjärjestöjen yhteistyöstä on erittäin erittäin tervetullut, koska uskon itsekin siihen, että kun me saamme integroitua ihmiset kansalaisyhteiskuntaan eikä pelkästään viranomaistoimintojen tai ikään kuin palkakseen kotoutta-

mistyötä tekevien ihmisten kanssa, niin siitä syntyy parempi tulos ja sitä kautta saadaan lisää voimavaroja myös kansalaisjärjestöjen toimintaan.

Ministeri sanoi eilen meille täällä salissa, että työllistämismäärärahatilanne on hyvä, ja näin varmasti on. Mutta kysyisin sen hyvän tilanteen taakse: koska itse asiassa yhä edelleen tässä budjetissa on katto järjestöjen työllistämistyölle, ja viitaten vielä tähän kotouttamislinjaan, eikö olisi perusteltua, että järjestöjen pitkäaikaistyöttömien työllistämistyötä arvostettaisiin hieman enemmän kuin tällä hetkellä, koska ne tekevät työtä todellakin sen kaikkein vaikeimman joukon kanssa? Me, jotka olemme pitkään näitä asioita työksemme tehneet, tiedämme, että vaikka me kaikki haluaisimme, että pitkäaikaistyöttömiä työllistettäisiin enemmän markkinaehtoisiin yrityksiin, niin se on vaikeaa, koska yrityksillä on omat pelkonsa ja omat logiikkansa, [Puhemies koputtaa] joilla ne toimivat, ja siksi me tarvitsemme tätä kolmannen sektorin työllistämistyötä.

Mutta yksi kysymys, [Puhemies koputtaa] arvon ministeri: Miksi heinäkuussa loppui niin moni työnhaku? Onko meidän sähköisessä järjestelmässämme [Puhemies koputtaa] joku kämmi?

12.10 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus päätti tämän vuoden alusta aloittaa työttömien haastattelut neljä kertaa vuodessa. Alkuvuodesta tästä käytännöstä saatiin hyviä kokemuksia siitäkin huolimatta, että nyt syksyyn mennessä vain puolet työttömistä on haastateltu kerran. No keväällä saimme kuulla, että haastatteluista aiotaankin luopua ja sen sijaan ja tilalle suunnitellaan työttömien aktiivimallia, jossa työttömien pitäisi hakea töitä lähes viikoittain ainakin 12 viikon ajan, jottei karenssi kasva. Nyt kuitenkin syksyllä haastatteluihin myönnettiin 20 miljoonaa euroa lisää rahaa, ja kysynkin ministeriltä: Mikä on nyt tulevaisuudessa näiden haastatteluiden kohtalo, ja mikä on työttömien aktiivimallin kohtalo? Ja jos haastatteluja jatketaan, mikä on teidän vaikutelmanne ja tuntemuksenne siitä, milloin päästään tähän kolmen kuukauden välein tapahtuvaan vauhtiin?

12.11 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taloutemme menettää vuosittain jopa 25 miljardia euroa työkyvyttömyyseläkkeiden, sairauspoissaolojen, sairaana työskentelyn ja työtapaturmien takia. Työuupumus ja mielenterveysongelmat ovat hälyttävällä tasolla työpaikoillamme.

Ett bättre välmående i arbetet sparar alltså miljarder samtidigt som det förbättrar livskvaliteten för arbetstagarna.

Riittävät resurssit ja esimiestyön tukeminen ovat äärimmäisen tärkeitä. Asiantuntijoiden mielestä potentiaalinen tuottavuuden parannus voisi olla jopa 20 prosenttia, mutta jo neljännes siitä toteuttaisi hallituksen peräänkuuluttaman 5 prosentin tuottavuusparannuksen. Siksi, arvoisa ministeri, ruotsalainen eduskuntaryhmä on ehdottanut varjobudjetissaan kansallisen paremman työhyvinvoinnin ohjelman laatimista. Otatteko siitä kopin?

12.12 **Eero Suutari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin kysynyt tästä työllisyysasteesta. Meillä Suomessa on pyrkimys siihen 72 prosenttiin tämän hallituskauden aikana, ja sitten jos verrataan kansainväliseen tasoon, varsinkin Ruotsiin, niin se kasvu, mikä meillä on ollut työllisyydessä nyt viime aikoina, se 50 000, ei kuitenkaan eroa sii-

tä kasvusta, mitä esimerkiksi Ruotsissa on ollut, ja siellä se on 76 prosenttia tällä hetkellä elikkä 15 prosenttia parempi yksikköinä kuin tällä hetkellä Suomessa, ja vaikkei heillä ole minkäännäköistä erityisohjelmaa työllisyysasteen kasvattamisessa, samalla vauhdilla se kasvaa sinne 80 prosenttiin — jos katsoo käyriä hieman. Olisinkin kysynyt ministeriltä: nyt kun meillä on työmarkkinajärjestöjen kanssa sovittu tämä kiky-sopimus, joka osaltaan on auttanut tähän kasvun alkuun, ja nyt kun meillä tehdään myös tuolla valiokunnissa ja tässä eduskunnassa sitä työtä, jossa helpotetaan työllistämistä ja myös työllistymistä, niin uskotteko, että me saisimme aikaan sen, että jossakin vaiheessa ruvettaisiin sitä työllisyyskasvua [Puhemies koputtaa] kasvattamaan reippaammin kuin esimerkiksi naapurimaat ja meidän kilpailijat?

12.13 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työvoimapaketissa on paljon hyviä uudistuksia, kiitos niistä. Mutta tämä aktiivimalli on surkea osoitus siitä, kuinka huono ymmärrys meillä hallinnossa on työttömien arkipäivästä. Työttömien mahdollinen haluttomuus sirpaletöihinhän johtuu ennen kaikkea kolmesta tekijästä: töitä ei ole tarjolla, omat taidot tai työkyky eivät riitä nimenomaan niihin töihin, joita on tarjolla, tai sitten byrokratian takia ei uskalleta ottaa niitä töitä vastaan. No, kahteen ensimmäiseen näistä syistä aktiivimalli ei vaikuta millään lailla, ja tähän viimeiseen se vaikuttaa kielteisesti niin, että se lisää entisestään sitä muutenkin mielivaltaiseksi ja vaikeaksi koettua sosiaaliturvabyrokratiaa, joka on ehkä tällä hetkellä suurin este sirpaletöiden vastaanottamiselle. Tässä on kysymys enemmänkin passiivimallista kuin aktiivimallista, ja minä pelkään, että tästä tulee enemmän leikkaus kuin ihmisten työllistymistä edistävä ja kannustava väline.

12.14 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsekin kysyisin ministeriltä työttömyysturvan aktiivimallista, joka astuu ensi vuoden alussa voimaan. Työttömän on täytynyt olla tietty määrä työssäoloehdon täyttävässä työssä tai työllistymistä edistävissä palveluissa, työvoimakoulutuksessa, kokeilussa tai valmennuksessa, ja jos työtön ei ole, niin työttömyysturvaa leikataan 4,65 prosenttia. Ongelmaksi tässä tulee se, että TE-toimistoissa on tällä hetkellä hyvin vähän väkeä ja monessa paikkaa työllistymismäärärahat on loppu, mikä käytännössä voi johtaa siihen, että työttömästä riippumattomasta syystä tätä joudutaan leikkaamaan. Kysyisinkin ministeriltä, aiotteko tuoda jonkinlaisen palvelutakuun työttömille näihin palveluihin.

Toinen huomio liittyy kannustinloukkujen purkuun ja ylipäätänsä byrokratian kasvuun, mihin edustaja Kontulakin viittasi. Tämän on arvioitu lisäävän toimeentulotukimenoja jopa 10 miljoonaa. Miten näette tämän ongelman tai tämän haasteen tässä kyseissä esityksessä?

Loppuun: pidän kyllä huolestuttavana ihan sosiaalipolitiikan näkökulmasta, miten nimenomaan huonossa asemassa olevien ihmisten kynnys hakeutua tähän keikkatyöhön ja [Puhemies koputtaa] vaikeus saada lyhytaikaista työtä on suuri.

12.16 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, mikä on teidän arvionne, muodostuuko rakenteellinen työttömyys Suomen työllistymisen esteeksi? Kuulimme hyviä lukuja nimenomaan työttömyyden vähenemisestä ja toimenpiteistä, joilla työttömät voivat omaa osaamistaan kehittää. Erityisesti olisin kysynyt teidän arviotanne nuorten henkilöiden työllistymisestä. Tiedämme, että toisen asteen koulutuk-

sen keskeyttää 17 prosenttia koulutukseen otetuista. Nyt koulutuspaikkoja kuitenkin lisätään. Onko suunniteltu psykososiaalinen tuki riittävä? Onko joitakin muita toimenpiteitä sitten, joita koulut, työpaikat voivat tehdä sen eteen, että nuoret valmistuisivat ammattiin ja muuttaisivat työn äärelle?

12.17 **Matti Torvinen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri, matkailu kotiseudullani Lapissa on kasvanut voimakkaasti. Sinne, kiitos myönteisen maailmankehityksen ja myös hallituksen toimien, Kaukoidästä tulee matkailijoita voimakkaasti. Lapin matkailun vahvuus ja heikkous on siinä, että 4 000 työpaikkaa syntyy nimenomaan mikroyrityksiin. Mikroyritysten elinvoima on se perusta, jolla lappilainen ja suomalainen matkailu toimii tulevaisuudessa. Yritystuet ovat tärkeitä. Millä tavalla te, ministeri Lindström, olette ajatellut tukea tuota myönteistä kehitystä, kun huomioidaan yritystukien merkitys, työllisyysvaikutuksen merkitys ja pien- ja mikroyritysten merkitys, joita on suurin osa matkailualalla toimivista?

12.18 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän niistä uudistuksista, joita oli vireillä jo silloin, kun perussuomalaisetkin olivat hallituksessa, kuten opintomahdollisuus ja yrittäminen työttömyysturva-ajalla. Oli hieno asia, että se eteni.

Pääministeri ja moni muukin puhui eilen kohtaanto-ongelmasta, ja se on vakava ongelma. Perussuomalaiset esittivät muuttoavustusta — olemme tässä julkisesti esittäneet, että siitä voisi ottaa ministeri kopin. Edustaja Ala-Nissilä eilen keskustasta tuki tätä ajatusta, ja ministeri Häkkänenkin lupasi minulle eräässä tv-ohjelmassa ottaa sen harkintaan. Elikkä kysyn nyt ministeri Lindströmiltä: voisiko muuttoavustusta ihmisille harkita esimerkiksi kahden asunnon loukun tilanteessa? Ymmärrän oikein hyvin, että lähtisi pitkälle töihin ja on vielä koeaika, ja miten sen sitten tekee, ettei se olisi mitenkään esteenä?

Sitten vielä kysyisin vähän tarkemmin, onko mitään muita toimenpiteitä kotouttamiseen. Siellä on kuitenkin aika kovat työttömyysprosentit pitkäänkin Suomessa olleilla, niin että siihen pitää topakasti nyt puuttua. Kun suomalaisiltakin edellytetään aktiivimalleja ja aktiivisuutta, [Puhemies koputtaa] niin mitä siihen topakasti nyt saadaan?

12.19 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos näistä monista hyvistä avauksista, mitä ministeriön puolelta tähän on tullut. Erityisesti tämä Ohjaamo-toiminnan vakinaistaminen on yksi sellainen.

Kysyisin nyt sellaista hyvin yksityiskohtaista asiaa liittyen yli 55-vuotiaisiin, heidän työllistymiseensä: On havaittavissa — tekisi mieli kutsua sitä jopa ikäsyrjinnäksi — että heidän työllistymisensä on erittäin vaikeaa. Onko ministeriössä minkäänlaista ohjelmaa tai hanketta sen hyväksi, että nämä ikääntyvät, kohtalaisen nuoret, hyvätyökykyiset ihmiset pääsisivät töihin?

12.20 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Sitomatonta työllisyysrahaa on yllättäen ely-keskuksilla käytettävissä vielä noin 150 miljoonaa euroa. Kun ministeri aloitti, nämä kyseiset rahathan loppuivat jo kesään mennessä, joten tilanne on todella ainutlaatuinen. Minä haluaisin tietää, mihinkä haluaisitte tai toivoisitte nyt, että näitä rahoja haettaisiin. Miksi tätä rahaa on näin paljon käytössä, onko sitä liian byrokraattista hakea, onko siinä muita jäykkyyksiä ja niin edelleen? Rahareikiä varmasti löytyy eikä

vähiten nuorten työttömien elämänhallinnan saamisesta takaisin ja pääsystä opinpolulle ja työelämään, ja tietysti pitkäaikaistyöttömien puolellakin on vielä paljon tarpeita.

12.21 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää edustaja Filatovia ja myös edustaja Paloniemeä työllistämisrahojen esiin nostamisesta nimenomaan yhdistysten ja kolmannen sektorin osalta. Me tiedämme, että siellä olisi paljon sellaista työtä, joka olisi mielekästä pitkäaikaistyöttömälle ja toisaalta tukisi koko yhteisöä, ja siksi olisi tärkeää, että yhdistykset voisivat käyttää näitä rahoja nykyistä paremmin. Tiedämme myös, että osa pitkäaikaistyöttömistä ei muuntokoulutuksenkaan avulla pysty palaamaan avoimille työmarkkinoille, ja siksi olisi tärkeää, että yhdistyksillä olisi palkkatukea riittävästi käytössä.

Toinen asia, jonka haluan nostaa esille, on meidän hyvin sukupuolittuneet työmarkkinat. Meillä on hyvin vahvasti miesten ja naisten työt, ja tämä on yksi syy siihen, että palkkatasa-arvoa ei ole vieläkään saavutettu. Naisten euro on edelleen 83,6 senttiä. Myös perhevapaat ovat yksi syy siinä, kun naisten työurat pilkkoutuvat. Haluaisin kysyä: mitä ministeriössä tehdään sen eteen, että nämä jakautuneet työmarkkinat tasoittuisivat ja pääsisimme palkkatasa-arvoon?

Puhemies Maria Lohela: Ennen ministeriä vielä edustajat Marin, Sarkkinen ja Kopra.

12.22 **Sanna Marin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ajamaan työttömyysturvan aktiivimalliin sisältyy useita ongelmia, mihin myös asiantuntijat ovat kiinnittäneet huomiota. Yleisesti voidaan todeta, että aktiivimalli jatkaa hallituksen politiikkaa, jossa työttömyys nähdään ennen kaikkea yksilöiden omana syynä, ei työpaikkojen vähyydestä tai kohtaanto-ongelmista johtuvana asiana. Kuitenkin työttömyydessä on kyse siitä, että työpaikat ovat vähentyneet toisaalta vaikean suhdannetilanteen vuoksi ja toisaalta esimerkiksi julkisen sektorin jatkuvan tehostamisen seurauksena. Työttömien työnhakijoiden osaaminen ei myöskään välttämättä vastaa niitä vaatimuksia, joita uusissa syntyneissä työtehtävissä on. Siksi tarvitsemme toimia esimerkiksi uudelleen kouluttautumisen tukemiseksi.

Arvoisa ministeri Lindström, hallitus on jo aiemmin vaikeuttanut työttömien elämää monien leikkausten kautta. Jaatteko näkemykseni siitä, että isossa kuvassa työttömyys on ennen muuta yhteiskunnallisesta tilanteesta johtuva ongelma eikä työttömien ihmisten oma valinta tai vika? Ja jos olette samaa mieltä, niin miksi jatkatte politiikkaa, [Puhemies koputtaa] jossa työttömille tarjotaan lähinnä keppiä, nyt tällä kertaa aktiivimallin nimikkeellä?

12.23 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohtaanto-ongelma eli se, että työttömät ja työpaikat eivät kohtaa, on merkittävä ongelma, ja sitä voidaan helpottaa esimerkiksi ammatillisella koulutuksella. Tästä jo edustaja Marin puhuikin. Työmarkkinat muuttuvat, ja osaamista pitää päivittää. Sitä täytyy lisätä tämän päivän vaatimusten vuoksi.

Mutta, arvoisa puhemies, luenko minä budjettia nyt oikein, että työvoimapoliittista ammatillista aikuiskoulutusta aiotaan vähentää yli 2 000 hengen osalta vuosittain? Voiko näin olla, kun pitäisi olla juuri toisin päin? Toivottavasti luen kirjaa väärin.

Arvoisa puhemies! Kiitos siitä, että omaehtoisen opiskelun mahdollisuutta työmarkkinatuella helpotetaan lyhyissä, alle 6 kuukauden opinnoissa. Se on tervetullut uudistus. Mutta haluan kysyä ministeriltä: oletteko miettinyt, että myös pidemmissä opintojaksoissa työmarkkinatuella opiskelua voitaisiin edelleen helpottaa, sillä on sentään usein parempi, että ihminen on koulussa kuin työttömänä, ja sitä kautta hänen työllistymismahdollisuutensa paranisivat?

12.25 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Työttömyydessä on tapahtunut käännettä parempaan suuntaan. Täällä on kannettu paljon huolta muun muassa vanhemman väestön työllisyydestä, mutta haluaisin kyllä kiinnittää huomiota myös nuorisoon, koska nuorten työttömyys on mielestäni sitä kaikkein pahimmanlaatuista työttömyyttä. Se luo näköalattomuutta ja toivottomuutta, ja meidän pitää kyetä tarjoamaan nuorisolle hyvä tulevaisuudenkuva ja hyvät tulevaisuudennäkymät. Toimintasuunnitelmissa puhutaan nuorisotyöttömyyteen puuttumisesta ja järjestelyiden kehittämisestä. Duuni-kortti ja Sanssi-kortti uusitaan. Haluaisin kuulla tarkemmin, minkälaisia suunnitelmia ministerillä käytännössä on.

Edelleen tarkoitus on poistaa byrokratiaa ja parantaa edellytyksiä paikallisen sopimisen edistämiseksi. Tästäkin olisi hyvä kuulla lisää. Joko päästään siihen tilanteeseen, että paikallinen sopiminen todellakin tulee suomalaisille työpaikoille ja ammattiyhdistysliikkeen sanelu ja pakkovalta suomalaisilla työpaikoilla päättyy?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, enintään 5 minuuttia puhujakorokkeelta.

12.26 **Työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos asiallisesta keskustelusta.

Edustaja Filatoville ja muutamalle muullekin näistä työllisyysmäärärahoista — koetan vastata tähän kokonaisuuteen tässä yhtä aikaa kaikille: Siis todellakin, joo, mehän teimme päätöksen siitä, että tuli 3 000:n katto 100-prosenttiseen palkkatukeen. Tällä on varmaan jonkin verran merkitystä siihen tilanteeseen, missä me nyt olemme: että niitä määrärahoja on vielä käytössä. Toinen syy sille — tämä on nyt enemmän tällaista mutua — on varmaan se, että me saimme tämän lain, jossa työttömyysturvaa voidaan käyttää palkkatukeen, starttirahaan ja liikkuvuusavustukseen. Sillä on varmaan joku oma merkityksensä siihen tilanteeseen, missä me nyt olemme.

Te kysyitte — minä jatkan ehkä tästä, mennään järjestyksessä — myös tästä heinäkuusta, että miksi loppui työnhaku. Todellakin näin oli, että siellä sähköisissä palveluissa oli ongelmia, ja minulle on annettu tämmöinen tieto asiasta, että siitä on tiedotettu 22. kesäkuuta te-palvelu.fi-sivustolla ajankohtaisasioissa. Ja siihen viestintään tullaan edelleen panostamaan, samoin niitten erittäin tärkeitten sähköisten palveluiden käytettävyyttä pitää parantaa ja varmistaa se, että ne todellakin toimivat, sen takia, ettei ihmisille tule ongelmia. Tästä uudistuksesta on tullut todellakin palautetta sekä työnhakijoilta että TE-palveluiden asiantuntijoilta. On paljon tällaista, että ihmiset eivät ole ymmärtäneet ohjeita eivätkä asiakkaat ehkä osaa käyttää näitä uusia sähköisiä palveluja. Tähän pitää kyllä panostaa edelleen. Tämä huoli otetaan vakavasti.

Edustaja Järvinen, haastattelujen kohtalosta — ja muutama muukin otti esille tämän aktiivimallin: Milloin päästään kolmen kuukauden rytmiin? Sitä kohti ollaan menossa. Tämä on valtava urakka. Me tiesimme, että tämä ei hetkessä tapahdu. Niin kuin sanoin tuossa

aloituspuheenvuorossani, nyt 55 prosentille tämä haastattelu on tehty, ja kokemukset siitä, ainakin minulle kantautuneet, ovat pääosin positiivisia — totta kai kritiikkiäkin tulee, mutta pääosin positiivisia — muun muassa senkin takia, että nyt me saamme tietoa siitä. Me hyödymme myös itse, että me tiedämme, kuka on töissä, kuka ei ole, ja toisaalta me voimme näitä ihmisiä auttaa ja aktivoida. Sehän tässä on näitten haastattelujen pointti. Tämä aktiivimalli, joka tänne jossain vaiheessa varmaan syksyllä tulee, HE:nä, on osa sitä isoa 10 kohdan pakettia, minkä me yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa sovimme, jolloin tietysti SAK — se on rehellisyyden nimissä sanottava — ilmoitti, että he eivät sitä hyväksy, ja he ovat sitä kritisoineet koko ajan ja niin on moni muukin, mutta siitä huolimatta se oli paketissa, jossa on sitten muun muassa nollasopimukset ja omaehtoinen koulutus. Hallitus on luvannut näitä asioita edistää mutta tuo myös tämän aktiivimallin. Sille, miksi se tuodaan, vahvin perustelu on se, että sillä aktiivimallilla uskotaan ja toivotaan olevan työllistämistä parantava vaikutus. Siksi se menee eteenpäin.

Edustaja Rehn-Kivi, työhyvinvointi, tuottavuus: Ehkä tämä työsuojelupuoli on enemmän tuolla STM:n puolella, mutta sanoitte, että teillä on joku ohjelma, "kansallisesti parempi työhyvinvointi" tai näin poispäin. Työelämä 2020 -hankkeen yhteydessä tästä työhyvinvoinnista pidettiin pyöreän pöydän keskustelu viime viikolla ja asiasta puhuttiin. Erittäin hyvä pyöreän pöydän keskustelu, missä työmarkkinajärjestöt olivat kutsuttuina paikalla. Idea on se, että nyt kun tämä Työelämä 2020 -hanke menee eteenpäin, näitä asioita tämän kauden aikana pitää jalkauttaa työpaikoille, ja se on tietenkin se kaikkein isoin haaste, että miten se tapahtuu. Kaikki ymmärtävät sen, että sillä on ihan oikeasti merkitystä. Nimenomaan lähestyitte ihan oikealla tavalla tätä: tuottavuus — hyvä työhyvinvointi tuo tuottavuutta, mutta se ei tule heti viivan alle, vaan pitää olla kärsivällinen. Tämä oli yhteinen käsitys, tätä vain täytyy markkinoida ja jauhaa, että tulee se usko myös sinne yrittäjien ja työnantajien puolelle siitä, että siitä oikeasti on hyötyä, kun panostetaan työhyvinvointiin.

No, aktiivimallista tuli paljon tässä kritiikkiä. TE-toiminnan resursseista edustaja Nurminen sanoi — jos kuulin oikein — että työllisyysmäärärahat ovat loppu monessa paikkaa. Eivät ole. Ne eivät ole missään paikassa loppu. Tilanne on se, että sitomatonta on siis 150 miljoonaa, ja alueellisesti on tietysti eroja, mutta joka paikassa sitä rahaa on. Itse asiassa nyt on kyse siitä, että sitä pitää osata käyttää. Kun joku tässä kysyi, että miten ja mihin kohteisiin — taisi olla edustaja Paloniemi — niin kyllä ne kohteet ovat nimenomaan sitä omaa työmarkkina-asemaa parantavia toimenpiteitä. Jos ei töitä ole, niin sitten jotain sellaista, joka auttaa eteenpäin. Tämäntyyppisiin asioihin. Palkkatukea markkinoisin tässä ja sen käyttöä. Sinällään oli ihan asiallinen tämä edustaja Filatovin kysymys siitä, että eikö tälle voisi jotain tehdä, ja minä olen saanut työttömien valtakunnalliselta yhdistykseltäkin palautetta, että voisimmeko perua tämän. Hallitus on tehnyt linjauksen tästä katosta, ja se pysyy täällä toistaiseksi, [Puhemies koputtaa] kunnes toisin sitten päätetään. Mutta ei semmoista keskustelua ole käynnistetty, että siihen puututtaisiin.

Puhemies Maria Lohela: Hyvä ministeri, nyt jatketaan edustajien puheenvuoroilla.

12.32 **Simon Elo si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Maahanmuuttajilla on itsellään päävastuu kotouttamisesta, jota on mahdotonta tehdä ilman heidän omaa aktiivisuuttaan. Kantaväestön puolestaan pitää osoittaa yritteliäitä tulijoita kohtaan hyväksyntää ja lähimmäisenrakkautta. Kukaan ei halua kotoutua maahan, jossa kokee olevansa hal-

veksittu tai syrjitty. Tämä on hyvä linjaus tulevan puolueen, sinisen tulevaisuuden, periaateohjelmasta, ja tätä samaa henkeä myös ministeri Lindström tässä puheenvuorossaan toi esille siltä osin, mitä he voisivat itse tehdä paremmin tai mitä maahanmuuttajayhteisöt ja erilaiset kansalaisjärjestöt, ja tähän keskusteluun yhteyttä ja ratkaisuja haetaan. Se on hyvä.

Tiedän, että työministeri on vieraillut Yhdysvalloissa tältä pohjalta, etsinyt niitä keinoja myös ulkomailta. Kysyisinkin, kun tiedämme Yhdysvaltain hienon historian siitä, miten on pystytty kansojen sulatusuunina toimimaan ja ihmisiä kotouttamaan ja myös osoittamaan heille hyväksyntää, saamaan työmarkkinoille, minkälaista oppia saatoitte työministerinä ammentaa Yhdysvalloista, jota voimme täällä Suomessa käyttää.

12.33 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työllisyysaste olisi Suomessa 1,5 prosenttiyksikköä nykyistä korkeampi, jos nuorten naisten työllisyys olisi Ruotsin tasolla. Tarvitaankin rakenteellisia uudistuksia, ja ilolla tervehdin tätä perhevapaauudistusta, jonka hallitus nyt laittaa liikkeelle.

Meillä myös Lapissa on suuri kohtaanto-ongelma. Meillä on paras matkailukausi ja sesonkikausi alkamassa eivätkä omat nuoret riitä sinne töihin vaan tulee tuhansia nuoria ja vähän vanhempiakin täältä etelästä. Tämän kohtaanto-ongelman ratkaisemiseksi kyllä tarvittaisiin myös kipeästi ratkaisuja.

Mutta kysymykseni kuuluisi tästä laista sosiaalisista yrityksistä. Se ollaan kumoamassa, koska se ei ole täyttänyt lain tavoitteita. Länsi-Euroopassa lähtökohtana on toiminnan yhteisöllinen luonne, ei niinkään voitontavoittelu, eli arvoperusta siitä, että lähdetään kaikkien oikeudesta tehdä työtä ja antaa oma panoksensa yhteiskunnalle siitä riippumatta, minkä suuruinen se on. Lakkauttamisen sijaan tulisikin kehittää tätä lainsäädäntöä. Kysyn teiltä: onko tähän, ministeri Lindström, tulossa joitain apuja tämän osalta, ja voitaisiinko tätä kehittää eteenpäin?

12.34 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työhän on parasta sosiaaliturvaa, ja työllä on meille jokaiselle erittäin tärkeä merkitys. Hallitushan on onnistunut nyt uudistusten kautta saamaan Suomeen 50 000 uutta työpaikkaa yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen eri tahojen kanssa, mutta kyllä siinä hallituksenkin rooli oli aika iso, kun kilpailukykysopimus viiteen kertaan nostettiin kanveesista ennen kuin se saatiin tehdyksi.

Mutta täällä jo puheenvuoroissa on nostettu esille se kysymys, jonka takia tämän puheenvuoron pyysin. Ruotsissa lasketaan työvoimaan kuuluviksi minun tietojeni mukaan ne henkilöt, jotka hoitavat kotona lasta tai vanhusta. Kysymykseni kuuluu: miksi meillä Suomessa ei ole samaa käytäntöä, koska se muuttaa näitä tilastoja ja silloin ne eivät ole vertailukelpoiset, kun perusteet ovat erilaiset? Sitten on kysymys siitä, että osa-aikatyö selittää esimerkiksi Ruotsissa sen, miksi naiset ovat paljon paremmin osallistumassa työelämään. Siis meillä tämä työaikamalli, että se on se kahdeksan tuntia eikä paljon ole joustoja tai seitsemän tuntia, mitä se onkaan, vaikeuttaa tilannetta — niin että joustoja myöskin silloin, kun perheet sitä tarvitsevat.

12.35 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ottaisin hatun pois päästäni, jos minulla sellainen olisi, nimittäin tällä hallinnonalalla tehdään niin valtava muutos, synnytetään Business Finland, jonka tavoitteena on, ei mitään, ei enempää eikä vähempää kuin tuplata meidän pk-yhtiöittemme vienti. Samalla kansainvälistetään innovaatioekosys-

teemi, luodaan vahva kansallinen toimija kasvun ja kansainvälistymisen tueksi. Sanoisin näin, että ottakaa maakunnat mukaan. Meillä on vaikkapa Oulussa BusinessOulu, mikä on tehnyt tämmöisiä vastaavia toimenpiteitä. Alueelliset vahvat maakunnalliset toimijat, kumppanit, kannattaa ottaa mukaan aikaisessa vaiheessa, ja samalla täytyy tuotteistaa näille yhtiöille annettavat palvelut, ovat ne sitten kansainvälistymispalveluita tai muita.

Matkailun edistämiseen kannattaa entisestään laittaa lisää paukkuja. On hyvin lähellä, että meillä käynnistyisi noin kymmenkunta uutta isoa hotellihanketta, ja toivottavasti ne saadaan myöskin eteenpäin [Puhemies koputtaa] ihan lähiaikoina.

12.36 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä jatkaa keskustelua nuorisotyöttömyydestä. Esimerkiksi edustaja Kopra otti asian hienosti esille. OECD:n paljon uutisoitu raportti, jossa käytiin koulutusasteet läpi, puhuu myös nuorista, jotka ovat työvoiman ja koulutuksen ulkopuolella, ja Suomi on ylittänyt OECD:n keskiarvon, mikä on todella hälyttävä tilanne. Kysyisin ministeriltä: koetteko, että nykyiset toimet ovat riittäviä nuorten syrjäytymisen estämiseksi?

Toinen kysymykseni liittyy kotouttamiseen. Kotouttamista on välillä käytetty poliittisen väännön välineenä, mutta mielestäni keskustelua pitäisi käydä tuloshakuisesti. Kysyisin ministeriltä, joka on tehnyt nyt kaksi vuotta kotouttamisen edistämiseen liittyvää työtä: mitkä ovat ne pullonkaulat, joita voitaisiin parantaa [Puhemies koputtaa] ja saada parempi kotouttaminen aikaan?

12.38 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talous kasvaa, ja työttömyys onneksi vähenee, myös pitkäaikaistyöttömyys plus 55 -ikäisillä. Työttömyyshaaste on kuitenkin tietyillä alueilla edelleen erittäin paha, toisaalta toiset alueet kärsivät jo työvoimapulastakin. Nuorisotyöttömyys on tämän budjetin yksi painopiste. Muun muassa Ohjaamo-toiminta vakinaistetaan ja myös ammatilliseen koulutukseen lisätään 1 000 opiskelupaikkaa. Nämä ovat hyviä toimenpiteitä.

Yksi sellainen ala, missä meillä olisi paljon tehtävää ja mistä voisimme saada lisää työpaikkoja ja lisää tulojakin, on matkailu. Euroopassa, varsinkin Etelä-Euroopassa, monella maalla on oma ministeri, matkailuministeri, joka koordinoi sitä kokonaisuutta. Suomessa matkailu tuottaa 14 miljardia, työllistää 140 000 ja on 6,5 prosenttia bkt:stä. Ehkä meilläkin kannattaisi miettiä sellaista koordinointia tälle matkailupuolelle. Tällä hetkellä se on aika monella teistä ministereistä vastuulla.

12.39 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on 50 000 työtöntä työnhakijaa vähemmän, pitkäaikaistyöttömyys on kääntynyt laskuun, uusia työpaikkoja on syntynyt, niin varmasti on paikallaan myös kehua ministeriä ja hallitusta tehdystä työstä. Ei minusta ole huono asia, että työttömät pääsevät töihin. Tässäkin keskustelussa on kovasti kritisoitu monia toimia, mutta kuitenkin tulokset puhuvat puolestaan, ja varmasti tärkeintä on se, että ihmiset saavat työtä.

Mutta meillä on kuitenkin paljon työtä, joka on kausittaista, sesonkiluontoista, ja tänäänkin olemme puhuneet kohtaanto-ongelmasta: on työtä, jossa yhdistyvät palkkatyö ja yrittäjyys, ja ihmiset jäävät sitten näiden katkeamien väliin, ja sosiaaliturva ei seuraa aina siinä matkassa. Mikä tilanne on yhdistelmävakuutuksen suhteen siinä, että aina, kun tekisi työtä, siitä tulisi sitten itse maksettuna tai työnantajien maksamana sosiaaliturvaa kerrytet-

tyä. Tähän tietenkin liittyy myös se perustulokokeilu ja sen jatkaminen. Kuinka ministeri suhtautuu siihen?

12.40 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, te olette aktiivisesti kehittänyt aktiivimallia, joka jakaa sanktioita, karensseja ja työttömyysturvan heikennyksiä ihmisille, jotka eivät ole löytäneet muutamaksi päiväksi työtä tai joille ei ole ollut tarjota työvoimapoliittisia toimenpiteitä. Samanaikaisesti te olette pantannut 150 miljoonaa työllisyysmäärärahoja. Miten tämä on mahdollista? [Eduskunnasta: Ei se olekaan!] Tämä todellakin hämmästyttää.

Toinen asia: Kun puhutaan yritystoiminnasta ja siihen annettavasta avusta, niin kuitenkin sanotaan: "Jos työnhakijalla olisi tuloa yritystoiminnasta" — tämän neljän kuukauden ajalta siis — "hakijalle maksettaisiin vain soviteltua työttömyysetuutta." Eli tämä etuus vedettäisiin pois. Sen lisäksi "yritystoiminnan ajalta työttömyysetuutta saavan olisi haettava kokoaikatyötä, eikä yritystoiminta olisi pätevä syy kieltäytyä esimerkiksi tarjotusta työstä tai työllistymistä edistävistä palveluista". Mikäli tämä yritystoiminnan aloittanut henkilö ei näin tekisi, hän saisi karenssin tai hänen olisi mentävä työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin. [Puhemies koputtaa] Mitä ihmettä?

12.41 **Kaj Turunen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Normaalista poiketen tämän puheenvuoron aloitan kiitoksilla työministeri Lindströmille, ja kiitokset voi osoittaa koko hallitukselle. Työttömyysluvut ovat menossa hyvään suuntaan.

Sen verran täytyy tässä nopeasti sanoa äskeiselle puhujalle, edustaja Tolppaselle, näistä 150 miljoonasta käyttämätöntä rahaa ely-keskuksissa, että ei ministeriö panttaa tätä rahaa, vaan se on tosiaankin ely-keskuksissa.

Pitää muistaa kuitenkin se, että työttömyys on äärimmäisen kallista. Työttömyyden hoito on äärimmäisen kallista, ja täytyy muistaa myöskin se, kuka sen maksaa: Sen maksavat ne ihmiset, jotka ovat tällä hetkellä töissä, ja tämän vuoksi on erittäin tärkeää, että työllisyysaste saadaan nostettua. Hallituksen tavoite on 72 prosenttia, ja nyt on valitettavasti julkisuudessa ollut tietoja siitä, että muutama hallituksen edustajakin on sanonut ja myöntänyt sen, että tähän tavoitteeseen ei päästä. Mutta tavoitteista minun mielestäni pitää pitää kiinni. Mitäs tapahtuu, jos Finnair lentoturvallisuudesta luopuisi, 100 prosentin turvallisuustavoitteesta? [Puhemies koputtaa] Minä ajattelen, että yhteiskunnassa on [Puhemies koputtaa] vähän samantyyppinen asia. [Puhemies: No niin, aika on täynnä!] Kysynkin ministeriltä: pidetäänkö tämä 72 prosenttia... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.42 **Stefan Wallin r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On äärimmäisen hyvä asia, että työttömyys nyt pienenee ja työllisyysaste nousee. Tästä huolimatta on olemassa pullonkauloja työmarkkinoilla, vaikkapa Varsinais-Suomessa, missä Turun telakka ja Uudenkaupungin autotehdas työllistävät, minkä ehtivät, mutta siitäkin huolimatta on pula osaavasta työvoimasta.

Tarvitsemme lisää työvoimaa Suomeen. Sitä löytyy tietysti Suomen rajojen sisäpuolelta, mutta tarvitsemme myöskin työperäistä maahanmuuttoa. Tähän liittyen on olemassa eräs ongelma: Kun yritys haluaa palkata osaavan, tiettyä substanssiosaamista omaavan henkilön tiettyyn tehtävään, niin yritys ei saa tehdä sitä ihan vapaasti tänä päivänä, koska tarveharkinta on päällä. Siitä vastaavat viranomaiset, ely-keskus ja työvoimaviranomaiset,

mikä johtaa siihen, että he mukamas tietävät paremmin, minkä tyyppistä osaamista ja pätevyyttä tietty yritys haluaa tietyissä tilanteissa, [Puhemies koputtaa] paremmin kuin yritys itse. Ollaanko tätä ongelmaa [Puhemies koputtaa] pohtimassa ja mieluiten poistamassa?

12.44 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Erinomainen asia on se, että Ohjaamo-toiminta vakinaistuu ja sen yhteyteen tulee myöskin nuorten psykososiaalisen tuen paketti. Nämä ohjelmat ovat osoittautuneet todella toimiviksi kokonaisuuksissa, mutta on harmi, että koko Suomi ei ole vielä näitten Ohjaamojen peitossa. Iso osa suomalaisista nuorista jää tämän hyvän palvelukokonaisuuden ulkopuolelle. Arvoisa ministeri, onko tähän suunnitelmaa, miten tämä saataisiin laajennettua niin, että kaikkialla Suomessa olisi mahdollisuus päästä tämän palvelun pariin?

12.44 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työttömyys on tosiaan lopulta lähtenyt laskuun, ja osaltaan siihen ovat vaikuttaneet vaalikauden alussa tehdyt päätökset, muun muassa pieni- ja keskituloisille suunnatut merkittävät tuloveron alennukset. Työttömiä on silti edelleen satojatuhansia.

Työtä on siis paljon tehtävänä erityisesti työministerillä. Useimmat näistä suomalaisista työttömistä eivät valitettavasti löydä työpaikkaa kovastakaan etsinnästä huolimatta. Julkiseen keskusteluun ja myös edustaja Wallinin puheissa äsken on noussut esille yhä enemmän ehdotuksia työvoiman tarveharkinnan poistamisesta. Näitä esityksiä on tullut hieman yllättäen sekä puoluekentän oikealta että vasemmalta laidalta, ei kuitenkaan perussuomalaisilta. Riskinä on, että mikäli tarveharkinta poistettaisiin laajamittaisesti, se voisi johtaa kahden kerroksen työmarkkinoihin erityisesti silloin, jos samalla luovuttaisiin työehtosopimusten yleissitovuudesta — sitäkin on esimerkiksi kokoomuksen suunnalta esitetty. Olisi mielenkiintoista kuulla [Puhemies koputtaa] työministerin mielipide näihin asioihin.

12.46 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri perusteli aktiivimallia sillä, että se on osa tätä pakettia, ja siinä paketissa on todella hyviä asioita, jotka liittyvät vaikkapa omaehtoisen kouluttautumisen helpottamiseen ja yrittäjyyden helpottamiseen.

Mutta koska olette ollut myös oikeusministeri, kysyisin oikeudenmukaisuuden näkökulmasta: onko teidän mielestänne oikein se, että työttömälle asetetaan velvoite, että hänen pitää löytää itsellensä työtä, jotta hän voi saada täyden työttömyysturvan, tai osallistua aktiivitoimiin, mutta yhteiskunnalla ja työvoimaviranomaisilla ei ole velvollisuus tarjota noita toimenpiteitä? Sekä työpaikka että aktiivitoimet ovat jonkun muun peukalon alla kuin sen työttömän itsensä oman päätöksen takana. Ja vaikka hän kuinka yrittäisi, niin hänelle voi käydä niin, että hän ei pääse mihinkään näistä toimenpiteistä, jotka turvaisivat hänelle kokonaan työttömyysturvan.

Te arvioitte tuossa lakiesityksessä, joka meillä on tänään, että tulee 10 miljoonan toimeentulotukimenokasvut, ja siellä on pahimmat byrokratia- ja kannustinloukut. Elikkä ihmisiä arvioidaan joutuvan 10 miljoonalla [Puhemies koputtaa] pahimpaan byrokratialoukkuun tämän lain seurauksena.

12.47 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Samanaikaisesti kun meillä työllisyys nousee, meillä on edelleen korkea työttömyysprosentti. Samanaikaisesti

meillä on tiettyjä toimialoja, missä on hurjasti pulaa osaavasta työvoimasta. Mainitakseni nyt muutaman alan: esimerkiksi Pohjanmaan länsirannikolla veneteollisuudessa tarvittaisiin satoja uusia työntekijöitä, koko Suomessa yksityinen turvallisuusala tarvitsee uusia tekijöitä sadoittain, ja sitten kun vielä rakennusalakin on lähtenyt nousuun, niin silläkin saralla tarvittaisiin työntekijöitä. Miten me saisimme paremmin tämän nyt vastaamaan kohtaanto-ongelmaan?

Edustaja Wallin mainitsi tästä työvoimaperäisestä maahanmuutosta ja saatavuusharkinnasta, mutta eikös meillä ole keinoja täällä kotimaassakin, että me saisimme ne työttömät töihin, vaikka uudelleenkouluttamalla heitä ja vaikka muuttamalla toiselle paikkakunnalle, jos työtä [Puhemies koputtaa] on tarjolla?

12.48 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi rakenteellinen ongelma, joka meitä suomalaisia tietyllä lailla vaivaa ja josta mielestäni ei puhuta tarpeeksi, on työn tuottavuus. Työn tuottavuus nousee valitettavasti Suomessa palkkatasoa hitaammin. Tämä johtuu mielestäni siitä, että suomalaiset yritykset eivät käytä digitalisaatiota siinä osaamispotentiaalissa, mikä Suomessa tällä osaamisella olisi mahdollista. Vahva digitaalisuus siis tukisi Suomen vahvuuksia. Mitä enemmän meillä olisi osaamista, sitä enemmän hyödymme digitalisaatiosta. Kysyisinkin: mitä hallituksen sisällä on digitalisaatiosta puhuttu, ja minkälaisia toimenpiteitä tähän tietyllä lailla ongelmaan voitaisiin löytää?

12.49 **Maria Tolppanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä liittyen tähän 150 miljoonaan, mikä nyt on ollut jemmassa, on tietysti todettava se, että ely-keskukset kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalaan. Kyllä siinä nyt olettaisi, että ministerillä olisi tieto siitä, jos 150 miljoonaa — 150 miljoonaa — on käyttämättömiä rahoja tilanteessa, missä kaikkein hankalimmassa asemassa olevilta ihmisiltä halutaan viedä ne vähäisetkin rovot ja missä annetaan lisäkarenssia, jos ei löydä kolmea päivää töitä tai jos ei löydä 18:aa tuntia viikoksi töitä. Tällaisia työpaikkoja ei yksinkertaisesti, arvoisa ministeri, ole. Ja hyvin monen ihmisen osalta on vielä niin, että jos he ottavat tämän kolmen päivän työn tai 18 tuntia viikossa työtä vastaan, niin heiltä putoavat kaikki muut etuudet pois. He elävät entistä huonommassa asemassa kuin missä ovat eläneet siihen saakka. Kyllä minä edellyttäisin, että te kerrotte, miten on mahdollista, että te ette [Puhemies koputtaa] ole tiennyt, että 150 miljoonaa on työllisyysrahoja.

12.50 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, sanoitte, että aktiivimalli toteutetaan, koska sen uskotaan saavan ihmisiä töihin. Kysyisin: kuka uskoo, ja millä perusteella? Siis työvoimapoliittisten toimenpiteiden osalta meillä on jo osallistumisvelvoite. Jos et mene sinne töihin tai siihen toimenpiteeseen, mikä sinulle osoitetaan, menetät työttömyysturvan kokonaan. Eli käytännössä, ellemme me halua kaksoisrangaistuksia, tämä aktiivimalli sanktioisi vain ihmisten omaehtoista hakeutumista sirpaletöihin. Tämä taas johtaa siihen, että siellä ovat ne, jotka eivät pysty hakeutumaan ja joiden kohdalla toimeentulotuki lisääntyy. Sitten siellä ovat ne, jotka pystyvät hakeutumaan ja jotka säätävät sitten sen paljon monimutkaisemman työttömyysturvan kanssa. Ja viimeiseksi siellä ovat ne, jotka eivät pystyneet hakeutumaan ja kokevat tilanteen epäreiluksi ja ruuhkauttavat valituskanavan tätä kautta. Byrokratia lisääntyy merkittävästi.

12.51 **Lea Mäkipää si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin haluan todeta, että kun puhutaan työllisyyslukujen parantumisesta, niin kiitos kuuluu maamme yrittäjille ja työntekijöille. Kiitos myös ministerille ja hallitukselle, jotka ovat edesauttaneet näitä toimenpiteitä, että ollaan päästy tähän tilanteeseen.

Niin kuin todettiin, pitkäaikaistyöttömyys ja yli 55-vuotiaitten työttömyys on vähentynyt, mutta ainakin minä olen huolissani ennen kaikkea niistä maamme kymmenistätuhansista nuorista, jotka ovat käyneet koulunsa ja yrittävät päästä siihen ensimmäiseen työpaikkaan. Tiedämme, että tässä joukossa on paljon mielenterveysongelmaisia, ja tämä sosiaalipuoli on otettava siinä mukaan. Että tähän pitäisi hallituksen satsata, kun sanotaan, että nuorissa on tulevaisuus.

On ihan hyvä, kun eilen esitettiin kritiikkiä yritystuista, että nyt on laitettu tämä työryhmä, jossa mietitään, mitkä ovat mahdollisesti niitä vääristäviä yritystukia.

On mukava todeta, että tämä hallitus on tosiaan tehnyt paljon ja varmaan tekeekin, [Puhemies koputtaa] että työllisyysaste aikanansa nousee 72:een.

12.52 **Olli-Poika Parviainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin haluan kiittää hallitusryhmiä siitä, että helpotatte opiskelua ja yrittäjäksi ryhtymistä työttömyyden ollessa käynnissä. Se on tärkeä uudistus.

Edustaja Mäkipää puhui nuorista, ja jatkaisin samasta aiheesta: Pidän itsekin Ohjaamoiden vakinaistamista hyvänä asiana, ja on tärkeää, että yrittäjyyspajoja lisätään, mutta katsoisin, että nuorisotakuun kokonaisuuden kannalta nämä nykyiset toimenpiteet ovat vielä kohtuullisen maltillisia verrattuna siihen, minkälainen tarve ehkä olisi. Viittaan siihen, että aika moni hallitus Suomessa on yrittänyt saada aikaan toimivaa nuorisotakuuta, mutta kun mennään nuorisotakuun toteutukseen käytännössä kunnissa, kun mennään siihen, miten toisen asteen koulutus, sosiaalipalvelut, työllisyyspalvelut ja päihdepalvelut pelaavat ikään kuin samaa maalia kohti, niin tässä on paljon tehtävää. Kysyisin ministeriltä: voisitteko kannustaa kuntia — ja tarkoitan kannustaa, ei kepillä vaan porkkanalla — enemmän rajat ylittävään yhteistyöhön?

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustajat Torsti, Mölsä ja Järvinen ennen ministeriä.

12.54 **Pilvi Torsti sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ihan ansaitusti kritisoitu aktivointimallia. Keskityn nyt muutamaan kiitokseen. Ministeri on tosiaan jatkanut hienosti ensinnäkin Työelämä 2020 -hanketta, joka syntyi ministeri Ihalaisen johdolla. Nuorisotakuusta ehkä myös edustaja Parviaiselle, että sehän todella aloitettiin tismalleen viime hallituskaudella, ja on tosi hienoa, että ohjelmatoiminta, joka siitä syntyi, nyt sitten vakiinnutetaan ja viedään eteenpäin. Samoin tämä opiskelu- ja yrittäjyysmahdollisuus työttömyystilanteessa ansaitsee kiitoksen ja on tietysti ollut meidän monien tavoitteena.

Erikseen olisin sitten halunnut vielä kysymyksen osalta puuttua kotoutumiseen ja sen vaikuttavuuteen. Meillä on Helsingissä tehty hiljattain kaksikin raporttia sekä seurannasta että suomalaisesta kotouttamisjärjestelmästä, ja molemmissa raporteissa on todettu, että meidän pitäisi olla paljon nykyistä paremmin perillä siitä, mitä kentällä oikeastaan tapahtuu, ja olla näitä tietoja kerättynä. Järjestelmä siis näyttää näennäisesti aika mallikkaalta, mutta sitten sieltä sisältä paljastuu näitä hallinnon eri tasojen koordinointiongelmia ja niin poispäin. Eli kysyisin: onko näitä puutteellisuuksia kotouttamisen seurannassa [Puhemies

koputtaa] jo huomattu ministeriössä, ovatko ne tulleet vastaan, ja onko ehkä tilanteen parantamiseksi suunnitelmia?

12.55 **Martti Mölsä si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun opposition mielestä työttömiä ei saisi patistaa töihin, niin luen pienen otteen Eino Poutiaisen kirjasta siitä, mitä elämä aikoinaan on ollut: "Suunnilleen yksi hehtaari raivattiin vuodessa maata lisää ja noin puolessatoista tai kahdessa vuodessa tuli aina yksi lapsi lisää. Kun alussa pyysin talvella pääsyä työttömyyskortistoon, sanottiin, että lapsia on liian vähän, pitäisi olla kolme alaikäistä lasta ennen kuin pääsee. No mitäs, läksin kotiin tekemään lisää lapsia mutta siinä samalla tuli raivatuksi lisää peltoa. Kun sitten lapsia oli kolme, oli viljeltyä pinta-alaa jo neljä hehtaaria. Tällöin sanottiin: teillä on liian paljon maata, olette hyvin toimeentuleva, joten ei oteta työttömyyskortistoon." Tämä oli joskus 50-luvulla.

Ministeri Lindström, ovatko asiat tosiaankin näin huonosti kuin oppositio väittää?

12.56 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä oppositiokin haluaa patistaa työttömiä työnhakuun, mutta se vain ei ole reilua, että työttömille se on pakollinen velvollisuus ja työvoimaviranomaisille vapaaehtoinen halu.

Tämä keskustelu myös kikystä saattaa ulkopuolisesta tuntua välillä kohtuullisen sekopäiseltä, koska silloin kun puhutaan kikyn hyvistä aikaansaannoksista, kuten vaikka uusista työpaikoista, silloin hallituksella tuntuu olevan vahvasti näpit pelissä, mutta kun taas puhutaan vaikka epäreiluista ja kipeistä lomarahaleikkauksista, kuten tällä viikollakin olemme kuulleet, silloin hallituksella ei ole kiky-sopimuksen kanssa mitään tekemistä. Ja rehellisyyden nimessä tämä sama toistuu myös opposition puolella mutta päinvastoin.

Mutta varsinainen kysymykseni liittyy pitkäaikaistyöttömiin. Iloitsemme kaikki siitä, että heidän määränsä on vähentynyt 20 000:lla, mutta kun samaan aikaan tulottomien kotitalouksien määrä on peräti kaksinkertaistunut ja nyt niitä on jo 50 000, haluaisin kysyä ministeriltä: kuinka suuri osa tästä 20 000:sta on todella saanut töitä, ja kuinka suuri osa on valunut vain [Puhemies koputtaa] työttömyysturvan ulkopuolelle?

12.57 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin korjannut sitä virhettä, että oppositiossa, ainakaan sosiaalidemokraateissa, ei haluttaisi aktivoida ihmisiä työelämään. Me kannatamme ehdottomasti sitä, että meillä on velvollisuus vastaanottaa työtä ja meillä on myös velvollisuus osallistua vaikkapa työvoimapoliittiseen koulutukseen ja niihin toimenpiteisiin, jotka aidosti edistävät ihmisen työllistymistä. Emme siis kannata sitä, että ihminen voi valita työttömyyden. Mutta me emme voi hyväksyä sitä, että ihmiseltä leikataan työttömyysturvaa, jos hän on etsinyt työtä, jos hän on pyrkinyt olemaan aktiivinen, mutta yhteiskunta ei ole pystynyt hänelle tuota aktiviteettia tarjoamaan, ja tässä on vissi ero. Kyse on siitä, onko työttömyys yksilön vastuulla vai onko se yhteiskunnan vastuulla. Yksilön vastuulla on hakea työtä ja yrittää kaikkensa, mutta yhteiskunnan vastuulla on kohdella ihmisiä oikeudenmukaisesti, ja sitä tämä aktiivimalli ei tee.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Lindström, 5 minuuttia.

12.58 **Työministeri Jari Lindström:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitos keskustelusta. — Täytyy keskittyä johonkin, minä keskityn tähän alkuun ainakin tähän kotouttamiseen.

Aloitan siitä, kun edustaja Elo kysyi, millaista oppia Yhdysvalloista. Ei tietenkään matkita USA:ta, mutta ajatuksia se matka herätti, ja yksi ajatus oli nimenomaan se, että siellä kotouttamisessa kansalaisjärjestöt ovat keskeisesti mukana ja erilaiset uskontokunnat samassa pöydässä. Tämä oli itselleni ainakin semmoinen herätys siihen, voisimmeko me Suomessa miettiä jotakin vastaavan tyylistä, ja siitä lähti sitten ajatus etenemään, ja nyt me olemme niin pitkällä, että olemme miettineet sitten sitä, että mennään vaikka pyöreään pöytään tai neliskanttiseen mutta saman pöydän ääreen ja keskustellaan näistä asioista — ja haastetaan tosiaankin. Kotouttaminen lähtee ensisijaisesti kotoutettavasta itsestään ja hänen vastuustaan ja halustaan kotoutua, ja me tarjoamme sitten ne elementit siihen.

Täällä edustaja Yanar kysyi näistä kotouttamisen pullonkauloista:

Minulla on tässä ihan tuore paperi, ja me olemme nyt tätä miettineet. 2015 ja tämä päivä ovat aivan erilaiset. Silloin Suomeen tuli tämä kriisi, ja se kriisi tuli myös ministeriöön, koska se kotouttaminen sitä ennen ja nyt ovat kaksi aivan eri asiaa. Me jouduimme laittamaan kaiken uusiksi, ajattelusta lähtien, että miten me suhtaudumme tähän, ja myös resursseista, että sinne ministeriöön on nyt sitten oikeasti tullut resursseja. Saisi kyllä minun puolestani tulla vielä enemmänkin tekemään, koska tämä alkaa olemaan suuruusluokaltaan jo niin iso asia, että olen itse sitä mieltä, että en ole pelkästään työministeri vaan työ- ja kotouttamisministeri. Sen pitäisi näkyä oikeastaan tässä tittelissä, vaikka en ole titteleitten perään.

Ensinnäkin ei ole sellaista ratkaisua, joka sopii kaikille. Sellaista ei ole, vaan taustaan ja osaamiseen perustuvia polkuja työmarkkinoille ja yrittäjyyteen pitää luoda. Oleellista on sen osaamisen tunnustaminen, sitten tämä kohtaaminen ja tällä lailla. Ne toimenpiteet, mitä me olemme nyt sitten tehneet tai tekemässä: Lisätään maahanmuuttajien osaamisen tunnistamista ja ohjausta, ja tämä valmistelu on OKM:n kanssa yhteistyössä käynnissä. Lisätään kotoutumiskoulutuksen työelämälähtöisyyttä, ja nämä suunnitelmat ja ohjeistus on uudistettu huhtikuussa 2016. Nopeutetaan siirtymiä ammatilliseen koulutukseen, ja se valmistelu on käynnissä yhteistyössä OKM:n kanssa. Uudellamaalla on käynnissä joustava VOS- ja TEM-rahoitteinen työvoimakapeikkoaloille suunnattu ammatillinen KOTO-koulutus — suunnataan sitä koulutusta työvoimakapeikkoaloille. Muun muassa tämä SIB-vaikuttavuusinvestointimalli on yksi semmoinen, jota kovasti on kiitelty, ja varsinkin Pohjoismaitten tasolla. Sivumennen mainittakoon, että menen tiistaina pohjoismaiseen kotouttamisministerikokoukseen Norjaan, ja nämä asiat ovat sitten sielläkin esillä. Nämä asiat ovat käynnissä. Sitten nopeutetaan tutkintojen tunnustamista ja kehitetään sitä korkeasti koulutettujen pätevöitymiskoulutusta, muun muassa vastuukorkeakoulumallilla, ja tämä valmistelu on käynnissä yhteistyössä OKM:n kanssa.

Sitten tulisin tänne kuntapuolelle, jonka edustaja Olli-Poika Parviainen taisi ottaa esille, kuntien kannustamisen paitsi tässä kotouttamisessa myös ylipäätään työllistämisessä: Omassa kotikaupungissani Kouvolassa kävin maanantaina Parik-säätiöllä ja kuulin, että he ovat ongelmissa siellä, koska rahat on loppu. [Tarja Filatov: Niin, rahat on loppu!] — Kyllä, rahat on loppu sieltä. — Siitä keskustelusta innostuneena — tietysti asia on vakava — marssin saman tien meidän valtuuston ja hallituksen puheenjohtajien juttusille ja sanoin, että meidän on syytä istua alas miettimään, mitä meidän kunta voisi tehdä paremmin. Moni kunta maksaa sakkomaksuja, ja kun sitten niitä sakkomaksuja joutuu maksamaan, niin palaute on se, että antakaa ne rahat meille, niin me työllistämme. Minä sitten kysyn: no miksette te ole jo niin tehneet? Usein vastaus on aika hyvä: ei ole mitään järkevää tekemistä. Että tässä systeemissä on jotain mätää. Kolmas sektori tekee tärkeää työtä, ja siitä tullaan

tähän palkkatukikeskusteluun: Me ilmoitimme hyvissä ajoin, että meillä tulee tämä katto, ja haastoimme nämä järjestöt haastamaan myös sitä omaa toimintaansa kriittisesti, niin silti tuli yllätyksenä, että me puutumme tähän. Ei ole valmis siltäkään osin maailma, vaan kyllä sielläkin pitää pystyä tekemään asioita tehokkaammin. Vielä lopuksi: Meidän ongelma on minun mielestäni se, että näitä ihmisiä kohdellaan vielä liikaa massana. Ne samat toimenpiteet, jotka sopivat jollekin pitkäaikaistyöttömälle, eivät sovi jollekin toiselle, koska sillä ihmisellä saattaa olla paljon muita ongelmia kuin pelkkä työttömyys. Siksi tämä järjestelmä on mielestäni vinoutunut, ja sitä yritän tässä kaikin voimin korjata, niin että oikeat toimenpiteet tulisivat oikealla tavalla oikeille ihmisille, etteivät ne ihmiset pyöri siinä oravanpyörässä vuodesta toiseen.

Puhemies Maria Lohela: Tässä kohtaa asian käsittely ja täysistunto keskeytetään eduskuntaryhmien kokousten vuoksi. Tätä täysistuntoa jatketaan kello 16.

Keskustelu keskeytettiin kello 13.04.

Keskustelua jatkettiin kello 17.01.

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, seuraavaksi palataan talousarviokeskusteluun. Ensimmäisen puheenvuoron käyttää ministeri Saarikko, enintään 7 minuuttia.

17.01 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Nyt kyselytunnin jälkeen minulla on ensimmäistä kertaa mahdollisuus, kunnia olla esittelemässä osaltani sosiaali- ja terveysministeriön osuutta ensi vuoden talousarviosta, ja siinä huomioni kiinnittyy itse asiassa ensimmäisenä koko hallinnonalan määrärahoihin, jotka hallituksen pohjaesityksen mukaisesti ovat ensi vuonna noin 15 miljardia euroa. Sosiaali- ja terveysministeriö Suomen ohella täyttää tänä vuonna 100 vuotta. Tällaisena hyvinvointipolitiikan historiallisena vuonna on mielenkiintoista huomata ja todeta, että me käytämme siis yhteisestä Suomen valtion budjetista, valtion talousarviosta, 100-vuotisjuhlavuonna runsaan neljäsosan suomalaisten sosiaaliturvaan, perhe- ja asumiskustannusten tasaamiseen sekä sosiaali- ja terveyspalveluihin. Ensi vuonna sosiaali- ja terveysalan rooli myös yhteisen kakun kasvattajana korostuu, kun terveysalan kasvustrategia saa aiempaa enempää vauhtia tästä nyt käsiteltävänä olevasta budjettiesityksestä.

Arvoisa puhemies! Talouden tasapainottamiseksi tehtyjen, kyllä, ikävien päätösten jälkeen hallitus halusi löytää erityisesti STM:n hallinnonalalta kohteita, joihin julkisen talouden pientä jakovaraa pystyisi kohdentamaan niin, että siitä hyötyisivät kaikista pienituloisimmat suomalaiset. Kuten valtiovarainministeri äskeisessä keskustelussa totesi, teimme tarkkaa harkintaa ja arviota kaikkein heikoimmassa asemassa olevista kansalaisista ja painotimme huomiomme erityisesti tulevaisuuteen, lapsiin ja nuoriin. En väitä, en tietenkään väitä, että näillä esittämillämme toimilla voitaisiin kääntää kehitystä kokonaan, kuroa tuloerojen kuilua umpeen, mutta suunta on eittämättä oikea. Erityisen tyytyväinen olen siitä, että, kuten totesin, kohdistamme määrärahoja nyt erityisesti lapsiperheille ja heidänkin keskuudestaan juuri pienituloisimmille. Tästä nostan esiin pari esimerkkiä.

Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen nostamiseen osoitetaan 9,5 miljoonaa, mikä tarkoittaa yksinhuoltajakorotukseen noin 5 euron lisäystä kuukaudessa. Tutkimusten mukaan lapsiperheköyhyys kun on juuri yleisintä yksinhuoltajaperheissä, ja siksi korotus kohdistettiin heille. Äitiysavustuksen päivittämiseen lisätään 1,65 miljoonaa euroa vuositasolla ja tällä kehitetään kaikkien tunteman sosiaalipolitiikkamme kruununjalokiven äitiyspakkauksen sisältöä. Ajattelen tätä jonkinmoisena juhlallisena päätöksenä Suomen 100-vuotisvuonna ensi vuonna syntyville tulevaisuuden rakentajillemme. Pidän myös erittäin tärkeänä, että talousarviossa lisätään turvakotipaikkojen määrää. Ensi vuonna turvakotien rahoitus väkivaltaa arjessaan kohtaaville kansalaisille on 4 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvana vuonna 2017. Merkittävä ja ensikertainen päätös on se, että päihteitä käyttävien äitien palveluihin osoitetaan valtion budjetissa hallituksen esityksestä jo suoraan 3 miljoonan euron määräraha. Nämä ovat myös tekoja lasten ja perheiden puolesta.

Haluan myös kiinnittää eduskunnan huomiota siihen, että useat, vaikkakin euromääräisesti isossa 15 miljardin hallinnonalassa pienet mutta sitäkin vähintään symbolisesti merkittävämmät menolisäykset on toteutettu pitkälti sen listauksen mukaisesti, miten eduskunta sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on arvioinut hallituksen tekemien budjettien puutteita vuodesta toiseen. Siksi nyt kohdistetaan tukea vaikkapa Hoitotyön Tutkimussäätiölle tai vaikka äsken mainitulle päihteitä käyttävien äitien kuntoutustoiminnalle. Myös sosiaalialan osaamiskeskuksille kohdennetaan nyt aiempaa enemmän rahaa, ja tässä kaikessa kuuluu vahva eduskunnan ääni.

STM:n budjetissa kokoluokaltaan niin ikään pieni mutta minusta yhteiskunnalliselta merkitykseltään suuri on saattohoidon kehittämiseen kohdennettava miljoonan euron määräraha. Tuolla rahalla on tarkoitus yhtenäistää perusteet palliatiiviselle hoidolle ja saattohoidolle riippumatta potilaan asuinpaikasta. Tähän liittyy siis uudistettavat ja yhtenäiset kriteerit saattohoidolle. Jos haluamme ja kun haluamme, että Suomi on maailman paras maa täällä syntyville vauvoille, niin mielestäni yhtä tärkeää on taata elämänpolkua kunnioittavat viimeiset vuodet ja arvokas kuolema. Rohkenen toivoa, että saattohoidon kehittäminen saa ansaitsemansa huomion myös täällä eduskunnan keskusteluissa tämän syksyn aikana, vaikka asiaan ei suoranaista lainsäädäntömuutosta tässä kohdin liitykään.

Arvoisa puhemies! Maatalousyrittäjien jaksamisen tukemiseen kohdennetaan niin ikään miljoona euroa, ja se liittyy maatalouden kriisipakettiin, aiemmin sovittuun. Lisäksi lomituksen sijaisavun maksualennuksen osittaiseen jatkamiseen kohdennetaan sama summa.

Mutta sitten isojen euromääräisten päätösten äärelle. Sote-uudistukseen valmistaudutaan ensi vuoden budjetissa merkittävällä summalla. Valinnanvapauspiloteille, siis kaikelle sille, joka laittaa käyntiin tämän systeemisen muutoksen osana palvelujärjestelmäämme, esitetään ensi vuodelle 100 miljoonan euron määrärahaa. Sote- ja maakuntauudistuksen kansalliseen tukeen, julkisen hallinnon ja palveluiden digitalisointiin sekä maakuntien ja kansallisten palvelujen edellyttämiin ict-investointeihin varataan ensi vuodelle 180,5 miljoonan euron määräraha. Meidän on pakko satsata suuresti, jos haluamme ja kun haluamme toteuttaa säästöt, paremmat tiedonkulut, tietojärjestelmät, sitä kautta sujuvammat hoitoketjut ja aidosti digitalisoituneen sosiaali- ja terveydenhuollon kaikille suomalaisille. Tämä on, arvoisa eduskunta, sote-uudistuksen onnistumisen kannalta erittäin tärkeä potti.

Ja kuten jo ihan puheenvuoroni aluksi totesin, niin ikään tulevaisuuteen ja panostamiseen liittyvät terveysalan mahdollisuudet toimia kansantalouden kakun kasvattajana: Terveysalan kasvustrategiaa on linjattu nyt todeksi jo useammassa budjetissa, ja ensi vuonna siitä etenevät kansallisen neurokeskuksen perustaminen ja sote-tiedon hyödyntämistä hal-

linnoivan lupaviranomaisen perustaminen. Näillä toimilla tavoitellaan Suomen kehittymistä edelläkävijämaaksi ja kansainväliseksi, halutuksi kumppaniksi neurotutkimusta ja sote-tietovarantoja hyödyntävälle terveydenhuollon huippututkimukselle. Lisäksi tavoitteena on sosiaali- ja terveysalaa hyödyttävän uuden yritystoiminnan ja työpaikkojen luominen Suomeen. Tähän sosiaali- ja terveystiedon lupaviranomaiseen, tutkimustiedon yhdistämiseen ja sen helpompaan käyttöön liittyy merkittävä lakikokonaisuus, joka tänä syksynä tuodaan eduskunnalle käsittelyyn.

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, nyt on mahdollisuus käyttää vastauspuheenvuoroja. Pyydän ilmoittautumaan nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta.

17.08 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kiittää ministeri Annika Saarikkoa panoksesta sen eteen, että olette nostanut saattohoitoasian siellä budjettineuvotteluissa ja saaneet sinne sen määrärahan. Tiedän, että olette tehnyt sen eteen ison työn ja piditte myös lupauksenne. Olemme paljon keskustelleet tästä asiasta, että tämä täytyy viedä pidemmälle kuin se tällä hetkellä on ollut.

Olen kuitenkin huolissani myös siitä, että sanoitte, että lainsäädäntöön ei ole tulossa muutosta. Olen tehnyt lakialoitteen asiasta. Olen kirjoittanut saattohoitolain. Sellaistahan ei meillä tällä hetkellä Suomessa ole, mutta se on minulla pöytälaatikossa. Tosin en ole sitä vielä jättänyt enkä itsekään vielä allekirjoittanut. Voitteko te luvata, että ilman sitä, että saattohoito-oikeus on subjektiivisesti lakiin kirjoitettu ja se, kuinka paljon on hoivapaikkoja ja millaista hoitoa on oikeus saada, tämä toteutuu kaikilla meillä ympäri Suomen ja että jokainen suomalainen tulee yhdenvertaiseen asemaan, on sitten pohjoisessa tai on sitten täällä etelässä? Mutta kiitos tästäkin. Tämä on hyvä alku, ja odotamme todella, että saadaan sitten myös tuloksia.

17.09 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy sanoa, että ehdin jo olla hetken aikaa surullinen siitä, että veteraaneilta leikataan tässä satavuotiaassa Suomessa, mutta nyt käsitin niin, että tämä leikkaus käsittääkseni perutaan. Se on hyvä uutinen.

Mitä tulee tämän budjetin osalta ja ministeri Saarikon osalta muihin leikkauksiin ja säästöihin, joita siellä on, niin yksi minua huolestuttava asia on tämä terveydenhuollon keskittäminen ja sitä kautta haettavat säästöt, noin 200 miljoonaa euroa tulee. Ehkä suurin yksittäinen toimi siinä on tämä erikoissairaanhoidon keskittäminen, toisin sanoen aluesairaaloiden alasajo, joka ainakin itselleni on surullinen, tärkeä asia. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että tämä päätös on johtamassa ruuhkautuneisiin päivystyksiin ja pitkittyneisiin jonoihin, ja minulle ei nyt ihan täysin ole selvinnyt, mistä nämä säästöt syntyvät. Voisitteko, ministeri Risikko — Saarikko — sitä vielä vähän avata? — Kiitos.

17.11 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten äsken kyselytunnilla, usein niitten henkilöryhmien, jotka ovat heikoimmassa asemassa, asemasta puhutaan vain etuuksina ja niitten indeksijäädytyksinä, mutta mielestäni yhtä tärkeää on miettiä, missä kunnossa samalla tavoin verovaroista kustannettavat palvelut ovat ja mitä niille tehdään, koska itse näen, että usein oikea-aikaiset, laadukkaat ja kaikkien saavutettavissa olevat palvelut auttavat juuri niitä ihmisryhmiä, jotka ovat heikommilla. Nyt puhun lasten ja perheiden asemasta. Kysyisinkin ministeri Saarikolta: Mitä kuuluu

lasten ja perheiden palveluja uudistavalle ohjelmalle? Mitä sille ollaan nyt tekemässä, ja miten se etenee? Ymmärrän, että meillä kaikilla on suuret odotukset tämän suhteen ja se on semmoinen asia, joka on varmasti tässä satavuotiaassa Suomessa niille pienille syntyville ja perheille tärkeä.

17.12 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vanhustenhuolto puhuttaa tässä salissa meitä paljon. Meidän painopisteemmehän vanhustenhoidossa on siirtynyt huomattavasti laitoshoidosta kotihoitoon. Entistä huonokuntoisemmat vanhukset ovat kotihoidon piirissä, ja välillä tuntuu, että osa vanhuksista on vankeina siellä kotonaan, kun ei pysty oikein liikkumaan. Onko tässä budjetissa nyt mielestänne riittävästi kiinnitetty huomiota kotihoidon resurssien lisäämiseen ja palveluiden kehittämiseen?

Toisaalta tuntuu myös siltä, että monille ihmisille paikka laitoshoidossa on tänä päivänä lottovoitto, että pääsee palveluiden piiriin. Mutta täällä budjettikirjassa on taas mainittuna vanhuspalveluiden kohdalla laatusuositusten tarkistaminen ja perässä on miinusta 4,2 miljoonaa euroa. Olisin kysynyt, millä tavalla näitä laatusuosituksia ollaan tarkistamassa ja miten tämä summa sieltä leikataan.

17.13 **Jaana Laitinen-Pesola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä STM:n hallinnonalalla on yksi tällainen aika karu lause: "Kolmikantaisen samapalkkaisuusohjelman toteutus työmarkkinaosapuolten kanssa jatkuu." En tarkoita sitä, etteikö se olisi hyvä, että työ jatkuu, mutta mitään muuta ei tästä samapalkkaisuusohjelmasta kerrota. Eli kysynkin ministeriltä nyt: mitä tämä työn jatkuminen konkreettisesti tarkoittaa, eli miten tätä samapalkkaisuutta jatkossa on tarkoitus edistää ihan konkreettisesti?

17.13 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Kuka saa tehdä päiväkirurgisia leikkauksia tulevaisuudessa, tämä on kuuma kysymys tällä hetkellä. Moni kaupunki on kysynyt sosiaali- ja terveysministeriöltä, voiko paikallinen sairaala jatkaa päiväkirurgialla vuodenvaihteen jälkeen, ja moni on myös kysynyt, voiko päiväkirurgiaa hankkia yksityisiltä toimijoilta. Ministeriön vastaus on ollut tyly, se on ollut kielteinen. Häviäjiä tässä asiassa ovat seutukaupungit, kuten Kouvola, Forssa, Kemi, Pietarsaari, Rauma ynnä muut. Onko koko hallitus tietoinen siitä, että ministeriö käytännössä aikoo myös rajoittaa yksityisen puolen oikeutta tehdä leikkauksia päiväkirurgiassa? Pois jäisivät leikkaukset, jotka vaativat enemmän kuin paikallispuudutuksen, kuten lasten korvien putkitus, sappikivileikkaukset, tyräleikkaukset ja niin edelleen, ja tämä johtuu nyt siitä, että nukutusta vaativia leikkauksia voidaan tehdä vain sairaaloissa, joissa on perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon [Puhemies koputtaa] yhteispäivystys. Onko, ministeri Saarikko, koko hallitus tietoinen tästä?

17.15 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, hyvää Muistiviikkoa kaikille! Vietämme Muistiviikkoa, ja olen iloinen, että meillä on ministeri, joka tietää hyvin Muistiliitosta ja sen toiminnasta. Siksi kysynkin suoraan ministeri Saarikolta, miten voisimme yhdessä vaikuttaa kahteen isoon ongelmaan muistisairaiden elämäntilanteessa. Ensinnäkin, kotihoidon resurssit ovat monin paikoin täysin riittämättömät, yöhoitoa ei ole saatavilla, ja kuljetuspalveluita ei muistisairaille myönnetä. Toiseksi, kotona asuu muistisairaita, joiden oikea asumispaikka ei ole enää inhimillisesti ottaen koti vaan yhteisökoti. Mitä ensi vuoden talousarvio tuo muistisairaiden tilanteen pa-

rantamiseksi, ja minkälaisia ajatuksia tai tulevaisuudensuunnitelmia ministeri Saarikolla on muistisairaiden tilanteen parantamiseksi?

17.16 **Pekka Puska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset ministerille. Tämän pääalan johdannossa korostetaan terveyden edistämistä sekä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamista. Budjetista huomaamme, kuinka valtaosa menoista menee korjaavaan terveys- ja sosiaalihuoltoon, ja hyvät palvelut onkin turvattava. Budjetilla pyritään turvaamaan soten hyvä valmistelu niin valtakunnallisesti kuin maakunnissa, ja siihen tarvitaan myös ministerin mainitsemaa hyvää tutkimus- ja asiantuntijapohjaa sekä tietojärjestelmää.

Mutta tämän valtavan sote-souvin aikana voi vain toivoa, että STM:n puolella on riittävästi aikaa myös hyvään terveyspolitiikkaan, joka on ylivoimaisesti kustannustehokkain ja kestävän kehityksen keino näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Siinä on kysymys muun muassa nuorten ongelmien tai sisä- ja ulkoilmaongelmien torjumisesta, tupakka-, alkoholi-, ravinto-, liikunta- ja mielenterveyspolitiikasta, ja tässä suhteessa kun alkuviikolla oli tämä keskustelu, se oli rohkaiseva. On myös muistettava, että haittaverot ovat tehokas instrumentti, jota tässä budjetissa hyvin jatketaan esimerkiksi tupakka- ja alkoholiveron suhteen. Tiedän, että nämä eivät ole STM:n asioita, [Puhemies koputtaa] mutta seuraukset tulevat STM:n tontille, ja toivon, että väärillä perusteilla [Puhemies: Aika täynnä!] kumottu sokerivero voitaisiin palauttaa.

17.17 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tänään keskusteltiin pitkään kyselytunnilla siitä, miten hallituksen leikkaukset kohdistuvat pitkälti samoihin ihmisryhmiin, erityisesti ikääntyneisiin, eläkkeensaajiin, yksin asuviin. Tälle saatiin vahvistusta tällä viikolla Palkansaajien tutkimuslaitokselta, joka laski, että kaikkein eniten hallituksen politiikasta hyötyy hyvätuloinen pariskunta, jonka ostovoima kasvaa kansalaisista kaikkein eniten tänä ja ensi vuonna, kun taas sitten yksinhuoltajaperheissä ja eläkeläispariskunnilla ostovoima heikkenee kaikkein eniten. Eli todellakin tämä eriarvoinen politiikka, josta tänään keskusteltiin, on totta eri tutkijoiden mukaan. Myös tasa-arvossa hallitus on ottanut tällä kaudella voimakkaasti takapakkia. Sen vuoksi kysynkin nyt STM:n ministeriltä: kun täällä keltaisessa budjettikirjassa, joka meille on jaettu, sanotaan, että "sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi [Puhemies koputtaa] suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa", niin millä tavalla tämä nyt oikeasti tapahtuu, kun ainakaan [Puhemies koputtaa] ei ole selvitetty sitä, miten leikkaukset kohdistuvat eri sukupuoliin?

17.18 **Anne Louhelainen si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ikäihmisten kotihoito ja kaikenikäisten omahoito on hallituksen kärkihankkeita. Maakuntiin on nimitetty muutosagentit, ja siellä työtä tehdään kenttäväen toimin. Erityisesti Päijät-Hämeessä tämä työ on lähtenyt hyvin käyntiin ja muutosagentit ovat olleet aktiivisia, etten sanoisi ihan edelläkävijöitä, ja tähän on otettu myös kolmas sektori omaishoidon alalta ja se ammattitaito sieltä hyvin mukaan. Se on erittäin hieno asia. Tähän väliin tuonkin erään omaishoitajan terveiset, joka on jo saanut tällaista hyvää palvelua: palvelut toimivat ja, kiitos veteraani- ja omaishoitoseteleiden, hän on päässyt viettämään näitä erittäin tarpeellisia hoitopäiviä. Erityisesti ikäihmisten kohdalla hoidettavan avuntarve voi lisääntyä hitaasti ja huomaamatta, joten omaishoitajan avuntarve voi olla todellakin suuri.

Mutta meillä on paljon juurikin näitä ikäihmisiä, jotka toimivat omaishoitajina, ja perusturvaa aina silloin tällöin pystytään myös uudistamaan. Olisinkin kysynyt: voitaisiinko ajatella, että omaishoitajien peruspalkkio, alle 400 euroa kuussa, voisi olla sellaista, [Puhemies koputtaa] josta ei veroa menisi, vähän samantyyppisesti kuin työttömien suojaosuus?

17.20 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä eriarvoisuuden teemasta minäkin haluaisin jatkaa, sillä on selvää, että terveydenhuollonkin tavoitteet, ennaltaehkäisy, varhainen puuttuminen, vaikeutuvat silloin kun eriarvoisuus yhteiskunnassa kasvaa. Nyt on tietenkin tilanne se, että muun muassa pääministeri Sipilä itse myönsi, että tämä budjetti lisää eriarvoisuutta.

Haluaisin palata tuohon kyselytunnin teemaan esimerkiksi eläkkeensaajien köyhyyden torjunnasta. Kesällä keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja, edustaja Kaikkonen vaati tuntuvia korotuksia takuueläkkeeseen ja laajoja toimenpiteitä eläkeläisköyhyyden torjumiseksi. Minulle oli suuri pettymys, kun näin tämän budjettikirjan — eipä sieltä löytynyt näitä toimia, ei pientä työeläkettä saaville mitään, näennäinen korotus takuueläkkeeseen, jonka indeksinleikkaukset syövät pois. Haluaisin tiedustella teiltä, arvoisat ministerit: Haluaisitteko nyt kuitenkin tarttua tähän Kaikkosenkin esittämään ajatukseen eläkeläisköyhyyden torjumisesta ja pienten eläkkeensaajien taloudellisen aseman parantamisesta, mitä [Puhemies koputtaa] muun muassa SDP on esittänyt? Otitteko te mukaan edustaja Kaikkosen sinne neuvotteluihin, [Puhemies: Aika täynnä!] vai mistä oli kysymys... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.21 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin on syytä onnitella ministeriä, että hyvin ahtaissa talousarviokehyksissä on löydetty oikeat painopisteet, missä on voitu tehdä hyviä, pieniä lisäyksiä. Se on ollut tärkeätä.

Toinen kysymys on se, mihin tässä viitattiin, että kun me teemme suuria uudistuksia ja terveydenhuoltoalalla uudistukset tavallaan jo etenevät terveydenhuoltolain perusteella — meillähän ei sotea vielä täällä ole — niin mikä on tämä vaikuttavuus, mitkä ovat ne kustannukset. Tällä viittaan päiväkirurgiaan ja vaikutuksiin, joita päiväkirurgian lopettamisen myötä aiheutuu myöskin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä, ehkä vielä enemmän myöskin perusterveydenhuollon yöpäivystykseen maakuntien rajoilla. Kun on sairaaloita, jotka ovat maakuntien rajoilla, ja jos molemmilta puolilta rajaa lopetetaan yöpäivystys, siitähän tulee yli sadan kilometrin matkoja ihmisille yöpäivystykseen, ja se ei enää ole taloudellisesti varmaan perusteltua, koska ne ambulanssimatkatkin maksavat kai 500—1 000 euroa kappale. Jos voidaan yksi kaksi välttää päivää kohden, niin tulee olemaan taloudellista järjestää se yöpäivystys.

17.22 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vietämme tänään maailman Alzheimer-päivää, ja erityisesti muistisairaille oli hienoa, että me yhdessä ideoimme vanhusten kotihoidon ja kaikenikäisten omaishoidon kärkihankkeen. Se on menossa eteenpäin.

Mutta erittäin ikävää on se, että vaikka maakunnat ovat niin erikokoisia, niin näitä muutosagentteja, voimavaroja tähän muutokseen, on annettu aina per maakunta. Uudellamaalla on 1 650 000 ihmistä, ja meillä on kaksi henkilöä toimimassa. Minä toivoisin, että ministeri katsoisi, että isoja maakuntia ei syrjittäisi tässä vaan voimavaroja jaettaisiin väestöperusteisesti. Eduskunta on jo huomauttanut, että valinnanvapauspilottien kriteerit oli teh-

ty niin, että isot maakunnat syrjäytyvät. Eli nyt on katsottava se, että maakuntia kohdellaan yhdenvertaisesti. Uskon, että tämä tullaan tekemään.

Ja sitten saattohoito. Hienoa, että tulee miljoona euroa sen jalkauttamiseen, mutta toivoisin, että pohdittaisiin sitä saattohoitolakia. Tuntuu, että haasteet ja eriarvoisuus ovat niin suuria, että kyllä Suomeen tarvitaan saattohoitolaki. Onko ministeri valmis viemään sitä eteenpäin? Ja todella kiitos näistä rahoista, on hienoa työtä tehnyt koko hallitus.

17.23 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy kiittää siitä, että turvakoteihin tulee hieman lisää rahaa. Mutta täytyy kyllä todeta saman tien, että se on edelleen riittämätöntä siihen tarpeeseen nähden, mitä meillä on. Turvakotiverkosto on harva, ja pitkien välimatkojen maassa sen täytyisi olla ehdottomasti tiheämpi. Toivoisin, että tämä tahti voisi näiden suhteen olla nopeampi, että me saamme tämän asian kuntoon.

Sitten olisin kysynyt tästä perhevapaauudistuksesta, josta on kerrottu, että te ministerit tulette sitä valmistelemaan. On tärkeää, että siinä huomioidaan tasa-arvonäkökulma, perheiden mahdollisuus valinnanvapauteen ja joustavuus ja että ennen kaikkea myös naisten työmarkkina-asemaa parannetaan. Me tiedämme, että näistä vapaavalintaisista perhevapaista isät käyttävät vain 9 prosenttia ja tämä on pysynyt samana. Sen takia kiintiön lisääminen on tärkeää. Mutta nyt kun on linjattu, että rahaa ei tule lisää eikä pituutta kaiken kaikkiaan vähennetä, niin miten on mahdollista uudistaa näitä perhevapaita, jotta nämä tavoitteet toteutuvat?

17.24 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Hallituksen suunnitelmiin kuuluu perhevapaiden uudistus, vaikka tälle hankkeelle ei ole esitetty mitään budjettirahaa. Siksi pelkään, että tästä tulee vain pintaraapaisu, vaikka naisten työllisyyden nostaminen, isien mahdollisuus hoitaa omia lapsiaan sekä lasten oikeus varhaiskasvatukseen vaatisivat perinpohjaista uudistusta. Suomessa vain noin 75 prosenttia lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen. Tämä on hälyttävää ottaen huomioon, miten tärkeää varhaiskasvatus on lapsen oppimisen, sosiaalisten taitojen ja kehityksen kannalta. Siksi kysyn, arvoisa ministeri: tulisiko tämä aspekti ottaa mukaan tähän kokonaisuudistukseen ja turvata kaikille yli 3-vuotiaille lapsille laadukas varhaiskasvatus vanhempien taloudellisesta tilanteesta riippumatta?

17.25 **Sofia Vikman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus ansaitsee kiitoksen siitä, että se on viimein päättänyt lähteä toteuttamaan perhevapaauudistuksen, joka on ollut kokoomuksen pitkäaikainen tavoite. Uudistus tarvitaan lisäämään joustavuutta ja valinnanvapautta perheiden arkeen sekä parantamaan työllisyyttä ja naisten asemaa työelämässä.

Kokoomus on ehdottanut omaa malliaan uusiksi perhevapaiksi. Mallimme lähtee lapsen edusta ja täyttää erinomaisesti kaikki hallituksen budjettiriihessä uudistukselle asettamat reunaehdot. Mahdollisuus hoitaa lasta 3-vuotiaaksi saakka kotona säilyy samalla, kun työn kannustavuutta ja arjen joustoja lisätään. Kannustan hallitusta todella tässä tärkeässä uudistuksessa.

Perhevapaiden remontti on hyvä uutinen perheille. Kysyn: millaisia muita suunnitelmia hallituksella on lapsiperheiden arjen ja työelämän yhteensovittamisen helpottamiseksi?

17.26 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyselytunnilla keskustelimme jo pitkään eläkeläisköyhyydestä. Käsitellessämme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa työeläkkeiden indeksitarkistuksia ja sitä, mihin ne perustuvat, minkälaisiin indekseihin työeläkkeet muodostuvat, saimme tietää asiantuntijoilta, että vähätuloisten eläkeläisten tulotasoa voidaan parhaiten nostaa takuueläkettä korottamalla. Sen vaikutus on kymmenkertainen verrattuna indeksikorotuksiin.

Koska ikääntyneet sairastavat paljon, heille nimenomaan hoitomaksut, matkakulut ja lääkekorvaukset muodostavat yli 1 600 euron vuosikustannuksen, kysyisinkin: Voidaanko nyt sitten palata kuitenkin takuueläkkeen nostamiseen? Löytyykö hallitukselta sisältä 60—80 miljoonaa euroa, jotta tähän edustaja Kaikkosen ehdottamaan tasoon päästäisiin? Miten kokonaisuudessaan voitaisiin köyhiä eläkeläisiä ja heidän tulonmuodostustaan parhaiten lähteä arvioimaan? [Puhemies koputtaa] Onko se sosiaaliturvauudistus, onko se lääkehoidon kokonaisuudistus — mitä muita?

Puhemies Maria Lohela: Otetaan vielä edustajat Kankaanniemi ja Ojala-Niemelä, ja sitten ministerille vastaus.

17.28 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kahtena viime syksynä, kun olemme valtiovarainvaliokunnan jaostossa käsitelleet STM:n pääluokkaa, olemme joululahjarahoista jakaneet tukea muun muassa yliopistotasoiselle terveydenhuollon tutkimukselle ja päihdeäideille. Nyt on syytä antaa kiitos, että hallitus on sisällyttänyt muun muassa nämä varsinaiseen budjettiin eikä meidän tarvitse enää sitten näitä miettiä siltä osin.

Mutta tässä budjetissa nousee kyllä meille isoksi kysymykseksi — ja varmaan valiokunnassa, niin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kuin meillä jaostossa, on syytä paneutua siihen — köyhyysongelma ja jo tehtyjen leikkausten kasautumisongelma. Tähän ei oikeastaan ratkaisua ole. Toivon, että ministeriö tulee esittämään näihin meille viitteitä, miten niissä päästään eteenpäin.

Arvoisa puhemies! Yksi iso kysymys on tällä hetkellä se, että kun sote-uudistus lykkääntyi, niin melkein jokaisen kunnanjohtajan [Puhemies koputtaa] pöydällä on sote-yhtiön tarjous koko sote-kiinteistöjen ja -palvelujen ostamisesta. [Puhemies: No niin, aika!] Miten tähän suhtaudutte?

17.29 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Myös meillä Lapissa kipuillaan tämän sote-uudistuksen kanssa. Meillä on kaksi sairaanhoitopiiriä ja väestöpohja riittää tuskin yhdellekään. Ja tämä erityisesti Länsi-Pohjassa, koska tämän keskittämisasetuksen paineet ovat kovat: 20 prosenttia leikkauksista lähtisi, työpaikkoja on 800. Lisäksi Kemissä on sairaanhoitajakoulutus. Tällä olisi heijastusvaikutuksia vuodeosastoille ja poliklinikoille. Nyt sitten myös siellä on tämä yhtiöittämisratkaisu, johon edellinen puhuja viittasi, pöydällä. Toivon kyllä, että tässä löytyisi yhtenäinen maakunnallinen ratkaisu. Edeltäjänne, ministeri Rehula, lupautui kätilöksi tässä asiassa. Kysynkin ministeri Ri... Saarikolta [Naurua] olisitteko myös käytettävissä kätilönä tämän asian ratkaisemiseksi.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Saarikko, 5 minuuttia.

17.30 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Olen vain suorastaan imarreltu, jos nimeni sekoitetaan hallituksen pitkäaikaiseen ja erinomaiseen ministeri Risikkoon. Mutta ministeri Saarikko vastaa sen, minkä ajan puitteissa ehtii. Kiitos innostavista ja asiantuntevista kysymyksistä tätä hallinnonalan omaa osuuttani kohtaan. Vastaan kaiken, minkä suinkin ehdin. Aloitan täältä loppuosasta.

Lapin osalta olen tismalleen samaa mieltä. Toivon todella, että löytyy maakunnallista, sen vanhan sairaanhoitopiiripohjan yli kulkevaa ajattelua. Tältä osin tapaan myös ensi viikolla Länsi-Pohjan sairaalan edustajia.

Edustaja Kankaanniemelle: Näille kunnanjohtajille ja kuntapäättäjille toteaisin yhtiöparit pöydällään: malttia ja kauaskatseisuutta!

Sitten kysymyksiä, jotka koskivat, ainakin edustaja Alanko-Kahiluodolta, hallituksen tasa-arvopolitiikkaa. Se oli tärkeä kysymys, ja minusta on hyvä, että nämäkin asiat nousevat hallituksen agendalle vahvasti. Ensinnäkin olen hieman eri mieltä siitä, että kyllä, sukupuolivaikutuksia on aika monessa lainsäädännön osassa kuitenkin arvioitu. Tiedän, että STM:n tasa-arvoyksikkö tulee tämän syksyn aikana tapaamaan mahdollisuuksien mukaan kaikki hallituksen ministerit ja keskustelemaan jokaisen hallinnonalan tasa-arvokysymyksistä. Se on ensimmäinen asia. Tasa-arvo ei kuulu vain osaksi sosiaali- ja terveyspolitiikkaa vaan osaksi kaikkea politiikkaa. Koulutuspolitiikassa esimerkiksi se on hyvin keskeinen kysymys. Sosiaali- ja terveydenhuollon maakuntauudistuksessa tätä sukupuolivaikutusten arviointia on niin ikään tehty. Jos katsotaan yksittäisiä päätöksiä, joissa voin olla hyvillä mielin ylpeä tasa-arvovaikutusten näkymisestä, perhevapaauudistuksen kriteereihin se on listattu ja tämä keskustelussa esiin noussut turvakotien rahoituspäätös on yksi merkittävä sukupuoliteko, josta myös on arvioitu merkittäviä vaikutuksia löytyvän. [Eva Biaudet: Vakavin ihmisoikeusongelma Suomessa!] — Se on vakava ihmisoikeusongelma, kuten edustaja Biaudet sieltä salista toteaa.

Mitä tulee tähän turvakotien rahoitukseen muutoin, olen samaa mieltä siitä, että rahoitus on vieläkin riittämätön, mutta toivon, että oppositiosta osaisitte antaa tunnustusta sille, että tämä rahoituksen laajentuminen ja euromäärien lisääntyminen, se kehitys on ollut huimaa ja positiivista. Nimenomaan nyt on tarkoitus katsoa näitä alueellisia aukkopaikkoja, kohtia, joissa Suomessa ei ole turvakoteja laisinkaan.

Edustaja Mäkisalo-Ropponen tiedusteli muistisairaiden asemasta ja esimerkiksi kotihoidon yöhoidon mahdollisuuksista. On ihan totta, että se laitoshoidosta purkautunut työntekijöiden voimavara ja resurssi, siis henkilötyövuodet eivät ole riittävällä tavalla kunnissa siirtyneet osaksi kotihoitoa. Tähän vaikuttaa myös kuntien taloudellinen asema. Nythän nämä ratkaisut ovat kuntien käsissä. Vanhustenhoidon laatusuosituksen, johon edustaja Pekonen viittasi, osalta me päädyimme onneksi välttämään henkilöstömitoituksen alentamisen koskien laitoshoitoa, mutta laajemmin minusta se on tulkittavissa valvonnan työkaluna ja asiakirjana, jolla arvioidaan sitä, miten koko vanhuksen arki laitoshoidossa toteutuu. Tässä yksi tärkeä tekijä on myös se, josta minusta rohkeammin pitäisi puhua, mitkä ovat teknologian mahdollisuudet, digitalisaation mahdollisuudet ja mihin yhä tarvitsemme ennen muuta ihmistä ihmiselle. Tuon kotihoidon osalta haluan todeta vielä, että ikäihmisten ja omaishoitajien kärkihankkeessa, johon edustaja Louhelainen osaltaan viittasi, on maakunnallisia pilotteja käynnissä, joissa juuri tuota kotihoidon yöhoidon osuutta pilotoidaan.

Sitten, arvoisa puhemies, täällä kysyttiin perustellusti myös samapalkkaisuusohjelman merkityksestä. Voi kun se olisikin niin helppoa tai ministeriöstä mahtikäskyllä hoidettava

asia, että miesten ja naisten välinen palkkatasa-arvo voisi toteutua. Ohjelman jatkaminen on minusta tärkeää, aloitetaan nyt siitä. Se on myös keskusjärjestötasolla merkittävä yhteinen keskustelufoorumi, ja useita hankkeita asiassa on kuitenkin onneksi käynnissä.

Sitten, edustaja Salonen, viittasitte veteraanien rahoitukseen. Tänään annettu lisätalousarviopäätös jatkaa sitä hallituksen tekemää Suomi-juhlapäätöstä, jossa panostamme avopalveluihin koko veteraaniväestön osalta. Koska kunnat nyt vihdoin aktivoituivat tuota rahaa käyttämään veteraaneille, se ikään kuin oli loppumassa kesken vuoden, ja hallitus halusi tuota rahaa nyt lisätä pikaisella päätöksellä niin, että kenenkään veteraanin palveluketjun ei pitäisi katketa.

Vielä, arvoisa puhemies, laaja ja merkittävä ja vaikea kysymys on useamman edustajan esiin nostama päiväkirurgian ja päivystyksen asema Suomen laajassa sairaanhoitoverkossa. Terveydenhuoltolaki, jonka tämä eduskunta hyväksyi viime vuodenvaihteessa, on säästövaikutuksiltaan merkittävä, ja sitä täydennettiin sairaaloiden välistä työnjakoa määrittelevällä asetuksella tämän alkusyksyn aikana. Me tiedämme, että lainsäädännössä on pykälä niiden sairaanhoitopiirien osalta, joissa on yliopistollinen keskussairaala. Sairaanhoitopiirin omalla päätöksellä on mahdollisuus jatkaa näitä toimintoja useassa toimipisteessä. Toivon, että me osaisimme tässä ajatella [Puhemies koputtaa] aluesairaaloiden roolia hieman uudella tavalla, käydä hyviä keskusteluja sairaanhoitopiirien sisässä. Vielä, arvoisa puhemies, totean vain sen, että yhdestäkään aluesairaalasta eivät minun tietojeni mukaan ole valot sammumassa tämän päätöksen vuoksi.

Puhemies Maria Lohela: Sitten jatketaan vastauspuheenvuorojen parissa.

17.36 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Saarikolle tämänpäiväisestäkin hyvästä päätöksestä veteraanirahojen suhteen. Näin pitää toimia. Silloin kun tarvetta näillä kunniakansalaisilla on, niin silloin rahaa pitää löytyä. Tänään hallitus on lisännyt sitä 11,6 miljoonaa euroa siihen, että jokainen sotaveteraani saa hoitoa. Sotiemme veteraaneja on elossa enää vajaa 17 000, heistä sotainvalideja 2 500, keski-ikä yli 92 vuotta, ja vajaan kymmenen vuoden päästä heitä on jäljellä enää reilu 1 000. Nyt on oikea aika hoitaa nämä asiat juuri tällä tavalla kuin hoidetaan tässä budjetissa, jota tänään käsittelemme ensi vuodelle. Ensimmäistä kertaa historiassa esityksessä on suoraan, automaattisesti, eurot sillä tasolla kuin tarvitsee olla, ja tästä iso kiitos ministeri Saarikolle. Eli jokainen veteraani saa ensi vuonna puolisonsa kanssa [Puhemies koputtaa] riittävän ja ansaitsemansa hoidon.

17.37 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On todella iloista kuulla — ja hyvä tunne sydämessä — ministeri Saarikon innostusta tehtäväänsä, ja olen varma siitä, että niitä voimia tarvitaan, ja voin vakuuttaa, että täältä eduskunnastakin niitä löytyy yli puoluerajojen, varsinkin tasa-arvoasioissa, naisverkostosta. Peräänkuulutan 90-luvun voimaa, jolla voisimme ehkä vieläkin olla vahvempia tässä miesten ja naisten välisessä valtapelissä budjettivaroista, joka näkyy esimerkiksi turvakotipaikkojen kuitenkin aika, sanotaan, vaatimattomassa korotuksessa, joskin sekin on hyvä.

Minun kysymykseni on toinen tällainen murheenkryyni, jossa itse jo 15 vuotta sitten epäonnistuin: kun ministeri puhui niin hyvin siitä, että kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ja lapsiperheiden asemaa halutaan parantaa lapsilisien ja yksinhuoltajalisien osalta, niin onko nyt niin, että tätä toimeentulotuen yhteensovitettavuutta [Puhemies koputtaa]

parannetaan, koska muutenhan tämä raha ei tule kaikkein köyhimpien yksinhuoltajien ja lapsiperheiden hyväksi?

17.38 **Tiina Elovaara si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen iloinen siitä, kuinka paljon olemme keskustelleet tänään tasa-arvosta ja omaishoidon asiasta. Haluaisinkin muistuttaa, että omaishoitajista kolme neljäsosaa on naisia ja ylipäätään hoivatyön sukupuolittumisella on suuria taloudellisia vaikutuksia. Erityisen huolissani olen 45 vuotta täyttäneistä naisista, jotka kantavat huolta sukupolvien ketjusta, sekä lapsista että omista vanhemmistaan. Arvoisat ministerit, mitä me voimme tehdä tälle? Eilen valtiovarainministeriön keskustelussa suurin osa oli miehiä ja puheenvuorot saivat miehet. Tänään salissa on paljon enemmän naisia, hyvä niin, mutta tämä ei mene nyt oikein. Tämä ei mene tasan. Mitä tehdään?

17.39 **Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen budjettiesityksessä on erittäin hyviä asioita, joita täällä on jo moneen kertaan puhuttu liittyen takuueläkkeeseen, lapsiperheiden erilaisten etuuksien korotukseen, minimisairauspäivärahan korotukseen ja niin edelleen. Samapalkkaisuudesta täällä on noussut keskustelu. Ministeri vastasi siihen erittäin hyvin, mutta minä lisään painetta vielä työmarkkinakenttään. Siellä nämä ratkaisut pitää yhdessä tehdä. Jos siellä ei ole tahtotilaa, niin tämä tavoite ei silloin toteudu.

Sitten kysymys siitä, mitä tapahtuu tämän terveydenhuoltolain ja päivystysasetuksen jälkeen. Nyt on vain suurena vaarana se, että kun sairaanhoitopiirien johdolla tehdään näitä päätöksiä, meillä on aluesairaaloita, jotka eivät kuulu sairaanhoitopiiriin, mutta myöskin sitä kautta syntyy helposti tilanne, että koko sairaanhoitopiirin alueella ei ole kuin se yksi erikoissairaanhoidon päivystyspiste siellä keskussairaalassa. Terveyskeskustasoinen päivystys ollaan ainakin käsittääkseni Varsinais-Suomesta pitkälti ilta- ja yöaikaan poistamassa. Minun kysymykseni kuuluu: Miten ministeri nyt seuraa näitten päivystysasetuksen ja terveydenhuoltolain vaikutuksia potilasturvallisuuden näkökulmasta? Siinä on se suurin uhka. Emme me voi säästöjä perustella silloin, jos potilasturvallisuus [Puhemies koputtaa] vaarantuu.

17.40 **Sari Raassina kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan myös kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä ja opetus- ja kulttuuriministeriötä siitä, että saimme pilottirahoituksen kansallisen neurokeskuksen perustamiseksi Kuopioon. Tuo neurokeskus vahvistaa merkittävältä osaltaan terveyspoliittista tutkimusta, terveydellistä tutkimusta ja innovaatiotoimintaa, joilla on myös kansainvälistä merkitystä.

Haluan kuitenkin kysyä ministereiltä sitä, kuinka voimme varmistaa sen, että tuo tutkimustoimintaan sijoitettu raha oikeasti poikii tulevaisuudessa myös innovaatioiksi, kaupallisiksi tuotteiksi ja kasvattaa kansantalouttamme, kun samanaikaisesti vähennämme tieteelliseen tutkimukseen terveystieteissä käytettävää rahoitusta. Määrärahat eivät voi kohdentua vain hetkellisesti, vaan pitkäjännitteisyys on se periaate, jolla tällaista tutkimusta tulee jatkossa tukea.

Haluan myös kiittää saattohoitoon annetuista panostuksista. Totuus kuitenkin on, että koska sote-uudistuksen yhteydessä [Puhemies koputtaa] valmistelua saattohoidosta ja sen organisaatiosta tehdään, [Puhemies: Aika on reilusti jo ylittynyt!] asia on myöhässä saat-

tohoitopotilaiden kannalta. Mitä ministeriö on tehnyt kannustaakseen sairaanhoitopiirejä ja kuntia?

17.41 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! SDP:n kärkiteema perhepolitiikassa on mahdollistaa laadukas varhaiskasvatus aivan kaikille lapsille. Olemme puolueena asettaneet tavoitteeksi maksuttoman varhaiskasvatuksen puoluekokouksessa jo vuonna 2008. Nyt ilokseni huomasin, että hallituksen budjettiesitykseen vuosina 2018 ja 2019 sisältyy laaja kokeilu 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta yhdessä halukkaiden kuntien kanssa, ja tähän kokeiluun hallitus on varannut 5 miljoonan euron valtionrahoituksen. Olen saanut kyselyitä muualtakin kuin omasta kotikaupungistani, että miten ja milloin tähän mahdolliseen kokeiluun voi hakea, ja nyt kysyn arvoisalta ministeriltä: onko tästä aikataulusta jo jotain selvyyttä, ja missä vaiheessa kenties sitten ministeriön sivuille tästä kokeilusta jotain tulee?

17.42 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen ensi- ja turvakotien rahoituksen vahvistamisesta. Sitä on täällä vuosikausia aina yritetty, ja nyt selvästi trendi on nouseva. Tämän lisäksi tietenkin täytyy tehdä monia muitakin toimia, jos haluamme elää Istanbulin sopimuksen hengessä. On kerta kaikkiaan pystyttävä luomaan järjestelmiä, joissa ennalta ehkäistään perhe-, lähisuhdeväkivaltaa, ylipäätään väkivaltaa. Siinä kunnat ovat myös ennalta ehkäisevässä työssä avainasemassa. Osa kunnista on lähtenytkin tekemään tätä työtä.

Samoin tuo päihdeäitien hoito, 3 miljoonaa euroa, se on erinomaisen hyvä raha. Me tiedämme, miten erinomaista palvelua tässä päihdeäitien hoito-ohjelmassa äidit saavat, ja tiedämme, miten arvokasta se on tietenkin tuleville sukupolville, mutta siihen vielä varhaista tukea lisää ja neuvoloista lähtien, niin tästä saadaan hyvä kokonaisuus. Onko jotain uutta vielä tulossa? En puhu nyt rahasta vaan puhun tästä palvelujärjestelmästä

17.43 **Mirja Vehkaperä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin tyytyväinen, että tuore perheministeri Saarikko on ottanut omaksi elämäntehtäväkseen perhevapaauudistuksen tekemisen. Se on tehtävä juuri lapsi- ja perhenäkökulmat huomioon ottaen ja perheiden tarpeet etunenässä. Mutta olen saanut paljon palautetta, että vanhemmuuden kustannusten jaosta tulisi edelleenkin keskustella. Hallitus on antanut jo kädenojennuksen siitä, että vanhemmuuden kustannuksia jaetaan työnantajien kesken ja hallituskin siihen panostaa, mutta haluamme toivottavasti jatkaa myöskin keskustelua näistä kustannuksista työmarkkinaosapuolten kesken.

Perheköyhyyden poistamiseksi hallitus tekee mielettömän listan lasten ja perheiden etuuksien parantamiseen. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, kokeillaan maksutonta varhaiskasvatusta, äitiyspakkaukseen tehdään korotuksia, minimejä äitiys-, isyys-, vanhempainrahoissa korotetaan, lista on todella pitkä. Listaus ja työ näyttävät nyt hyvältä.

17.45 **Ville Vähämäki ps** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Todellakin tämän hallinnonalan budjetti on mielestäni hyvin koostettu. Tämä on valtava kokonaisuus, tässä näkyy teidän kummankin kädenjälki. Tietenkin onhan tässä omat kipupisteensä olemassa. Oikeastaan se pahin kipupiste tässä on se, että nämä tietyt leikkaukset, mitä hallitus on tehnyt, kohdistuvat tietylle pienelle joukolle, ja se näkyy taas siellä alimmassa tulodesiilissä, elikkä he tavallaan menettävät eniten tässä. No, mitä tälle asialle sitten oikein voitai-

siin tehdä? Jos ajatellaan vaikkapa asumiskustannusten nousua, se heijastuu taas toisaalta sitten valtaviin asumistukimenoihin, mitä tässä hallinnonalalla maksetaan. Tämä on valtavan iso kokonaisuus, mutta miten tätä olette oikein pohtineet? Edustaja Kankaanniemi tätä kysyikin jo, mutta se ei ihan tässä vastauksessa tullut esille.

17.46 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun edustaja Mäkisalo-Ropponen muistutti meitä kiitettävällä tavalla Muistipäivästä ja muistin hoidosta, niin muistutan nyt demareita: esimerkiksi edustaja Salonen tässä ihmetteli, minkä tautta veteraanien rahoja on leikattu. Totta kai ne veteraanirahat vähenivät, kun veteraaneja siirtyi ajasta iäisyyteen, mutta nythän tuli rahaa lisää ja kaikki, jopa veteraanien lesketkin, otetaan kuntoutuksen piiriin entistä paremmin. Elikkä minkä takia te kaivelette näitä vanhoja asioita kertomatta ihmisille totuutta?

Muistellaanpa vähäsen, minä näin Muistipäivän kunniaksi haluan kertoa pari asiaa: Kun te olitte silloin viime kaudella hallituksessa vastuussa, kuntien talous romahti lähes 2 miljardia — vuoden 2015 tasossa meni lähes 2 miljardia kuntien valtionosuuksia pois. Se johti siihen, että eiväthän kunnat silloin palveluja pystyneet tekemään, kun moni kunta oli lakkautusuhan alla, kun meni talous miinukselle. Tämän takia toivoisin, että teillä olisi vähän rakentavampi ote.

Kysyn ministeri Saarikolta: kun sote-uudistus etenee, millä lailla se asia hoidetaan sitten pitkien välimatkojen kunnissa, joissa tämmöistä markkinaehtoista kilpailua tuskin saadaan?

17.47 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tutustuimme ensi vuoden budjettiin, niin nimenomaan virkamiehet kertoivat, että leikkauksia on tulossa veteraanien osalta. [Hannu Hoskosen välihuuto] Elikkä tämä ensi vuoden budjetti pitää sisällään leikkauksen, ja kun tänään kuulimme kyselytunnilla, että tänään on tehty tämän vuoden budjettiin lisätalousarvioesitys, jossa veteraanien määrärahoja lisätään, niin halusin kysyä tästä ja tarkentaa, että miten tämä asia nyt sitten meni. Tästä oli kyse — ei minun muistissani olevasta ongelmasta vaan epäselvyydestä.

Mutta haluan vielä kysyä vanhuspalveluista, koska niiden osalta huoli on suuri. Siellähän myös laatua heikennetään, leikkaukset ovat miinus 4,2 miljoonaa, kun samanaikaisesti esimerkiksi riittää 100 miljoonaa euroa lisää valinnanvapauspilotteihin, joista emme tarkalleen ottaen vielä tiedä sisältöä. Olisin kysynyt ministeri Saarikolta: Te tunnette vanhuspalvelujen todellisuuden hyvin. Voitteko luvata, etteivät nämä laatuheikennykset [Puhemies koputtaa] nyt sitten kuitenkaan johda ojasta allikkoon?

17.48 **Seppo Kääriäinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyn sote-uudistuksen ja kuntien välisestä suhteesta. Laaja käsitys mutta samalla siis väärä käsitys on, että kunnat on tässä pantu ikään kuin kokonaan ulos tämän sote-uudistuksen ja tämän aihepiirin hoitamisesta, kun kuitenkin on niin, että ennalta ehkäisevä toiminta erittäin voimallisesti asettuu juuri kuntien ja kaupunkien vastuulle. Se ennaltaehkäisevyyshän on tässä koko sote-hommassa pitemmän päälle ajateltuna aivan ääriolennainen asia — aivan ääriolennainen asia myös rahojen riittävyyden näkökulmasta katsottuna. Kysymykseni kuuluukin nyt rouva ministerille: miten te näette tämän asian nykyvaiheen, onko kunnissa tämä asia otettu niin kuin se pitää ottaa, ja olisiko tarpeen, että hallituksen puolelta sotea

eteenpäin vietäessä tähän asiaan kiinnitettäisiin vieläkin rankempaa huomiota kuin on tähän mennessä tehty?

17.49 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Haluan kiittää ministeri Saarikkoa tästä hyvästä vastauksesta, ja olen iloinen siitä, että vanhustenhuollossa hoitajamitoitusta ei heikennetä, vaikka laatusuositusta tarkastetaan. Termi tuntuu hieman hassulta, kun laatusuosituksia tarkastetaan ja me kaikki tiedämme, että palvelut tulevat sen myötä heikentymään.

Mutta olisin hieman konkretiaa vielä toivonut tähän vastaukseenne: mistä nämä 4,2 miljoonan euron säästöt sitten lopulta syntyvät? Ymmärrän, että digitalisaatio ja robotisaatio ovat tätä päivää ja tulevaisuutta, mutta ei sillä hoitotyössä kuitenkaan ihmistä korvata. Onko nyt sitten tulevaisuudessa niin, että tähän mitoitukseen mahdollisesti lasketaan mukaan opiskelijoita tai joitakin muita ammattiryhmiä, jotka työskentelevät sairaalassa? Se on minusta erittäin huolestuttava suunta, jos tähän ollaan menossa. Minun mielestäni kyllä osaava henkilöstö on vanhustenhuollon a ja o.

17.50 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Hyvä puhemies! Minäkin tähän vanhustenhoitoon palaisin vielä. Vanhuspalvelulakiahan on nyt seurattu ja tarkkailtu, millä tavalla se käytännön kentällä toimii. Palaute siitä ymmärtääkseni on ollut juuri se, että sinne kotihoitoon tarvitaan vielä edelleen toimia, jotta saadaan riittävästi auttavia käsipareja. Se on myös se palaute, minkä itse saa sieltä omaisilta ja jopa niiltä iäkkäiltä ihmisiltä, joilla käy sitä apua: hoitajan aika on kovin nopeaa ja hoitaja tulee milloin sitten sattuu — hänellä on niin monta hoidettavaa, että välttämättä ei aina pidä sama kellonaika. Mitä sille ongelmalle voitaisiin tehdä, että se potilas siellä kotona, tai se iäkäs vanhus, kohtaisi sen hoitajan ja hoitajalla olisi tarpeeksi aikaa?

Mitä tulee siihen hoitajamitoitukseen siellä vanhustenhoidossa, sehän on hyvin matala edelleen. Elikkä jos meillä olisi resursseja, niin kyllä mielelläni sitä nostaisin. Mitä mieltä olette siitä, milloin me Suomessa sanomme, että me nostamme hoitajamitoitusta? [Puhemies koputtaa] Ja vielä kotihoidon hoitajamitoituksesta, milloin se selvitetään?

17.51 **Ulla Parviainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin iloinen asia, että syntyville vauvoille löytyy budjetista lahja Suomen 100-vuotisjuhlavuotena. Suomalaista innovaatiota, äitiyspakkausta, korotetaan 30 eurolla. Tämä on 1,6 miljoonan euron satsaus vauvoihin. Arvoisa ministeri, minä olen hiukan utelias tuon lahjan suhteen, eli mikä tämä lahjan sisältö on, miten on tarkoitus kehittää nyt tätä pakkausta? Mitä uutta saadaan tällä 30 eurolla per pakkaus?

17.52 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ensinnäkin kiitos ministeri Saarikolle siitä, että hän vastaa kysymyksiin ja kuuntelee.

Sitten palaan tähän terveydenhuoltolakiin. Keskustan kansanedustaja Niilo Keränen kirjoitti blogissaan suurin piirtein ei nyt vuosi sitten mutta muutama kuukausi sitten näin: "Saamiensa lausuntojen jälkeen sosiaali- ja terveysministeriö teki vaihtoehtoisen mallin pienten sairaaloiden leikkaustoimintaan. Mallissa ministeriö olisi voinut tietyin edellytyksin myöntää poikkeusluvan leikkaustoiminnan jatkamiseen. Tätä asettuivat kannattamaan monet keskustan ja perussuomalaisten kansanedustajat. Samat edustajat kannattivat myös Vaasan lisäämistä 13:nneksi laajan päivystyksen sairaalaksi. Monipuoluehallituksen raa-

kuus on siinä, että kolmannen hallituspuolueen edustajat eivät suostuneet muuttamaan hallituksen alkuperäistä esitystä. Kokoomus voitti 1—2." Ministeri Saarikko, voitteko vahvistaa, että asia oli näin? Tietääkö koko hallitus, että sairaalaverkon supistukset tarkoittavat myös merkittäviä rajoituksia päiväkirurgiaan yksityisellä puolella? Ovatko Mehiläinen, Terveystalo, [Puhemies koputtaa] Pihlajalinna ja muut tietoisia tästä?

17.53 **Martti Talja kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Hyvä ministeri, kiitän teitä siitä, että sosiaali- ja terveysministeriön budjetissa on sote-tietojen käyttöä hallinnoivan lupaviranomaisen toiminnan aloitus. Tietosuojavaltuutettu on kiinnittänyt huomiota siihen, että sosiaali- ja terveystietojen käyttötavat ja perinteet ovat hyvin arkaaisia. Koskeeko tämä toimeksianto nyt myös tätä valmistelua, vai koskeeko se pelkästään tieteellistä tutkimuskäyttöä, kuten mainitsitte alustuspuheenvuorossanne, vai koskeeko se myös sote-uudistukseen valmistautumista?

17.54 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä hetkeksi muistisairaiden tilanteeseen. Heitähän Suomessa on 193 000, eli ei mikään pieni marginaaliryhmä. Suurin osahan näistä muistisairaista pärjää avun ja tuen avulla kotona, ja kotihoitoa voidaan tukea erinomaisesti esimerkiksi kuljetuspalveluiden avulla. Monilla muistisairailla ei ole varaa maksaa taksia itse, ja monelle yleisten kulkuneuvojen käyttö on vaikeaa ja jopa mahdotonta. Kodin ulkopuolella käyminen on kuitenkin ihmisen perusoikeus varallisuudesta riippumatta. Kysynkin nyt: miksi hallitus on jättämässä muistisairaat uuden vammaispalvelulain ulkopuolelle, vaikka muistisairaat kansainvälisestikin luokitellaan vammaisiksi? Vähävaraisille muistisairaille tämä tarkoittaisi neljän seinän sisälle jäämistä, sillä vanhuspalvelulaki ei valitettavasti takaa riittäviä kuljetuspalveluita muistisairaille.

17.55 **Lea Mäkipää si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä pääluokka sivuaa laajasti ihmisen koko elinkaarta. Niin kuin täällä sanottiinkin, äitiyspakkaus on ainutlaatuinen, sanonpa, melkein koko maailmassa: Suomen mallin mukaista pakkausta on kokeiltu 30:ssä eri maassa, ja nyt tämän vuoden puolella esimerkiksi Skotlannissa otetaan tämä käyttöön.

Myös on kiitettävää, että päihdeäitien hoitoon otetaan lisämäärärahaa. Mutta kysyisin samalla, kun silloin ennen hyvään aikaan, niin kuin sanotaan, oli tämä perhetyö ja tiedämme, että kun lapsi syntyy, niin joka perhe ei ole valmis ottamaan sitä lasta hyvin vastaan: onko mitenkään mahdollista, että juuri ennaltaehkäisyä ajatellen voitaisiin tätä perhetyötä tehdä? Tätä monissa kunnissa kaivataan edelleen.

Samoin vielä: mikä on tämä saattohoitolaki tulevaisuudessa? Siitä ollaan saatu erittäin hyviä kokemuksia, koko saattohoidosta. Esimerkiksi itse tutustuin [Puhemies koputtaa] Pirkanmaan hoitokotiin.

Puhemies Maria Lohela: Vielä ennen ministeriä edustaja Heikkinen.

17.56 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä on sivuttu saattohoitoa ja sitä, tarvitaanko erillinen saattohoitolaki. On todella hienoa, että miljoona euroa saattohoidon tasaiseen saatavuuteen ympäri Suomea panostetaan.

Selvitin tätä asiaa keväällä, kun tämä eutanasiakysymys nousi esille ja Itä-Suomen yliopiston tutkijat paneutuivat tähän. Heidän mielestään olennaista olisi, että kivunhoito, palliatiivinen hoito ja saattohoito saataisiin hoitoalan ammattilaisten tämänhetkisistä erikoisopinnoista perusopintojen ja harjoittelun puolelle. Tämä olisi olennaista, että jatkossa kaikki osaisivat, jotta se saattohoito tulisi ammattiosaamisen kautta eikä lailla määrättynä tähän yhteiskuntaan. Kysynkin ministeriltä, kun olen tästä myös kirjallista kysymystä jättämässä: miten voisitte vaikuttaa opetusministeriön puoleen, että tähän asiaan paneuduttaisiin, että tätä asiaa oikealla tasolla [Puhemies koputtaa] opetettaisiin?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Saarikko, 5 minuuttia.

17.57 **Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko:** Arvoisa puhemies! Kiitos hyvistä lisäkysymyksistä. Vastaan niihin, mihin suinkin ehdin.

Edustaja Mäkisalo-Ropposelle ensinnäkin. Se väitteenne oli hyvin kova, joka liittyi muistisairaiden palveluiden saatavuuteen. Rohkenen sanoa, että ei muistisairaita olla jättämässä palveluiden ulkopuolelle. Olen hyvin kiitollinen siitä osaamisesta ja asiantuntemuksesta, mitä itse olette antanut niin kansanedustajana kuin Muistiliiton puheenjohtajana tämän kysymyksen kansalliseen esiintuontiin, ja olen teiltä oppinut tässä hyvin paljon. Asia on itselleni myös hyvin tärkeä, ja ajattelen niin ja haluan todentaa sen nykyjärjestelmänkin tilan, että eiväthän nytkään ikääntymisen myötä tulleet vaikeudet ole peruste saada vammaislain mukaisia palveluita, eli pääosa palveluista järjestetään sosiaalihuoltolain perusteella iästä tai diagnoosista huolimatta. Mutta kysymys on hyvin vaikea, ja vedämme tässä rajaa myös vanhuspalveluiden, vammaispalveluiden ja sosiaalihuoltolain laajojen lakikokonaisuuksien välille näitten ihmisten osalta.

Aiemmaltakin puheenvuorokierrokselta muutama huomio perhevapaista. On julkisesti ollut listattuna ne teemat, joita hallitus budjettiriihessä sopii uudistuksien reunaehdoiksi, ja tuo kokonaisuus, aivan kuten edustaja Mikkonen jo hyvä tovi sitten totesi: ei ole mitenkään erityisen helppo yhteensovittaa näitä kaikkia arvopohjia ja euromääräisiä faktoja ja tosi kunnianhimoisia tavoitteita, mitä uudistuksella on, varsinkin vielä tässä aikataulussa, mutta me teemme tässä suhteessa parhaamme. Ja koska tiedän, että oikeastaan kaikki eduskuntaryhmät ovat edustautuneet ja halunneet tähän kysymykseen ottaa kantaa, niin tämän perhevapaatyöryhmän puheenjohtajana yhdessä kollegoiden Mattila ja Grahn-Laasonen kanssa olemme juuri eilen sopineet, että osana työn aloittamista me kutsumme kaikki eduskuntaryhmät koolle, ja haluamme kuulla teidän näkemyksiänne tällaisessa kuulemistilaisuudessa, mitä syötteitä ja toiveita te asetatte tämän uudistuksen hyväksi. Eli kutsu seuraa perässä tämän aiheen jatkokeskustelua varten. Tässä sivutaan myös varhaiskasvatuksen roolia. Se on yksi osa tämän uudistuksen kriteerejä. Ja mitä tulee tähän edustaja Taimelan esiin nostamaan maksuttomuuden kokeiluun, koko tästä teemasta vastaa valtion budjetissa opetusministeri, myös tämän merkittävän päätöksen osalta, varhaiskasvatusmaksujen alentamisesta.

Minusta edustajat Kääriäinen ja Puska, molemmat, puheenvuoroissaan totesivat hyvin ansiokkaasti tämän sosiaali- ja terveyspolitiikan ison kuvan, siis sen, että kysymys on edelleen tänä päivänä järjestelmistä ja teknologian kehittymisestä huolimatta ja niiden kanssa terveyden edistämisestä ja kansanterveystyöstä ja, kyllä, kunnilla on siinä uusi rooli. Olen itse ajatellut, että huomaan meidän poliittisten päättäjien puhuvan sote-uudistuksesta aina hyvin järjestelmälähtöisesti ja kerromme niistä järjestämisen vastuista. Omat puheenvuo-

roni yritän kääntää jatkossa niin, että aloitan kuntien vastuusta, koska se on yhä se primääri tehtävä, vastata siitä, ettei sosiaali- ja terveydenhuoltoa edes tarvittaisi niin paljoa. Ja me tiedämme terveyden edistämisen merkittävät vaikutukset vaikkapa kansansairauksien, diabeteksen tai myös mielenterveyden edistämisen kannalta yksinäisyyden torjuntaan asti, isoja yhteiskunnallisia teemoja.

Edustaja Anttila ja uudelleen edustaja Henriksson, nostitte esiin tämän erikoissairaanhoidon työnjaon, aluesairaaloiden ja myös keskussairaaloiden aseman. Kyllä, se ministeriön kanta, joka koskee yksityisen asemaa ja samoja kriteerejä, on ymmärtääkseni julkinen asiakirja, ja sen tässä ääneen totean STM:n kantana tuon lainsäädännön tulkinnasta. Ja, edustaja Anttila, olen ollut hyvin tietoinen ja kiinnostunut siitä, mitä tapahtuu nyt näissä yhteen paikkaan siirretyissä maakunnallisissa päivystyskeskuksissa. Ensihoidon rooli on jatkossa yhä merkittävämpi, ja siihen satsaamme, ja on hyvä, että sairaanhoitopiirit ovat satsanneet, mutta tiedän, että meillä on alueita, joissa yöpäivystys on ruuhkautunut, ja, kyllä, olen näihin alueisiin lähettänyt kysymyksiä ja toivonut näistä selvitystä. Samalla kuitenkin totean, että toivon, että me koko tämän terveydenhuollon keskustelun osaisimme edustaja Kääriäisen ja Puskan lailla siirtää vahvasti sinne hyvinvoinnin ja ennaltaehkäisyn suuntaan ja varjelisimme perusterveydenhuollon lähipalveluverkkoa tämän koko järjestelmän ytimenä, koska siitähän sote-uudistuksessa ennen kaikkea on kysymys.

Saattohoitolaista myös tiedustelitte. Tunnistan hyvin voimakkaasti sen, että useampi eduskuntaryhmä tai yksittäinen kansanedustaja on tehnyt aiheesta lakialoitteita. Minusta ne on arvioitava tarkkaan, ja tälle ikään kuin ensiaskel on ne kansalliset kriteerit ja tämä määräraha, jolla nämä kriteerit voidaan levittää kentän työhön.

Perhepalveluista niin ikään tuli useita kysymyksiä. Hallituksen kärkihanke — siis jo kauan ennen perhevapaauudistuksesta sopimista — on ollut satsata kunnalliseen kotiapuun eli perheiden ennalta ehkäisevään työhön, ja neuvolat, suomalaisille tutut neuvolat, ovat tämän työn ytimessä, niin että niistä muodostuisi perhekeskuksia ennalta ehkäisevälle työlle myös niin, että järjestöjen panos olisi niissä tiiviisti mukana.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Jatkamme edelleen sosiaali- ja terveysministeriön asioiden käsittelyä. Ministeri Mattila, 7 minuuttia.

18.02 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Minunkin puolestani hyvää Muistiviikkoa kaikille! — Mutta sitten tähän talousarvioesitykseen.

Sosiaali- ja terveysministeriön esityksessä vuodelle 2018 on kiinnitetty huomiota työllistymisen edistämiseen ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien toimeentuloon. Tämä näkyy muun muassa vähimmäismääräisten sairauspäivärahojen ja takuueläkkeen korotuksina sekä työttömyysturvan uudistuksina. Hallinnonalan osuus valtion talousarvioesityksessä ensi vuodelle on tuo 15 miljardia euroa, joka on runsas neljäsosa valtion talousarviosta. Määrärahaesitys on 361 miljoonaa euroa vuoden 2017 varsinaista talousarviota suurempi. Menojen lisäys aiheutuu muun muassa valinnanvapauskokeilusta ja tarvearviomuutoksista sekä joidenkin aiempien päätösten vaikutuksesta vuodelle 2018, näistä muun muassa kilpailukykysopimus ja opiskelijoiden siirto yleisen asumistuen piiriin.

Eläketurvaa parannetaan kohdentamalla takuueläkkeen ja siihen kytköksissä olevien etuuksien korotukseen 18 miljoonaa euroa. Takuueläke nousee arviolta nettovaikutukseltaan 7—8 euroa kuukaudessa. Vastaavasti nuorten kuntoutusrahaa sekä ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavaa kuntoutuksen vähimmäismäärää korotetaan osatyökykyisten

työllisyyden edistämiseksi. Myös eläkettä saavan hoitotuen perustukea korotetaan noin 70 euroon kuukaudessa, mikä lisää valtion menoja noin 10 miljoonaa euroa. Tuella autetaan vammaista tai pitkäaikaisesti sairasta henkilöä selviytymään jokapäiväisessä arjessa.

Perusturvan ensisijaisuuden turvaamiseksi suhteessa toimeentulotukeen nostetaan vähimmäismääräisen sairauspäivärahan, vanhempainpäivärahan ja kuntoutusrahan määrää. Tällä pyritään varmistamaan, että tuensaajan ei tarvitsisi turvautua perustoimeentulotukeen. Korotus lisää valtion menoja 8 miljoonalla eurolla.

Matkakorvausten ja matkojen välitystoimintaa uudistetaan taksiliikenteen vapautumisen vuoksi heinäkuusta 2018 lukien. Tähän on varattu lisämäärärahaa 2 miljoonaa euroa.

Sairausvakuutuksessa suurin euromääräinen muutos aiheutuu kilpailukykysopimuksen vaikutuksista. Sopimuksen mukaisesti työnantajan sosiaaliturvamaksun alentaminen ja pienituloisimpien palkansaajien maksurasituksen kevennys lisäävät määrärahatarvetta 136 miljoonalla eurolla.

Veteraanien tukemiseen kohdennetaan runsaat 181 miljoonaa euroa, josta 32,7 miljoonaa euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen.

Arvoisa puhemies! Työttömyysturvaan ehdotetaan määrärahoja 2,7 miljardia euroa, mikä on 168 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa. Tämä aiheutuu pääasiassa työttömyysasteen ennustetusta alenemisesta.

Työllisyyden lisäämiseksi otetaan käyttöön niin sanottu aktiivimalli omavastuupäivin. Uudistuksen arvioidaan vähentävän määrärahatarvetta sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa 9,5 miljoonaa euroa. Aktiivimallilla työttömiä kannustetaan työhön ja osallistumaan työllistymistä edistäviin palveluihin myös lyhyeksi aikaa. Työttömyyden alussa olevien omavastuupäivien määrä vähenee 7 päivästä 5 päivään. Työttömyyden tarkastelujakso on 3 kuukautta, ja kunakin tarkastelujaksona työttömyysturvaan tulee yksi kuukausittainen omavastuupäivä, jonka voi välttää olemalla aktiivinen. Aktiivisuusvaatimus täyttyy, jos on yhden viikon työssäoloehtoon luettavassa työssä tai yhteensä 18 tuntia työssä tarkastelujakson aikana tai on 5 päivää työllistymistä edistävässä palvelussa.

Myös yritystoiminnan aloittamista työttömyyden aikana helpotetaan työllisyyden edistämiseksi. Lisäksi mahdollistetaan lyhytkestoinen opiskelu työttömyysetuutta menettämättä, jolla edistetään ammatillisten valmiuksien parantamista ja yritystoiminnan aloittamista tukevia opintoja. Nämä muutokset lisäävät määrärahatarvetta 13,5 miljoonaa euroa. Ammatillisen kuntoutuksen kehittämiseen ja kriteerien uudistamiseen on varauduttu 4,0 miljoonan euron määrärahalla. Lisäksi palkkatuen määrärahaa korotetaan 14,1 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintamenomomenteille ehdotetaan 182 miljoonaa euroa, jossa on huomioitu yhteensä noin 3 miljoonan euron säästötoimenpiteet. Hallinnonalan laitosrakennetta kehitetään yhdistämällä sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunta yhteiseksi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnaksi.

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen STEAn kautta jaettaviin avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseksi kohdennetaan 358 miljoonaa euroa. Tämä on 40 miljoonaa euroa enemmän kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja tähän aihealueeseen. Ne aloittaa edustaja Paloniemi.

18.08 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ei Vates-säätiön tekemän kyselyn mukaan ole vielä vaikuttanut siihen, että vammaisten henkilöiden työhön pääsy tai opintojen suorittaminen olisi yhdenvertaista muiden kanssa. Vammaissopimusta ei vielä tunneta, eivätkä esimerkiksi kehitysvammaiset edelleenkään juuri työllisty palkkatyöhön. Yli 2 000 heistä tekee töitä tällä hetkellä palkatta, vaikka heillä olisi kykyä nimenomaan palkkatyöhön. Osittain on kyse kielteisistä asenteista mutta myös tiedon ja ymmärryksen puutteesta. Kysynkin teiltä, ministeri Mattila: Mitä hallitus on tehnyt tai tekee nimenomaan vammaisten henkilöiden työllistymisen parantamiseksi? Onhan meillä menossa tämä kärkihankekin, Osatyökykyisille tie työelämään.

18.09 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos pienituloinen eläkeläinen joutuu sairaalaan, saa sieltä uuden lääkityksen, kotiuduttuaan kokee, että tämä lääke ei toimikaan, hakeutuu uudestaan lääkärille, saa sen jälkeen uuden lääkityksen, joutuu vaihtamaan sitä, pahimmillaan vielä matkustaa takseilla nämä välit näihin palveluihin ja kotiin, niin kaikki tämä maksaa tälle pienituloiselle eläkeläiselle aivan liikaa. Ministeri Mattila, teillä on mahdollisuus katsoa tätä koko kokonaisuutta eli erilaisten kulujen kasautumista erityisesti pienituloisille henkilöille. Nyt vielä, kun kansaneläkettä leikataan 240 euroa, niin Suomessa ei ole enää pienituloisen eläkeläisen varaa sairastaa. Ministeri Mattila, voitteko nyt luvata, että tämä asia tullaan korjaamaan tästä esitetystä budjetista?

18.10 **Sari Raassina kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yliopistosairaaloiden erityisvaltionosuuksien eli evo-rahoituksen määrä on jatkuvasti ollut laskusuuntainen. Suomessa on vahva erikoislääkäripula, ja yliopistosairaalat ja yliopistot kipuilevat riittämättömien resurssien kanssa siitä, että saisimme kriittisille aloille, kuten syöpätaudit, fysiatria ja psykiatria, myös tulevaisuudessa riittävästi erikoislääkäreitä. Lisäksi työterveyshuoltoon ja yleislääketieteeseen erikoistuminen on vaikeutunut, koska lyhytaikaisia niin sanottuja erikoistumistehtäviä on vaikea resurssien puutteen takia saada. Kuinka on perusteltavissa, että evo-valtionosuusrahoituksen määrärahat eivät vastaa todellista tarvetta, koska seurannaisvaikutukset terveydenhuoltojärjestelmämme toimimattomuuteen ovat vakavat?

18.11 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun opiskelijat siirrettiin yleisen asumistuen piiriin, niin täällä salissa oli suuri huoli siitä, tarkoittaako se sitä, että asumistukimenoja kaiken kaikkiaan tullaan laskemaan, koska sinne siirtyi iso joukko uusia asumistuen saajia. Nythän se tässä budjetissa nähdään, että näin todellakin tapahtuu elikkä asumistuesta ollaan leikkaamassa 40 miljoonaa euroa. Jo tässä vaiheessa tiedetään, että käytännössä osa tästä säästöstä valuu toimeentulotuen piiriin, koska nämä ihmiset, joiden asumistuki pienenee, joutuvat sitten hakemaan toimeentulotukea, ja arvioidaan, että siinä puhutaan noin 12 miljoonasta eurosta. Tämähän on aivan hullu säästö, varsinkin kun tiedämme, että ne ihmiset, jotka joutuvat toimeentulotuen piiriin, ovat erinomaisen suuressa loukussa siinä, että heidän ei kannata tienata [Puhemies koputtaa] lisärahaa itse. Tämä on nyt aivan hölmöläisen hommaa. Voisiko tätä harkita uudelleen ja perua tämän?

18.13 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sipilän hallituksen päätösten seurauksena lähes kaikkien eläkkeiden ostovoima on heikentynyt. Hallituksen politiikan vaikutus on selvästi eläkeläisköyhyyttä kasvattava, ja eniten ovat hävinneet ne, joiden eläke on alle 1 000 euroa.

Arvoisa ministeri, keskustan ryhmäpuheenjohtaja Kaikkonen esitti budjettiriihen alla takuueläkkeeseen tuntuvaa korotusta, noin 40:tä—50:tä euroa, mutta se kutistui melkoisesti budjettiriihessä. Millaista keskustelua kävitte budjettiriihessä? Oliko tämä suurempi summa edes käsittelyssä? Nyt tämä korotus on noin 15 euroa, ja mitä siitä sitten käteen jää? Onko tämä, arvoisa ministeri, teidän mielestänne riittävä taso ja riittävä korotus erittäin pienituloisille eläkeläisille?

18.14 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus esittää takuueläkkeen nostamista 15 eurolla. Mielestäni tämä ei ole riittävää. Takuueläkkeellä elävät kuuluvat yhteiskuntamme heikoimmassa asemassa oleviin, ja heistä on pidettävä parempaa huolta. Tämä väestöryhmä kuuluu myöskin niihin, joiden menoista suurin osa johtuu sairaanhoitoon liittyvistä kustannuksista. Siihen liittyen, että meillä on yksi katto lääkkeille, yksi katto matkakustannuksille ja yksi katto asiakasmaksuille, kysyn, arvoisa ministeri: voisiko meillä tulevaisuudessa olla yhteinen maksukatto kaikille näille maksuille?

18.14 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri, te puhuitte tästä aktiivimallista. Kysyisin, onko teillä riittävät selvitykset jo valmiina siitä, että se todella lisää työllisyyttä, vai onko tulossa vain pakkotoimenpiteitä. Niitä eivät työttömät kyllä erityisemmin kaipaa enää.

Sitten näistä eläkekysymyksistä tuossa kyselytunnilla puhuttiin, ja nostaisin kysymyksen eläke-eroista. Meillä on varsin suuret eläke-erot, ja kun nyt tuloerot muutoinkin ovat kasvussa, niin onko teillä suunnitelmia siihen, että eläke-eroja voitaisiin järjestelmien sisällä tasata, niin että suuriin eläkkeisiin tulisi leikkauksia ja sitten pienempiä voitaisiin korottaa? Tämähän olisi oikeudenmukaista, [Puhemies koputtaa] ja järjestelmässä on rahaa, mutta onko tällaiseen halua ja valmiutta?

18.15 **Jaana Laitinen-Pesola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole nyt lainkaan vakuuttunut siitä, että kiitän oikeaa ministeriä, mutta kiitos joka tapauksessa tästä Hoitotyön Tutkimussäätiön 200 000 euron määrärahasta. Tässä juuri soten kynnyksellä tarvitaan nimenomaan tällaista Hoitotyön Tutkimussäätiön työtä, eli tuotetaan näyttöön perustuvaa toimintaa, jolla tehostetaan terveydenhuollon vaikuttavuutta ja nimenomaan satsataan sinne ennaltaehkäisyyn. Täytyy sanoa, että ruokahalu kasvaa syödessä, eli vielä tässä on yli 500 000 euroa eroa siihen, mitä Käypä hoito -suosituksiin laitetaan rahaa, katsoin tuota budjettikirjaa.

Mutta joka tapauksessa tämä on nyt ensimmäinen kerta, kun tämä Hoitotyön Tutkimussäätiön erittäin vaikuttava toiminta tunnustetaan tällä tavalla jo valmiiksi täällä budjettikirjassa. Siitä suuri kiitos.

18.16 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eriarvoisuuden kielteiset vaikutukset ovat alkaneet näkymään myös meillä niin toimeentulokuin terveyserojen kasvuna. Terveyserojen kasvun osalta miesten eliniässä on jo 12 vuoden ero siitä riippuen, miltä asuinalueelta tulee, millaisella koulutuksella ja millaisella toi-

meentulon tasolla. Parempiosainen siis elää 12 vuotta pidempään kuin mies, jolla on heikompi koulutus, toimeentulo tai huonompi asuinalue.

Hallituksella on tällä hetkellä kärkihanke, jossa pyritään edistämään terveitä elämäntapoja, vahvistetaan mielenterveyttä, torjutaan yksinäisyyttä sekä pyritään kaventamaan näitä terveyseroja. Voitteko, ministeri Mattila, kertoa, mitä konkretiaa tämä kärkihanke on tuonut tullessaan?

18.17 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella pienituloisiin on kohdistunut paljon yhtäaikaisia leikkauksia. Tänään suullisella kyselytunnilla tuotiin esille hyvin se, että perusturvan leikkaus, lääke- ja matkakustannusten leikkaukset, asumistuen leikkaukset samoin kuin nämä vanhuspalveluiden leikkaukset, ne kaikki kohdistuvat ikään kuin samaan väestöryhmään ja vaikeuttavat ratkaisevasti näiden ihmisten asemaa. On uutisoitu, että yhä useammin pikavippejä joudutaan ottamaan ihan tavallisiin arjen menoihin kuten lääkkeisiin ja asumiseen. Tilannetta helpottaisi se, jos meillä olisi asiakasmaksuille sekä lääke- ja matkakuluille yhteinen katto, joka kerryttäisi yhtä aikaa näiden kaikkien yhteenlaskettua summaa, jolloin pienituloinen joutuisi ikään kuin vähemmän maksamaan itse kuin tällä hetkellä. Kysyn ministeriltä, onko ministeriössä selvitetty tällaisen yhteisen lääkemaksu- ja [Puhemies koputtaa] asiakasmaksukaton käyttöönottoa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Heinonen, ja sen jälkeen ministerin puheenvuoro.

18.19 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on Suomessa joukko nuoria ja lapsia, joilla on ilmennyt vakavia toiminnallisia häiriöitä: kroonista väsymystä, lihasheikkoutta ja muuta vastaavaa. Epämääräisistä oireista on monessa tapauksessa kyse. Immuunipuutospotilaina osaa on hoidettu, mutta meidän julkinen lääkehuoltomme ja terveydenhuoltomme on heitä hoitanut psyykkisten oireiden kautta. Olen ymmärtänyt, ministeri Mattila, että sosiaali- ja terveysministeriössä on asetettu puolueeton selvitysryhmä tutkimaan tätä tilannetta. Tilanne on huolestuttava: meillä on joukko lapsia ja nuoria, jotka eivät tällä hetkellä saa hoitoa, ja kun vanhemmat heille hoitoa hakevat — sellaista hoitoa kuin IVIG, joka esimerkiksi heille auttaa — niin heistä tehdään lastensuojeluilmoituksia, pahoinpitelyilmoituksia ja muita. Tämä on kestämätön tilanne, ja toivoisin, että ministeri voisi tähän jotain valaista täällä istunnossa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Mattila, 5 minuuttia.

18.20 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustajille kysymyksistä.

Ensinnä aloitan tuosta edustaja Paloniemen hyvästä kysymyksestä. Todellakin vammaissopimus on ratifioitu, ja sen myötä tietysti tämä palvelujärjestelmä kehittyy varmasti hivenen myöskin jälkijunassa, totta kai varmasti osaan pystytään vastaamaan välittömästi. Mutta tärkeä asia on kaikkien näitten osatyökykyisten työllistyminen, koska he ovat aika kirjava joukko kuitenkin, mutta tämä yksikin ryhmä, minkä nostitte, kehitysvammaiset, on tärkeä. Meillä on meneillään Osku-hankkeelle jatko, OTE eli tämä Osatyökykyiset työelämään -hanke, josta tuloksia varmasti saamme ehkä kuitenkin vasta ensi vuoden aikana pa-

remmin. Mutta haluan vakuuttaa teille, että nämä hankkeet ovat käynnissä, meillä on työkykykoordinaattorikoulutusta, mikä on ollut tavattoman suosittua koko Suomessa, ja tähän asiaan on tartuttu, viedään sitä eteenpäin.

No sitten, edustaja Salonen, nostitte nämä pienituloisten eläkeläisten kysymykset siitä, voidaanko tässä nyt perua hallituksen esitys. Enhän voi tietenkään sellaista sanoa, että tässä hallituksen esitystä muutettaisiin. Hallituksen esitys etenee, se käsitellään eduskunnassa. Kuten olen todennut, se on aika tarkasti kuvattu siellä perusteluissa, mitä tämä indeksin jäädytys tarkoittaa, ja myöskin tämä hallituksen esityshän menee aikanaan sitten perustuslakivaliokunnan arvioitavaksi.

Edustaja Raassina, lääkäreitten koulutus- ja evo-rahoituksen riittämättömyys: Erikoislääkäreitä tarvitaan, me tarvitsemme korkeatasoista erikoislääkärikoulutusta, tietysti niitä erikoislääkäreitä. En täysin tunnistanut tätä kohtaamattomuutta näille rahoille tai sitten ehkä ymmärsin kysymyksen väärin, mutta voidaan tähän palata. Olen myös kuitenkin saanut sitten positiivista ja kiitosta evo-rahoituksesta myöskin tuolta kentältä.

No sitten, edustaja Mikkonen, opiskelijoitten siirto yleisen asumistuen piiriin ja se, siirtyykö meillä sitten toimeentulotuen pariin henkilöitä, kun se ensisijainen etuus ei riitä: Onhan aivan päivänselvä asia, että meillä täytyisi olla se ensisijainen etuus, joka kattaa sen toimeentulon, elämisen, ja sitä hallitus on pyrkinyt korjaamaan muun muassa tässä vähimmäispäivärahojen korotuksessa niin, että se ensisijainen etuus on se, millä kansalainen tulee toimeen. Me tarvitsemme sen sotu-uudistuksen jossain vaiheessa, missä tämä hyvää tarkoittanut mutta monimutkaiseksi muodostunut sosiaaliturvajärjestelmä uudistetaan.

No sitten, edustaja Pekonen, Kaikkonen on tosiaan tullut kuuluisaksi, täällä salissa on peräänkuulutettu, missäs se Kaikkonen oli, kun tuota budjettia tehtiin. Oli hyvä kuitenkin, että edustaja Kaikkonen nosti tämän takuueläkkeen esiin ja sitä on nyt sitten korotettu. Kaikkea ei aina saa, mitä pyytää, mutta olen iloinen, että tuo korotus on tehty. Olen samaa mieltä edustaja Taljan kanssa tutkimuksesta juuri siitä, että takuueläkettä nostamalla pystytään parhaiten vaikuttamaan pienituloisten eläkeläisten asemaan.

Useampi kysymys koski tätä yhteistä maksukattoa. Sitä on selvitelty. Tämä asia on ministeri Saarikon pöydällä tai rootelissa, mutta vastaan kuitenkin niin, että tämähän on ehdottomasti tutkimisen arvoinen asia. Vaatii varmasti tietojärjestelmien yhtenäistämisen, siitä varmasti pitää lähteä liikkeelle ja sitten katsoa, miten voitaisiin tehdä tämmöinen yhteinen asiakas- ja sosiaali- ja terveyshuollon maksukatto.

No sitten, Laitinen-Pesola, kiitos kiittämästä. Voi kiittää varmaan vaikka koko hallitusta, mutta minä haluan kiittää ahkeria ja tutkimustyöstä innostuneita ja kiinnostuneita hoitajia, jotka ovat tämän työn melkeinpä talkootyönä aloittaneet ja potkaisseet liikkeelle, ja nyt tämä arvokas tutkimustieto vakiinnuttaa paikkansa.

No sitten pikavipeistä tuli kysymys, onko oikein, että pikavippejä käytetään lääkkeitten ostamiseen. Ei, ei mielestäni, minusta sen pitää olla sitten jostakin muusta sosiaalietuudesta, mistä kustannetaan, ja toivon, että tästä on tietämystä sitten ihmisillä, että hakeudutaan hakemaan vaikka toimeentulotukea tai muuta, että huolehditaan niin, että se etuus on oikea, millä lääkkeet ostetaan.

No sitten Timo Heinosen kysymys lapsista on myöskin siellä ministeri Saarikon pöydällä. Ehkä enemmän olen tavannut äitejä, ja kirjallinen kysymys on tehty asiasta, johon on ministeri Saarikko, tai ehkä oliko Rehula, vastannut. [Timo Heinosen välihuuto] — Työryhmä on ymmärtääkseni perustettu.

Sitten oli vielä muutama kysymys. Nyt aika näyttää vain rientävän, niin että palataan tähän.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otetaan seuraavassa erässä. Otamme nyt vielä toisen debattikierroksen, ja sen aloittaa edustaja Salonen.

18.25 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Mattila, kyllä minä ihan oikeasti kysyin, onko nyt riittävän tarkkaan harkittu tämä suuntaus, jossa eriarvoisuus kasvaa. Täällä salissa on paljon sosiaali- ja terveyspolitiikasta kiinnostuneita oletettavastikin, ja ajattelen, että eriarvoisuuden kasvun ehkäisy on juuri yksi tärkeimpiä sosiaali- ja terveyspolitiikan tavoitteita, ja kun me nyt tiedämme, että tässä budjetissa on tekijöitä, jotka ikään kuin sitä tavoitetta uhkaavat, niin halusin asiaa vielä varmistaa. Erityisesti nämä indeksijäädytykset tuntuvat tässä kohtaa sellaiselta, josta pitäisi kyllä vielä käydä keskustelua ja pohdintaa, koska tilanteessa, jossa muu yhteiskunta iloitsee kasvun hedelmistä, nämä nyt viedään pois juuri niiltä, jotka ovat kaikkein heikoimmassa asemassa.

18.26 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Odotan, että ministeri näitä äsken esittämiäni eläkekysymyksiä vielä vähän pohtii ääneen, eli meidän aika mittavia eläke-eroja. Voitaisiinko niitä kaventaa ihan järjestelmien sisällä ja näin saada oikeudenmukaisuutta ja kohtuutta ja ennen kaikkea heikommassa asemassa olevien eläkeläisten aseman parantamista?

On aivan selvää, että tämä takuueläkkeen nosto on paras keino päästä eteenpäin, mutta tässä tilanteessa, kun menneitten parin vuoden raskaat leikkaukset ovat päällä ja monta kertaa kasautuneet näille ihmisille, 15 euroa on kyllä vaatimaton määrä. Kysynkin: esittikö ryhmäjohtaja Kaikkonen tuota 50 euron korotusta, kun hän ilmeisesti oli mukana hallituksen budjettiriihessä?

18.28 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kaikki täällä varmasti tiedämme, eläkeläisköyhyys on todella suuri ongelma. Eläkeläiset eivät mene töihin, joten työllisyyden parantaminen ei heitä auta, eivätkä kaikki edes kuulu sen takuueläkkeen piiriin. Ei ole oikein, että Suomen rakentajat miettivät arjessa, että ostanko lääkkeitä vai ostanko leipää. Eikä ole oikein, että Suomen rakentajat seisovat yhä useammin myöskin leipäjonoissa.

Ministeri Mattila, tekikö hallitus minkäänlaisia vaikuttavuusarvioita siitä, miten nämä säästöt kasaantuvat tiettyjen ihmisryhmien osalle? Sillä nyt tuntuu, että osalla eläkeläisistä köyhyys syvenee kyllä ihan liikaa. Minulla on semmoinen olo, että tässä on tapahtunut jonkunlainen työtapaturma, sillä en voi millään uskoa, että ministeri haluaa saattaa osan ikäihmisistä niin epäinhimilliseen tilanteeseen kuin mihin he nyt tulevat joutumaan. Mikä on teidän viestinne näille ihmisille?

18.29 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä tähän huoleen siitä, että näitten etuuksien indeksit on jäädytetty. Nyt kun tässä budjetissa on ollut hieman varaa jakaa verohelpotuksia työssä käyville, olisi äärimmäisen tärkeätä, että tämä indeksien jäädytys purettaisiin. Sillä me myös syvennämme tätä eriarvoisuuden kuilua jatkossa, ja mitä myöhemmin jäädytykset puretaan, sitä enempi nämä etuudet ovat jää-

neet jälkeen. Kun nyt useasta suunnasta on tullut tutkimustuloksia ja selvityksiä siitä, että tämä budjetti eriarvoistaa, olisi kyllä tärkeää, että me kohdentaisimme kaikkein pienituloisimmille sen jakovaran, mikä on. Tämä indeksijäädytyksen poisto ja myös kunnallisverotuksen perusvähennyksen nosto olisi se, mikä auttaisi kaikkein pienituloisimpia etuuksilla eläviä.

18.30 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä vielä evo-rahoituksesta eli erityisvaltionosuudesta, siinä on tutkimus-evo ja koulutusevo. Kyllä ne ainakin yliopistosairaaloitten asiantuntijoitten näkemyksestä ovat liian pieniä, ja se johtaa siihen, että siitä kärsii sitten koko yliopistosairaala, erityisesti erikoislääkäreitten koulutus, ja viime kädessä siinä tapahtuu vielä se, että loppujen lopuksi tämä lasku lankeaa kunnille eli omistajille, jotka ovat talousvaikeuksissa. Siinä mielessä tämä evorahoituksesta keskustelu on kyllä paikallaan, ja toivoisin, että ministeri sitten niissä keskusteluissa ministeriön sisällä pohtii sitä, pitäisikö sitä kuitenkin nostaa. Koska on mahdollista, että tulevassa sote-uudistuksessa kilpailu lisääntyy, niin kyllä yliopistosairaaloitten, joiden asema on keskeinen erikoissairaanhoidossa, pitää olla kilpailukykyisiä sekä palvelun suhteen että erityisesti erikoislääkäreiden koulutuksen suhteen.

18.31 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eläkeläisten pienituloisuus on tosiasia, johon voidaan vaikuttaa poliittisin päätöksin. Tarvitaan kansallinen toimenpideohjelma eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi. Erityisen vaikeassa asemassa meillä Suomessa ovat ikääntyneet naiset ja pieniä työeläkkeitä saavat. Kansaneläke huutaisi tasokorotusta, mutta hallituksen toimet ovat valitettavasti päinvastaisia. Kuten olemme tässä salissa tänään monta kertaa kuulleet, kansaneläkettä leikataan 240 euroa vuodessa. Eläkkeensaajien verotus ei myöskään saisi olla palkansaajien verotusta kireämpää, ja tämä veroero on kurottava umpeen.

Olin myös ilahtunut tuosta takuueläkkeen korotuksesta ja siitä, kun edustaja Kaikkonen esitti, että sitä tulisi korottaa 50 euroa, mutta valitettavasti kyllä täytyy sanoa, että tämä korotus jäi aika kosmeettiseksi. Kun otetaan kaikki kulujen nousut huomioon, niin taitaa mennä pakkasen puolelle.

18.32 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusta on kiitettävä siitä, että hallitus on aloittanut perustulokokeilun, joka on sellainen kokeilu, jolla nimenomaan voitaisiin parantaa pienituloisten ihmisten mahdollisuutta selvitä nykyisessä sosiaaliturvaviidakossa ja myös päästä köyhyydestä työllisyyden kautta kiinni parempaan elämään. Hallituksen perustulokokeilua on kuitenkin kritisoitu siitä, että se on kovin suppea ja jättää ulkopuolelle esimerkiksi freelancerit, yksinyrittäjät ja niin edelleen, ja monet asiantuntijat ovat esittäneet, että kokeilua olisi hyvä laajentaa. Nyt tässä budjetissa ei kuitenkaan laajentamiseen nähdäkseni ole määrärahaa. Olisin kysynyt ministeri Mattilalta, kannattaisitteko tällaista laajentamista ja onko lisämäärärahaa ja laajentamista missään vaiheessa tiedossa.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja vielä edustaja Mäkisalo-Ropponen.

18.33 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Laitinen-Pesola kiittikin täällä jo ministeriä Hoitotyön Tutkimussäätiölle myönnetystä ra-

hoituksesta, mutta en malta olla minäkään kiittämättä, koska se on todella, todella merkittävä asia ja sen eteen on tehty monta vuotta työtä ja nyt tämä rahoitus lopultakin sitten saadaan vakinaiselle pohjalle. Uskon, että tämä raha tulee yhteiskunnalle moninkertaisesti takaisin.

Kysyn kuitenkin edustaja Laitinen-Pesolan tavoin, koska ministeri ei vastannut hänen kommenttiinsa, olisiko mahdollista miettiä vielä korotusta tälle määrärahalle nyt tai lähitulevaisuudessa, koska jos me vertaamme todellakin sitä esimerkiksi Käypä hoito -suosituksen saamaan rahoitukseen, niin se on kyllä kovin, kovin pieni. Kuitenkin sen hoitotyön tutkimuksen avulla me saisimme niitä näyttöön perustuvia, vaikuttavia hoitokäytäntöjä sinne sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksenkin sisälle.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Mattila, 5 minuuttia.

18.34 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Jatketaan nyt tuosta ensimmäisestä kierroksesta, mitä jäi vastaamatta.

Edustaja Kankaanniemi, eläke-erojen tasaamisesta, että voidaanko suuria eläkkeitä leikata. On tietenkin haastava kysymys, että kuka haluaa mennä leikkaamaan mitenkään erityisesti kenenkään ansaittuja eläkkeitä. Työeläkkeet on kuitenkin itse tienattu, järjestelmässä toki, mutta tämä varmasti vaatisi isomman pohjan keskustelulle kuin että pystyisin sitä yksin ministerinä tässä tekemään.

Sitten usea kysymys edelleen koskettaa tätä eriarvoisuutta, yksinäisyyttä, indeksijäädytyksiä. Varmasti tästä puhetta riittää, ja hyvä niin. Tästä budjettiviikosta eteenpäin myös valiokunnissa tätä käsitellään, ja kuten sanoin, perustuslakivaliokuntaa myöten.

Mäkisalo-Ropponen vaikutusarviosta: Siis hallituksen esityksissähän on perusteluosat, arviointineuvosto nämä myöskin tarvittaessa katsoo. En allekirjoita sitä täysin, että tämä hallitus olisi mitenkään erityisen epäinhimillinen. On totta, että tässä julkisen talouden tasapainottamisen tilanteessa nämä hallituksen esitykset olen hallituksen ministerinä tuonut, ja budjetti on sikäli kokonaisuus, ja varmasti hallitus kantaa huolta kansantalouden kestävyydestä. Huomauttaisin myös, että kuntataloutta on toisaalta vahvistettu niin, että kunnilla on parempi mahdollisuus selviytyä velvoitteistaan.

Sitten myös tämä eläkeverokysymys vaatii laajemman tarkastelupohjan kuin juuri nyt tämä käsittelyssä oleva budjetti.

Edustaja Eestilä, nostitte esille evo-rahoituksen ja sen riittävyyden. Kuten tuossa vastasin Laitinen-Pesolalle, että palaan tähän kysymykseen, koska näitä euromääriä en tunne ja sitten tätä palautettakin on tullut vähän niin kuin eri suunnasta erilaista. Mutta kyllä erikoiskoulutusta tarvitaan ihan varmasti, te tiedätte ammatti-ihmisenä sen kyllä. Mitä sitten sotessa tapahtuu, on toisen epistolan paikka, mutta uskon, että yliopistosairaalat ovat olemassa edelleenkin sote-uudistuksen jälkeen ja koulutusta siellä tarjotaan.

Edustaja Alanko-Kahiluoto, perustulokysymys on ja olkoon yksi osa sitä, että pyritään selkiinnyttämään meidän sosiaalietuuksien järjestelmää. Se on kokeilu, se ei ole vielä malli. Kaksi tärkeää asiaa tarvitaan sen jatkamiseksi. Ensinnä se, että nyt kun tämä perustulokokeilu on vuoden alusta lähtenyt käyntiin, niin saadaan kokemukset tästä kokeilusta, ja sitten toinen on kansallinen tulorekisteri. Nämä ovat sitten niitä työkaluja tämän perustulokokeilun ja -mallin rakentamisen edistämiseksi.

Sitten vielä tästä terveyserojen kasvusta: se on huono kehityssuunta aina, se tulee ottaa vakavasti ja tähän asiaan tulee puuttua. Kärkihankkeissa on maakunnallisia kokeiluja, jois-

ta tuloksia saadaan pikkuhiljaa. Ojala-Niemelä kyseli, mikä on tämän kärkihankkeen tilanne tällä hetkellä. Näitä lukuja minulla ei tässä ole. Niihin voidaan palata myöhemmin.

Sitten yksinäisyyskysymys on noussut, erityisesti ikäihmisten yksinäisyys. On totta, että Suomessa esimerkiksi yksin asuvien määrä kasvaa koko ajan. Se on tietysti tämmöinen länsimainenkin kehitys. Hyvin mielelläni tähän enemmänkin... ehkä tässä olisi voinut tähän puuttua, mutta se nyt ei noussut tässä budjettiriihessä sinänsä, mutta että mikäänhän ei estä tätä yksinäisyysteemaa käsittelemästä.

Sitten: Ihan tässä jo muodostuu legendaksi edustaja Kaikkonen ja takuueläkkeen nosto. Oliko puhetta? Varmastikin toiveita on ollut moneen suuntaan. Täällä on esitetty toiveita evo-rahoista, Hoitotyön Tutkimussäätiön rahojen nostamisesta, takuueläkkeen suuremmasta nostamisesta. Ne ovat sitten aina se kokonaisuus, mikä tuolla budjettiriihessä neuvotellaan, ja nyt tämä esitys on tässä ja tämän näköinen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Salonen.

18.39 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Mattila sanoi suurin piirtein näin, että eriarvoistumiskehityksestä puhetta varmasti tulee riittämään ja hyvä niin ja että valiokunnissa budjetin käsittely nyt sitten jatkuu.

Tätä oikeastaan itse yritin sanoa, että jos nyt käy niin, että valiokunnassa asiantuntija-arviot kertovat todella karua kieltä eriarvoistumiskehityksestä ja erityisesti, että nämä kasautuvat vaikutukset ovat merkittävät, niin oletteko te valmis korjaamaan budjettia tältä osin. Ette myöskään vastannut siihen, onko näitä vaikutusarviointeja tehty. Esimerkiksi lapsiperheitten osalta yksinhuoltajakorotus on tärkeä asia, mutta kun me tiedämme, että samanaikaisesti tapahtuu asumistuen leikkaukset, indeksijäädytykset, lääkekulujen nousut, terveydenhuollon asiakasmaksut, niin pitäisi pystyä katsomaan kokonaisuutena, mitä lapsiperheille, köyhimmille lapsiperheille, käy.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Mattila, 2 minuuttia.

18.40 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Muistaakseni sanoin, että indeksijäädytyksistä riittää puhetta, mutta eriarvoisuus... no, molemmat ovat sellaisia asioita, mistä varmasti saakin puhetta riittää.

Tämä hallituksen esitys ja budjettihan menevät nyt eduskunnan valiokuntiin. Se on niin sanotusti eduskunnan käsissä, ja kunnioitan sitä, mitä eduskunnassa siitä sanotaan ja lausutaan, ja sitten se on hallituksen tehtävä, jos sieltä niitä muutospaineita syntyy. Ja käsittely — niin kuin sanoin, kunnioitan sitä, mitä eduskunta nyt tästä eteenpäin tälle tekee.

Sitten se vaikutusarvio, se nyt on noussut täällä useammassa kysymyksessä: Kyllähän aina käytännössä hallituksen esityksiin liittyy vaikutusarviointi siellä perustelutekstissä, tehdään arviointia, tehdään laskelmia, ja minusta esimerkiksi indeksijäädytysten kohdalla se on perusteellisesti tehty. Siellä on kuvattu lukuja, sinänsä voisi sanoa jopa, että kaunistelematta, ja sen esityksen olen tuonut vastuuministerinä, mikä liittyy siis osaltaan julkisen talouden tasapainottamiseen.

Ja kuka näitä leikkauksia, leikkauspäätöksiä ja -esityksiä mielellään tekee? Se on ihan päivänselvä asia, että niin kuin täällä nyt on noussut — toistan vielä vähän itseäni — toivotaan rahaa Hoitotyön Tutkimussäätiöön, evo-rahoitukseen, takuueläkkeisiin, mutta se

budjetti on sitten kokonaisuus, ja siellä, niin kuin sanoin, tuon sitten sen esityksen sopimuksen mukaisesti hallituksen yhtenä ministerinä.

18.42 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toivottavasti ministeri ei koe, että me jankkaamme tässä asiassa, mutta kun tämä on merkittävä asia, mitä me haluamme edustaja Salosen kanssa kysyä.

Kun me puhumme vaikutusten arvioinnista, niin varmasti on tehty jokaisesta päätöksestä se erillinen vaikutusten arviointi, mutta me kysymme, onko tehty kokonaisvaikutusten arviointi, eli mitä nämä kaikki erilliset säästöpäätökset vaikuttavat tietyn ihmisryhmän kohdalle, koska se kokonaisvaikutusten arviointi on aivan eri asia ja se vaikuttaa ihmisten elämään aivan eri tavalla kuin se, jos me ajattelemme vain niitä yksittäisiä päätöksiä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Mattila, 2 minuuttia.

18.42 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Ei minua haittaa, että tästä asiasta keskustellaan, enkä missään mielessä koe sitä jankkaamiseksi. Kokonaisvaikutusten arviointi — minä en ehkä nyt sitten ymmärrä, millä tavalla se poikkeaa jotenkin siitä, mitä nyt ollaan tekemässä ja mitä me tiedämme näistä eläkkeistä: paljonko ihmiset saavat eläkkeitä, mitä muita etuusjärjestelmiä on, miten palvelujärjestelmä toimii. Sehän on kokonaisuus kuitenkin. Eli jos jotenkin voisitte vielä valaista, että minkälainen erityinen kokonaisvaikutusten arviointi. Ymmärtääkseni kuitenkin... Me tiedämme, ketkä ovat eläkejärjestelmän piirissä, palvelujärjestelmän piirissä, ja laskelmat on tehty siihen hallituksen esitykseen. Se on nyt eduskunnan valiokuntakäsittelyssä, jossa pystytään tätä arviointia edelleen jatkamaan. Eli eikö tästä muodostu semmoinen arvioinnin kokonaisuus — vai en tiedä, puhummeko me nyt vähän eri kieltä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, otetaan vielä yksi debattikierros tähän asiaan.

18.44 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä se on eri asia, ja minun käsitykseni mukaan tätä kokonaisvaikutusten arviointia ei ole tehty. On erittäin tärkeää, että se tehtäisiin, koska yksittäiset arviot, esimerkiksi asumistuen leikkauksen osalta, katsovat pelkästään sitä asumistukea. Mutta kun puhutaan ihmisestä lähtöisin olevista vaikutuksista, niin silloinhan pitää katsoa, mitkä kaikki erilliset päätökset vaikuttavat siihen yksittäiseen henkilöön, ihmiseen tai ihmisryhmään, ovat sitten kyseessä vaikka pienituloiset eläkeläiset tai meidän köyhät lapsiperheet. Ja jos sitä vaikutusten arviointia ei ole tehty, niin emmehän me silloin voi täysin tietää, mihin ne päätökset johtavat, joita ollaan tekemässä. Ja silloin tuntuu kyllä vähän, että sokeana tehdään vaikuttavia, merkittäviä päätöksiä.

18.45 **Outi Alanko-Kahiluoto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Salonen puhui mielestäni hyvin selkeästi, ja kyllä se niin on, että tällä hallituskaudella ei tosiaan tämmöisiä kokonaisarviointeja ole tehty. Ja nimenomaan ei ole tehty sillä tavalla, että oltaisiin katsottu, miten nämä leikkaukset ja säästötoimenpiteet kohdistuvat samoihin ikäryhmiin tai sukupuoliin. Sehän on asia, josta tasa-arvotutkijat ja professorit ovat hallitusta useaan kertaan moittineet samoin kuin köyhyystutkijat.

Täällä keltaisessa budjettikirjassa lukee, että sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, joten kyllä minä kohdistan nyt tämän kritiikin paitsi valtiovarainministeriölle myöskin sosiaali- ja terveysministeriölle siitä, että nämä tulojakovaikutukset sukupuolittain ja ikäryhmittäin toistuvasti jätetään arvioimatta. Samoin on laiminlyöty toistuvasti lapsivaikutusten arvioinnit.

18.46 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän samaan yhteyteen haluan vielä jatkaa tätä kysymystä, että onko hallitus myöskään laskenut näitä vaihtoehtoiskustannuksia näistä säästöpäätöksistä. Eli mikä on yhteiskunnan kannalta se kokonainen vaikutus tästä asiasta: Jos me säästämme asiasta x, niin aiheuttaako se kuluja asiaan y? Esimerkiksi: mitä tarkoittaa toimeentulotukien kasvuna jotkut nämä indeksijäädytykset ynnä muut tällaiset?

Tämmöinen vaihtoehtoiskustannusten laskeminen olisi kokonaisuuden kannalta myöskin erittäin tärkeätä, koska muuten näistä päätöksistä saattaa saada semmoisen käsityksen, että nämä säästävät jotakin, mutta loppupeleissä ne eivät säästäkään mitään, vaan saattavat aiheuttaa jopa enemmän kustannuksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Mattila, 2 minuuttia.

18.47 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila:** Arvoisa puhemies! Palaan ensin tähän Mäkisalo-Ropposen kysymykseen siitä, tehdäänkö niitä laskelmia. Kyllähän niitä tehdään. Eli nimenomaan nyt esimerkiksi tämä vähimmäispäivärahojen korotus on tehty juuri sitä silmällä pitäen, että kansalainen on sen ensisijaisen etuuden piirissä, mikä on tarkoitettukin siihen elämiseen, eli ei valu tavallaan sieltä: kun ensisijainen etuus on niin pieni, niin se loppu korvataan sitten sillä toimeentulotuella esimerkiksi. No, näitä olen myös nähnyt tehtävän monessa eri yhteydessä. Kaikki eivät ole tietenkään hallituksen esityksinä, mutta kun on tehty esimerkiksi kehitystyötä tai tutkittu kansalaisten elämistä tai näin, niin kyllä näitä sosiaali- ja terveysministeriössä on tehty, että miten vaikuttaa jostakin leikkaaminen, johonkin lisääminen. Ja niitä kyllä kiitettävästi varmasti saa myös aika nopeastikin, jos edustajakin näistä on kiinnostunut.

Mutta sitten vielä palaan tähän asian valmisteluun. Kun täällä puhutaan kokonaisvaikutusten arvioinnista, sitten tulivat tasa-arvokysymys, lapsivaikutukset, sukupuolivaikutukset, niin kyllä silti haluan puolustaa valmistelua sikäli, että täällä hallituksen esityksessä lukee "Asian valmistelu. Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet myös valtiovarainministeriö sekä Kansaneläkelaitos". Että kyllä meillä kuitenkin on Kansaneläkelaitos, jolla on kattavasti tietoa. Totta kai tehdään sitten jossain vaiheessa myös sitä poliittista linjausta, ja kuten sanoin, tämä hallituksen esitys on osa julkisen talouden tasapainottamista, jonka olen vastuuministerinä tähän eduskuntaan [Puhemies koputtaa] ja tähän budjettikäsittelyyn tuonut.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten menemme puhujalistaan.

18.49 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta annettua lakia siten, että riistanhoitomaksua korotetaan.

Kun esitystä lukee, voi todeta, että tälle muutokselle on tarvetta, vaikka se ei toteudu ilman riistanhoitomaksun korotusta. Yksi muutos on muun muassa se, että esityksessä ehdotetaan riistavahinkolakia muutettavaksi siten, että riistanhoitoyhdistyksien riistavahinkotarkastuksiin osallistumisesta aiheutuvat kustannukset korvattaisiin riistavahinkojen korvaamiseen osoitetuista määrärahoista. Tämä on juuri oikeanlainen muutos, ja toivottavasti se myös toteutuu.

Kun esityksen tavoitteita lukee, niin tavoitteet ovat oikeat. Esityksen tavoitteena on muun muassa ohjata osa riistanhoitomaksun korotuksen johdosta kertyvistä varoista maanomistajien suorittamien riistan elinympäristöä merkittävästi parantavien hankkeiden toteuttamiseen, mikä edistäisi laajemminkin luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä ja lisäämistä. Lisäksi esityksen keskeinen tavoite on erityisesti riistanhoitoyhdistysten vapaaehtoisten yhdistymisten tukeminen ja toiminnanohjauksen vahvistaminen sekä kehittämishankkeiden tukeminen suurpetokonfliktien ja vahinkojen ennalta estämiseksi.

Riistanhoitoyhdistysten uudistaminen tulee toteuttaa niin, että toimintaan osoitetut määrärahat menisivät mahdollisimman suurelta osin nimenomaan kenttätoimintaan. Hallintokulujen paisuttaminen ei tue parhaalla tavalla esitettyä tarkoitusta. Riistanhoitoyhdistysten uudistaminen onkin tärkeää tehdä laajalla valmistelulla ja huolella erilaisia vaihtoehtoja tarkastelemalla.

Suomen Metsästäjäliitto on esittänyt, että riistanhoitoyhdistykset jatkaisivat ennallaan metsästysseurojen niin sanottuina sateenvarjoina, mutta toiminnanohjaus keskitettäisiin alueellisiin riistakeskuksiin palkatuille päätoimisille toiminnanohjaajille. Minusta tämä malli olisi kustannustehokkaampi kuin tämä ministeriön esittämä. Tätä asiaa kannattaisi siis vielä miettiä uudelleen.

Itse olisin huomioinut esityksessä myös metsästysyhdistysten nuorisotyön paremmin. Se on erittäin arvokasta työtä, ja sille tulisi löytää rahoitusta samalla tavoin kuin luonnonsuojeluyhdistysten nuorisotyölle. Samalla esitänkin, että alle 18-vuotiaiden riistanhoitomaksu puolitettaisiin. Suomen Metsästäjäliitto on sitoutunut tekemään vastaavan alennuksen ja kannustaa seuroja mataloittamaan kynnystä nuorien pääsemiseksi seuroihin. Mielestäni nuorisoasiassa tarvittaisiin koko ketjun yhteisiä toimia.

Hallituksen esityksenä on myös kalastuslain muuttaminen. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kalastuslakia. Kalastonhoitomaksuja korotettaisiin. Lisäksi ehdotetaan, että talousarvion perustelun lähtökohdaksi otettaisiin jatkossa myytyjen kalastonhoitomaksujen kappalemäärät. Hallituksen esityksen perusteena on arvioitu pienempi kalastonhoitomaksukertymä sekä pitkään jatkunut kalastonhoitomaksusuoritusten määrän väheneminen. Kalastonhoitomaksukertymä on jäänyt noin 2 miljoonaa euroa pienemmäksi kuin mitä kalastuslain uudistuksen yhteydessä arvioitiin. On selvää, että tämä vaje on saatava kurottua jollain kiinni. Mutta onko niin, että ne tunnolliset kalastajat, jotka maksavat aina lupansa, maksavat ensi vuonna sitä enemmän? Eikö olisi olemassa mitään muuta keinoa tuon 2 miljoonan vajeen kuromiseksi? Kalastus on samanlainen harrastus kuin mikä muu hyvänsä, ja yleensähän harrastukset aina maksavat. — Kiitos.

18.53 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Tämän vuoden budjettikäsittely on edennyt varsin hyvässä yhteisymmärryksessä, ja siihen on varmasti omat syynsä. Ensimmäistä kertaa yhdeksään vuoteen taloutemme kasvu on näin laaja-alaista kuin se tällä hetkellä on. Vielä tämän hallituksen aloittaessa vuonna 2015 talous kasvoi kolmen taantumavuoden jälkeen ensimmäistä kertaa mutta vain 0,5 prosentilla, 1,6

prosentilla 2016, ja tänä vuonna tuo kasvu on arvioitu 2,9 prosenttiin. Itse asiassa Palkansaajien tutkimuslaitos juuri tuoreimmassa arviossaan korotti kasvuennusteensa tältä vuodelta jo 3,6 prosenttiin. Mutta tämä kasvu on mahdollisesti hiipumassa jonkin verran niin, että ensi vuonna kasvu olisi reilu 2 prosenttia ja 1,9 prosenttia 2019 ja 1,5 prosenttia 2020.

Ensi vuoden talousarvion tulot ovat 52,7 miljardia ja menot 55,7 miljardia, eli velkaantumisen tahti on selkeästi hidastumassa. Lisävelkaa ensi vuonna tämän tiedon valossa otetaan tuo 3 miljardia euroa, ja itse asiassa tänään valtiovarainministeri Petteri Orpo kertoi hyviä, myönteisiä uutisia, että tämän vuoden verotulot ovat ylittymässä ennakoidusta miljardilla, ja se tarkoittaa, että tänä vuonnakin otetaan vähintään miljardi vähemmän velkaa kuin alun perin oli suunniteltu. Itse uskon, että tästä vielä hyvillä ratkaisuilla pystymme tuota ensi vuodenkin velanottomäärää hivenen pienentämään.

Tämä ensi vuoden budjetti, niin kuin tämän hallituksen kaikki toimenpiteet, on ajateltu työn kautta. Verotusta on eri tavalla käsitelty nyt, kun valtiovarainministerinä on kokoomuslainen Petteri Orpo. Viime kaudella työn verotukseen tehtiin kiristyksiä, kun valtiovarainministeri oli salin vasemmalta laidalta. Nyt työ edellä on tämä kasvu saatu liikkeelle ja laaja-alaiseksi.

Talouskasvu ei kuitenkaan riitä kattamaan kestävyysvajetta. Velka bruttokansantuotteeseen suhteutettuna on jäämässä roikkumaan noin 60 prosentin tuntumaan, ja syy tähän kestävyysvajeeseen on ikääntyvä väestö, työikäisten määrän väheneminen, eläkemenojen kasvu tämän myötä ja toisaalta tähän kokonaisuuteen liittyvänä myös julkisen terveydenhuollon menojen kasvu.

Meidän on tärkeää siis saada työllisyysastetta nostettua edelleen. Ensi vuodelle työllisyysasteen ennakoidaan nousevan 70,5 prosenttiin, mutta tämän hallituksen asettama tavoite 72 prosentista ei näillä toimenpiteillä ja tiedossa olevilla ennusteilla tule toteutumaan tällä kaudella, ja sen takia tarvitsemme lisää toimia. Mutta onneksi valoa on tunnelin päässä nyt reilummin näkyvissä.

Työttömyys siis vähenee, myös nuorisotyöttömyys, pitkäaikaistyöttömienkin määrä on vähentynyt 20 000:lla, ja ensi vuoden budjetissa painopisteinä on välittäminen, sivistys ja osaaminen ja turvallisuus. Näistä muutamia nostoja lyhyesti puheeni loppuun.

Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan niin, että tuhannet perheet saavat jälleen maksuttoman varhaiskasvatuksen ja yleisesti maksutonta varhaiskasvatusta kokeillaan viisivuotiaille tällaisena maksuttomuuskokeiluna. Lapsilisiin tehdään yksinhuoltajakorotus, opintotukiin perhekorotus ja perhevapaauudistus laitetaan liikkeelle. Myös peruskouluun panostetaan tasa-arvorahan kautta niin, että mahdollisuuksien tasa-arvo toteutuisi peruskoulussa tulevaisuudessa entistä paremmin. Tuhat uutta aloituspaikkaa ammatilliseen koulutukseen toiselle asteelle toivottavasti tarjoaa nuorille paikkoja päästä kiinni sitä kautta työelämään.

Metso-rahoihin tulee myös merkittävät lisäykset, kuten myös takuueläkkeen korotus, veteraanirahat, jotka ovat ensimmäistä kertaa nyt budjetissa automaattisesti riittävällä tasolla, ja Yle-veron poisto poistaa veron monilta pienituloisilta.

Myös turvallisuuteen tässä budjetissa panostetaan poikkeuksellisen paljon, poliisille 44 miljoonaa, jolla voidaan turvata 7 200 poliisin määrä, [Puhemies koputtaa] kuten myös suojelupoliisille ja Puolustusvoimille, jonne ohjataan 50 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Ratkaistavana meillä on vielä työvoiman kohtaanto-ongelma, jossa tarvitaan esimerkiksi varmasti paikallista sopimista. Meidän pitää panostaa lisää koulutukseen, asuntotuotantoon, ulkomaisen työvoiman saatavuuteen [Puhemies koputtaa] sekä koulutukseen ja tutkimukseen.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Seuraavaksi siirrymme käsittelemään valtiovarainministeriön asiakohtaa. Ministeri Vehviläinen, 7 minuuttia.

18.59 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Arvoisa puhemies! Vuosi 2016 oli kuntatalouden kannalta ennätyksellisen hyvä: kuntien vuosikate nousi 3,4 miljardiin euroon, mikä on korkein koko 2000-luvulla. Sipilän hallituksen linjaukset ovat mahdollistaneet kunnille vakaan toimintaympäristön, eikä valtion toimesta ole kasvatettu kuntien menopaineita. Kuntien tilannetta ei ole rasitettu edellisen hallituksen tapaan miljardiluokan valtionosuusleikkauksilla. Kuntien toimintamenot kasvoivat viime vuonna vain 0,5 prosenttia. Tämä kertoo siitä, että kunnat ovat myös oma-aloitteisesti sopeuttaneet talouttaan. Kun vielä vuodelle 2015 lähes 100 kuntaa nosti kunnallisveroprosenttiaan, oli tälle vuodelle määrä enää alle puolet tästä. Valtiovarainministeriö arvioi, että kuntatalous vahvistuu edelleen kuluvana vuonna. Vuonna 2018 kuntatalouden arvioidaan heikentyvän hieman kuluvasta vuodesta, mutta silti vuosikatteen arvioidaan ylittävän vuoden 2016 ennätystason.

Arvoisa puhemies! Ensi vuonna valtionosuudet tulevat vähenemään noin 140 miljoonalla eurolla. Väheneminen on seurausta erityisesti valtion ja kuntien kustannustenjaon lakisääteisestä vuotuisesta tarkistuksesta. Kustannustenjaon tarkistus vähentää tulevan vuoden valtionosuuksia 177 miljoonalla eurolla. Tässä on kyse siitä, että vuonna 2015 valtio on maksanut kunnille tuon verran liikaa valtionosuuksia. Ja todettakoon niin, että kun aiemmin tämä kustannustenjaon tarkistus tehtiin muutaman vuoden välein, niin nyt se tehdään vuosittain. Minun käsitykseni mukaan tämä on ensimmäinen kerta, kun on näinpäin, että on maksettu liikaa; yleensä on ollut niinpäin, että itse asiassa kunnille on maksettu vähän liian vähän ja sitten se on näkynyt aina tarkistuksen yhteydessä valtionosuuksissa. Erityisesti juuri kustannustenjaon tarkistuksen vuoksi valtion toimenpiteiden arvioidaan heikentävän tulevana vuonna kuntataloutta noin 130 miljoonalla eurolla.

Muilta osin myös ensi vuonna jatketaan kuntien kannalta vakaata talouspolitiikkaa. Esimerkiksi kuntien verotulojen menetykset kompensoidaan edelleen täysimääräisesti. Varhaiskasvatusmaksujen aleneminen kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuutta ja valtionosuuksia korottamalla sekä kiinteistöveron ala- ja ylärajojen nostamisella. Kuntien lainakannan arvioidaan kuluvana vuonna pienentyvän. Hyvästä yleistilanteesta huolimatta kuntien välillä on kuitenkin myös merkittäviä eroja. Tämä on meidän yhdessä tunnustettava. Viime vuonnakin joka kolmannen kunnan tulos oli negatiivinen, ja myös koko kuntataloutta rasittaa edelleen korkea investointitaso.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama sana maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelusta ja rahoituksesta.

Hallitus esittää maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen etenemiseen kokonaisuudessaan yli 300:aa miljoonaa euroa vuodelle 2018. Summa koostuu muun muassa ict:stä, valmisteluun ja toimeenpanoon varatuista määrärahoista sekä STM:n hallinnonalalla olevista valinnanvapauspilottien määrärahoista ja oikeusministeriön hallinnonalalla olevista maakuntavaalien järjestämiseen tarkoitetuista määrärahoista. Uudistuksen määrärahoista 180,5 miljoonaa euroa on valtiovarainministeriön hallinnonalalle sijoitetulla valmistelun ja toimeenpanon yhteismomentilla. Uudistuksen valmistelu on kuitenkin erittäin poikkihallinnollista, koska uudistus koskettaa kaiken kaikkiaan kahdeksaa ministeriötä.

Todettakoon, että uudistuksen kansallisen muutostuen organisaatio on tästä syksystä lähtien konkreettisesti toiminut yhteisessä tilannehuoneessa Kruunuhaassa Mariankadul-

la, jossa ovat edustettuina tulevien monialaisten maakuntien kaikki hallinnonalat. Vuosi 2018 tulee olemaan maakuntien kiivaan valmistelun vuosi. Jo hyvässä vauhdissa eri puolilla maata oleva esivalmistelu jatkuu tulevaan kesään saakka. Uudistusta koskevien lakien on tarkoitus tulla voimaan kesäkuussa 2018, jonka jälkeen maakuntien väliaikaishallinnot aloittavat virallisesti. Hallitus on varannut ensi vuodelle yhteensä 40 miljoonan euron määrärahan esivalmisteluun ja väliaikaishallinnon toimintaan. Määrärahalla mahdollistetaan maakuntien perustamisen ja sote-uudistuksen valmistelun keskeytyksetön jatkuminen maakunnissa. Maakuntavaalit järjestetään lokakuussa 2018, ja ensimmäisten maakuntavaltuustojen toimikausi käynnistyy 1.1.2019.

Määrärahoista 130 miljoonaa euroa kohdennetaan digitalisaatioon ja ict-valmisteluun. Rahoituksella tuetaan maakunnissa tapahtuvaa tietohallinnon valmistelua maakunta- ja sote-ict:n kehittämistä sekä maakuntien ict-palvelukeskuksen Vimana Oy:n valmistelua ja yhteisiä investointeja. Tavoitteena on muun muassa toteuttaa uudistuksen kannalta välttämättömiä tietojärjestelmien muutoksia ja yhteentoimivuutta lisääviä yhteisiä sähköisiä ratkaisuja. Kansalliset sote-ict-kehitysinvestoinnit on puolestaan tarkoitus rahoittaa perustetun SoteDigi Oy:n kautta, jota pääomitetaan Valtion kehitysyhtiö Vake Oy:stä.

Lisäksi maakunta- ja sote-uudistuksen yhteiselle tukimomentille sisältyy rahoitusta kuntien tietohallinnon muutostoimenpiteisiin, maakuntien talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus Hetli Oy:n valmisteluun, maakuntien muutosvalmennukseen sekä maakunta- ja sote-uudistuksen valtakunnalliseen ohjaukseen ja koordinaatioon.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt on mahdollisuus pyytää vastauspuheenvuoroja tähän aihealueeseen, ja ne aloittaa edustaja Kankaanniemi.

19.06 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun vuosi sitten käsiteltiin tämän vuoden talousarviota, niin kunta—valtiosuhde oli sellainen, että näytti kokonaisuutena 39 miljoonaa plussaa kunnille, mutta nyt kun käsittelemme tätä budjettia, niin valitettavasti käänne on tapahtunut: tämä osoittaa 129 miljoonaa euroa miinusta kuntien kannalta. Tämä linjaus tietysti on merkittävä, joskaan nyt ei maata kaatava, mutta herää kysymys, onko hallitus nyt kuitenkin perääntymässä siitä hallitusohjelmansa linjauksesta, että kuntataloutta ei heikennetä. Edellisellä vaalikaudella, niin kuin ministeri totesi, kyllä kuntien kukkarolla kävi hallitus erittäin raskaasti. Nyt ei niin onneksi tapahdu. Verotulomenetykset hallitus kompensoi esityksessään, ja se on hyvä. Myöskin tämä 40 miljoonan lisäleikkaus [Puhemies koputtaa] maakuntauudistuksesta poistettiin, mutta sitten tänne jäi muutamia asioita, jotka ovat kyllä negatiivisia.

19.07 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilisessä keskustelussa tässä salissa oli merkille pantavaa se, että yhdessäkään puheenvuorossa ei käsitelty kunta-asiaa. [Toimi Kankaanniemi: Minä käsittelin sitä!] — No, sitten hän ja minä, kaksi puheenvuoroa. — Mutta syy on varmaan selvä, eli tämä hallitus on kohdellut kuntakenttää erinomaisen hyvin, eli kuntatalous on monella tavalla vahvistunut, ja tämmöinen hallituksen kuntapolitiikka on oleellisesti muuttunut siitä, mitä se oli kaiken kaikkiaan viime vaalikaudella. Mitä ensi vuoteen tulee, niin on mielenkiintoista huomata, että myös Kuntaliitto toteaa, että kokonaisuudessaan budjetti hiukan vahvistanee kuntataloutta.

Mutta sitten meillä on merkittävä uudistus, mihin ministeri puuttuikin, eli tämä maakunta- ja sote-uudistus. Se on siis palvelujen turvaamishanke, hallinnon yksinkertaistamishan-

ke ja myös alueitten kehittämishanke. Ymmärsinkö oikein, että tämä valmistelurahoitus [Puhemies koputtaa] turvataan kaikissa olosuhteissa valtion voimin?

19.08 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kunnat ovat todellakin tehneet esimerkiksi henkilöstön osalta 360 miljoonan edestä säästöjä, ja kipurajat alkavat varmaan olla tulleet tällä hetkellä aika monessa kunnassa eteen. Siitä syystä esimerkiksi se ajattelu, että kikyn takia, sen 6 minuutin lisäämisen osalta, viedään 190 miljoonaa euroa pois kunnilta, kuulostaa varsin käsittämättömältä.

Toinen asia on se, että siitä huolimatta, että maakuntamallia valmistellaan ja sinne on lisätty rahaa, kunnat tekevät omia budjettejaan aikamoisessa epävarmuudessa. Ei tiedetä tämmöisellä tulevaisuuden kehyskaudella, mikä se on se tulo.

Sitten semmoinen asia, mistä olen hyvin harmissani ja huolissani, eli jos tämmöinen malli jatkuu, että etukäteen tehdyillä päätöksillä viedään kuntien valtionosuuksia. Esimerkiksi ajatus siitä, että kun voidaan säästää sillä, että kiky tulee, niin vähennetään etukäteen valtionosuuksia, niin siitä syystä tämmöinen ajattelu, [Puhemies koputtaa] että ei olisi nyt leikattu valtionosuuksista, ei pidä paikkaansa.

19.10 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on viime päivien aikana jo monta kertaa sanottu sitä, että kuntien taloutta on pystytty viime vuosina vahvistamaan, mikä on toisaalta sitten tarkoittanut myöskin sitä, että kunnille annetaan lisää vastuuta.

Kysyisin tuosta, että onko ministeriöllä arviota, montako kuntaa tulee nostamaan kiinteistöveroa ensi vuoden aikana, jotta kunnat pystyvät kompensoimaan varhaiskasvatukseen tulevat asiakasmaksujen alennukset. Nehän ovat todella hyviä alennuksia, muun muassa sisaralennus tulee 20 prosentista 50 prosenttiin, mutta osa kunnista tietenkin kipuilee sen kiinteistöveron osalta.

Sitten toiseen asiaan. On hyvä, että niitä valtionosuuksia on pystytty vahvistamaan, mutta onko sitten käyty pohdintoja, että missä vaiheessa on ja onko tällä hallituskaudella vielä mahdollisuutta tätä valtionosuutta kokonaisuutena arvioida ja lähteä valmistelemaan sen uudistuksia tuleville vuosille?

19.11 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjettikirjan mukaan valtion toimenpiteiden kokonaisvaikutus kuntatalouteen on miinus 29 miljoonaa euroa, ja siinä tietysti on tämä kiky-leikkaus suurena tekijänä, minkä Paatero toi esille.

Arvoisa puhemies! Haluaisin kysyä ministeriltä: milloin te otatte lusikan kauniiseen käteenne ja päätätte maakuntavaalien yhdistämisestä eduskuntavaaleihin? Toivottavasti ette vieritä vastuuta kysymyksestä puoluesihteeriryhmälle, sillä tosiasia on, että puolueiden kesken on olemassa laaja halukkuus ja ymmärrys vaalien yhdistämiseen, ja asia on nyt lähinnä keskustan ministeriryhmän näpeissä, tosiasiallisesti. Vaalien yhdistäminen olisi demokratian kannalta olennainen kysymys. Itsenäiset maakuntavaalit tuskin saavat äänestäjiä liikkeelle, eikä puolueellakaan ole juuri voimavaroja erillisten maakuntavaalien toteuttamiseen.

Arvoisa puhemies! Toinen olennainen asia on se, onko maakunnilla riittävät voimavarat maakuntauudistuksen siirtymävaiheen hallinnon valmisteluun ja onko hallitus valmis [Puhemies koputtaa] riittävät voimavarat maakunnille antamaan.

19.12 **Veronica Rehn-Kivi r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakuntauudistus ja siihen liittyvä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on vielä täysin auki, ja tämä luo epätietoisuutta kuntiin. Kunnat eivät voi suunnitella taloutta pitkällä tähtäimellä, ja monet investoinnit jäävät myöskin tekemättä. Etenkin esitetty rahoitusmalli, jossa kaikki kunnat menettävät samansuuruisen osuuden verotuloistaan, kohtelee kuntia epäoikeudenmukaisesti. Kunnat, jotka ovat hoitaneet taloutensa hyvin ja onnistuneet järjestämään terveydenhuoltonsa kustannustehokkaasti, ovat suurimpia häviäjiä ja tulevaisuudessa enemmän tai vähemmän riippuvaisia valtionosuuksista — puhun tässä nyt muun muassa omasta kotikunnastani, jonka sote-menot tällä hetkellä ovat vajaa 40 prosenttia kaikista kustannuksista. Eli arvoisa ministeri, onko rahoitusmalliin tai kuntien valtionosuusjärjestelmiin tulossa kuntia oikeudenmukaisemmin kohtelevaa muutosta?

19.13 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri! Ministerin johdolla on ansiokkaasti viety eteenpäin maakuntauudistussuunnitelma ja tehty siihen liittyvää valmistelutyötä. Alueilla ympäri Suomen on organisoiduttu, ja valmistelevat virkamiesryhmät ja niihin liittyvät poliittiset ohjausryhmät vievät valmistelua eteenpäin. Juna kulkee.

Pari epäkohtaa on kuitenkin mielessä:

Toinen on käytännön havainto: kun pohditaan esimerkiksi ely-keskuksien tehtävien jakoja ja niihin liittyvien virkojen hajautusta maakuntiin, niin kuinka varmistetaan se, että virat menevät oikeisiin maakuntiin tasapuolisesti — ettei vain vanhan tavan mukaan jäädä vahingossa väärään paikkaan ja mennä tavallaan viroissa maakuntarajojen yli siten, että toisesta maakunnasta hoidetaan toisessa maakunnassa olevia tehtäviä.

Edelleen esimerkkinä käytän Etelä-Karjalan maakuntaa: Meillä on yhteinen rajavesi Venäjän kanssa, Vuoksi, ja laissa ei lainkaan kerrota sitä, että Vuokseen liittyvät rajavesiasiat päätettäisiin Etelä-Karjalan maakunnassa, vaan kenties jossain muualla. Voitteko mahdollisesti tuoda täsmennystä tähän asiaan siten, että [Puhemies koputtaa] Etelä-Karjalan rajavesiasiat päätetään Etelä-Karjalassa?

19.14 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakunta- ja soteuudistuksen omaisuusjärjestelyihin liittyvä epävarmuus hämmentää kunnissa toimijoita ja myöskin kiinteistömarkkinoita. Kunnat ovat saaneet kiinteistöjen ostoon liittyviä yhteydenottoja. Liikkeellä ovat suuret valtakunnalliset terveyspalveluyritykset ja niiden taustalla toimivat pääomasijoittajat. Joissain kunnissa noihin tarjouksiin ollaan tarttumassakin, koska vielä on hyvin epävarmaa se, mitä tapahtuu sitten maakunnan kolmen vuoden vuokra-ajan jälkeen: onko kiinteistömassa jäämässä sitten kunnille, vai mitä niille oikein tapahtuu?

Arvoisa ministeri, perustuslakivaliokuntahan edellytti tällaista kompensaatiomekanismia ja sen rakentamista niin, että kuntien itsehallinto ei vaarannu näitten omaisuusjärjestelyjen takia. Mitä tämän kompensaatiojärjestelmän kehittelylle kuuluu tällä hetkellä?

19.15 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kun käydään tätä kuntatalouskokonaisuutta läpi, on hyvä todella todeta, että kunnathan ovat oman hommansa hoitaneet varsin mallikkaasti ja selviytyneet näistä vaikeistakin vuosista, joita tässä on ollut.

Se ehkä keskeisempi kysymys nyt liittyy ensi vuodenkin osalta tähän kuntien ja valtion väliseen suhteeseen, mihin myös edustaja Paatero viittasi, kun nyt ollaan siirrytty malliin, missä valtion tiettyihin toimenpiteisiin liittyvät rahat etukäteen kyllä viedään ja sitten katsotaan, mitä sieltä toteutuu. Hyvä esimerkki on tämä kilpailukykysopimus, minkä laskennallisen vaikutuksen valtion arvioiden mukaan pitäisi olla siellä 190 miljoonassa, mikä otetaan kunnilta pois, ja kuitenkin Kuntaliiton arvioiden mukaan se todellinen säästö kunnille on vain 57 miljoonaa. Sama logiikkahan koskee myös esimerkiksi subjektiivisen päivähoito-oikeuden muutosta, kun kaikki kunnat eivät sitä ottaneet käyttöön mutta rahat on kyllä viety. Tästä kysyisin ministeriltä: miten ministeri näkee tulevaisuudessa tämän kuntien ja valtion välisen suhteen, ja miten sitä tulisi tästä eteenpäin kehittää, [Puhemies koputtaa] ettei tämäntyyppinen kehitys jatkuisi?

19.16 **Kari Kulmala si** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luin juuri huolestuttavia uutisia, kun valtiovarainministeriön valtionosuuksien ennakkolaskelmat syyskuussa julkaistiin. Pieni itsenäinen kunta, Rääkkylä Pohjois-Karjalassa, menettää valtionosuuksia noin 600 000 euroa eli juuri sen verran, minkä saimme viime vuonna säästettyä, eli jäimme plussalle. Lisäksi verotulojen on ennustettu heikentyvän noin 300 000 euroa, eli ei näytä ollenkaan hyvältä, jos nämä toteutuvat arvioidulla tavalla. Ilmeisesti tässä ei ole syrjäisyyskertoimia huomioitu vielä millään tavalla, niin kysynkin lyhyesti ministeriltä: onko valtionosuuteen tulossa ensi vuodelle syrjäisyyskertoimien osalta vielä lisärahaa kunnille — ja erityisesti Rääkkylälle?

19.17 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysyisin ministeriltä tästä valtion lupa- ja valvontavirasto Luovasta. En ihan tarkkaan ole perillä, mikä sen suunnittelun tilanne tällä hetkellä on, mutta onko näin, että se on edelleen tarkoitus aloittaa vuoden 2019 alussa ja tämä hallituksen sote- ja maakuntauudistus on tarkoitus aloittaa 2020? Tässä tulee aikamoinen synkronisaatio-ongelma toimintojen siirron, ympäristötehtävien ja muiden välillä, että pitäisikö ne aloittaa kuitenkin samaan aikaan? Minun mielestäni on tärkeää, että tämä hallitus vie sote- ja maakuntauudistuksen läpi, mutta se ei välttämättä ole hallituksesta kiinni, vaan se on perustuslakivaliokunnasta ennen kaikkea kiinni, ja se täytyy meidänkin huomata riskitekijänä, että hallituksella on viisi esitystä, jotka oikeudellisesti muodostavat yhden ja saman asian, ja se menee kokonaisuutena perustuslakivaliokunnasta läpi tai sitten ei mene. Näin ollen, pitäisikö tässä jollakin tavalla uudelleen arvioida tätä Luovan aikataulua ja aloittaa se samaan aikaan kuin mahdollinen maakuntauudistus, jonka toivomme alkavan sitten 2020?

19.18 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän se on hallituksesta kiinni, minkälainen tästä sote- ja maakuntauudistuksesta tulee, ja hallituksen on vain katsottava, että se sitten täyttää kaikki ne edellytykset, jotka perustuslakivaliokunta on lausunnossaan maininnut. Siinähän ovat ne reunaehdot, ja eihän tämä ole asia, joka päätetään perustuslakivaliokunnassa, vaan päinvastoin hallituksen on tehtävä senkaltainen esitys, että se menee siellä sitten läpi.

Mutta, arvoisa puhemies, tässä tilanne nyt on hyvin sekava kuntakentällä. Tarjouksia yrittäjiltä ja yrityksiltä kiinteistöjen ostoista tulee ovista ja ikkunoista sisään, ja kuntapäättäjät eivät tiedä, mitä tehdä. Kuitenkin ollaan saamassa hyvin rajoitettu itsehallinto meidän maakuntiin. Miksi nyt kun tehdään tällaista laajaa uudistusta, ehkä vuosikymmenten suu-

rinta uudistusta, ei haluta antaa maakunnille oikeata itsehallintoa? Nyt tulee hyvin kapea ja heikko itsehallinto, tavallaan tulee tilanne, [Puhemies koputtaa] jossa valtiovarainministeriö määrää rahasta ja sosiaali- ja terveysministeriö palveluista.

19.19 **Kristiina Salonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakunnissa on kannettu huolta uudistuksen valmistelun rahoituksesta. Välillä onkin tuntunut siltä, että näihin pilotteihin hakeudutaan ikään kuin rahoittaakseen sen maakuntauudistuksen valmistelua, ja eihän sen näin pitäisi olla. Ykkösasian pitäisi olla sote- ja maakuntauudistuksen tekeminen, ja siihen pitäisi varata ensisijaisesti riittävästi rahaa, ja toiseksi sitten tulisivat nämä pilotit, jotka ikään kuin täydentävät sitä itse uudistusta. Nyt näille valinnanvapauspiloteille on varattu 100 miljoonaa, josta 80 miljoonaa on menossa kunnille. Mitä tarkalleen ottaen nyt ollaan sitten rahoittamassa, koska käsittääkseni ihan tarkalleen näitten pilottien sisältöä ei vielä tiedetä? Ja mitä tämä 80 miljoonaa kunnille tarkoitettua rahaa tarkalleen ottaen tarkoittaa? Riittääkö se raha niin, että kunnille ei tule tämän lisäksi vielä jotakin maksettavaa mahdollisesti sitten näistä piloteista tai maakuntauudistuksesta?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Otamme vielä edustajien Wallinheimo ja Ojala-Niemelä puheenvuorot, ja sen jälkeen sitten ministerin vastaus.

19.21 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri, olette kuntaministeri, mutta te olette myös VM:ssä vastaava digiministeri. Mielenkiinnolla odotellaan kansallista tulorekisteriä. Mitä sille kuuluu? Kansallinen tulorekisteri, siis tulotiedot, on niitä tarvitsevien viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien saatavilla reaaliaikaisesti. Tämä on kunnianhimoinen rakenteellinen uudistus Suomessa. Toivottavasti tälle kuuluu hyvää, mutta haluaisin nyt tietää, missä vaiheessa tällä hetkellä mennään.

19.21 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyisin ministeriltä kaksoiskuntalaisuudesta. Tulen itse Lapista, ja meillä on parhain sesonki, matkailusesonki, kohta alkamassa, tulee paljon työvoimaa etelästä. Aikaisemmin oltiin siinä käsityksessä, että nämä ihmiset ovat sinkkuja ja yksin tulevia ihmisiä, mutta onkin selvinnyt tutkimusten perusteella, että nämä ovat ihan perheellisiä ihmisiä, jotka tarvitsevat erilaisia palveluja, kuten päiväkoteja, kouluja ja terveydenhuoltopalveluja ja muita, mutta verotulot menevät silti heidän osaltaan sinne etelän kotikuntaan. Eli onko teillä aikomus edistää tätä kaksoiskuntalaisuutta? Me näemme, että siitä olisi myös hyvin paljon meille etua. Saaristoasiain neuvottelukunta teki myös tästä vastikään esityksen.

Toisena asiana otan saman kuin edustaja Sarkkinen eli pientä huolta kannan kyllä näitten vaalien ajankohdasta. Jos ne olisivat olleet presidentinvaalien yhteydessä, niin äänestysprosentti olisi ollut taatusti korkea, mutta nyt kun ne ovat yksin, niin tuleeko sitten riittävästi, lähtevätkö ihmiset niin sanotusti liikkeelle? Mitä sen kanssa voitaisiin tehdä?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Vehviläinen, 5 minuuttia.

19.22 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Arvoisa puhemies! Menen tähän digiasiaan, kun siitä tuli edustaja Wallinheimolta kysymys. Kansalliselle tulorekisterille, sen valmistelulle, kuuluu itse asiassa hyvää. Kuulin tänä päivänä jopa, että lainsäädännön arviointineuvosto, joka on uusi elin, jopa kiitteli sitä esityksenä, ja siitä menevät kiitokset

vero-osastolle valtiovarainministeriöön. Se on minusta hyvä asia, että se on ollut tämmöinen hyvä esitys. Maksaa paljon, siihen lähes 50 miljoonaa euroa laitetaan rahaa, ja se tulee useammassa vaiheessa voimaan 2019—2020, ja se pitää viedä eteenpäin, se helpottaa monella tavalla monia asioita.

Kaksoiskuntalaisuudesta totean sen, että se liittyy tähän tulevaisuuden kuntareformiin ja meillä on erillinen selvitys siitä laitettu liikkeelle. Tarkastelussa on, kun puhutaan monipaikkaisuudesta — siihenhän se liittyy — palvelut, sitten kansalaisyhteiskunta ja sitten verotus. Jokainen tietää, että verotus on näistä kaikista hankalin. Meillä on ollut yksi tämmöinen briiffauskokous, meillä on muutama sparraaja tutkijapiireistä, ja sitten virkamiehet tekevät tätä selvitystä, ja tämän vuoden loppuun mennessä saadaan se selvitys tehtyä. Suhtaudun niin sanotusti myönteisesti henkilökohtaisesti mutta haluan sen selvityksen nähdä.

No sitten mennään tänne perinteisemmän kuntapolitiikan puolelle. Niille, jotka kantoivat huolta ensi vuoden valtionosuuksista, mistä on leikattu ja mitä on lisää: Jokainen, joka tuntee kunta-asioita, tietää, että se valtionosuusjärjestelmä on valtavan monimutkainen. Yritin omassa puheenvuorossani sanoa sitä, että tämä valtion ja kuntien kustannusten jaon tarkistus on itse asiassa se suurin muuttuja ensi vuoden valtionosuuksien määrässä. Kikyläkin on merkityksensä mutta vielä enemmän tällä valtion ja kuntien kustannusten jaon tarkistuksella. Kuntatalousohjelmassa, joka teille kaikille on jaettu, on sivulla 10 tästä asiasta vähän tarkemmin vielä kerrottu.

Sitten edustaja Sarkkinen ja myös Ojala-Niemelä nostivat esille tämän maakuntavaalien ajankohdan. Minä totean itse, että minusta on oikeinkin kantaa huolta siitä, paljonko siinä on äänestysprosentti ja miten puolueet pystyvät siihen valmistautumaan, ja tiedostan hyvin, että on vaalisuma tulossa parin vuoden sisällä. Mutta sitten kun hallitus on sitoutunut siihen, että tämä uudistus tulee voimaan 2020, niin meidän pitää löytää aikaa niille ensimmäisille maakuntavaltuustoille, joilla on ihan puhdas legitimiteetti tehdä ne tärkeät päätökset. Eivät virkamiehet voi tehdä niitä päätöksiä, joissa päätetään koko perustettavan maakunnan toiminnasta, taloudesta, hallinnosta, valitaan johtavat virkamiehet, tehdään sotepalveluverkko, palvelulupaus, maakuntastrategia, henkilöstösiirrot, kaikki sopimuksien siirrot. Siinä pitää olla kyllä sitten demokraattisesti valitut päättäjät. Siksi kannatan itse lämpimästi sitä, että ne maakuntavaltuustot pääsisivät tekemään niitä päätöksiä vuoden 2019 alusta. Nyt meillä oli ensimmäistä kertaa kuntavaalit huhtikuun lopulla, ja minun käsitykseni mukaani ne järjestäytyivät vasta kesäkuussa, ja nyt siellä tehdään näitä kuntastrategioita ja valmistaudutaan tulevan vuoden budjettiasioihin. Se on minusta niin, että missään tapauksessa ne maakuntavaltuustot eivät pysty aloittamaan toimintaansa sillä tavalla, että muutama kuukausi vain olisi sitä päätöksentekoaikaa.

Sitten täällä nousivat useammassa puheenvuorossa esille nämä kuntien kiinteistöt. Se on todella sillä tavalla, että monet sote-suuryritykset käyvät siellä kyselemässä, että voisimme ehkä ostaa teidän kiinteistönne tai sitten että ostaisimme kiinteistön ja sitten tekisimmekö vielä tällaisen ulkoistamissopimuksen siihen yhteyteen. Tämä on monimutkainen yhtälö, ja totean sen, että kunta tietysti itsehallintonsa nojalla voi myydä sen kiinteistönsä, jos haluaa, yksittäisen tai vaikka enemmänkin. Mutta sitten minä ajattelen samalla tavalla kuin kollegani ministeri Saarikko tässä äsken sanoi täällä näin, että kannattaa pitää malttia ja katsoa riittävän pitkälle. Mutta sitten, totta kai, se luo painetta siihen voimaanpanolakiin, joka on täällä hallintovaliokunnassa käsiteltävänä, ja perustuslakivaliokunta sanoi, että pitää olla tämmöinen kompensaatiomenettely. No, jokainen tietää, että ei voida 2017 nyt syksyllä löytää sellaista ratkaisua, joka toimisi jokaisessa kunnassa 2023, jos jää niitä

tyhjiä kiinteistöjä. Sen takia tämä pitää tehdä huolella, ja PeV:hän sanoi, että siinä voitaisiin käyttää kuntien harkinnanvaraista avustusta. Mutta se täytyy katsoa nyt tässä valmistelussa, ja itse asiassa vastineessa jo on hallintovaliokunnalle toimitettu tähän muotoilu.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Sitten otamme toisen debattikierroksen.

19.27 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän uudistukseen ja vaaliaikatauluun ehkä toinen näkökulma siitä, että kun me tänä vuonna olimme tosi tiukassa aikataulussa, kun ne lait tulivat tänne niin myöhään ja sitten ne olisi kesän aikana pitänyt käsitellä, jotta ne saataisiin, niin nythän me olemme vielä tiukemmassa aikataulussa ensi vuonna. Jos se valinnanvapauslaki tulee tänne huhtikuussa, jonka jälkeen päästään vasta valiokuntakäsittelyyn, ja sitten syksyllä pitäisi olla vaalit, niin vaalilain mukaanhan puoli vuotta ei missään tapauksessa toteudu. Ja jos se yhtään venyy, niin siinä tapauksessa meillä ei kerkeä syksyllä olla niitä vaaleja.

Jos me olemme kerran nyt siirtäneet tämän aloittamisen vuoteen 2020, niin ehkä olisi kuitenkin parempi ajatella siten, että aloitetaan rauhassa heinäkuussa 2020, koska silloin olisi ollut oikeasti niistä vaaleista, jotka olisivat eduskuntavaalien kanssa samanaikaisesti, kunnolla se aika, jotta ne kaikki päätökset ehditään tehdä. En tiedä, onko jokin muu syy, minkä takia tätä ajattelua ei viedä eteenpäin.

Ja sitten tähän, että Kaarlo Tuori teki tästä kompensaatiomallista selvityksen. Voisiko ministeri kertoa, [Puhemies koputtaa] miten se on hänen näkemyksensä mukaan, koska minulle se näyttäytyy aika hyvänä mallina.

19.29 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä ja varsinkin siitä, että meillähän tällä hetkellä maakunnissa ovat kovasti ihmiset töissä tämän asian parissa. Pirkanmaallakin meillä taitaa 500 ihmistä olla kiinni tässä maakuntauudistuksen ja kuntauudistuksen tekemisessä, ja siellä on myös erilliset muutosjohtajat ja vauhti on niin sanotusti päällä. Ehkei kaikissa maakunnissa näin joustavasti tai, sanotaan, isolla volyymillä mennä. Ja kiitos siitä, että saimme lisärahoitusta siihen, että kintaat eivät putoa niissä maakunnissa vaan asioita viedään eteenpäin.

Ehkä kysymyksenä tähän lisäksi on sitten se, että meillähän on kunnissa erilaisia toimintamalleja, meillä on Mänttä-Vilppulassa tämä Mäntänvuoren Terveys Oy yhdessä yrityksen kanssa, Pihlajalinnan kanssa. Mietin, että millä tavalla näitä hyviä käytänteitä ja toimintamalleja sitten aikanaan sinne saadaan mukaan. Tietenkinhän se on maakunnan oma päätös, mitä tehdään, mutta voisiko näistä jotenkin pienen ohjeistuksen myös niille maakunnille antaa?

19.30 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin totean, että kyllä Kuntaliiton kanta tähän valtio—kunta-suhteeseen on sama kuin hallituksen budjettiesityksessä.

Tähän sote-tilanteeseen: ensinnäkin tämä kompensaatiomalli on todella tärkeä ja vakava asia, ja toivon, että siihen ministeri hyvin vakavasti paneutuu. Esimerkiksi juuri tämä professori Tuorin selvitys on hyvä pohja katsoa, miten sitä voisi viedä eteenpäin. Kunnissa sitä seurataan huolestuneina tällä hetkellä.

Sitten tämä soten osalta suurin ongelma tuli tästä valinnanvapauslainsäädännöstä, jota tässä ajettiin väkisin mukana, ja se ajoi nyt sitten kunnat sekaiseen tilanteeseen ja koko uu-

distuksen ongelmiin. Olisi ollut viisasta irrottaa se ja viedä maakuntauudistus, sote-uudistus ilman sitä eteenpäin, niin oltaisiin monesta sotkusta selvitty. Nyt kunnissa on todellakin kunnanjohtajilla niitä tarjouksia pöydillä ja [Puhemies koputtaa] hämmennys suuri.

19.31 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä nousi esille tämä kuntien omaisuudensuoja. Sehän on perustuslailla sekin suojattu, käsittääkseni, ja on siellä perustuslaissa toinenkin pykälä, joka viittaa kunnalliseen itsehallintoon. Nyt, kun tämä päiväkirurgia keskittyy ja näitä pykäliä aletaan soveltamaan jo 1.1.2018, niin minä kysynkin ministeriltä, miten erityisvaltionosuuden käy ensi vuonna. Senhän pitäisi jo budjetissa olla mukana, koska nyt kuntia, joilla on itsehallinto ja joilla on omaisuus, kielletään valtionhallinnon toimesta käyttämästä tätä omaisuutta. Tämä varmaan kiinnostaa niitä kuntia ja niitä kaupunkeja, joissa sijaitsee näitä leikkaussaleja, joita ei voi enää käyttää tämän jälkeen.

19.32 **Elsi Katainen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Digiloikka on huima mahdollisuus aikaan ja paikkaan sitomattoman palvelun ja tiedon saantiin. Parhaimmillaanhan se mahdollistaa asumisen, opiskelun, työnteon tai yrittämisen ihan missä vain, ja jokaisella tulisikin tulevaisuudessa olla mahdollisuus esteettömään informaatioon, mutta se ei kuitenkaan vielä ainakaan tässä vaiheessa ole mahdollista kaikille. Digisyrjäytyminen voi olla totta, muun muassa laajakaistan puutteesta johtuen tai ikäihmisten keskuudessa. Arvoisa ministeri, miten palvellaan tulevaisuudessa niitä, jotka eivät pysty vastaanottamaan tai lähettämään sähköistä tietoa?

19.33 **Hanna Sarkkinen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten todettu, sote-puolen valinnanvapausesitys jouduttiin palauttamaan uudelleenvalmisteluun perustuslaillisten ongelmien vuoksi. Niin sanottu kasvupalvelulaki, joka on osa tätä maakuntauudistusta, perustuu samaan järjestämismalliin eli tähän tilaaja—tuottaja-malliin, valinnanvapausmalliin ja pakkoyhtiöittämismalliin. Onko hallitus arvioinut, miten tämä perustuslain tulkinta vaikuttaa tähän kasvupalvelulakiin ja pitääkö se valmistella uudelleen ja luopua tästä niin sanotusta valinnanvapausmallista ja tästä pakkoyhtiöittämisestä sen osalta?

Arvoisa puhemies! Eri puolilla Suomea todellakin on nyt käynnissä erikoinen ja huolestuttava kehitys, kun kunnat valmistelevat erilaisia sote-ulkoistuksia ja myyvät omia kiinteistöjään ja vuokraavat niitä sitten takaisin. Meno on vähän niin kuin maailmanlopun alla. Tämä toiminta on tulevaisuuden järjestelmän kannalta kokonaisuutta sekoittava ja voi tulla vielä kalliiksi tuleville maakunnille. Voiko tähän mitenkään puuttua lainsäädännöllä [Puhemies koputtaa] tai poliittisella ohjauksella?

19.34 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan vielä tähän vaaliasiaan. Kun tässä ministerikin vetosi siihen, että vaalien järjestämisellä on vähän kiire, että tämä uusi hallinto ehtii startata 1.1.2019, niin on pakko todeta, että kyllähän tämä kiire on tässä nyt hieman itse aiheutettua, kun sehän on hyvin kuvannut tätä koko uudistusta. Kun eri tahojen asiantuntijat ovat koko ajan varoitelleet, että nyt näyttää olevan pikkusen hoppu ja liianmoinen kiire tässä mukana, niin sitten kerta toisensa jälkeen hallitus on joutunut vähän tarkistamaan tätä omaa aikatauluaan. Nyt sitten kun kesällä tuli tämä perustuslakivaliokunnan lausunto tästä, mikä sitten uudestaan lykkäsi tätä aikataulua, niin jo sil-

loin hallitukselta vähän kysyttiin, että kannattaisikohan nyt ottaa ihan rauhassa, ettei nyt pakoteta tätä taas tähän kiiremuottiin. Nythän sitten voimme vain arvioida, että kun tämä tässä pikkuhiljaa sitten menee eteenpäin, niin me olemme taas vuoden päästä samassa tilanteessa, ja senkin takia kyllä tämä vaalien yhdistäminen siihen eduskuntavaalien yhteyteen olisi ollut ihan perusteltua, että olisi otettu tämä rauhassa ja käyty vaalit sitten keväällä 2019.

19.35 **Mari-Leena Talvitie kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä tähän työllisyys- ja elinvoimapolitiikkaan nimenomaan kuntatalouden näkökulmasta: Kun tällä hetkellä on se ongelma, että rahoitusvastuu ja työkalut työllistämisen hoidon osalta rasittavat myöskin kuntataloutta yhä enenevässä määrin, niin ministeri näytti viime viikolla kuntapäivillä hieman keltaista valoa sen suhteen, että tässä maakuntauudistuksessa pystyttäisiin vielä arvioimaan tämä kaupunkien, ehkä suurten kaupunkien tai maakuntakeskusten tai vastaavien, työllisyyden ja elinvoimapalveluiden järjestämisvastuu. Tästä olisin kysynyt, minkälainen näkökulma tai aikataulu tähän uudelleenarviointiin on.

Toinen asia, joka liittyy näihin maakuntavaaleihin ja joka liittyy kuntatalouteen, on se, että kunnat ovat saaneet vaaleista aina sen 2 euroa per asukas korvausta. Se taitaa olla oikeusministeriön osalla, mutta nyt en äkkiseltään löytänyt, että oliko nyt kuitenkin niin, että se maakuntavaalien noin 11 miljoonan euron korvaus on tuossa [Puhemies koputtaa] ensi vuoden budjetissa.

19.36 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maakuntien käynnistämisestä. En tiedä, kuinka se on kuntakentässä ja maakuntakentässä mahdollista, että maakunta käynnistyisi ikään kuin kesken tilikauden, esimerkiksi heinäkuun alussa. Mutta se täytyy kyllä sanoa esimerkiksi Kainuun hallintokokeilun vetäjänä ja ikään kuin aika paljon kokemusta tästä omaavana, että jos meillä olisi maakuntavaalit huhtikuussa 19, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että maakuntavaltuustot käynnistyisivät luokkaa kesäkuussa 19, niin — se on vain pakko todeta — se puoli vuotta on aivan liian lyhyt aika maakuntavaltuuston käynnistymisestä koko maakunnan käynnistymiseen. Se on pakko huomioida.

Mutta vielä ministerille yksi kysymys: jos tätä kuntataloutta edelleen pyritään vahvistamaan tämän vaalikauden lopulla, niin mihin kaikkeen hallituksen on syytä sitten jatkossa [Puhemies koputtaa] kiinnittää huomiota?

19.37 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän hallituskauden kunnianhimoinen sopeuttamistarve oli 10 miljardia euroa, josta 1 miljardin piti tulla kuntien tehtävien karsinnasta. Tämä kyllä jäi valitettavasti kesken, ja sen jälkeenhän tämä harjoitus muuttui kuntia ja julkista hallintoa koskevien velvoitteiden karsinnaksi. Onko tässä nyt edetty aikataulussa, ja kuinka tämä nyt sitten on muuttanut kokonaiskuvaa tästä miljardista? Se on todella kunnianhimoinen tavoite, ja siinä kyllä täytyy ministeriölle toivottaa kaikki tsempit, koska se ei ole todellakaan helppo harjoitus.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Vielä myönnän kaksi vastauspuheenvuoroa edustajille Paatero ja Pirttilahti, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

19.38 **Sirpa Paatero sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, puheenjohtaja! Yksi yksityiskohta tässä: Kun varhaiskasvatusmaksuja alennetaan, se on hyvä juttu ja se on kannatettavaa. Mutta sitten niitten kompensaatio tulee mielenkiintoisella tavalla, koska jos ajattelee niitten kuntien osalta tai niitten perheiden osalta, jotka hyötyvät siitä varhaiskasvatusmaksun alenemisesta, ne saavat kuitenkin toiselta puolelta kiinteistöveron korotuksen. Jos tämä on kerran kompensaatio, että kuntien on nostettava kiinteistöveroa, kun niillä varhaiskasvatusmaksut alenevat, niin minä en tiedä, kenelle se on kompensaatio. Se on kaunis ele, jonka ne samat ihmiset maksavat, ja siellä kuntataloudessa se vain tulee yhdestä ovesta sisään ja menee toisesta ovesta ulos. Nämä tämmöiset mallit ovat hirvittävän kivoja, luovia malleja, mutta minä toivon, että tällaisia ei ruveta käyttämään enempää.

19.39 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tiedustelisin vielä digitalisaatiosta. Kun haetaan säästöjä ja kustannustasoa ja myös palvelujen parantamista, niin missä vaiheessa sote-digi on tällä hetkellä ja kuinka isolla panoksella valtio lähtee sitä viemään? Meillä on todellakin erilaisia järjestelmiä kymmeniä, satoja, ja näitten yhdistäminen olisi varmaan tärkeää, jotta ne saataisiin keskustelemaan samaan putkeen. Toinen tähän asiaan liittyvä on tietenkin näitten palveluiden parantaminen ja integraatio kaikkinensakin. Kolmas asia oikeastaan on, mikä tässä on esillekin tullut, kuntien elinvoimapalvelut ja kasvupalvelujen yhteensopivuus: kuinka vahvasti me saamme sitten myös elinkeinoyhtiöt mukaan tähän eli niin sanotusti kuntien palvelurakenteen, missä on mukana kaavoitus, elinvoimapalvelut ja koulutus, maakunta- ja kasvupalvelujen rinnalla tuomaan sitä hyvinvointia kuntiin?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja nyt ministerin vastauspuheenvuoro, 5 minuuttia.

19.40 **Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen:** Arvoisa puhemies! Edustaja Paaterolle vielä tästä, että voisiko se uudistus alkaa kesken vuotta, 1.7.2020: Kyllä minä olen edustaja Korhosen kanssa samaa mieltä, että erittäin vaikeaa. Koska siellä on verolakeja, valtionosuusjärjestelmän muutos, maakuntien rahoituslaki, niin en pidä kyllä oikein mahdollisena, että se voisi kesken vuoden alkaa. Olen saanut myös tämän Tuorin selvityksen, mutta en ole vielä siihen ehtinyt perehtyä, mutta aion siihen tietysti perehtyä.

Edustaja Eestilälle aikaisemmalta kierrokselta, Luovan aikataulusta: Se on meillä vielä auki, ja me pohdimme sitä. Siinä on molemmille puolille hyviä näkökohtia, sille, että se alkaisi 19, mutta erittäin painavia, että se alkaisi samaan aikaan kuin tämä koko maakuntauudistus. Mutta meidän pitää tehdä siinä lähiaikoina ratkaisu.

Edustaja Katainen kysyi tästä digistä, miten turvataan, että kaikki voivat saada palvelunsa, myös ne, jotka eivät sähköisiä palveluita voi käyttää. Tietysti täällä hallintovaliokunnassahan olivat käsittelyssä nämä yhteispalvelupisteet ja miten niitä voidaan hyödyntää. Sitten meillä valtiovarainministeriössä on tähän digiin erikseen tämmöinen Auta-hanke, jossa haetaan ratkaisuja erityisesti niille, jotka tarvitsevat tukea sähköisten palveluitten käytössä. Siinä on muutamia kymmeniä paikkakuntia mukana, missä niitä haetaan, ja se on osittain myös yhteistyössä tämän laajemman Digikuntakokeilun kanssa. Sitten olemme perustaneet erillisen neuvottelukunnan, jossa on paljon sosiaali- ja terveysalan järjestöjä ja tutkijoita, jotka katsovat käyttäjälähtöisesti, minkälaista tukea ihmiset niissä sähköisissä palveluissa tarvitsisivat. Tällä viikolla oli Saavutettavuusfoorumi ensimmäistä kertaa. Kun ensi vuonna meidän on kansallisesti otettava käyttöön, implementoitava tämä saavutetta-

vuusdirektiivi, se tarkoittaa sitä, että meidän pitää huolehtia kaikin eri tavoin, olkoon se puhelimitse, kirjeitse, käyntiasioinnilla tai sitten sähköisillä palveluilla, että jokaisella on oikeus hoitaa niitä omia viranomaispalveluitaan.

Sitten edustaja Kulmalalle unohdin sanoa siitä, kun nyt on nämä ennakolliset tiedot ensi vuoden valtionosuuksista per kunta. Olen katsonut myös Rääkkylän osalta sen, ja kannattaa avata, mistä johtuu se, että on 600 000 euroa vähemmän. Arvelen, epäilen, että muun muassa tämä valtion ja kuntien kustannustenjaon tarkistus on yksi osa — että sinne Rääkkylään on mennyt kolme vuotta sitten, 2015, joka on niin sanotusti kantaluku, enemmän kuin olisi pitänyt mennä. Minulla on semmoinen tilasto, että me voimme yhdessäkin katsoa sen Rääkkylän kohdan ja mistä se johtuu.

Sitten nousivat nämä kasvupalvelulait tässä esille, ja tämähän on ministeri Lintilän vastuualueella. Tiedätte sen, että nehän olivat jo lausuntokierroksella, ja se on ihan selvä asia, mikä oli tämä perustuslakivaliokunnan lausunto kesäkuun lopussa. Olen ihan varma, että TEMissä sitä luetaan myös tarkasti, että mitä se tarkoittaa ja minkä verran voi olla sillä yksityisellä palveluntuottajalla oikeutta tehdä hallinnollisia päätöksiä — ei voi olla vakiintuneen tulkinnan mukaisesti. Koko kasvupalvelulain tavallaan jatkotyöstä on linjattu niin, että se tulee tänne eduskuntaan käsiteltäväksi maaliskuun alussa tai ensi talvena. Minä en tunne nyt yksityiskohtia, minkälaisia muutoksia siihen on tulossa, mutta sitä tarkastellaan.

Sitten vielä palaan tähän, kun edustaja Räsänen otti kiinni tästä kiireestä. Sanon kyllä nyt ihan suoraan, että kun olin viime vaalikaudella sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, tein hartiavoimin töitä sen eteen, että se parlamentaarisesti yhdessä valmisteltu sote-esitys olisi mennyt läpi, ja se kaatui perustuslakivaliokuntaan, ja sitä ennenkin meillä oli ollut tarkoitus saada aikaiseksi sote-uudistus. Ajattelen jotenkin niin, että meidän pitäisi saada nyt valmista. Siksi minä niin tiukasti puolustan sitä, että yritettäisiin pinnistellä tässä talossa, niin että meillä on 2020 uudistus voimassa. Täällähän on 41 lakia jo käsittelyssä. Esimerkiksi hallintovaliokunta, joka on tuttu valiokunta edustajalle, tuntee ne lait, jotka liittyvät kuntiin, ja maakuntien rahoituslainkin erittäin hyvin.

Sitten edustaja Pirttilahdelle SoteDigistä: sinne on varattu ensinnäkin se 130 miljoonaa tähän Vimanan kehittämiseen, ja erikseen SoteDigi-yhtiöön 90 miljoonaa euroa on tätä pääomitusta.

Nyt loppuu aika kesken. Mutta JTS-miljardille kuuluu itse asiassa, edustaja Wallinheimo, kohtalaisen hyvää. Siinä on meillä hyvät teemat, ja mielelläni vaikka käyn niitä läpi. Kun taidan tavata teidän edustajia lähiviikkoina, sitä voidaan käydä yhdessä läpi. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt siirrymme puhujalistaan.

19.46 **Joona Räsänen sd:** Arvoisa puhemies! Tämän budjettikeskustelun osana on paikallaan katsoa myös hieman pidemmälle, ja ajattelin omassa puheenvuorossani käydä hieman läpi näitä isänmaan haasteita, joita me joudumme joka tapauksessa tässä myös tulevina vuosina ratkomaan.

Ensinnäkin on sanottava, että on hienoa, että pitkästä aikaa Suomen taloudessa näkyy enemmän positiivisia merkkejä kuin negatiivisia merkkejä. Kyllähän se näkyy siinä, että meillä sekä vienti että investoinnit ovat elpyneet, ja se antaa pelivaraa myös valtiontalouteen, ja sitä kautta myös varmasti paine uusissa menosäästöissä on pienempi.

Oikeastaan se asia, mistä haluaisin puhua, on se, että vaikka tämä yleinen taloudellinen tilanne nyt näyttääkin vähän valoisammalta, niin ei ole kuitenkaan varaa jäädä laakereilleen lepäämään. Nämä myönteiset talousuutiset eivät poista sitä tosiasiaa, että Suomen taloutta vaivaavat kuitenkin pitkällä aikavälillä ne samat ongelmat, mitkä meillä ovat olleet jo useita vuosia: velkaantuminen jatkuu, erilaiset tarpeelliset rakenteelliset uudistukset odottavat toteutumistaan ja työllisyysasteemme laahaa muita verrokkimaita alempana.

Tästä päästäänkin hyvinvointivaltion tulevaisuuden kannalta keskeisimpään ongelmaan, eli jos me haluamme vielä ensi vuosikymmenellä ja sitä seuraavina vuosikymmeninä pitää tämän hyvinvointivaltion palvelut ja etuudet sillä tasolla kuin ne tänä päivänä ovat, niin työllisyysasteemme pitäisi olla enemmänkin lähempänä 80:aa prosenttia kuin nykyistä 70:ää. Kun täällä on hyviä puheenvuoroja käyty siitä, että nyt tämä hallituksen tavoite 72 prosentin työllisyysasteestakin näyttää aika vaikealta, niin kyllä meillä tässä asiassa riittää tekemistä, jotta me pystymme pitkällä aikavälillä myös työllisyysastetta entisestään nostamaan. Ja kuitenkin tämä työllisyysasteen nostaminen on ainut kestävä keino sille, että me laitamme julkisen talouden parempaan tasapainoon ja turvaamme myös hyvinvointipalvelut tulevaisuudessa.

Silloinhan keskiöön nousevat sitten uudistukset, joilla toisaalta pystymme laajentamaan meidän työllisyyden pohjaa, tuomaan useamman ihmisen käsiksi työhön, mutta toisaalta myös näillä rakenteellisilla uudistuksilla pyrkimään siihen, että tämä julkisten palveluiden kustannusten nousupaine tasoittuu, ja tässä keskiössä on totta kai tämä edelläkin paljon puhuttanut sote-uudistus.

Toinen, keskeisempi kysymys, mistä myös ensi vuoden budjetin osalta on paljon keskustelua käyty ja mikä on enemmän tämmöinen myös pidemmän aikavälin haaste, liittyy eriarvoisuuteen ja sen kehittämiseen. Nythän tämän budjetin osalta on paljon käyty tätä tulonjakokeskustelua, ja siis pelkästään ensi vuoden budjettia katsomalla, jos katsomme sitä rikkainta tulodesiiliä, saamme 400 euroa lisää, ja sitten täällä alimmassa tulodesiilissä pienituloisimmat menettävät sen noin 40 euroa. Tämä ihan ymmärrettävästi on paljon keskustelua aiheuttanut, ja vaikka tätä ei nyt vuositasolla katseltaisikaan tai annettaisi liikaa painoarvoa näille staattisille laskelmille, niin on silti hyvä todeta, että tämä yhdistettynä siihen kehitykseen, joka meillä Suomessa on viime vuosina vallinnut, on haasteellista. Sehän liittyy siihen, että meillä ylipäätänsä ihmisten väliset erot kasvavat, alueiden väliset erot kasvavat, terveyserot kasvavat ja niin edelleen. Jokainen ymmärtää: kun nämä nivotaan yhteen, niin siitä ei mitään hyvää seuraa. Joten kyllä meillä tulevaisuudessakin paljon töitä riittää siinä, jotta me pystymme pitämään kaikki mukana ja suomalaisen yhteiskunnan eheänä ja huolehtimaan tästä keskinäisestä koheesiosta, koska se on kuitenkin sen hyvän yhteiskunnan ja pohjoismaisen hyvinvointivaltion merkki, että pidämme todella kaikki mukana ja huolehdimme siitä.

Tähän eriarvoistumiskehityksen pysäyttämiseen ja kääntämiseen toiseen suuntaan liittyen totta kai tehdään keskeisiä päätöksiä täällä Suomen eduskunnassa, mutta valtavan keskeiseen rooliin nousevat myös kuntien tekemät päätökset, jotka myös nyt tänä syksynä omia budjettejaan laativat. Toivottavasti myös jokaisessa kunnassa mietitään, millä tavalla me pystymme hieman paremmin näissä asioissa pärjäämään, toisaalta tukemaan tätä työllisyyttä mutta myös ehkäisemään tätä eriarvoisuutta.

19.51 **Eero Lehti kok:** Arvoisa herra puhemies! Kotouttamisen epäonnistuessa ongelmat kasaantuvat. Ne ovat henkilökohtaisia ongelmia mutta myös valtiollisia ongelmia ja per-

heen ongelmia, monia muitakin mahdollisuuksia vielä kaiken lisäksi on. Kun Suomeen tulee pakolaisia, on perinteinen tapa tietysti tarjota heille kotouttamiseen kuuluvaa kieliharjoittelua. Kuitenkaan käytännössä tällainen henkilö ei voi olla varma siitä, onko hänen suomen kielen koulutuksensa juuri sitä, mikä hänen kannaltaan on hyvä. Hän ei tiedä, saako hän turvapaikkapäätöksen myönteisenä, jolloin hän voi jäädä Suomeen, jolloin tietysti suomen kieli auttaa häntä työllistymään.

Minuun ovat monta kertaa työnantajat ottaneet yhteyttä, voisiko tässä vaiheessa jo tarjota kuitenkin englannin kielen koulutusta. Muutaman sadan englannin kielen sanan ymmärtäminen tarkoittaa käytännössä sitä, että ihminen voidaan sijoittaa yksinkertaisiin tehtäviin, esimerkiksi autojen huoltohalleihin renkaan vaihtamiseen tai vastaavaan työhön, jossa suorite voidaan näyttää mutta toimeksianto pitää kuitenkin kertoa, eikä sitä nyt aina voida ihan paperilla piirtää. Työnantajalla on myös vastuu siitä, että työ tehdään turvallisesti ja asettamatta millekään riskille alttiiksi työntekijää.

Tällainen henkilö, joka Suomessa osaa englantia muutaman sata sanaa, on työllistettävissä sentyyppisissä töissä, joissa näitä ihmisiä voidaan käyttää. Niitä työtehtäviä on runsaasti tarjolla. Suomalaisille eivät tahdo oikein ihan matalapalkka-alan työtehtävät maistua kaikissa olosuhteissa. He katsovat, että heillä on oikeus vähän parempaan. Mutta tänne maahan tulevalle mikä tahansa työtehtävä on menestymisen alku. Se mahdollistaa sosiaalistumisen, se mahdollistaa suomalaisen elämäntavan ymmärtämistä paremmin, ja ennen kaikkea se tarjoaa ihmiselle omanarvontuntoon liittyvää järkevää työtehtävää.

Kun tästä asiasta keskusteltiin tarkastusvaliokunnassa, niin viranomaisten, valtionhallinnon ihmisten, kannanotto oli täysin kielteinen tähän englannin kielen vaihtoehdon tarjoamiseen. Euroopan unionin tasollakin saattaisi olla järkevää, että jos on pieni kielialue, niin kannattaisi aloittaa englannin kielen opiskelulla. Jos jäävät sitten maahan, niin siitä on hyötyä joka tapauksessa. Jos siirtyvät Euroopassa johonkin muualle, siitä on hyötyä. Vaikka siirtyisivät sitten vielä Euroopan rajojen ulkopuolelle, siitäkin englannin kielitaidosta, joka on hankittu, on merkittävä hyöty.

Kansallisesti olemme niin itsekkäitä, että emme ymmärrä meidän omaa etuamme tässä, ja tekisi mieli sanoa, että Espoon kaupunki, joka ilmoitti, että kolmanneksi asiointikieleksi he tulevat valitsemaan englannin, on tässä asiassa varmasti olosuhteidenkin johdosta edelläkävijä. Tämän takia toivon, arvoisa herra puhemies, että tämä asia harkittaisiin, koska se työllistäisi, vähentäisi erilaisia yhteiskunnallisia ongelmia, jos alkuvaiheessa, silloin kun asianosainen haluaa, hän voisi valita suomen, ruotsin tai englannin kielen välillä sen kielikoulutuksen, jonka hän katsoo itselleen hyväksi.

19.55 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! On suorastaan helpotus saada kiittää hallituksen vahvaa panostusta sisäiseen turvallisuuteen, ja erityiskiitos siitä sisäministerille, hänen jämäkästä työstään kansallisen turvallisuutemme eteen.

Terrorismin uhka Suomessa on kohonnut. Suojelupoliisi kohotti uhkatasoa viime kesäkuussa. Riski kotimaisten ääriliikkeiden väkivaltaisesta toiminnasta on toistaiseksi matala. Tässä on kuitenkin oltava tarkkana. Esimerkiksi Suomessa on vallalla vihapuhe, ja se ei ole mikään vaaraton ilmiö. Uhka-arvion nosto tarkoittaa päivittäistoiminnan voimakasta suuntaamista, ja tämä aina merkitsee kustannusten merkittävää kasvua. Tällöin priorisoinnista johtuen joitakin poliisin lakisääteisiä tehtäviä joudutaan siirtämään ja on vaara, että ne jäävät jopa kokonaan tekemättä.

Terrorismin vastaisessa työssä ei voi kansainvälistä yhteistyötä liikaa korostaa. Sitä on jo tehty pitkään, mutta kansainvälisen yhteistyön tiivistämistä ja kehittämistä tarvitaan. Tässä hiljattain Juncker esitteli unionin tilaa koskevassa puheessaan 17 kohtaa EU:n kehittämiseksi. Nostan Turvallinen Eurooppa -otsikon alta neljä kohtaa, jotka erityisesti ilahduttavat ja osoittavat, mitä hyötyä Suomenkin sisäiselle turvallisuudelle EU-yhteistyöstä voi olla: yhteinen tiedusteluyksikkö, kyberturvallisuusvirasto, yhteisellä syyttäjävirastolla oikeus rajat ylittävään syyttämiseen terrorismirikoksissa ja neljäntenä kohtana yhteinen maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmä mukaan lukien muun muassa tehokkaammat palautukset.

Palautusten tehokkuuden kehittämisestä kerron hieman esimerkkiä. Henkilön palauttaminen monasti kaukaiseen maahan vaatii valmisteluja. Poliisissa maastakarkotusesitysten lisäksi olen tehnyt myös maastapoistamispäätösten täytäntöönpanoja, joten tunnen käytännöt kokemuksesta. Jo tuolloin, reilut 15 vuotta sitten, kartoitimme mahdollisuutta muiden Pohjoismaiden kanssa yhteisiin palautuskuljetuksiin tapauksissa, joissa on useita saman maan kansalaisia. Eri maiden keskinäisiä palautuslentoja voitaisiin hyödyntää EU:ssa myös kustannusten jakamisen näkökulmasta.

Arvoisa puhemies! Meillä on Suomessa kansainvälisestikin arvioiden erittäin ammattitaitoinen poliisi, joka on kehittänyt suorituskykyään ja vastetta terroritekojen sekä vaativien erityistilanteiden hoitamiseen systemaattisesti jo vuosien ajan, joten voidaan todeta, että poliisin perusvalmius on nykyiseenkin uhkatasoon nähden hyvä. Meillä on koko poliisin henkilöstö koulutettu taktiseen toimintamalliin aseellisen iskun keskeyttämiseksi. Poliisihallitus antoi helmikuussa 2017 ohjeet siitä, miten poliisiyksiköt toimivat yhteistyössä sellaisten henkilöiden kohdalla, joihin liittyy terrorismin tai väkivaltaisen ekstremismin uhka.

Lopuksi, arvoisa puhemies, korostan, että peruspoliisityö on arvokas tuki myöskin suojelupoliisille.

19.59 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Keskityn tässä puheenvuorossani hallituksen erinomaiseen veropolitiikkaan.

Hallitus on toteuttanut merkittäviä ansiotulon veronkevennyksiä vuosina 2016 ja 2017. Vuonna 2018 hallitus jatkaa tällä hyvällä linjalla muun muassa palkansaajamaksujen eli eläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen työntekijän osuuksien korotusten kompensoimiseksi. Palkkatuloverotuksen arvioidaan pysyvän suunnilleen nykyisellään, kun otetaan huomioon vuodelle 2018 päätetyt palkansaajamaksujen korotukset sekä yleisen ansiotason nousu. Ansiotulon veronkevennys koskee luonnollisesti myös yritystulon ansiotuloosuutta maatalouden tulo mukaan lukien. Ansiotuloveroasteikkoihin tehdään inflaatiotarkistus ja lisäksi asteikoissa toteutetaan työn verotuksen kevennystä. Lisäksi kasvatetaan työtulovähennystä ja kunnallisverotuksen perusvähennystä.

Hallitus päätti kevään 2017 puolivälitarkastelussaan edistää työntekijöiden koulutusmahdollisuuksia selkeyttämällä ja laajentamalla työnantajan kustantaman koulutuksen verovapautta työntekijäverotuksessa. Ehdotetun säännöksen mukaan veronalaista tuloa ei synny työnantajan kustantamasta työntekijän koulutuksesta, joka tapahtuu työnantajan tai samaan konserniin kuuluvan työnantajan intressissä. Myös matkakustannusten korvaukset, jotka johtuvat työnantajan kustantamasta koulutuksesta, olisivat verovapaita samoin perustein kuin työmatkasta saadut matkakustannusten korvaukset, siis kilometrikorvaukset ja päivärahat yleensäkin. Veronalaista tuloa olisivat kuitenkin matkakustannusten kor-

vaukset matkoista, jotka työntekijä tekee opiskellakseen ylioppilastutkintoa, ammatillista perustutkintoa tai korkeakoulututkintoa. Eli kysymys olisi peruskoulutuksesta. Kuitenkin jos peruskoulutus olisi työnantajan intressin vuoksi, niin siinäkin voitaisiin sitten soveltaa verovapauksia. Eli kysymys on työnantajan maksaessa kustannukset siitä, katsotaanko koulutus hankituksi työnantajan tulonhankkimistoimintaa varten vai onko tarkoituksena antaa työntekijälle palkkaan rinnastettava etuus.

Hallitus päätti puolivälitarkastelussaan edistää työvoiman alueellista liikkuvuutta pidentämällä verovapaiden päivärahojen aikarajaa. Hallitus esittää keväisen linjauksensa mukaisesti komennusmiesten verovapaiden päivärahojen maksamisessa sovellettavaa 2 vuoden tilapäisyyden aikarajaa pidennettäväksi 3 vuoteen.

Osakeyhtiömuotoisia maatiloja on Suomessa noin 700. Osakeyhtiömuotoon siirtyminen on kuitenkin vähitellen kiihtynyt myös maataloudessa muiden perheyritysten tapaan. Tätä osakeyhtiöittämistä on kuitenkin estänyt se, että luonnollisena henkilönä yritystoimintaa harjoittavan siirtyessä osakeyhtiömuotoon on joutunut maksamaan tuossa yritysmuodon muutoksessa, toimintamuodon muutoksessa, varainsiirtoveron, joka erityisesti maataloudessa on varsin raskas, kun siellä on kiinteä omaisuus tietysti merkittävä tuotantoomaisuus ja varainsiirtovero on käytännössä 4 prosenttia omaisuuden käyvästä arvosta. On tärkeää, että tämä varainsiirtovero poistetaan. Se mahdollistaa ihan normaalin yritysmuodon muutoksen, toimintamuodon muutoksen, joka tietysti yrittäjän täytyy voida niin halutessaan tehdä. Osakeyhtiöittämisessä se pihvi on tuo 20 prosentin yhteisöverokanta. Se mahdollistaa luonnollisena henkilönä toimimista tehokkaammin yhtiön investointeja varten otettujen velkojen maksamisen tulorahoituksella, ääritapauksessa jopa 80 prosentin suuruisella verotettavan tulon osuudella, jos elanto hankitaan muualta.

Ihan lopuksi haluan vielä kiittää siitä, että yleisradiovero poistuu noin 400 000 henkilöltä, kun hallitus esittää tämän sisältävää yleisradioveron muutosta.

20.05 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Pitkästä aikaa meillä on se tilanne, että talouskasvun myötä kuluvan vuoden verotulot ovat VM:n arvion mukaan noin puoli miljardia suuremmat kuin mitä oli budjetissa. Ensi vuoden tulojen arvioidaan olevan noin 52,7 miljardia, josta verojen ja veroluontoisten maksujen noin 4,4 miljardia. Tulojen arvioidaan olevan siis reilu 2 miljardia enemmän kuin tänä vuonna, ja kasvu on varmemmalla pohjalla kuin kymmeneen vuoteen. Menojen ollessa 55,7 miljardia alijäämä tulee olemaan kuitenkin noin 3 miljardia. Se katetaan velanotolla, mutta jos suhteutetaan se tämän vuoden arvioituihin lukemiin, jotka olivat noin 5,5 miljardia, ollaan huomattavasti paremmalla polulla.

Arvoisa puhemies! Sitten muutama asia ensi vuoden talousarviosta. Budjettiriihen yhteydessä hallitus päätti käynnistää perhevapaajärjestelmän uudistamisen. Siinä tullaan tarkastelemaan perhevapaiden lisäksi niihin liittyvien perhepoliittisten sekä varhaiskasvatus- ja työelämäkysymysten kehittämistä. Tämä on erityisen toivottavaa. Toivottavaa on myöskin se, että hallitus pysyy tavoitteessaan, eli se, että esitys tulisi meille eduskuntaan jo syksyllä ensi vuonna ja uudistus astuisi näin voimaan 2019-vuoden alusta. On tärkeää, että uudistuksesta linjattiin jo käynnistysvaiheessa muutama raami. Tarkoitus on myös nimenomaan lisätä työelämän ja vanhemmuuden tasa-arvoa ja tukijärjestelmää yksinkertaistaa, tietenkin myös kehittää nykyisestään. On aika etsiä joustavia ja erilaisten perheiden monenlaiset elämäntilanteet niin työn kuin opiskelun osaltakin huomioivia ratkaisuja. Lisäksi on tärkeää, että myös varhaiskasvatukseen osallistumista lisätään.

Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttunut nopeasti, ja siksi on tärkeää, että hallitus on tehnyt siihen liittyviä valintoja. Puolustusministeri Niinistön ja sisäministeri Risikon johdolla jo kevään kehysriihessä päätettyjen panostusten lisäksi tuli vielä uusia lisäpanostuksia turvallisuuteen. Keväällähän sovittiin se 98 miljoonan lisäys, josta 52 miljoonaa puolustusministeriön ja 46 miljoonaa sisäministeriön hallinnonaloille. Nyt budjetissa lisätään vielä 17 miljoonaa sisäiseen turvallisuuteen, 5 miljoonaa turvapaikkaprosessien nopeuttamiseen ja 12 miljoonaa poliisille ja suojelupoliisille. Poliisitoimelle esitetään yhteensä 720 miljoonaa euroa ensi vuodelle, joka on noin 15 miljoonaa enemmän kuin tänä vuonna. Poliisin ennalta ehkäisevään toimintaan ja terrorismin torjuntaan tulee satsauksia, samoin kalustoinvestointeihin ja uuteen teknologiaan. Kyberturvallisuuden osaamista lisätään ja toiminnan turvaamiseen, muun muassa harmaan talouden torjuntaan ja liikennevalvontaan, osoitetaan lisäresursseja. Suojelupoliisille osoitetaan 3,5 miljoonan euron lisärahoitus nimenomaan operatiiviseen toimintaan kevään kehyspäätösten mukaisesti, ja Rajavartiolaitokselle ehdotetaan 5 miljoonaa euroa lisää sisäisen turvallisuuden parantamiseen verrattuna tähän vuoteen ja vielä lisäksi reilu miljoona lisämäärärahaa ulkorajalla tehtävien rajatarkastusten tehostamiseen.

Arvoisa puhemies! Hallitus vastaa osaavan työvoiman ja muuttuvan työelämän tarpeisiin erilaisin satsauksin, joista haluan nostaa muutaman tärkeän kohdan:

Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen 70 miljoonalla eurolla ensi vuoden alusta kohentaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta, ja samalla työnteon kannattavuus vahvistuu. Alennukset kohdistuvat pieni- ja keskituloisiin. Lisäksi on toisen sisaralennuksen nosto, joka on merkittävä, noin 20 prosentista 50 prosenttiin, ja erityisesti tästä on lapsiperheiltä tullut paljon aiheellisestikin kiitosta. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin tulee 6 700 perhettä, eivätkä kenenkään maksut nouse.

On tärkeää myös, että hallitus panostaa luonnontieteiden ja matematiikan opetukseen, sitä vahvistetaan 5 miljoonalla eurolla. Ammatilliseen koulutukseen tulee 1 000 opiskelijavuotta lisää kohdentuen nimenomaan nuorisotyöttömyyden vähentämiseen ja osaamistarpeeseen vastaamiseen. Lisäksi ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan kohdistetaan uudella 5 miljoonan euron määrärahalla. Yliopistojen verkostoyhteistyötä laajennetaan ja positiivisen rakennemuutoksen alueiden korkeakoulutetun työvoiman tarpeeseen vastaamiseksi esitetään 6 miljoonan euron [Puhemies koputtaa] määrärahaa. Hallitus on päättänyt tehdä pysyväksi [Puhemies koputtaa] myös korkeakoulutettujen muuntokoulutusta koskevan kokeilun.

Kaupunkipolitiikka. Osaamisvajeeseen satsaukset vastaavat myös siihen liittyen asumiseen ja kaavoitukseen. Lisäksi olemme pitäneet esillä, että tulevissa valmisteluissa [Puhemies koputtaa] pystyttäisiin vielä uudelleen arvioimaan se, että työllisyyden hoidon työkalut ja rahoitusvastuut olisivat samalla järjestelyllä. Tämä olisi suotavaa. — Kiitos.

20.11 **Jukka Kopra kok:** Arvoisa puhemies! Tällä kertaa laadimme valtion talousarviota hieman suotuisammissa merkeissä kuin viime vuosina on totuttu. Talouskasvu on jo vakavasti otettavaa ja kasvua on luvassa lähivuosille lisää. Valoisa kasvunäkymä osoittaa, että tiukka talouspolitiikka on purrut ja säästäminen on ollut tarpeen. Vertailumaissamme talous on kasvanut jo vuosikausia, ja on hyvä, että olemme nyt kasvussa mukana. Silti on todettava, että olemme esimerkiksi Ruotsia rajusti jäljessä emmekä vielä lähitulevaisuudessakaan ole edes siinä pisteessä, missä olimme, kun talouskriisi alkoi. Kirittävää siis on.

Talousarvion loppusumma on 55,7 miljardia euroa ja velkaa otetaan 2,9 miljardia. Se on vähemmän kuin alun perin kaavailtiin. Vuoden 2018 lopussa velkasuhde taittuu, ja ennusteen mukaan velkaa ensi vuoden lopulla on 110 miljardia euroa. Tavoite on, että vuonna 2019 talous alkaa olla tasapainossa.

Tasapainon saavuttamiseksi on tinkimättä ja tiukasti noudatettava hallitusohjelman periaatteita ja sovittuja toimia. Tämänhetkinen tilanne osoittaa, että toimet ovat oikeita ja ne purevat. Erityisesti työllisyystavoitteeseen ja sen ylikin pääsemiseksi on tehtävä kaikki, mitä voidaan, ja tarvittaessa sorvattava uusia toimenpiteitä, mikäli tarvetta on. Esimerkiksi paikallisen sopimisen mahdollisuuksia tulee työpaikoilla lisätä eli paikalliseen sopimiseen liittyvää lainsäädäntöä kehittää.

Budjetissa on monia hyviä panostuksia ja painopisteitä. Turvallisuuteen kiinnitetään huomiota entistä enemmän ja poliisi, suojelupoliisi ja Rajavartiolaitos saavat lisää rahaa. Todettakoon, että tämä panostuksen lisäys ei pitkällä tähtäimellä ole riittävä, vaan on ryhdyttävä toimiin muun muassa poliisien määrän kasvattamiseksi siten, että virkojen määrä nousee vähintään 8 000:een. Hallitus satsaa perheisiin, eläkkeisiin, yrittämiseen, tutkimukseen, haittaveroja nostetaan ja niin edelleen. Kenenkään verotus ei kiristy ja kilpailukykysopimuksen vaikutukset kompensoidaan palkansaajille. Tämä on hyvä asia. Tuloerojen voidaan ennustaa pienenevän työllisyyden kohenemisen myötä.

Arvoisa puhemies! Liikenneinfrastruktuurin kehittämishankkeita talousarviossa on totuttua vähemmän. Syy on ymmärrettävä: niukkuutta jaetaan liikenteelle siinä mitassa kuin muillekin hallinnonaloille. Vuosaaren ja Kokkolan kehityshankkeet ovat viennin kannalta tärkeitä ja siksi perusteltuja. Hailuodon lautan korvaaminen sillalla maksaa itse itsensä, joten sekin kehityshanke on perusteltu.

Jos jonkin hankkeen olisin suonut olevan mukana talousarviossa, niin se on valtatie 4:n varrella Kirri—Tikkakoski-välin kehityshanke. Valtatie 4 on tärkeimpiä vientiväyliämme ja liikenne siellä on suurta. Toivottavasti tämä tarpeellinen hanke saa rahoituksensa lähivuosina, jotta keskisuomalaiset ja muutkin pääsevät ajamaan Kirri—Tikkakoski-väliä uutta tietä pitkin.

20.14 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt säilyttää alueellisen kuljetustuen. Tämä on erittäin tärkeä päätös erityisesti itäisen ja pohjoisen Suomen yrityksille. Tukea on maksettu teollisuuden pk-yrityksille Itä- ja Pohjois-Suomessa vähintään 266 kilometrin pituisista rautatie- tai maantiekuljetuksista. Itä-Suomessa ja sen naapurialueilla on käynnissä useita suuria investointihankkeita. Tuki luo perustan Pohjois-Karjalan sekä naapurimaakuntien yritysten kilpailukyvylle. Mielestäni kuljetustuen jatkuminen ja sen säätäminen pysyväksi sekä lain kehittäminen kilpailukykyisemmäksi ja tukimäärältään riittäväksi on ehdoton edellytys alueiden kilpailutilanteessa menestymiselle muun maan kanssa.

Pitää muistaa, että tämä kuljetustuki on ainoa Suomen EU-liittymissopimuksessa hyväksytty yritystuki. Se ei vääristä kilpailua, sillä se ei kohdistu yrittäjäriskillä valmistetun tuotteen kustannuksiin. Kuljetustuki pienentää yrityksen syrjäisestä sijainnista johtuvaa haittaa. Se on myös erinomainen ratkaisu moniin kilpailukykyä murentaviin tekijöihin, kuten EU:n tiukkeneviin päästörajoituksiin, jotka tulevat aiheuttamaan maantiekuljetuksiin lisäkustannuksia.

Kuljetustukea kehittämällä valtiovalta mahdollistaa ja vahvistaa taloudellista kasvua varsinkin nyt, kun Euroopan talouskriisi heikentää edelleen lähivuosina Suomen vientite-

ollisuuden näkymiä. Käytännössä kuljetustuki parantaa syrjäseudulla tehtyjen tuotteiden mahdollisuuksia selvitä hintakilpailussa ja turvaa näiden alueiden työpaikkoja. Tällä tavoin osa tuesta palautuu verona takaisin valtiolle ja kunnille. Tämän lisäksi kuljetustuki kannustaa edelleen pääomien ja investointien hakeutumista alueille, joilla alueen muut kilpailuedellytykset ovat kunnossa. Kuljetustuen säilyttäminen on erittäin järkevä päätös hallitukselta ja osoittaa ymmärtämystä maaseudulla asuvia yrittäjiä kohtaan.

Yksi asia, mikä on myös erittäin tärkeä päätös hallitukselta, on autojen romutuspalkkio ja se, että se saa jatkoa. Valtio on myöntänyt ensi vuoden budjettiin romutuspalkkion jatkamiseksi 8 miljoonaa euroa. Yli kymmenen vuotta vanhan auton romuttamisesta saa 1 500 euron hyvityksen uutta autoa ostaessa. Hyvityksiä myönnetään niin pitkään kuin 8 miljoonan potista riittää.

Tein romutuspalkkion palauttamisesta toimenpidealoitteen vuoden 2016 helmikuussa. Erittäin hieno asia, että tämä etenee nyt toteutukseen asti. Romutuspalkkio tulee olemaan valtion verotulojen ja työllistämismahdollisuuksien näkökulmasta erittäin tärkeä. Jatkossakin tavoitteena tulee olemaan autokannan muuttaminen nuoremmaksi, ympäristöystävällisemmäksi sekä liikenneturvallisemmaksi. Lisäksi romutuspalkkion jatkaminen on hyvää jatkoa hallituksen päätökselle alentaa autoveroa portaittain.

Sitten, arvoisa puheenjohtaja, vielä hieman Tullista. Mielestäni Tulli on selvästi sisäisen turvallisuuden toimija. Poliisin ja Rajavartiolaitoksen ohella tavaraliikenteen valvontaan keskittyvä ja Suomen kaikilla rajoilla, mukaan lukien sisärajat, toimiva Tulli on keskeinen sisäisen turvallisuuden viranomainen. Valvonnan resurssit ovat kuitenkin kovin niukat. Budjettiehdotus mahdollistaa sen, ettei Tullin henkilöstöä tarvitse ensi vuonna ainakaan merkittävästi vähentää ja että osan poistumasta korvaamalla Tulli voi pienessä määrin hankkia itselleen kipeästi tarvittavaa uutta osaamista esimerkiksi verkkorikollisuuden torjuntaan.

Valitettavasti ehdotettu budjetti ei mahdollista riittävää teknisen valvontatekniikan kehittämistä. Mainitsen kaksi tärkeintä esimerkkiä. Tullin ohella erityisesti poliisille ja Rajavartiolaitokselle erittäin tärkeä Tullin ylläpitämä rekisterikilpien ja konttien numeroiden lukujärjestelmä kaipaa nopeasti päivittämistä ja täydentämistä. Vastaavasti nopeasti lisääntyvän nettikaupan valvonnan asiallisen valvontatason ylläpitäminen ei ole tarkoituksenmukaista näissä tehtävissä toimivaa henkilöstöä lisäämällä vaan henkilöstön lisätarve tulisi korvata hankkimalla nykyaikaista tekniikkaa hyödyntävän automaattisen valvontalinjaston kehittämistä Postitulliin.

20.19 **Sirpa Paatero sd:** Arvoisa herra puhemies! On ilo tehdä budjettia 3 prosentin kasvulla, ja se ehkä kuvastuu tästä budjettikirjasta. Tämä on tämmöinen helpotuksen budjetti, kun maailmantalouden kasvu on lähtenyt näkymään myös täällä Suomessa. Siitä huolimatta nämä sopeutustoimet, joita on siis tehty tämän hallituksen aikana ja edellisen hallituksen aikana, ovat tietenkin olleet tarpeellisia. Ehkä muutama sana nyt ensin alkuun siitä, että itse asiassa edellisen hallituskauden sopeutuksia tehtiin huomattavasti enemmän kuin tällä hallituskaudella, mutta ero on siinä, että tämän hallituskauden sopeutus tehdään enemmän leikkaamalla, [Jukka Kopra: Me saatiin kasvua aikaiseksi!] kun viime kerralla sitä tehtiin niin, että siellä olivat sekä tulot että menot. Nyt tässä kohtaa on ollut varaa säästää, vähentää valtion tuloja 1,5 miljardia, vähentämällä verotuloja ja toisaalta leikkaamalla yleisesti ottaen siis suomalaisten kulutuksesta, koska on leikattu pienituloisimmilta ja pienituloisten kaikki rahat menevät aina suomalaiseen kulutukseen.

On arvovalinta miettiä, miten itse asiassa tämmöistä sopeutusta tehdään, ja tämän hallituksen arvovalinta on selkeä. Se näyttäytyy tällä hetkellä, jos katsoo VM:n, PT:n, SISU-arviointien, eduskunnan tietopalvelun, minkä tahansa arvioiden perusteella — tämän hallituksen arvovalinta tehdä sopeutusta on tehdä se niin, että pienituloisimmilta leikataan ja suurituloisimmille tulee lisää. [Jukka Kopra: Höpö höpö!] Tämä on valtiovarainministeriön laskelma, että se 37 euron vähennys pienituloisilta on plus 400 euroa suurituloisille, ja tämä näkyy, katsoo mitä tahansa näitten tutkimuslaitosten tai selvitysihmisten tekemiä raportteja. Se, että sanotaan, että kaikkien tuloverotus alenee, on melkein totta: paitsi pienituloisten ja keskituloisten lapsiperheiden siitä syystä, että poistetaan lapsiperhevähennys. Sitä ei kompensoi varhaiskasvatusmaksujen aleneminen, vaikka se onkin hyvä asia, koska kaikilla lapset eivät ole enää päivähoidossa, ja toisaalta se kiinteistövero, mikä äsken keskustelussa nostettiin esille, tulee toista kautta niihin samoihin perheisiin kohdistumaan. Meidän mielestämme, demareiden mielestä, kasvu kuuluu kaikille, jotenka edellisellä kaudella tehty versio, että päätösperusteisesti tuloeroja kavennetaan, olisi ollut tehtävissä myöskin nyt ja erityisesti nyt, kun talous on kerran kasvamassa, näille seuraaville vuosille, mutta näin ei haluttu tehdä.

Sitten tähän kasvuun. On hyvä, että työpaikkojen määrä lisääntyy. Saa nähdä, tuleeko se hallituksen tavoite, 110 000 uutta työpaikkaa, toteutumaan. Ihan siihen en vielä usko, mutta erittäin hyvä, että niitä tulee. Talouskasvun pohjana ovat koulutus ja uudet ideat, ja kun nämä ensimmäiset 2,5 vuotta on katsonut minkä tahansa talousviisaan haastattelua tai eri järjestöjen, tutkimuslaitosten analyysejä, niin on ollut huomattavissa se linja — varmaan kaikki heistä ovat olleet sitä mieltä — että hallituksen koulutusleikkaukset ovat liian suuria ja ne kohdentuvat huonosti. Tällaisia leikkauksia koulutukseen ei missään tapauksessa pitäisi tehdä, koska me elämme koulutuksesta, suomalaisesta osaamisesta, ja siitä syystä me syömme sitä tulevaa työllistymistä ja tulevaa kasvua, jos meillä ei niitä osaajia löydy, ja tähän on saatava muutos.

Toisena ovat nämä ideat. Se on valitettavaa, myöskin sosiaalidemokraatit ovat olleet semmoisissa hallituksissa, joissa on leikattu t&k-panostuksia. Yhä edelleen leikataan t&k-panostuksia. Vaikkapa Aalto-yliopisto puhuu jatkuvasti siitä asiasta, että Suomeen tarvitaan uusia ideoita. Minä, joka tulen Kymenlaaksosta, rakastan sellutehtaita ja metsäteollisuutta ja muuta, mutta me tarvitsemme uusia ideoita. Me tarvitsemme t&k-panostuksia yliopistoihin, ammattikorkeakouluille, työpaikoille, joka paikkaan, sillä se on se meidän kasvumme pohja, ja siihen olisin toivonut tässä esityksessä nyt edes pientä panostusta, kun tämä kasvu lähtee käyntiin.

Velkaantuminen siis jatkuu, velkaantuminen ei taitu tämän hallituksen aikana. On hienoa, että se joka tapauksessa lievenee niin, että nyt ei mennä enää siellä yli 5 miljardin lisävelkaantumisen tasolla vaan se on maltillistunut. Mutta siitä huolimatta siihen tavoitteeseen, mikä ymmärtääkseni hallituksella oli, että lisävelkaantuminen taittuu, ei nyt päästä. Jää siis seuraavillekin hallituksille vielä vähän hommia.

20.24 **Matti Torvinen si:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia käydyistä keskusteluista parin päivän aikana. Omalta osaltani pyrin valottamaan oman ja sinisten näkemyksen ensi vuoden budjetista ja valoisasta tulevaisuudesta. Itse uskon, että tämä aika, hyvä talouden kehitys ja hallituksen toimet kehittävät myönteisesti yhteiskuntaa tulevat vuodet.

Oman kiitoksensa myönteisestä nousukiidosta saavat yleinen maailmantalouden kehitys, toki työmarkkinajärjestöt, luonnollisesti yritykset ja suomalaiset ihmiset. Tavallisten

ihmisten hyvään uskoon vaikuttaa tietysti tämä hallitus, jonka toimien vuoksi maamme talouden kasvu on maailman kasvuakin ripeämpää.

Valtion ensi vuoden budjetti tukee talouskasvua, työpaikkojen syntymistä, keventää verotusta ja taittaa valtion velkaantumista. Suomen talouden synkkä vuosikymmen on ohi. Talouskasvu on tänä vuonna ripeässä 3 prosentin vauhdissa, ja ensi vuodestakin odotetaan hyvää — vienti kasvaa jo tuontia nopeammin.

Merkittävä ansio viennin vedosta kuuluu parantuneelle maamme kilpailukyvylle. Teollisuuden tilaukset ovat kasvaneet lähes 20 prosenttia edellisvuoteen verrattuna, ja mikä tärkeää, lähes 420 000 turistia vieraili Suomessa heinäkuussa: enemmän kuin ennen taantumaa. Erityisesti tämä kehitys tuntuu kotoisessa Lapissa, missä vierailee tai on jo tänä vuonna vieraillut ennätyksellinen määrä turisteja. Lapin rauha ja turvallisuus on saanut muun muassa kiinalaiset, juutalaiset ja Kaukoidän kansat valitsemaan Lapin. Maamme on heidän mielestään turvallinen, siisti ja palvelee hyvin. Mihinkään tuhkan päälle heittelyyn siis ei ole syytä.

On tärkeää huomioida, että tammi—heinäkuussa konkursseja laitettiin vireille 15 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Heinäkuun lopussa työttömiä työnhakijoita oli lähes 50 000 vähemmän kuin viime vuonna. Mikä tärkeää: ensi vuonna työttömyysaste laskee prosentin verran. Tämä suuntaus on oikea. Mutta työllisyyttä tukevia toimenpiteitä tarvitaan lisää. Työllisyyden lisäämiseksi ja työttömyyden keston lyhentämiseksi otetaankin käyttöön aktiivimalli omavastuupäivin. Työttömyysturvan käyttö yritystoiminnan aloittamiseen sekä lyhytkestoiseen opiskeluun mahdollistetaan. Tämä on nimenomaan aloittavalle yrittäjälle tärkeä etu.

Täällä on puhuttu paljon yritystuista ja moitittu niiden vaikutuksia. Hyvä, että puhutaan. Mutta nyt on aika tutkia ja sitten vasta hutkia. Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa työryhmän, johon kutsutaan — painotan — kaikkien eduskuntaryhmien edustus. Työryhmä laatii pitkän aikavälin suunnitelman ja esitykset yritystukien uudistamiseksi mukaan lukien suorat tuet ja verotuet.

Haluan ottaa esimerkiksi Pohjois- ja Itä-Suomen kuljetustuen ja henkilöyhtiöiden verohelpotukset nimenomaan pienille yrityksille. Kuljetustuki kohdentuu nimenomaan pienille yhtiöille ja parantaa pitkien matkojen takana olevien yritysten kilpailukykyä, ja henkilöyhtiöiden verohelpotukset taas kohdentuvat nimenomaan pienille yrityksille. Esimerkiksi koko Lapin matkailutalous nojaa mikroyrityksiin. Ne saavat verohelpotuksen. Täällä on perusteetta, voisiko sanoa, populistisesti väitetty tuen kohdentuvan apteekeille, joista kuitenkin vain muutama kymmen saa noin 5 000 euron edun vuodessa. Todellisuudessa tämä tuki ohjautuu parillesadalletuhannelle yhden miehen ja naisen mikroyritykselle.

20.30 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Eilisessä sisäministeriön debattikeskustelussa hieman rajallisen puheajan takia jäi sanomatta muutamia asioita, jotka sanon sitten tässä kohtaa. Siinä keskustelussa, sekä myöskin hallituksen esityksessä, tuli hyvin esille sellainen epäsuhta, että aina nämä asiat eivät ole pelkkiä resurssikysymyksiä. Ei aina auta pelkästään laittaa lisää rahaa, vaan sitä rahaa pitäisi myös kohdistaa hieman järkevämmin. Aina ei ole kysymys resursseista.

Puhutaan esimerkiksi siitä, että nettipoliisitoimintaan laitetaan jotakuinkin 30 miljoonaa ja terrorismin ehkäisyyn laitetaan 9 miljoonaa. Suhde siinä on täysin väärinpäin. Kyllä me kaikki sen ymmärrämme todellisuudessa, että kun on näitä tapauksia, että varusmiehiä kehotetaan olemaan kulkematta pimeässä sotilaspuvussa tai muita virkapukuisia henkilöi-

tä kehotetaan välttämään liikkumista virkapuvuissa, niin eiväthän suomalaiset syrjäytyneet ole niitä, jotka näitä henkilöitä uhkaavat. Kyllä me sen kaikki tiedämme, ketkä heitä uhkaavat, kun me vain olemme rehellisiä ja sen myönnämme.

Sen ohella, ettei synny aivan väärää kuvaa talouden toiminnasta ja kokonaistaloudellisuudesta, on muistettava, että veronmaksajien rahan laitto vastaanottokeskusten toimintaan on vasta alkua. Ei se lopu siihen, kun se henkilö sieltä vastaanottoprosessista tulee ulos. Sen jälkeen kun tulee kuntapaikka, alkavat monentyyppiset sosiaalituet, kaikennäköiset kotiutumisrahat, todennäköisesti myöskin rikollisuus ja sen aiheuttamat kerrannaisvaikutukset. Lasku on kokonaisuudessaan miljardeja.

Mitä tulee vastaanottokeskustoimintaan, olen useamman vuoden kysynyt, saanut vähän heikommin vastauksia, missä viipyy se vastaanottokeskusten yksikkökustannusten lasku. Kouluissa säästetään, vanhuksilta säästetään, kaikesta muustakin säästetään ja leikataan. Ei voi ajatella niin, että vastaanottotoiminta olisi sellainen pyhä lehmä, johon ei voi kohdistaa säästöpaineita. Vastaanottotoiminta on vähentynyt, väliaikaisia järjestelyjä on purettu, mutta onko se johtanut yksikkökustannusten laskuun? Valitettavasti ministeri ei ole tähän vastaamassa.

20.32 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Mielellään kommentoisin, kun tuossa edustaja Mäkelä nosti esille, että vihapuhepoliisit olisivat tarpeettomia: kyllä minä nyt näen, että niille on kyllä tarvetta. Jos ajattelet asiaa siltä kannalta, että jos vaikka netissä puhuttaisiin paljon semmoista radikaalia jihadistista keskustelua ja tämmöistä, niin kyllä sinä varmaan näkisit silloin, että sillä puheellakin voi olla joihinkin yksilöihin sitten semmoinen vaikutus, että he toteuttavat niitä asioita. Ihan yhtä lailla tämä on ihan tuolla YK:ssakin, eilen seurasin niitä eri maiden keskusteluja, ja kyllä väkivaltaisen ekstremismin ehkäiseminen on yksi kärkiasia, joka on tunnistettu ympäri maailman ja YK:ssa.

Nostan talousarvioesityksestä 300 000 euron lisäyksen siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuksiin. Tämä tarkoittaa, että siviilikriisinhallinta saa 1 739 000 euroa kokonaisuudessaan. Näinä viime vuosina, kun Eurooppaa kohti alkoi massiivinen turvapaikkakriisi tai massaliikehdintä, kuka mitenkin sen määrittelee, alettiin samaan aikaan laajemmin ymmärtämään juurisyitä, jotka ajavat ihmiset pois kotimaistaan. Muistan, kun Helsingin yliopistolla valtiotieteitä opiskellessani meidän lehtorimme sanoi, että Afrikan nuorisolle maastamuutto on selviytymisstrategia — ja tämä oli paljon ennen kuin edes Eurooppaa kohti tätä liikehdintää alkoi tulla. Siviilikriisinhallinta pureutuu juurikin näihin juurisyihin. Se ei toki ole ainoa keino vakauttaa kriiseissä olevia yhteiskuntia, mutta hyvin merkittävä sellainen.

Arvoisa puhemies! Poliisitoimi sai ansaitusti lisäresursseja myös kalustoansa varten. Tapasin viime viikolla Helsingin ratsupoliiseja. Suomessahan on ainoastaan täällä Helsingissä enää ratsupoliisiyksikkö, jota muut kaupungit ja kunnat voivat käyttää hyväkseen virka-apupyynnön tekemällä, ja näin on myös tehty ja toimittu. Me keskustelimme näiden ratsupoliisien kanssa siitä, kuinka oiva työkalu hevonen on erilaisissa yleisötilaisuuksissa ja mielenosoituksissa, joita olemme saaneet todistaa tässä viime vuosien aikana useampiakin.

Syy, miksi linkitän tämän tähän kalustoon, on se, että he kertoivat, että tietysti tämä virka-apupyyntöihin vastaaminen vaatii hevoskuljetusautoa, mutta myöskin Helsingin sisällä, jos mennään Itä-Helsinkiin, niin Ruskeasuolta on jo semmoinen matka — kuin myös, kun halutaan hevosen, ratsukon, toiminta-aikaa pidentää — että silloin on järkevää kuljettaa hevoset hevoskuljetusautolla. Kuitenkin heillä on hevoskuljetusauto, jota voisi jopa

eläinsuojelullisista syistä ajatella hieman ongelmalliseksi, koska jos tarvitsee mennä ajon aikana katsomaan hevosen tilannetta, niin se ei onnistu, vaan auto pitää pysäyttää, kolme hevosta ulos ja sitten pääsee sitä viimeistä sieltä katsomaan.

Me tiedämme, että poliisi on esimerkillinen ja sen kaluston pitäisi olla myöskin esimerkillinen, joten kyllä tässäkin asiassa näkisin, että toivottavasti sitten siellä poliisit keskenään näitä resursseja pystyvät jakamaan siten, että myöskin tarpeellinen ratsupoliisin kalustotarve tulee huomioitua. He kyllä kertoivat positiivisia uutisia, että heillä on akkulämmitteiset jalkineet, jotka auttavat, koska on kylmä talvipakkasella olla hevosen selässä useamman tunnin, ja toiveita oli saada hanskatkin, että sormet eivät palellu.

Mutta muuten totean vielä sen, mitä aikaisemminkin, että olen erittäin tyytyväinen näihin sisäiseen turvallisuuteen kohdistuneisiin resurssipanostuksiin.

20.37 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa herra puhemies! Nyt käsittelemme vuoden 2018 talousarvioesitystä. Tämä on erinomainen paketti, mitä lähdetään nyt sitten valiokunnissa käsittelemään, ja siellä varmaan yksityiskohtiin mennään vielä syvemmälle.

Todellakin, edustaja Paatero ehti poistua, mutta meillä on ainakin hallituksella ja demareilla sama otsikko, "kasvu kuuluu kaikille", vaikka varmaan sisällössä on sitten hieman erilaisia vivahde-eroja, ja on hyvä näin, että myös vihervasemmistossa todetaan, että kasvu on nyt meillä olemassa. Johan siihen aikaa menikin. Suomi oli taantumassa lähes kymmenen vuotta, ja nyt vasta päästään tähän kasvun harjalle. Kyllä täytyy myöntää, että Sipilän hallituksen uudistuspolitiikka on todetusti toiminut ja Suomen pyörät pyörivät jälleen. Talous kasvaa, työllisyys paranee ja velaksi elämisen loppu hiljakseen lähenee. Kahden vuoden jälkeen Suomi on paremmassa kunnossa ja tulevaisuus näyttää nyt paljon valoisammalta.

Keskusta piti lupauksensa Suomen talouden kuntoon laittamisesta. Nyt voi perustellusti sanoa, että valitsemamme linja on toiminut. Tehtävä ei kuitenkaan ole vielä kaikki tehty ja suoritettu ennen kuin suomalaiset pääsevät nauttimaan kasvun hedelmistä. Tätä kautta juurikin kasvu kuuluu kaikille.

Työllisyystavoitteet hallituksella ovat, että työllisyysaste nousisi 72:een. Nyt ollaan jo kiivetty 67:stä 69:ään, ja on näkymässä, että kyllä 70 prosenttia vähintään tullaan saavuttamaan, ja olisi hienoa, jos saavutettaisiin tämän hallituksen aikana myös 72 prosenttia. Todellisuudessa meidän tulisi kyllä vielä tavoitella korkeampaa työllisyysastetta.

Työttömyyskin on alentunut tämän hallituksen aikana, ja uudessa budjetissa työllisyyden parantamiseen ja työllisyyden edistämiseen on isoja helpotuksia. Kohtaanto-ongelma on varmaan se, mihinkä meidän täytyy vielä edelleen panostaa budjetin lisäksi, ja se on henkistä panostamista, kun reformit tulevat maakuntatasolle, millä tavalla me otamme huomioon elinkeinoelämän, koulutuksen ja aluekehityksen. Näitten yhteisvaikutuksesta me voimme saada ihmiset vielä paremminkin töihin.

Iso murhe itselläni on juuri nuorisotyöttömyys ja siihen panostaminen. Hallitushan nyt panostaakin koulutuksen tarjontaan noin 1 000 opiskelijavuotta ja siihen annetaan rahaa noin 9,4 miljoonaa lisää, koulutuksen tasa-arvoon 25 miljoonaa, ja sitten toisen asteen reformiin 15 miljoonaa euroa. Itse näkisin, että tämä toisen asteen koulutusreformi täytyisi nyt tehdä hyvin harkiten, siten, että meillä on toisen asteen oppilaitoksien sijaintipaikkoja eri puolilla Suomea. Se on merkittävä aluekehittämistekijä mutta myös merkittävä siten, että kun meidän yritystoimintamme toimii laajalla alueella, niin me saamme siihen hyvin työvoimaa.

Kuten edustaja Paatero aiemmin sanoi, velka ei ehkä taitu tämän hallituskauden aikana, mutta hallitus on luvannutkin, että velan ottaminen taittuu vuonna 2020. Nyt me pääsemme hyvälle uralle, kun viime vuonna meillä oli 5,4 miljardia ja nyt budjetissa on luku 2,96 miljardia. Seuraavana vuonna toivottavasti kasvun myötä se on edelleen vähemmän ja päästään siihen tavoitteeseen niin, että meillä on myös liikkumavaraa käyttää muuhun valtion toimintaan.

Tieyhteyksissä todellakin täytyy hallitusta kiittää, että näissä on etupainotteisesti tehty isoja tieinfraremontteja ja sitä kautta teiden korjausvelka on tainnut taittua, ja jos vielä vähän lisää panostetaan, niin se lähtisi laskuun. Pirkanmaalla kun ollaan, niin voisin mainita, että Kolmostien remontti on erittäin tarpeellinen. Siinä on ollut vakavia tieonnettomuuksia viime aikoina. Tie Jyväskylän suuntaan eli Ysitie on hyvin tukkoinen ja vaarallinen, siellä on myös ollut onnettomuuksia. Toivon siihen rahoitusta, mutta kyllähän, kun kävimme siellä Äänekoskella, kannatan myös Kirri—Tikkakoski-tienpätkän kunnostamista, jotta myös sinne pohjoiseen päin liikenneolosuhteet tulisivat parantumaan.

Näen edelleen, että uudistukset meidän tulee tehdä, kunta- ja maakuntauudistus aikataulunsa mukaisesti, ja myös pitää kunnat mukana. Uusia elinvoimapalveluja me tarvitsemme kuntiin, uutta elinvoimaa, ja pitää tuoda positiivisesti tämä muutos kunnissa esille.

Maatalouden osuus on erittäin vaikeassa tilanteessa, ja siihen pitää panostaa, niin jaksamiseen henkisesti, kuten hallitus on tässä panostanutkin, kuin myös siihen, millä tavalla me saamme maataloudesta vielä kannattavampaa maataloustuotteiden vientiin ja myös, sanotaan, taloudelliseen ja järkevään tekemiseen.

Hieno asia oli nyt, että osakeyhtiöiden verotus kevenee, kun osakeyhtiöitä maatalouteen perustetaan, ja sitä kautta saadaan isojenkin maatalousyritysten toiminta aktiiviselle tasolle.

20.43 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että hallitus tukee kalataloushankkeita, koska uhanalaiset kalalajit Suomessa ja muualla ovat hyvin lähellä sydäntäni. Hallitus on myöntänyt budjettiriihessä kalataloushankkeiden tukemiseen 3 miljoonaa euroa. Kalakantojen elinvoimaisuuden parantamiseksi määrärahaa käytetään kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistävien hankkeiden toteuttamiseen. Tämä on erinomainen päätös hallitukselta, ja voikin kysyä: miksi vasta nyt? Kalatiestrategian merkittävin kärkikohde on kuitenkin vihdoin huomioitu. On erittäin tärkeää, että hallitus huomioi erittäin uhanalaisten kalojen elinvoimaisuuden turvaamisen, koska tämä sukupolvi on avainasemassa uhanalaisten kalalajien turvaamisessa myös tuleville sukupolville.

Saimaan järvilohi on maakuntakala Etelä-Savossa ja Pohjois-Karjalassa. Saimaan järvilohi on äärimmäisen uhanalainen laji. Järvilohen luonnonmukainen lisääntyminen on estynyt ihmisen toiminnan seurauksena, ja laji on säilynyt hengissä vain kalanviljelyn avulla. Sukupuuttoon johtavan perinnöllisen aineksen jatkuvan kapenemisen vuoksi laji tarvitsee jälleen mahdollisuuden lisääntyä luonnossa. Tätä työtä tehdään muun muassa Pohjois-Karjalassa valmisteilla olevassa hankkeessa, missä tavoitteena on luoda järvilohelle merkittävä määrä uutta lisääntymis- ja poikasaluetta. Samanlaista työtä tehdään myös Savonrannan Myllykoskella sekä Nilsiän vesistöissä — ajatellen omaa vaalipiiriäni.

Järvilohen pelastamiseksi on siis Pohjois-Karjalassa käynnistetty ainutlaatuinen yhteistyöhanke. Valmisteilla olevassa hankkeessa on tavoitteena luoda järvilohelle merkittävä määrä uutta lisääntymis- ja poikasaluetta Pielisjoessa sijaitsevan Kuurnan voimalaitoksen

yhteydessä sijaitsevaan tulvauomaan. Saimaan järvilohen kärkihankkeen kalataloudellisten kunnostustöiden ja niihin liittyvän suunnittelun kokonaiskustannus on noin 2 miljoonaa euroa. Järvilohen lisääntymismahdollisuuksien palauttamiseen tähtäävät toimenpiteet rahoitetaan valtion kärkihanketuen ja yksityisen rahoituksen kautta. Nämä ovat juuri sellaisia kalataloudellisia hankkeita, joita tarvitsemme maakuntiin. Ei pelkästään suojelua, vaan elinolosuhteiden parantamista. Kiitoksia hallitukselle tästä kärkihankkeesta.

20.46 **Matti Torvinen si:** Arvoisa herra puhemies! Vihdoinkin hallitus on ottanut hoitaakseen voimayhtiöiden veroratkaisut. Vihdoinkin tuulivoima siirretään kiinteistöverotuksessa voimalaitosten verotuksen piiriin. Samalla hallitus esittää, että voimalaitosten kiinteistövero nousee 3,1 prosentista 3,5 prosenttiin. Tällä on merkittävä vaikutus. Esimerkiksi Oulujoessa näitä suuryhtiöiden omistuksessa olevia voimalaitoksia on 18, Kemijoen valuma-alueella 21 ja Iijoen valuma-alueella 8. Nyt vihdoinkin köyhille kunnille saadaan palautusta vuosikymmenten aikana aiheutetuista piinoista ja haitoista.

Tämä hallitus on ottanut matkailun kärkihankkeekseen. Matkailu 4.0 — nopeaa kasvua ja työllisyyttä -toimenpiteellä tuetaan Suomeen suuntautuvan matkailun poikkeuksellisen hyvää kehitystä vuosina 2018—2019. Tämä on erittäin merkittävä matkailutalouden tukemisen toimenpide ja alue. Tulee muistaa, että matkailu on viidenneksi suurin vientiala Suomessa ja, mikä tärkeää, matkailu on ainoa viennin ala, jonka kulutus tapahtuu Suomessa ja joka maksaa toiminnastaan arvonlisäveroa. Sen vuoksi on järkevää kohdentaa tukea matkailutaloudelle, niin kuin hallitus on tehnyt. Matkailualan yli 29 000 yritystä, pääosin mikroyrityksiä, työllistävät noin 140 000 henkilöä, mikä on 5,5 prosenttia työvoimasta. Suurin osa työvoimasta on nuoria: alle 26-vuotiaiden työntekijöiden osuus on kolmannes koko määrästä. He työllistävät myös alueilla, joilla työllistyminen esimerkiksi alueen syrjäisyyden vuoksi voi olla vaikeaa, eli nimenomaan Itä- ja Pohjois-Suomessa.

Hieman tuosta turvallisuudesta.

Pidän hyvänä, että terrorismin torjuntaan osoitettiin 12 miljoonaa euroa lisää rahaa. Määrärahoja poliisille ja suojelupoliisille on lisätty kevään kehysriihessä ja nyt sitten budjettiriihessä. Budjettiriihessä annettiin 9 miljoonaa euroa lisämäärärahaa poliisin vaativien tilanteiden kaluston ja varusteiden lisäämiseen, operatiivisen suorituskyvyn ja kyberrikostorjunnan toimintakyvyn parantamiseen ja puoli miljoonaa ennalta estävän toiminnan kehittämiseen. Tärkeää on myös, että suojelupoliisin operatiivisen suorituskyvyn tehostamiseen annettiin 2,5 miljoonaa euroa lisää rahaa, joka käytetään nimenomaan terrorismia ja ääriliikkeitä koskevan tiedon hankintaan, käsittelyyn ja analyysiin ja saatuihin tietoihin perustuvaan toimintaan, kuten terrorismin kohdehenkilöiden valvontaan. Oleellinen osa on myös se, että Rajavartiolaitokselle osoitettiin 7,9 miljoonaa sisäisen turvallisuuden parantamiseen.

Hätäkeskuspäivystäjäkoulutukseen osoitettiin 265 000 euroa ja siviilikriisinhallinnan kotimaan valmiuden parantamiseen 300 000 euroa. Ne ovat merkittäviä euromääriä nimenomaan tälle alueelle.

Turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämän valmiuden parantamiseksi puolustukseen kohdistetaan 50 miljoonan euron lisäys.

Hallituksen syksyllä 2015 laatiman turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman toteutusta tehostetaan, terrorismirikoksesta tuomittujen karkotusta tehostetaan ja, mikä tärkeää, kansalaisuuslakia päivitetään niin, että Suomen kansalaisuus voidaan mitätöidä sellaisilta

kaksoiskansalaisuuden omaavilta, jotka ovat osallistuneet terroritoimintaan. Tämä on tärkeä viesti.

20.52 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuohon, mitä edustaja Ruoho sanoi: Näinhän olisi tietysti mukava uskoa ja toivoa, että näitä määrärahoja käytettäisiin islamistisen ja jihadistisen vihapuheen torjuntaan, mutta valitettavasti, kun asiaa on selvitetty, tieto lisää tuskaa. Edustaja Juho Eerola on tehnyt kirjallisen kysymyksen asiasta, voidaanko tällaista toimintaa harjoittaa, ja on saanut vastauksen, että poliisilla on käytössään käännös- ja tulkkauspalveluita sekä teknologiaan perustuvia ratkaisuja vihapuheen seulontaan. Kun asiaa tarkemmin selvitettiin Suomen Uutisten toimesta 12.9., niin Helsingin poliisilaitoksen vihapuheryhmän esimies, rikostarkastaja Jouni Niskanen sanoi, ettei ryhmässä ole ketään somalian tai arabian kielen taitoisia henkilöitä ja että tosiaankin tällaisia tapauksia kun selvitetään, niin ne kyllä selvitetään, jos rikoksia epäillään, mutta joudutaan käyttämään tulkkauspalveluita näiden rikosten selvittämiseen. Kun voisi kuvitella, että tämä olisi heidän leipälajinsa, niin heillä ei ole ketään, joka edes osaisi näitä kieliä. Eikö siis tämä ole vähän sellaista hölmöläisten touhua, että kannetaan valoa säkissä sisään pimeään huoneeseen? Ovatkohan nämä tulkkaukset mukana tässä määrärahassa?

Sen lisäksi jopa pääministeri Sipilä kyselytunnilla pari viikkoa sitten esitti lausuntoja, jotka voisi tulkita niin, että niissä vähäteltiin islamistisen vihapuheen vakavuutta. Tässä asenneilmapiirissä epäilen vahvasti, ettei näitä resursseja, joita nyt tässä osoitetaan, 30 miljoonaa, käytetä oikeasti tähän tarkoitukseen. Mihin veronmaksajien rahoja lopulta tullaan käyttämään?

20.53 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Mäkelä nosti tärkeän näkökohdan, jota olen myös itse tiedustellut ja tuonut esiin, että siellä on ilman muuta tarve arabiankieliselle poliisille. Itse muistan kyllä jo, siitä on varmaan lähemmäs parikymmentä vuotta, kun olin ulkomaalaispoliisissa töissä, että kyllä jo silloin siellä oli semmoinen, että hän puhui kyllä arabiaa. Mutta nämä ovatkin juuri niitä poliisimiehiä, joita nopeasti rekrytoidaan kyllä niin KRP:hen kuin joka paikkaan. Se olisi äärimmäisen tärkeätä, että me saisimme semmoisia, jotka puhuisivat jopa äidinkielenään arabian kieltä todella sujuvasti. Silloin ymmärtää kaiken maailman vivahteet ynnä muuta. Nostit kyllä asian esille siinä mielessä, että tämä on tärkeä asia, että pitää olla myöskin se arabian kielen taito hallussa. Mutta tarkoitin kuitenkin sitä, että onhan meillä tapauksia, joissa tällaisia väkivaltaisia vihatekoja voivat tehdä kantasuomalaisetkin.

20.54 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Vielä muutamaan kohtaan.

Hyvässä budjetissa on aina jonkun verran korjaamisen varaakin, ja otan muutaman pienen noston täältä. Nämä ovat erittäin tärkeitä. Kun puhuin tuosta nuorisotyöttömyydestäkin, niin muun muassa 4H-yhdistysten toimintaan on erittäin merkittävä leikkaus, mikä nyt liittyy tähän budjettikohtaan, ja myös ProAgrian toiminnassa on yhtä lailla. Toivon kyllä tässä käsittelyssä, että valtiovarainvaliokunta löytäisi jostain näihin kohtiin rahoitusta, aivan kuten edellisinäkin vuosina on löydetty, ja onneksi joulu on tullut ja yhdistykset ovat toimineet aktiivisesti.

Korkeakouluopetuksen ja tutkimuksen osalta ehdotetaan 3,303 miljardia euroa, joka on noin 21 miljoonaa vähemmän kuin edellisvuonna. Erittäin tärkeää meillä on korkeakouluopetus ja -tutkimus, jos me Suomea olemme myös nostamassa ylöspäin.

Toivon kovastikin, että myös budjetin muista kohdista löydettäisiin tuohon Tampere 3 -hankkeeseen vielä 7 miljoonaa euroa näitten strategisten rahoituspohjien tutkimukseen ja selvittämiseen. Se tarvitsee yhteensä noin 43,5 miljoonaa euroa kolmelle vuodelle, siellä on noin 7 miljoonan vaje. Tampere 3 on merkittävä uudistus. Siinä yhdistyvät ammattikorkeakoulu, teknillinen korkeakoulu ja Tampereen yliopisto, ja pääomatarve on noin parisataa miljoonaa, josta valtion osuus olisi 150. On hienoa, että meillä on nyt Aalto-yliopistoon ja tänne Helsingin alueelle tämä huippuyksikkö tulossa, ja sitä kautta me myös vahvistamme meidän innovaatio- ja osaamiskehitystoimintaa. Mutta toivon myös, että meidän Tampereen alueella vastaava huippuyksikkö saisi voimia kasvuunsa ja uuden toiminnan aloitukseen.

20.56 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Hieman kommentoin edustaja Mäkelän ja Ruohon näitä tulkkausasioita. Meillä on 500 vuotta ollut romanit vähemmistönä Suomessa, ja tällä hetkelläkään vielä esimerkiksi Poliisiammattikorkeakoulussa ei opeteta mitään heidän kulttuuristaan. Minä pidän tätä varsin erikoisena asiana. Mielestäni jonkinlaista koulutusta tarvittaisiin myös poliiseille.

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sakon ja rikesakon määräämisestä on myös tässä budjetissa, ja hallituksen esityksessä sakkomenettelyn tosiasiallista käyttöä ehdotetaan laajennettavaksi siirtämällä toimivalta ajokieltoseuraamusten määräämiseen kaikilta osin poliisille. Muutoksen johdosta rattijuopumuksia voitaisiin käsitellä sakkomenettelyssä. Ajokielto määrättäisiin syyksi lukevan ratkaisun pohjalta hallinnollisessa menettelyssä. Mielestäni tämä on juuri oikeansuuntainen muutos. Silloin kun asia on selvä ja yksinkertainen, niin miksi rasittaa asialla tuomioistuimia? Kuten esityksessäkin todetaan: "Tuomioistuimet ratkaisevat nykyisin runsaasti selviä ja yksinkertaisia rattijuopumusrikoksia, jotka soveltuisivat käsiteltäväksi sakkomenettelyssä. Sakkomenettelyn soveltamisalan laajentaminen mahdollistaisi tuomioistuinten ja syyttäjälaitosten resurssien kohdentamisen niihin asioihin, joiden käsittely tuomioistuimessa on muun muassa oikeusturvasyistä tarpeen, ja turvaisi tätä kautta kansalaisten oikeutta saada asiansa käsitellyksi ilman aiheetonta viivytystä." Tätä muutosta on poliisissakin jo pitkään odotettu, joten kiitos hallitukselle tästä esityksestä. Toivottavasti tämä menee maaliin saakka.

20.58 **Matti Torvinen si:** Juristina pidän hyvänä, että käräjäoikeusverkosto tehostuu tulevan vuoden ja tulevan budjetin myötä. Tällä hetkellä Suomessa ongelmana on se, että käräjäoikeudet eivät ole erikoistuneet erilaisiin osa-alueisiin. Tämä uudistus merkitsee sitä, että tulevaisuudessa käräjäoikeudet keskittyvät erilaisiin osaamisalueisiin: käräjäoikeuksissa on osastoja, jotka kykenevät työskentelemään ja perehtymään esimerkiksi rakennusalan riitojen ratkaisuun, konkurssimenettelyyn, erilaisiin rikosoikeuden erityisalueisiin. Tämä on tärkeä uudistus ja parantaa osaamisen kautta oikeusvarmuutta.

Tämä kuitenkin edellyttää jatkossa toimenpiteitä, että syrjäisillä alueilla ja niillä paikkakunnilla, joilla ei ole tarjolla käräjäoikeus- tai hovioikeuspalveluja, on mahdollista saada julkista oikeusapua yksityisiltä alan toimijoilta, koska julkinen oikeusapu ei kata eikä tavoita paikkakuntia, kuten vaikkapa Sallaa, Hankoa, Lieksaa tai Pohjanmaan kuntia. On tärkeää, että tätä kehitystyötä jatketaan oikeusministeriön toimesta niin, että kansalaiset ovat yhdenvertaisia oikeuspalveluiden saatavuudessa.

21.00 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Syrjäytymisen ennalta estäminen on myös turvallisuusasia. Se on henkilön itsensä kannalta — valitettavan moni syrjäytynyt päätyy itsemurhaan tai onneksi harvemmin kohdistaa väkivaltaa muita kohtaan. Erityisen haavoittuvaisessa asemassa tältä kannalta katsottuna ovat tietenkin maahanmuuttajataustaiset. Sen takia menen varhaiskasvatukseen ja totean, että maahanmuuttajataustaisten lasten etu on päästä osallistumaan varhaiskasvatukseen mahdollisimman hyvin kielen oppimisen turvaamiseksi ja koko perheen kotoutumisen edistymiseksi.

Varhaiskasvatuksen etuihin liittyykin sen merkittävä vaikutus maahanmuuttajataustaisten oppilaiden koulumenestykseen. Pisa-tutkimuksissa on havaittu, että varhaiskasvatuksen piirissä olleet maahanmuuttajataustaiset lapset menestyvät niissä selkeästi paremmin kuin ne, jotka eivät sen piirissä ole olleet. Erot suoritustasoissa vastaavat pahimmillaan kahta kouluvuotta. Täällä on todettu jo useamman vuoden aikana eri ryhmistä, että Suomessa kotoutuminen ei ole ollut kovin onnistunutta, mutta juurikin tähän panostamalla, varhaiseen lapsuuteen, me voimme pitää ihmiset heti alusta asti mukana.

Arvoisa puhemies! Lisää lasten ja perheiden hyvinvoinnista:

Kaikilla lapsilla on säilynyt ja säilyy oikeus 20 tuntiin varhaiskasvatusta viikossa. Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan 70 miljoonalla eurolla ensi vuoden alusta alkaen, ja tämä tuo, kuten tänään useamman kerran on jo mainittu, 6 700 perhettä maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin. Samalla varhaiskasvatusmaksujen sisaralennus nostetaan 50 prosenttiin. Lisäksi hyvä hallitus on päättänyt käynnistää kokeilun viisivuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta, ja tähän kokeiluun käytetään 5 miljoonaa euroa valtion rahoitusta.

Otan esimerkkejä näitten maksujen kevennysten taloudellisista vaikutuksista perheisiin. Keskituloinen kahden lapsen perhe säästää maksualennusten ansiosta vuodessa noin 1 000 euroa. Sama keskituloinen kahden lapsen perhe menettää lapsivähennyksen poistumisen takia 200 euroa vuodessa. Nämä kun netotaan keskenään, perhe jää noin 800—1 000 euroa plussalle, riippuen tapauksesta. Alle keskituloinen kahden lapsen perhe säästää vuodessa yli 1 500 euroa, maksut laskevat 137 euroa kuussa. Suurimmat alennukset perheille ovat jopa 2 800 euroa vuodessa. Mitä nämä maksujen kevennykset tekevät? Ne parantavat merkittävästi työnteon kannustimia.

Hallitus käynnisti perhevapaauudistuksen, jolla tavoitellaan korkeampaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, perheiden arkeen joustavuutta, vanhempien välistä tasa-arvoa ja korkeampaa työllisyysastetta. Kokoomuksen perhevapaamalli täyttää kaikki tavoitteet ja mahtuu kaiken päälle julkisen talouden raameihin. Tällä varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostolla pyritään tukemaan koulutuspolkuja aina lapsuudesta alkaen. Varhaiskasvatukseen osallistuminen parantaa tutkitusti lapsen edellytyksiä ja valmiuksia kouluttautua tulevaisuudessa. Suomi on varhaiskasvatukseen osallistumisessa muita Pohjoismaita ja OECD-tasoa jäljessä, ja nyt tähän puututaan. Kiitos, hyvä hallitus!

21.05 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa herra puhemies ja hyvät edustajakollegat! Turvallisuudesta ajattelin pitää tämän päivän oman viimeisen puheenvuoroni.

Turvallisuusympäristö on muuttunut hyvin nopeasti. Itse aloitin kuutisen vuotta sitten puolustusvaliokunnassa, ja muistan, kuinka silloin ajattelimme, että kun puolustusvoimauudistus saadaan tehtyä, niin sen jälkeen on rauhallisempaa sillä sektorilla. Mutta jo viime kaudella tapahtumat osoittivat, että ei tilanne rauhoittunut, vaan tehtävää on riittänyt paljon, ja niin on riittänyt nyt tälläkin hallituskaudella. Haluan kyllä antaa suuren tunnustuksen nykyiselle puolustusministeri Jussi Niinistölle, joka määrätietoisesti on tarttunut näi-

hin turvallisuusympäristössä tapahtuneisiin muutoksiin. Muun muassa valmiuden eteen on tehty lukuisia toimenpiteitä ja paljon muita lainsäädäntöuudistuksia, vaikkapa siitä, että Puolustusvoimille on tullut tuo neljäs tehtävä kansainvälisen avun vastaanottamisesta ja kansainvälisen avun antamisesta.

Terrorin uhka on noussut koko Euroopassa. Iskuja on tapahtunut paljon, ja ensimmäinen isku on myös tapahtunut Suomessa, ja sen takia sisäiseen turvallisuuteen lisätään määrärahoja muun muassa poliisille ja suojelupoliisille. Yhteensä ensi vuodelle poliisille on osoitettu 44 miljoonaa euroa ja suojelupoliisille 6 miljoonaa euroa lisämäärärahaa, ja tällä nimenomaan halutaan vastata tähän muuttuneeseen sisäisen turvallisuuden tilanteeseen. Budjettiriihessä päätettiin lisäksi 9 miljoonan euron lisämäärärahasta poliisin vaativien tilanteiden kaluston ja varusteiden lisäämiseen ja operatiivisen suorituskyvyn ja kyberrikostorjunnan toimintakyvyn parantamiseen ja 0,5 miljoonaa euroa ennalta estävän toiminnan mallien kehittämiseen. Suojelupoliisille osoitetaan myös lisämäärärahoja ja tiedustelulainsäädäntöä valmistellaan. Päivällä jo totesin, että toivon, että tuo tiedustelulaki saadaan eteenpäin, että sitä ei enää jarrutettaisi. Meillä on muista maista näyttöä, että tiedustelulainsäädännöllä on pystytty estämään terrori-iskuja, esimerkiksi Ruotsissa. Mene ja tiedä, olisiko esimerkiksi Turunkin tapauksessa ajanmukainen tiedustelulainsäädäntö voinut olla avuksi. Sitä ei ainakaan toistaiseksi ole tietoon saatettu, mutta voi olla, että tutkinta sen aikanaan myös julki kertoo. Poliisien määrä pystytään pitämään tuossa 7 200 poliisissa, mutta itse olen sitä mieltä, että pitäisi etsiä yhteinen tie siihen, että poliisimäärää pystyttäisiin nostamaan. Me olemme kaukana siitä, mitä aikanaan tässäkin salissa on poliisimäärän kehityksestä puhuttu.

Puolustusvoimien puolella nyt toimeenpannaan puolustusselonteon linjauksia. Painopisteet ovat kaikkien puolustushaarojen välittömän valmiuden joukkojen sekä valmiusjoukkojen kehittäminen, meri- ja ilmapuolustuksen suorituskykyjen korvaaminen eli HX-hanke sekä Laivue 2020 ja lisäksi uusien suorituskykyjen kehittäminen. Puolustusministeriön hallinnonalan talousarvioehdotus vuodelle 2018 on noin 48 miljoonaa euroa suurempi kuin tänä vuonna, eli myös Puolustusvoimille osoitetaan lisää määrärahoja.

Turvallisuusympäristön muutoksen edellyttämän valmiuden parantamiseen on lisätty 50 miljoonaa euroa ja sopimussotilaiden palkkaamiseen 2 miljoonaa euroa. Myös Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle varataan nyt automaattisesti budjetissa se määräraha, joka aikanaan on kuulunut näihin minun sanomiin teatraalisiin leikkauksiin, joista on tiedetty, että ne eduskunnassa palautetaan, mutta aiempina vuosina on jouduttu esimerkiksi sellaisiin tilanteisiin, että MPK on aloittanut yt-neuvottelut sen takia, että budjetissa heidän rahoitustaan on leikattu, toki tietäen, että se raha eduskunnassa palautetaan, mutta kun satavarmuutta siitä ei ole ollut, niin näin on jouduttu toimimaan. Nyt tällaiseen ei ole tarvetta. Puolustusministeriön osuus bkt:sta on ensi vuonna [Puhemies koputtaa] 1,24 prosenttia, kun se tänä vuonna oli 1,27 prosenttia.

21.10 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle ehdotetaan ensi vuodeksi määrärahoja noin 2,6 miljardia euroa. Budjettiesityksessä määrärahat kasvavat 10,5 miljoonaa euroa tämän vuoden talousarvioon verrattuna.

Maatalouden, elintarviketeollisuuden sekä koko ruokaketjun työllistävä vaikutus on noin 340 000 henkilöä, eli ei ole kyse pienestä määrästä. Elintarvikevienti on lähtenyt jo hienoiseen kasvuun, mikä on erinomainen asia. Valitettavasti viennin kasvu ei ole kuitenkaan helpottanut viljelijöiden ahdinkoa, eikä tämä sateinen kesä sitä ainakaan tee.

Maatalousyrityksen tärkein voimavara on maatalousyrittäjä itse. Joskus henkiset voimavarat tai taloudelliset resurssit saattavat kuitenkin joutua koetukselle ja apu on tarpeen. Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela sai vuonna 2017 lisämäärärahaa, jonka turvin Mela on voinut tarjota apua vaikeuksiin joutuneille viljelijöille. Melan apu kohdentuu sekä välittömästi maatalousyrittäjien jaksamiseen vaikuttaviin tukitoimiin että pitkävaikutteiseen, ennalta ehkäisevään hyvinvointityöhön. Mielestäni onkin erittäin tärkeää, että tällaisia hankkeita on tehty maanviljelijöiden jaksamiseksi tärkeässä työssään. Maatalousyrittäjien jaksamisen tukemiseen on myös vuoden 2018 talousarviossa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan varattu 2 miljoonaa euroa. Puolet summasta kohdistetaan lomituksen sijaisavun maksujen huojennukseen ja toinen puoli Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen toteuttamaan Välitä viljelijästä -hankkeeseen.

Luonnonvaratalouden määrärahat kasvavat myös ensi vuonna nettomääräisesti 4 miljoonalla eurolla. Tässä merkittävin lisäys kohdistuu Metso-ohjelmaan, jota pidän erittäin tärkeänä asiana. Myös riista- ja kalatalouden edistämiseen tarkoitetut määrärahat nousevat riistanhoitomaksuun ja kalastonhoitomaksuun esitettyjen korotusten vuoksi.

21.12 **Matti Torvinen si:** Arvoisa herra puhemies! Ylivelkaantuneiden aseman kohentamiseksi oikeusministeriö arvioi ylivelkaantumiseen liittyviä lainsäädännön muutostarpeita tulevalla kaudella, kuten esimerkiksi positiivisen luottorekisterin perustamista, pikaluottojen sääntelyä ja yrittäjien uutta mahdollisuutta aloittaa liiketoiminta ja elämä.

Oleellista on kuitenkin se, että talous- ja velkaneuvontapalvelut siirretään oikeusaputoimistoihin. Jos hieman historiaa käydään läpi, tuossa 90-luvulla Suomi romahti syvään lamaan ja me loimme järjestelmän, jossa nimenomaan nuo talous- ja velkaneuvontapalvelut koettiin tärkeiksi, ja ne annettiin kuntien tehtäviksi. Asioiden ja monimutkaisten velkatilanteiden kehittyessä monet kunnat eivät kuitenkaan kyenneet tarjoamaan, eivätkä ole kyenneet tarjoamaan, sellaista palvelua, joka vastaisi nykyistä tilannetta ja helpottaisi ylivelkaantuneiden asemaa.

Monissa kunnissa velkaneuvontaan pääseminen vie useita kuukausia. Omalta osaltani olen tämän tietysti kokenut omassa lakiasiaintoimistoyrityksessäni, jossa sitten asiakkaita tulee näiltä kunnallisilta sektoreilta, koska hyvinkin huonoon asemaan ajautuneet yrittäjät eivät ole saaneet riittävästi apua. On erityisen hyvä, että se siirtyy valtion vastuulle ja ihmisten oikeudenmukainen kohtelu eri puolilla maata saadaan tasavertaiseksi.

21.14 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti esiin poliisien määrän ja toi esiin näkemyksensä, että se voisi olla tulevaisuudessa suurempi kuin 7 200. Hienoa, sitähän minäkin.

Poliisiylijohtaja Kolehmainen on ollut meillä asiantuntijana täällä eduskunnassakin ja esittänyt Pohjoismaiden poliisien määrät väestömäärään suhteutettuna. Suomi on tuossa vertailussa maa, jossa on vähiten poliiseja. Vaikka meillä on yhteiskuntarakenteet suurin piirtein samanlaiset ja poliisien tehtävät, yhteiskuntaan kohdistuneet uhat, niin entiset kuin uudemmat, ovat samanlaisia tässä pysyvästi muuttuneessa toimintaympäristössä.

Arvoisa puhemies! Tiedustelulainsäädäntö pitää saattaa mahdollisimman pian valmiiksi ja voimaan. Sisäisen turvallisuuden strategiassakin, jos muistan sanatarkasti oikein, on todettu, ja mitä itsekin ajattelen tärkeäksi ottaa huomioon, että lainsäädäntötyössä pitää huomioida ja ennakoida tulevaa.

21.16 **Kari Kulmala si:** Arvoisa puhemies! Tässä oli jokin aika sitten puhetta siitä, että poliisiin kohdistuu uhkauksia, ja näin kohdistuu myös kansanedustajiin ja ministereihin, tästä olemme saaneet lukea lehdistä, ja meille kansanedustajille tehtiin myös jonkin lehden puolelta tällainen kysely. Olen aivan varma siitä, että henkilöt, jotka vastasivat siihen omalla nimellään, näihin uhkailuihin, varmasti saavat huomiota myös jatkossakin. Mutta täytyisi miettiä myös sitä, millä tavalla hallitus pystyy suojaamaan kansanedustajia myös työmatkoilla, myös kotona, ja jos ajatellaan ministereitä, niin ministereillähän on turvamiehet, mutta seuraavana päivänä, kun ministerin pesti loppuu, sitä turvamiestä ei sitten enää ole. Millä tavalla heitä pystytään suojelemaan tästä eteenpäin — kunhan ministeri Risikko tulee paikalle, kysyn tätä sitten häneltä uudestaan.

21.17 **Timo Heinonen kok:** Arvoisa puhemies! Tästä turvallisuudesta on puhuttu, ja tietysti ymmärrän sen, että se huolettaa tällä hetkellä varmasti jokaista, niin meitä päättäjiä kuin jokaista suomalaistakin. Voisi sanoa, että poliisilla kävi siinä mielessä kyllä hyvä tuuri, että tämä tapaus sattui Turussa, jossa lähellä toria, niin kuin isoissa kaupungeissa yleensä, on poliisipartioita ja tämä tekijä pystyttiin taltuttamaan minuuteissa. Mutta olen saanut huolestunutta viestiä myös kansalaisilta siitä, että jos tämä tapahtuma olisikin ollut vaikkapa Lapin hiihtokeskuksissa tai maaseudulla oikeastaan missä tahansa, niin silloin meillä olisi aivan toisenlainen tilanne. Sen takia itse kannan suurta huolta siitä, että meillä maaseudulla, mistä itsekin tulen, poliisit näkyvät kyllä liian vähän arjessa. Ymmärrän sen, ettei pienessä paikassa luonnollisestikaan poliisi pysty olemaan estämässä tämäntyyppisiä tapahtumia, mutta sillä on moneen tapahtumaan ennalta ehkäisevä vaikutus, jos siellä silloin tällöin edes näkyisi poliisi. Siinä mielessä liikkuvan poliisin lakkauttaminen ja sen toiminnan siirtäminen osaksi muuta poliisin toimintaa on ehkä tässä valossa ollut jos ei väärä niin ainakin tilannetta heikentävä toimenpide. Itse toivon, että pohdittaisiin uudestaan sitä, miten poliisien näkyvyyttä ihmisten tavallisessa arjessa pystyttäisiin nostamaan. Se olisi erittäin tärkeää, että me pystyisimme tuon poliisien määrän nostamaan tuosta 7 200:sta, mikä on nyt raja, selkeästi korkeammaksi tulevaisuudessa.

21.19 **Veera Ruoho kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen nosti taas semmoisen asian, joka varmasti meitä kaikkia salissa olevia kansanedustajia, joilla on liikkuvassa poliisissa hieno menneisyys takana, ilahdutti. Näinhän se on, että liikkuva poliisi oli tarpeellinen, ja sitä on kaivattu monessa eri yhteydessä, kansalaispalautteenkin myötä, takaisin.

Menen kuitenkin tähän, mitä edustaja Kulmala nosti esille, tärkeän asian. Elikkä poliitikkoihin kohdistuvista uhkailuista, pelottelusta tai vähintäänkin jonkinasteisesta kiusaamisesta: Sain itsekin saman kyselyn, ja vastasin ensin toimittajalle näin, että en haluaisi puhua niistä asioista enää. Sitten kuitenkin päädyimme toimittajan kanssa siihen, keskusteltiin siitä asiasta ja todettiin se, että tällaisesta asiasta vaikeneminen on juuri se heidän tarkoitus, ketkä tätä vastenmielistä asiaa tekevät. Se on samalla demokratian tietyllä lailla halventamistakin, sitä, että yritetään saada toinen vaikenemaan, välttämään puhumista ja olemaan kertomatta niistä. Olin erittäin tyytyväinen siihen, kun meidän valtiovarainministeri Orpo puolusti vaimoaan. He olivat jo pitkään kärsineet siitä, että tämmöistä valheellista tietoa levitettiin, ja siitä sitten seurasi erilaisia erittäin ikäviä asioita perheelle — samalla lailla kuin poliisit saavat virkatehtävissään nykypäivänä entistä enemmän tämmöistä vastaavanlaista häirintää ja joka myös sitten pitkässä suhteessa romuttaa luottamusta poliisiin, kun sitä julkisuudessa, erilaisissa medioissa, somen puolella levitellään — ja minä vähän

peräänkuuluttaisin, että se kehitys pitää lopettaa alkuunsa. Eli valheille, valheiden levittelemiselle pitää antaa stoppi. Me olemme jotenkin tottuneet, me poliisit olemme tottuneet tietynlaiseen, että meillä on paksu nahka, että me kestämme. Mutta sitten siinä vaiheessa, kun se menee siihen, että se ei vaikuta pelkästään meihin yksilöihin vaan myöskin meidän perheisiin, niin se on jo liian pitkälle mennyttä, ja näenkin sen, että tässä asiassa ei saa vaieta.

Meillä ei saa olla mitään semmoisia tabuja. Eihän enää meillä ole niin kuin takavuosina oli silleen, että maahanmuuttoasioista puhuminen oli vähän semmoinen tietynlainen tabu, että niistä ei saanut puhua — tänään se on ihan arkipäivää, että siitä keskustellaan, vaikka ainahan ollaan tehty siihen liittyviä, jos on ollut turvallisuuteen liittyviä asioita, niitähän on vuosikausia tehty. Kokoomus on tehnyt oikein hyvää työtä myöskin turvallisuussektorialalla mutta ei ollut pitänyt suurta mölyä siitä asiasta. Eli nyt on tullut semmoinen mielikuva, että on vain yksi tietty joukko, joka näistä asioista jotain tietäisi, vaikka todellisuudessa tämä hallitus on jo tehnyt pitkän aikaa sitä hyvää työtä, ja siitä osoituksena on se, että jo kevään kehysriihessä panostettiin sisäiseen turvallisuuteen, päätettiin, että tulee lisää resursseja supolle. Oltiin hyvin, niin kuin me tiedämme, että me olemme jatkuvasti yhteydessä myös alan ammattilaisiin ja viranomaisiin. He nostivat silloin, aiheesta, uhkatasoa kohonneeksi. — Kiitos.

Keskustelu ja asian käsittely keskeytettiin.